Pošterina plaćena u gotovom

Lapunk mai száma (a Habostorta melléklettel együtt) 52 oldal — Ara 4 dinár

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. VASÁRNAP, március 11. 69. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—59 Szerkesztőség 5—10, 8—52, 370. Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is. Előfizetési ár negyedévre 165 din. Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály. Szubotica Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Fanyar tavaszi elégia

A francia forradalom a csirák hónapjának nevezte márciust, a csirákról nevezvén el azt a hónapot, amelyben csodálatos utjára zsendül a fü, a fa, a virág és a gondolat. A rómaiak Marsról nevezték el, a tél halálát jelentette nekik is, a zsarnok pusztulását, a jégpáncélok megtörését.

De mintha március elvesztette volna fiatalságát, tetterejét s fiatalságával és erejével együtt elvesztette volna jelentőségét, sőt szimbólumát is. Mit jelent a mai március, mit szimbolizál ez az elkésett tavasz? Március is olyan hónap lett, mint a többi, mint a lucskos október, a kánikulás julius, vagy a rideg január. Egy hónap az évben, semmi több. Mintha napjaink történelme deflorálta volna ennek a hónapnak érintetlen varázsát s mintha semmi másnak emlékét nem őrizné ez a hónap, mint annak a márciusnak idusát, melyen Pompeius oszlopának tövében az elszánt Brutus s a halovány Cassius Caesar gyilkosaivá váltak.

Hidegebb és ridegebb, fanyarabb és izetlenebb lett egy idő óta ez a hónap is. Izetlen lett, mint a háborus kenyér és fanyar, mint a megérni nem tudó gyümölcs. Hová lett a régi kedv, az izmokat feszitő fogadkozás, hová lett az a fiatalság, amelyik tudott, mert csodálkozni és lelkesedni. Bölcsebbek lettünk talán, vagy kifordult a világ s »óh kárhozat, hogy mink születtünk helyretolni azt?« Összeroskadt világ romjai között jár az emberiség. *Lionardo da Vinci* mondja naplójában egy helyütt, hogy sohasem olyan meleg az ég kékje, mint ha romok közül tekintünk fel a mennyboltra. Mi maradt meg nekünk ebből a rombadőlt világból? Az ég melegkék foltja a romok között.

A márciusi ifjuságból nyugdijas, rosszemésztésü, rosszálmu öreg urak lettek, a márciusi elszántságból a fiatalságot korholó pareinézis, az ódák elégiákká szelidültek s rosszálmu, rosszemlékü lidérccé vált a márciusi szimbólum, megtévén az utat a fiatal szivekből az öreg muzeumok felé. Ha megtehetnék, Európában mindenütt rendőri felügyelet alá helyeznék ezt a nyugtalan hónapot, ezt a destruktiv szimbólumot. De mert nem tehetik meg, internálták a muzeumokba, a fejcsóváló történelem lapjai közé.

A világ uj története megtagadta a márciust és megtagadta a márciusi hagyományokat. A márciust, a Tavaszelő hónapját, még a kalendáriumból is ki kellene hagyni. Hadd jöjjön egymás után két április inkább, különböztessék meg inkább, mint a futballistákat római számokkal, csak ne kelljen még emlegetni se a fiatalság és szabadság szent márciusát. »Egy nemzedék hult ki az emberiségből« a háboru óta, a márciusi ifjuság generációja. S »lesz-e gyümölcs a fán, melynek nincs virága?« Milyen gyümölcsöt érlel a mi napunk, milyen törzs nő ki abból a gyökérből, melyet ez a »vériszapos« föld táplál megkeseredett, megrohadt nedveivel. A szabadság gondolata üzött vad lett, beléndek módjára nagy méregként jelölik meg az élet nagy patikájában. A márciusi nap nem szökkenti már szárba a növényt, nem csókolja életre a rügyet s nem csiráztatja ki a gondolatot.

Az örök március már csak a szivekben él. Az örök március, amelyik nem menekült fáradt elégiákba, de ódák riadó szárnyait követeli mindig. Bevonta vitorláját és becsavarta lobogóját, mig az emberiség történelmében nem zajlik le ez az uj jégkorszak. Pókháló lepi el, pókháló takarja most be az eszmét, amig el nem jönnek az uj idők uj hajósai s az emberiség számára nem fedezik fel ujra a szabadság uj világát. S akkor majd ránkköszönt ujra az igazi március, a rendületlen hit, lankadatlan erő és szárnyaszegetlen lelkesedés örök tavasza.

Makszimovics Bózsa akcióba lépett a radikális-demokrata koalició ellen

A volt belügyminiszter a beogradi radikális pártszervezet gyüléseln élesen támadta a Vukicsevics-kormányt — A Pasics-csoport rokonszenvvel nézi a centrum akcióját — Megszavazták az erdő- és bányaügyi költségvetést

Hétfő délutánig elnapolták a parlament üléseit

Beogradból jelentik: A parlament továbbra is gyors tempóban tárgyalja a költségvetést. Péntek este a földmivelésügyi, a szombat délelőtti ülésen az erdő- és bányaügyi költségvetést szavazták meg. *A parlament üléseit hétfőn délelőttig elnapolták,* miután ugy a képviselőket, mint a házelnökséget és a parlament személyzetét meglehetősen kimeritette a naponta éjszakáig tartó munka.

A képviselők nagy része elutazott Beogradból. *Radics* István még pénteken pártja képviselőivel együtt Zagrebba utazott, szombaton pedig a többi párt képviselőinek nagy része is kerületébe ment. Most már csak az agrárreform-, kereskedelmi-, szociálpolitikai- és külügyi költségvetés tárgyalása van hátra és ezután

rátérnek a pénzügyi törvény vitájára, amely viharosnak igérkezik, mert abban a parasztdemokrata koalició is résztvesz.

A politikai köröket a szombati nap folyamán leginkább a radikális párt centrumának akciója foglalkoztatta. *Szrskics* Milán dr. után most

Makszimovics Bózsó volt belügyminiszter lépett a porondra és a radikális párt beogradi szervezetének csütörtöki és pénteki ülésén heves kirohanásokat intézett a Vukicsevics-kormány és általában a radikális-demokrata együttmüködés ellen.

Makszimovics beszédeit részletesen közölte a radikális *centrum* szócsöve, a *Vreme* és ezek a beszédek felkeltették a politikai körök érdeklődését. Makszimovics fellépéséből nyilvánvaló, hogy

a centrum nem akar megálini akciójában, hanem tovább dolgozik a Vukicsevics-kormány megbuktatására.

Az akciót a Pasics-csoport is rokonszenvvel fogadja, mert már régóta várja az alkalmat, hogy felépjen Vukicsevics ellen. A két csoport között közeledés észlelhető, mert, bár ellentétek vannak köztük, *a Vukicsevics elleni elégedetlenség egyesiti őket.* Beavatottak szerint azonban nem lehet számitani végleges megegyezésre a két csoport között. Az ellenzék nagy reményeket füz a radikális centrum akciójához, amelyben annak jelét látják, hogy a kormány a költségvetés letárgyalása után nem tarthatja magát tovább.

A *Bácsmegyei Napló* beogradi munkatársa hosszasan beszélgetett *Pribicsevics* Szvetozással az általános politikai helyzetről. Munkatársunk megkérdezte Pribicsevicset, hogyan képzeli az ellenzék a kormány megbuktatását.

Pribicsevics erre kijelentette, hogy *ez a kormány is ugy fog megbukni, mint a többi, hiszen egyik sem a parlamentben bukott meg.*

A parlament ülése

A parlament szombati ülését délelőtt fél tizenegy órakor nyitotta meg *Perics* Ninko dr. elnök. A parasztdemokrata koalíció ismét sürgősségi inditványt nyujtott be, amelynek tárgyalása három órát vett igénybe. *Radics* Pavle megindokolta azt a sürgősségi javaslatát, amellyel a dalmáciai agrártörvény ujból való benyujtását javasolja. Rámutatott arra, hogy a dalmáciai agrártörvény szociális szempontból lényegesen mérsékeltebb, mint ahogy az agrárkérdést másutt megoldották. Amig Boszniában és Hercegovinában a földmiveseknek, akik azelőtt bérleti viszonyban voltak a nagy birtokosokkal, tiz esztendei bérlet után tulajdonul osztották ki a bérelt földet, addig *Dalmáciában* harmine évi bérlet után történik ez meg. A törvény meghozatalát a radikálisok lehetetlenné tették, noha a javaslat már a parlament előtt volt. A javaslat igen nagy megváltási árat állapitott meg. Ez az agrárkérdés összefüggésben állott a neptuni konvenciókkal is, amenyiben az *olaszok azt követelik, hogy az olasz optánsoknak igazságos árat fizessenek igénybe vett földjeikért.* A javaslat hektáronként tizezer dinárt állapit meg. A horvát parasztpárt arra törekedett, hogy az ország saját szuverénitásában intézze el ezt a kérdést és *addig nem is fogadják el a neptuni konvenciókat, mig a dalmáciai agrárkérdést nem rendezik.*

Matijevics Sztipán Radics-párti, dr. *Krizman* Hinko független demokrata és dr. *Tupanjanin* Milos földmivespárti felszólalása után *Andrics* Vlada dr. agrárreformminiszter a sürgősséget visszautasitotta. A miniszter már kidolgozott egy törvényjavaslatot és azt rövidesen benyujtja. A parlament a sürgősségi javaslatot *elvetette.*

Ezután dr. *Macsek* pénteki javaslata alapján megválasztottak egy bizottságot az erdőügyi miniszterium szervezetének módositására. A bizottság megválasztása a pártvezérek megegyezése alapján egyhangulag történt.

Az erdő- és bányaügyi miniszter expozéja

Az erdő- és bányaügyi miniszterium költségvetése került ezután tárgyalásra. Mijovics Áca erdő- és bányaügyi miniszter részletes expozét mondott.

— **1926-ban** — mondotta — 7,566.000 hektár volt az ország erdőterülete, ami 30 és ½%-a az egész állam területének. A legerdősebb vidékek Boszna, Szlovénia, Montenegró és Horvátország nyugati része. Ebből a területből 4,173.000 hektár magas erdő és tulajdonképen ez jön számitásba az igazi erdőgazdálkodás szempontjából. Az erdőbirtokok államiak, községi, vagy magántulajdonban vanak. Az összes erdők 47.7%-a állami, 19%-a községi és 33.3%-a magántulajdon. Igen sok a Karszt-vidék: 823.000 hektár. Ez sulyos probléma és nagy gondot forditanak a Karszt-vidék befásitására. Az erdőügyi igazgatás decentralizációjára van szükség és az alsófoku erdőügyi hatóságoknak minél szélesebb hatáskört kell biztositani.

Hosszasan beszél a miniszter az állami erdőkben folytatott gazdálkodásról. Ezelőtt a dobrovoljácok ingyen épületfát kaptak az állami erdőkből, ő azonban megszüntette mindaddig, mig az uj dobrovoljáctörvényt meg nem hozzák. Elismerte, hogy az állami erdészet mai állapota különösen a kihasználási terveket illetőleg nem kielégitő. A minisztériumnak nincsenek megbizható adatai az állami erdőkről. A jövőben semmiféle eladást nem fognak végezni, amely nem az előre megállapitott terven alapszik. Véget vetnek annak az eddigi gyakorlatnak, hogy minden rend és számitás nélkül adtak el ujabb és ujabb fatömegeket. Részletesen beszélt a miniszter arról, hogy mikép tették tönkre rossz gazdálkodással a szlavóniai tölgyerdőket. Számadatokat sorolt fel az állami erdők kihasznnálásáról. Az apatini erdőigazgatóság 1925—1926-ban egymillió 638.000 dinár, 1926—1927-ben egymillió 904 dinár tiszta jövedelmet hozott.

Az ország bányászata

A bányagazdálkodásra vonatkozólag kijelentette a miniszter, hogy a szénbányászat 1923-ban az ország mai területén 2,900.000 tonna különböző minőségü szenet termelt. 1927-ben 4,746.000 tonna volt a széntermelés, amiből a legnagyobb rész Szlovéniára esik. A 4,746.000 tonnából 6% kőszén, 73% barnaszén, 21% lignit. A széntermelés állandóan növekszik. A kokszternelés tekintetében az állam a magántőkének engedi át a kezdeményezést. Ami a szénbányákat illeti, megállapitotta a minisz-

ter, hogy a bányászatnak ez az ága nem éri el azt a fokot, ami az ország éregazdagságának megfelelne.

Nagymennyiségü rézércet bányásznak a bori bányákban. 1919-ben a rézércetermelés 16.000 tonnát, 1927-ben 25.800 tonnát tett ki. Ebből 1919-ben 1332 tonna. 1927-ben 12.860 tonna rezet termeltek ki. A rézércben nagymennyiségü ezüst van, amit a külföldre visznek ki feldolgozásra. Nemsokára a rézércet is itthon dolgozzák fel. Egy tonna rézércben 30 gramm arany és 20 gramm ezüst található. 1927-ben 390 kiló aranyat és 1560 kilogramm ezüstöt vittek ki az országból. Jelentős az aluminium, helyesebben a bauxit-bányászat. 1919-ben 1213 tonnát, 1926-ban 131.000 tonnát, mig 1927-ben 100.000 tonnát bányásztak. Bauxitkivitelben a világon a harmadik helyen áll országunk.

Harmadik helyen áll a pirittermelés, azután az ólom, a crom, majd a cinktermelés.

A miniszter végül kérte a költségvetés elfogadását.

Tupanjanin Milos *Kokanovics* Cséda, *Saulics* Novica földmivespártiak és *Jankovics* Djura radikális szólaltak fel, majd a Ház a költségvetést nagy többséggel elfogadta.

Radics a kormány bukását jósolja

Zagrebből jelentik: Radics István pártja számos képviselőjének kiséretében szombat reggel Zagrebba érkezett. A tartományi választmány ülése után Radics fogadta az ujságirókat és hosszabb nyilatkozatban annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy *a jelenlegi kormánykombináció nem tarthatja magát sokáig.*

— A kormány érzi — mondotta Radics — hogy utolsó napjait éli és most olyan trükkökkel akarja diszkreditálni a parasztdemokrata koalíciót, hogy az utána jövő kombinációban ne játszhasson döntő szerepet. Biztosithatok azonban mindenkit, hogy mértékadó helyen nagyon is jól ismerik szándékainkat és ott nem is gondolnak arra, hogy Radics István képes volna Szerbiára háritani a háboruért való felelősséget.

Lemond a csehszlovák miniszterelnök

Svehla betegsége miatt kénytelen távozni a kormány éléről

Prágából jelentik: Alig épült fel *Svehla* miniszterelnök hosszas betegségéből, már ismét ágynak dőlt. A Pravo Lidu jelentése szerint Svehla a pénteki minisztertanácson elnökölni akart, *de hirtelen rosszul lett.* Már a köztársasági elnök születésnapján rendezett ünnepélyen feltünt a miniszterelnök szenvedő, beteges külseje és hir szerint Svehla betegsége *sulyos természetü.*

Politikai körökben lehetetlennek tartják, hogy a kormány igazi vezetés nélkül maradjon Scuramek ideiglenes vezetése alatt és ha Svehla betegsége tartósabb lesz, akkor le fog mondani. Politikai körökben már találgatják azt is, hogy ki lesz az utóda a miniszterelnöknek. Állitólag *Malipetr* képviselőházi elnök a legkomolyabb jelöit a miniszterelnökségre és mellette még *Hodzsa* Milánt és *Viskowszkyt*, a cseh agráriusok egyik vezérét emlegetik.

Letartóztattak a szovjetorosz filmvállalat egész vezetőségét

Nagyarányu sikkasztásokat és csalásokat követtek el az orosz filmek előállitói

Moszkvából jelentik: A szovjetorosz monopolisztikus állami filmtermelőszövetkezet néhány év óta több föltünő sikerü müvészi filmet hozott forgalomba. a jólindult vállalkozásnak azonban most olyan sulyos botránya van, amely alighanem hoszabb időre meg fogja bénitani az orosz filmgyártást. A vállalat élén egy igazgató állt egész táborkarral és ezt *a vezetőséget most majdnem teljes számban letartóztatták.* Elsősorban *Dareszki* igazgatót, *Lurije* és *Eckstein* termelőbiztosokat, két épitészt, a vállalat pénztárosát és könyvelőjét tartóztatták le, összesen tizenkét embert, akik óriási csalásokat és sikkasztásokat követtek el.

Az állami filmvállalat vezetői a magánszereplőknek és statisztáknak járó fizetés helyett nagyobb összegeket állitottak be az elszámolásba, de felszámitottak házak, templomok és más épületek felrobbantása cimén is fantasztikus összegeket, holott semmiféle épületet sem kellett felrobbantani, amikor a két jubiláris nagy filmet a *»Moszkva októberben«* és a *»Pétervár végnapjai«* cimü bolsevista propaganda-filmeket előállitották. Nagy tételek szerepeltek ezenkivül az elszámolásokban olyan cimen is, hogy rengeteg összegeket kellett költeni a bolsevista filmek külföldi propagandájára. *A kár milliókra rug.*

A szovjetfilm vállalatának vezetőit forradalmi törvényszék elé állitják.

Bünügyi eljárást inditanak a megszüntetett temetkezési és kiházasitó egyesületek vezetői ellen

A kereskedelmi miniszter rendet teremt az önsegélyző egyesületekben

A kereskedelmi és iparügyi minisztérium szombaton 1276/VI. szám alatt leiratot intézett a szuboticai főispáni hivatalhoz, amelyben felszólitja a főispáni hivatalt, hogy az államügyészség utján *inditson bünvádi eljárást a Bácska, Bácska B., Szretya és Nada temetkezési és kiházasitási egyesületek igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjai ellen.*

A miniszteri átirat megemliti, hogy a kereskedelmi minisztérium vizsgálóbiztosa sulyos szabálytalanságot állapitott meg az egyesületi pénz kezelése tekintetében és ezért szükséges, hogy az egyesületek müködését biróilag vizsgálják felül. *Manojlovics* Dusán, Szubotica város főispánja a minisztérium átirata alapján szombaton délelőtt felhivta az ügyészséget a bünvádi eljárás megindítására.

Ugyancsak szombaton délelőtt érkezett meg a szuboticai főispánsághoz a kereskedelmi minisztérium 1507., 1508., 1509—VI. számu rendeletei is, amely megszünteti az Első Jugoszláv Temetkezési Egyesület, a Priponoty és a Bácska B. szekciójának müködését, megállapitja, hogy a Bácska és a Bácska B szekció egy egyesület, végül felhivja a feloszlatott egyesületek tagjait, hogy ha ugy vélik, hogy a vezetőség visszaélést követett el, tegyenek bünvádi feljelentést az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjai ellen.

A rendeletet a főispán végrehajtás végett megküldte a rendőrségnek. A három egyesületnek egy hónapon belül rendkivüli közgyülést kell összehivni és azon fel kell számolni.

A kereskedelmi miniszter rendeletei nem keltenek nagy meglepetést Szuboticán, mert dr. Berics Nikola kereskedelmi miniszteri inspektor, aki a mult hetek ben vizsgálatot folytatott Szuboticán, már szóban közölte az egyesületek vezetőivel a felfüggesztést és ezt erősitette meg a belügyminiszter március 7-én kelt határozata.

A miniszter rendelete alapján megindulo bünügyi eljárás elé nagy érdeklődéssel tekintenek Szuboticán.

Szokolov Nahum Beogradban

Beogradból jelentik: *Szokolov* Nahum, a cionista világszövetség végrehajtóbizottságának világhirü elnöke Beogradban tartózkodik, ahol péntek este a »Bet Izrael«-templomban beszédet tartott a cionista mozgalomról és Palesztina felépitéséről.

Szokolov szombat délelőtt tizenegy órakor meglátogatta *Sumenkovics* Ilia dr. külügyminiszterhelyettest, akivel fél óra hosszat tanácskozott. Sumenkovics üdvözlő szavaiban örömének adott kifejezést, hogy megismerkedhetett a cionista mozgalom nagyhirü vezetőjével és hangsulyozta előtte, hogy a jugoszláv kormány mindenkor a legnagyobb rokonszenvvel kisérte a palesztinai mozgalmat és annak mindig segitségére sietett. Szokolov hálás szavakkal köszönte meg a külügyminiszterhelyettesnek a meleg fogadtatást és hangsulyozta, hogy a jugoszláv nép mindig nagy megértést tanusitott a palesztinai törekvések iránt.

Ezután meglátogatta Szokolov *Vukicsevics* miniszterelnököt, akivel háromnegyed óra hosszat tárgyalt, majd tőle távozva nyilatkozott az ujságirók előtt. Kijelentette, hogy mindig nagy barátja volt a szerb népnek és most Jugoszláviának őszinte csodálója.

— Rendkivül meghatottak azok a harcok — mondotta — amelyeket a szerbek szabadságukért és az egyesülésért folytattak és a legnagyobb rokonszenvvel kisérem a fiatal állam fejlődését, amelynek szép jövője van. Meglátogattam a miniszterelnök és a külügyminiszter urat és igazán meglepett az a nagy tájékozottság, amelyről minden ügyben, igy a cionista mozgalom kérdésében is tanusitanak és jól esett látnom, hogy a cionista mozgalom iránt nagy szimpátiával viseltetnek és támogatják a zsidó haza felépitését Palesztinában. Nagy megelégedéssel töltenek el ezek a látogatások.

Szokolov ezután még az angol követet kereste fel, délután pedig *Simonovics* Milán vallásügyi miniszternél tett látogatást.

Az egyesültek és függetlenek összeveregkedtek a noviszadi munkáskamara ülésén

Nagy vihar egy szuboticai kamaratag mandátuma körül

Noviszadról jelentik: A vajdasági munkáskamara szombaton délelőtt kezdte meg közgyülését ,amelyen hatvan közgyülési küldöttön kivül még megjelentek: *Kaljevics* Milivoj, a független szakszervezetek beogradi szövetségének főtitkára és *Krekics* Bogdán, a munkáskamarák központi főtitkárságának delegátusa is. A szociálpolitikai minisztérium képviseletében *Szavkov* Lázár mérnök, a noviszadi munkaügyi inspektorátus főnöke jelent meg.

A mandátumok verifikálása után *Pravica* Bózsó elnök felszólitására *Herdi* Ferenc számolt be a verifikáló bizottság munkájáról. A jelentés után hosszabb vita indult meg, mert a független szakszervezeti tagok elégedetlenkedtek amiatt, hogy három lemondott közgyülési küldött: *Plestyás* Milos, *Sevcsics* Pavle és *Nedeljkovics* Milos helyébe *Géc* József, *Trenk* Ferenc és *Mitrovics* Antal közgyülési küldötteket választották meg. *Orosz* János, a független szakszervezetek tartományi elnöke támadta a vezetőséget, mert a vezetőség Plestyás Milos és Sevcsics Pavle közgyülési küldöttektől kikényszeritette a lemondást. Az urszisták (az »egyesült szakszervezetiek«), hogy megszabaduljanak a nekik kellemetlen és velük elégedetlen tagjaiktól — mondotta Orosz — beadatták velük lemondásukat. Ez azért történt, mert a két lemondott urszista a kamarában nem azt a politikát folytatta, amely az urszista vezetőknek kedves lett volna.

Jurisics Antal kijelentette, hogy az urszisták *mindazokat* lemondatják bizalmi tisztségükről, akik pártjuk árulói lettek. Ez a kijelentés nagy vihart keltett. *Nikolics* Ácа kamarai titkár azután felolvasta a két lemondott közgyülési küldött bejelentését, mely szerint azok önként mondtak le állásukról és ez a bejelentés szabályszerüen került a vezetőség elé.

A lemondás körüli vitában még *Gyorgyevics* Antal, *Székely* József, *Böszörményi* Vásza és mások vettek részt. A vita igen heves és elkeseredett volt és akkor érte el a tetőpontját, amikor *Peterka* (grafikai csoport) *támadta a vezetőséget és pénzért vásárolt alakoknak nevezte az urszistákat.* A független szakszervezetiek és a grafikai munkások hosszasan éljenezték Peterkát.

A hangulat annyira izzó volt, hogy már tettlegességtől lehetett tartani. *Kiss* Béla a közgyülés nagy lármája közepette bejelentette, hogy a közgyülési küldöttek között van egy tag, aki nem is jugoszláv állampolgár és igy nem lehet közgyülési küldött. Ezt a bejelentést irásban is átnyujtotta az elnöknek. Erre nagy vihar támadt. *A független szakszervezetiek állandó lárma közben szót kértek, de a kavarodásban az elnök nem láthatta, ki jelentkezik szólásra és igy a szót nem adta meg. Ez ujabb botrányt idézett elő.* Végül az elnök a közgyülést felfüggesztette és annak folytatását délután két órára halasztotta.

A délutáni ülésen előterjesztették a verifikációs bizottság jelentését, amely szerint Plestyás és Sevcsics szabályszerüen lemondtak igazgatósági tagságukról, de az ennek tudomásul vételéről szóló határozatot megfelebbezték, azt állitva, hogy lemondási nyilatkozatuk hamisitvány. A minisztérium elutasitotta a felebbezést. Jelentette még a verifikációs bizottság, hogy *Hedrich Károly szuboticai tag mandátumát a bizottság megsemmisitette, mert a szuboticai rendőrség tanusitványa szerint Hedrich nem jugoszláv állampolgár.*

Óriási vihar tört ki a bejelentés nyomán. *Polgár* András (független) kijelentette, hogy *Hedrich szuboticai születésü és illetőségü, tehát jugoszláv állampolgár, amit okmánnyal is tud igazolni.* Pravica Bózsó elnök fölolvasta a szuboticai rendőrség által kiadott hivatalos bizonyitványt, amely szerint Hedrich Károly szuboticai születésü munkás baranyai menekült. Erre a független szakszervezetbeliek perceki tartó zajongásban törtek ki, majd *Hedrich* Károly szólalt fel.

Az egyesültek névszerinti szavazást inditványoztak, mire ismét botrány támadt. *Székely* József (szombori független) élesen támadta a kamara hivatalnokait. *Manuzsics Dezső (egyesült) és Darabos János (független) összeveregkedtek és csak nagynehezen sikerült őket szétválasztani.* A Trenk és Géc behivása fölötti szavazás ismét viharos volt. *A függetlenek megrohanták az elnököt és a titkárt, nagy dulakodás közben ki akarták tépni kezükből a névsort.* Végül az elnök megállapitotta, hogy harmincegyen szavaztak a behivás mellett, a függetlenek nem szavaztak. Hedrich Károly mandátuma ügyében szótöbbséggel ugy döntöttek, hogy *felfüggesztik mandátumát, amig nem tisztázódik, hogy jugoszláv állampolgár-e vagy sem.* Polgár András nagy izgalom közepette terjesztette be bizalmatlansági inditványát a vezetőség ellen. Az elnök nem rendelt el szavazást az inditvány felett, hanem megállapitotta a napirendet, amelynek elökészitésére bizottságokat választottak. Hétfőn reggel folytatják a közgyülést.

Végigcsalta

egész Középeurópát egy pancsevói szélhámos

A spliti rendőrség letartóztatta Bugarszki Lizárt

Splitből jelentik: A spliti rendőrség a napokban letartóztatott egy elegáns megjelenésü őszhaju, körszakállas embert, aki ellen Splitben több feljelentést tettek különböző csalások és szélhámosságok miatt. A letartóztatottnál találtak egy utlevelet, amely dr. *Jovanovics-Veszelinovics nisi lakos, nyugalmazott egyetemi orvostanár nevére szólt.* Azt mosálte mindenkinek, hogy igen előkelő összeköttetései vannak mindenütt és hogy éveken keresztül titkára volt a magyar miniszterelnöknek.

A spliti rendőrség nem volt tisztában a letartóztatott személyazonosságával, mert nyilvánvaló volt, hogy valamennyi okmánya hamisitott. Valódi kilétét a rendőrség csak véletlen folytán állapithatta meg. A spliti rendőrségen jelentkezett a dubrovniki »Mundus« cég egy tisztviselője, akit a letartóztatott 350.000 dinárral kárositott meg. A tisztviselő fölismerte a szélhámost, akiről kideritették, hogy *Bugarszki Milán pancsevói származásu nyugalmazott alezredessel azonos,* akit igen jól ismernek Középeurópa rendőrségei. Bugarszki csak néhány hónapja, hogy elhagyta a ljubljanai börtönt, ahol néhány »kalandjáért« bünhődött, de máris egész sereg feljelentés érkezett ellene Bécsből, Grácból, Münchenből, Ljubljanából, ahol a legkülönbözőbb nevek alatt csalta a hiszékeny embereket.

Bugarszkit a spliti ügyészség fogházába szállitották.

Az elvarázsolt pad

Nyolc napi fogház egy szuróa tréfáért

A szubotical törvényszéken szombaton tárgyalta *Pavlovics* István törvényszéki elnök büntetőtanácsa a sulyos testi sértés büntettével vádolt *Kőszegi* Pál szubotical magántisztviselő bünügyét. A vád szerint *Kőszegi* 1927. junius 3-ána Felsőbácskai Gőzmalom előtt *tüt helyezett el a malom előtt levő padra,* ahol a munkások szünet közben pihenni szoktak. *Csorba* Pál molnár reggel a szokottnál korábban ment be a malomba és leült a padra. Az odahelyezett tü behatolt hüsába és orvosi mütéttel kellett azt eltávolitani a testéből. Érdekes, hogy a hátul behatolt hat centiméter hosszu tüt elői a térden operálták ki.

A tárgyaláson *Kőszegi* Pál vádlott előadta, hogy a jelzett napon reggel hat órakor egy tüt jugott a padba, amely a malom épülete előtt állt. Tréfából csinálta ezt és nem is gondolt arra, hogy a tü valakit komolyan megsebesithet. A tü szerinte két és fél centiméter hosszu volt. Látta, amikor Csorba Pál molnár közeledett a padhoz és arra leült.

— *Az elnök:* Mit csinált Csorba, mikor leült a padra?

A vádlott: Felugrott. A tüt nem találtuk meg, mire azt mondtam neki, hogy menjen orvoshoz.

Csorba Pál huszonhatéves molnár, sértett tanukihallgatása következett ezután. Az elnök megkérdezte tőle, hogy haragban van-e a vádlottal?

— Mióta a dolog megtörtént, egy kicsit rossz viszonyban vagyunk — felelte a sértett.

Az elnök: Adja elő, hogy történt az eset.

A tanu: Háromnegyed hétkor reggel mentem a Felsőbácskai Malomba, Kiss Kálmán társammal. A malom előtt van egy pad, ahol ülni szoktunk. Amikor én a malomba jöttem, már akkor *Globolcsics* Neszti munkástársam a padon ült és hivott, hogy én is üljek le. Leültem és elkezdtünk beszélgetni. Egyszerre csak éles szurást éreztem. Önkéntelenül körülnéztem és láttam, hogy Kőszegi ott áll és egy spárga van a kezében.

Az elnök: Milféle spárga?

A tanu: Kérem szépen, *a tü spárgával oda volt szerelve a padhoz* és pedig ugy, hogy a padon két lyuk volt. A hat centiméter hosszu tü fokába spárga volt füzve, egy másik spárgával pedig a tüt keresztül lehetett huzni a padba furt lyukon. Amikor én leültem a padra, Kőszegi megrántotta a spárgát olyan erősen, hogy az elszakadt és a tü teljesen behatolt a testembe. A spárga a pad alatt vezetett be a malomba és ott rántotta meg azt Kőszegi, ugy hogy én az egészből semmit sem láttam. A tü teljesen belém furódott. Három hétnél tovább voltam beteg és a kórházban mütéttel vették ki a testemből a tüt, amely térdemnél jött ki.

— Kivánja a vádlott megbüntetését?

— Nem kérem, csupán az orvosi kezelésért 3000 dinárt és egyéb kiadásaimért kártérités kérek.

A biróság a többi beidézett tanu kihallgatását nem tartotta szükségesnek és a bizonyitási eljárást befejezettnek jelentette ki. Ezután meghozták az itéletet, amely szerint a biróság bünösnek mondotta ki a vádlottat sulyos testi sértés vétségében és nyolc napi elzárásra, valamint háromezer dinár kártérités ire itélte el.

A selyemharisnya elbűvöl

A nők sajátsága, hogy mindig a szépet óhajtják és ez a kivánság a selyemharisnyát már rég nélkülözhetetlenné tette. De ez a korábban költséges viselet csak egyesek előjoga volt mindaddig, mig Lux nem volt, mely a tisztátlanság iránt annyira érzékeny selymet ártalmatlanul mossa és igy tartóssá teszi. Csak a Lux következtében olcsóbbodott annyira a selyemharisnya viselet, hogy ma már senkinek sem kell róla lemondania.

Mossa selyemharisnyáit Lux habban, ami egyértelmü azok óvatos és ártalmatlan kezelésével.

A SUNLIGHT Művek gyártmánya

Rablótámadás meséjével védekezik a muzslai férjgyilkos asszony

A biróság elrendelte a vádlott elmeállapotának megvizsgálását

Becskerekről jelentik: A becskereki törvényszéken szombaton tárgyalta *Bunics* Ivó törvényszéki elnök tanácsa *Tóth* Viktóriának, a férjgyilkos muzslai asszonynak bünügyét. A tárgyalóterem zsufolásig megtelt érdeklődőkkel.

A vádlott személyi adatainak felvétele után Bunics elnök felolvasta a vádiratot, amely szerint Tóth Viktória mult év december 10-ről 17-re virradó éjszaka álmában megfojtotta vadházastársát, *Takács* János, hetvennyolcéves földmüvest.

A vádlott öregasszony az elnök kérdésére kijelenti, hogy nem érzi bünösnek magát.

— Három teljes évig éltem vele — mondja — de télen aztán mindig elzavart. Kegyetlen ember volt szegény, szidott, dolgoztatott, mint az állatot...

Az elnök: Akkor miért tért vissza hozzá annyiszor?

— Annyira hivott, eljött értem kocsival. Aztán most összel is elkergetett. Elmentem a biróhoz, legalább a béremet kapjam meg tőle, ha már kidobott. A biró meg is itélt száz dinárt egy hónapra. Mikor elmentem hozzá a pénzért, épen disznóölés közben találtam. Meg is fenyegetett a késsel.

Az elnök: Most mondja el, hogyan volt akkor éjjel.

— Én meg nem fojtottam, ujjal se nyultam hozzá. Akkor éjféltájt felébredtem és kimentem a konyhába. *Hát Uramisten a konyhaajtóban ott áll öt ember.* Egyikük ahogy kiléptem, rámdobott egy köpönyeget. Lenyomtak a földre, azután be az öregre... Az egyiknek mintha női hangja lett volna. Azután belülről hallottam a párbeszédet az öreg és a rablók között. Azok pénzt követeltek, mire a férjem azt mondotta, hogy *az istállóban egy falbavájt lyukban tartogatja a vagyont.* Odaadja szivesen, csak az életét hagyják meg.

Az elnök: Tudott maga is erről a rejtekhelyről?

— Hiszen, ha tudtam volna, nem is halt volna meg szegény.

Elmondotta ezután a vádlott, hogy *egy ideig még hallotta férje jajgatását,* azután őt is becipelték a koromsötét szobába és valami sulyos tárggyal hátulról fejbesujtották.

Az elnök: Hiszen magán semmiféle sérülést sem találtak.

— Dehogyisnem — felelte a vádlott öregasszony — látta azt a komisszió.

— Egyszer csak — folytatja vallomását *Tóth Viktória — minden elcsendesedett a sötét szobában.* Tapogatództam a sötétben és megérintettem az öreget. *Ott ült a padkán, de a teste már hideg volt.* Átvánszorogtam a szomszédba és elmondtam, hogy meggyilkolták az uramat.

Az elnök ezután az iránt intézett kérdést a vádlotthoz, hogy miért vallotta a vizsgálóbiró és a rendőrség előtt, hogy ő fojtotta meg a férjét.

— *Mert iszonyatosan vallattak* — feleli a vádlott öregasszony. Halállal is fenyegettek. Gondoltam, majd akkor mondom meg az igazat, ha a törvény elé kerülök. *A rendőrségen azzal is biztattak, hogy az enyém lesz az öreg háza,* ha megmondom, hogy én csináltam a dolgot.

Tóth Viktória vádlott után dr. *Ivkovics* Vlasztimir törvényszéki orvost hallgatta ki a biróság, aki az áldozat boncolását végezte. Ivkovics dr. előadta, hogy a holttest arcán több karmolásból eredő sebet talált, ami arra enged következtetni, hogy a gyilkosságot dulakodás előzte meg. A halál közvetlen oka fulladás volt. A meggyilkolt Takács gyönge fizikumu ember volt és nem lehetetlen, hogy az erőtlen öregasszony teperte le.

Az orvosszakértő kihallgatása után a biróság elrendelte Tóth Viktória elmeállapotának megvizsgálását, minthogy vallomásai ellentmondóak és zavarosak voltak. Ecélból a vádlottat két havi megfigyelésre a beogradi elmegyógyintézetbe utalták és a tárgyalás folytatását elhalasztották.

A hütlen férfit nem varázsolta vissza,

de a szerelmes cselédleányt mindenéből kifosztotta két noviszadi cigányasszony

Noviszadról jelentik: Treiber Anna cselédleány, aki a Vasut-ucca 100. számu házban egy pénzügyőrségi hivatalnoknál van alkalmazásban, szerelmes volt egy noviszadi csendőrbe, aki azonban az utóbbi időben elhidegült tőle, ugyhogy a leány kétségbeesésében már öngyilkossági tervekkel foglalkozott. Ekkor a véletlen két kártyavető cigányasszonyt hozott a szerelmes Annához, aki kiöntötte előttük szive bánatát. A cigányasszonyok vállalkoztak arra, hogy majd visszavarázsolják a hütlen szerelmest s erősen megigérték, hogy a csendőr három napon belül visszatér a leányhoz annak a bájitalnak a hatása alatt, amit ők adnak a hütelennek. Ezért a szolgálatért száz dinárt, ruhákat és fehérnemüt kaptak a leánytól, aki szivdobogva várta a három nap elteltét. Csakhogy a csendőr nem tért vissza hozzá. Treiber Anna nyilván azt hitte, hogy benne van a hiba, ujból a cigányasszonyokhoz fordult és kérésükre ujabb áldozatot hozott az ügy érdekében: összes ruháit, télikabátját és összespórolt háromezerhétszáz dinárját adta oda a varázslónőknek. A megtérő szerelmes még mindig nem jelentkezett. Erre a kétségbeesett leánytól a cigányasszonyok elkérték minden ékszerét, három gyürüt és arany fülbevalóit azután eltüntek. Hosszas hiábavaló keresgélés után a leány feljelentést tett a rendőrségen a két varázslónő ellen, akiknek egyikét Dimitrov Dragica személyében már kinyomozta és letartóztatta a rendőrség. A másik cigányasszony, Dimitrov Bojana, szökésben van

Suboticai panoráma

Kilóg a nyelve

A lovacska valahonnan messziről jöhetett, a szőrén verejtékcseppek ragyogtak, mint a harmat és tajtékos szájából kilógott a nyelve. Szép, elegáns, hosszu nyelve volt, mint egy kecses női kéz, piros és fáradt.

— Nézd, kilóg a nyelve! — csudálkoztak a gyerekek és egész közelről vették szemügyre.

— Biztos nagyon öreg már — jegyezte meg valaki.

A paripa nem reflektált a rávonatkozó megjegyzésekre, még csak megsértődött, amiért vénnek mondták, lóbázta a fejét és halkan, diszkréten sóhajtott egyet.

— Gebe! — konstatálta ridegen egy gyerkőc.

Ekkor arra jött egy kicsi, hajlotthátu ember. Poros és szegényes, a cipője talpa kaffogott, lefetyelt önállóan, a saját szakállára. És sárga agyarai közül groteszk szomoruságggal csüngött ki a nyelve. Kopott, puha nyelve volt, pörkölt barna szinü, amely az odaégett marhaszeletre emlékeztetett.

— Szép időnk van — mondta az ajtóban álló boltosnak, aki elnevette magát amikor megfigyelte, hogy a vándor, mielőtt a beszédbe kezdett volna, jobbkezével visszagyürte nyelvét a szájába.

A vándor is hahotázni kezdett:

— Képzelje, amikor elindultam még fagyott. Bizonyisten csupa jég és zuzmara volt minden, most pedig rügyeznek a fák!

És miután gondosan kivette az orrából a vatta csomókat, szippantott egyet a tavaszból.

— Különös ember maga — mondta gyanakodva a kereskedő és rádőlt a kilincsre.

— Nincs rajtam semmi különös — szerénykedett a messziről jött — legfeljebb a szegénységem. Azon én is sokat csudálkozom. De máskülönben teljesen szimpla jelenség vagyok kérem.

— Nem ugy gondoltam, a viselkedésében van valami . . . hogy is mondjam csak . . . izé . . .

— Értem kérem szépen . . . már mások is észrevették . . . ez még szinész koromból maradt meg bennem . . . hősszerelmes voltam, képzelje: drámákban ágáltam, mindig játszottam, künnt az életben és a szinpadon . . . Voltak sikerült mozdulataim, amelyeknek pontosan tudtam a hatását. Most röhögni fognak, most zokogni fognak és igy tovább!

— Érdekes lehetett — kockáztatta meg a boltos.

— Az nem szó! Eleinte még én is tréfára vettem a dolgot. Különválasztottam a játékot az élettől. Legfeljebb a lányokat mulattattam a trükkjeimmel, amiket szolid nyárspolgároktól lestem el. Na és utolért a vén szinészek tragédiája, szögletes, nevetséges figura lett belőlem.

Felhuzta a szemöldökét és bandzsitott olyan ellenállhatatlan humorral, hogy a járókelőkből is kipukkant a kacaj. A boltos elösmerő szavaira némán és megsemmisitően legyintett:

— Ugyan kérem, ez csak móka, hitvány komédia, vásári svindli!

A kereskedő nem mert ellenkezni. Elvégre tényleg nem értett hozzá. Vegyes érzelmekkel szemlélte a kalandos férfiut. Szeretett volna szabadulni.

— A legkülönösebb azonban — füzte tovább elmélkedését — hogy lélekben is átalakultam. Bogaraim támadtak, kicsinyes rigolyáim, ingerült és harapós lettem!

— Hm.

— Gyönyörü partikat szalasztottam el. Pompás és előnyös házassági ajánlatokat utasitottam vissza. Ez most, mai formámban persze hihetetlenül hangzik. De ha ön látott volna »Hamlet« szerepében! . . . és csettintett a hosszu, mélabus nyelvével akár a jóizü ebédek után.

A lovacska gazdája kijött a korcsmából és felkászálódott a bakra. A paripa meglengette kaméleonszerü nyelvét, mintha elköszönne a társaságtól, aztán bus ügetéssel eltünt a piactér fái között.

— Szóval lecsusztam — mondja a vándorslussz! A kereskedő barátságosan bucsut int neki, akár a bakfisok, pá, pá! A hajdani hősszerelmes pedig gondosan visszagöngyölgette a nyelvét az alsó ajakára, mivel ma délután már aligha lesz több szüksége rája.

(t. i.)

Vajdasági diákok Szovjetoroszországban

A Bácsmegyei Napló megkezdi két jugoszláv diák érdekes oroszországi tudósitásainak közlését

A prágai egyetem két jugoszláviai hallgatója, *Krno* Dalibor technikus és *Jovanovics* Mihajló kémikus, mindketten noviszadi származásuak, nemrég Prágából az ottani követségek segitségével tanulmányutra indultak Oroszországba. Arról, hogy mit láttak a mai Oroszországban, a két diák rengeteg érdekes feljegyzést készitett és most a Bácsmegyei Naplónak rendelkezésére bocsájtották ezeket a szovjetoroszországi állapotokról szólót tudósitásokat. Az első közlemény a jövő vasárnapi számban fog megjelenni és ez a jasznajapoljanai kirándulásról, *Tolsztoj sirjánál* tett látogatásról számol be.

Ezt a következő vasárnapokon Krno és Jovanovics ujabb cikkei fogják követni, amelyek arról számolnak be, hogy az ázsiai, *rtanskaukdziai primitiv népek* hogyan élnek a szovjetrendszerben, milyen az adzseriesztani, georgiai, aszerbejdzsani élet és fejlődés. Leirják, ezután *a vörös hadsereg szervezetét, a mai orosz falu állapotát*, Pétervár, a mai Leningrad életét és mindazoknak a rendkivül érdekes jelenségeknek szines és mozgalmas képét, amelyet oroszországi utjukon tapasztaltak. A két vajdasági diák tapasztalatai és élményei a távoli és rejtélyes uj Oroszországról, az olvasó számára is különleges élményt jelent.

A magyarok között akar agitálni a felsőbánati Pribicsevics-párt

A független demokrata-párt erőteljes akcióra készül

Becskerekről jelentik: A legutóbbi becskereki községi választásokból — mint ismeretes — a független demokrata párt lényegesen megerősödve került ki, amennyiben ezuttal közel ezernégyszáz szavazatot kapott, mig a mult év elején megtartott tartományi választáson alig kaptak Becskereken több szavazatot kilencszáznál.

A független demokrata párt becskereki vezetői azt hiszik, hogy a mostani eredmény eléréséhez az is hozzájárult, hogy sikerült több magyar szavazót is megnyerni. A Pribicsevics-párt egyes becskereki vezetői azzal a tervvel foglalkoznak, hogy *magyar, német és szerb agitátorokat vesznek fel a prekói propaganda megerősitésére Felsőbánát területén.* Szó van arról, hogy az agitáció vezetésére és szervezésére megnyerik dr. *Dosen* Mirkó zagrebi politikust, a parasztdemokrata ifjusági mozgalom egyik vezérét, aki legutóbb Zagrebban a demokrata ifjusági szervezetek gyülésén tartott nagy beszédével országos feltünést keltett.

Az agitációt egy Becskereken tartandó nagy nyilvános népgyülés vezetné be, amelyen — ugy mint legutóbb Noviszadon — résztvenne *Radics* István és *Pribicsevics* Szvetozár, akik ez alkalommal még kifejezettebben hangsulyoznák kisebbségbarát felfogásukat. Ezt a népgyülést április végén vagy május elején szándékoznak megtartani impozáns keretek között.

HA ZUG A VIHAR

Feljegyzések a parlament viharos napjairól

1924. tavasza óta nem voltak olyan viharosak a parlamenti ülések, mint mostanában. Akkoriban az egyesült ellenzék harcolt a radikálisok és a Pribicsevics-párt ellen, ma pedig Radicsék és a Pribicsevicsék harcolnak a radikális és demokrata koalició ellen. Abban az időben a parlamenti tárgyalás modora valamivel enyhébb volt. Ma a parasztdemokrata koalició kiméletlen fegyverekkel harcol a jelenlegi kormány intézkedései ellen. Most már mind a két oldalon rendkivül türelmetlen a hangulat és a radikálisok sem hagyják magukat, amikor Radics István sértegeti őket. Mindennap csaknem közelharcra kerül a sor és *Perics* parlamenti elnöknek nagy gondot okozott, hogy a kiabáló és öklüket mutogató képviselőket ismét a helyükre tessékelje.

Radics István beszél talán a legtöbbet a parlamentben. Nemcsak azzal éri el a szónoklás rekordjait, hogy sokat szerepel a szónokok listáján, hanem azzal is, hogy ha mások beszélnek, állandóan közbekiabál és sokszor formális szónoklatokat tart közbeszólás cimén. Radics István a közbeszólásaiban nem nagyon válogatja meg a szavait és a »tolvaj« és »fosztogató« jelzőt már egészen megszokták. Ha a radikálisokat elhagyja a béketürés, akkor az öklüket rázzák és kiabálva rohannak Radics felé, akit azonban tüstént hármas gyürüvel vesznek körül az emberei és nem engedik, hogy bárki egy ujjal is hozzányuljon. Radicsnak egyik leghübb testőre Pernar Iván volt belügyi államtitkár, akinek különben olyan öblös bariton hangja van, hogy a parlament legnagyobb vihar is tulkiabálja.

Pribicsevics Szvetozárt sem lehet nagyon nyugodt embernek mondani. A nagy parlamenti viharok alatt sokszor felcsattan a hangja és ha nagyon fel van háborodva, akkor mások beszédei közben ő is képes beszédet mondani. A legutóbb saját párthivének, Koszanovics képviselőnek a beszédét szakitotta meg többször és nagyon türelmetlen hangon követelte a beogradi rendőrségen uralkodó állapotok megjavitását.

A radikálisok között Mihajlovics Ilia, Parezsnain Ratkó, Szelics Jovan és Kobaszica Sztepó a leghangosabbak és ezekkel a képviselőkkel gyülik meg a legtöbbször az ellenzék baja. A radikális miniszterek között Kocics Vlajkó postaügyi miniszter szokott az ellenzékkel a legtöbbet hadakozni, sőt a legutóbbi parlamenti harcok alkalmával Pernar képviselő és a postaügyi miniszter között a szóváltás annyira kiélesedett, hogy majdnem birokra keltek egymással.

A klerikálisok a legtürelmesebb emberek a parlamentben. *Korosec* belügyminisztert, a szlovén néppárt elnökét, semmi sem tudja a nyugalmából kihozni és a Glavnyacsa vita alkalmával minden szemrebbenés nélkül olvasta fel a gondosan elkészitett válaszát. A belügyminisztert az ellenzék legélesebb közbeszólásai sem zavarták meg beszéde elmondásában. A demokraták már nem ilyen nyugodtak. Agatonovics képviselő, Angyelinovics volt miniszter, Timotijevics Koszta volt belügyminiszter és a többi demokrata nagyon sokszor polemizálnak az ellenzékkel és van nekik is mit hallgatni akkor, amikor a demokraták a radikális tisztviselőket az ellenzékkel szemben védelembe veszik.

A parlamentnek kétségenkivül Grizogono volt igazságügyminiszter a legjobb szónoka. Azután Radics István következik. A legtemperamentumosabb szónoka Pribicsevics Szvetozár, aki minden mondatát szónoki hatásra épiti fel. A demokraták legjobb szónoka Madinkovics Voja külügyminiszter. Igen jó szónoknak mutatkozott be a legutóbbi rendőrségi atrocitások felhánytorgatásánál Koszanovics képviselő is. A földmives párti képviselők kitünő távszónokok. Perics házelnöknek van mit csengetni, amikor a szenvedélyeket meg akarja fékezni.

A beogradi parlamentnek nagyon érdekes csengetyü rendszere van. Az elnök előtt csak egy kis kézi csengő van, viszont a parlament jegyzői két nagy erős villanycsengőt használnak, amely a legrettenetesebb lármát is tulcsengeti.

A jelenlegi költségvetési és pénzügyi vita még körülbelül három hétig fog elhuzódni. A pénzügyi vitában az ellenzék nyolcvanhat szónokot fog állitani és épen ezért az igazi érdekességek csak a jövő héten kezdődnek meg, amikor majd az ellenzék a pénzügyi vitát arra is fel fogja használni, hogy kritikát mondjon a költségvetés felett. Az ellenzék jelenleg nem vesz részt a költségvetési vitában és csak interpellációkkal, valamint sürgős javaslatokkal ostromolja a kormányt, azonban a pénzügyi vita alkalmával nagyon élesen fogják támadni a kormány pénzügyi politikáját.

A pénzügyi vitának lesz a jugoszláviai magyarság szempontjából is egy nagyon érdekes mozzanata. A pénzügyi vitában fognak először szerepelni a magyar párt képviselői is és ugy Várady Imre dr., mint Streliczky Dénes dr. ekkor fogják a parlamentben elmondani szüz beszédüket, amely alkalommal különösen belügyi és közoktatási problémákkal fognak foglalkozni és általában ismertetni fogják a jugoszláviai magyar párt programját. Az egész szkupstinában nagy érdeklődéssel várják a jugoszláviai magyarság képviselőinek első felszólalásait.

Hidegre fordult az időjárás Európában

Hideg, csapadékos időt jósolnak a meteorologusok

Az elmult napok meleg tavaszi időjárása után szombaton ujra egész Középeurópában hidegre fordult az idő és nagyon sok helyen kisebb havazások is voltak. Szuboticán a péntek meleg idő után szombat reggel fagypont körül állt a hőmérő és gyengén havazott is.

Angliában fagypont és nulla fölött 4—5 fok között ingadozott a hőmérséklet, Londonban azonban fagyponton állt a hőmérő és havazott. Norvégiában a fagypont körül állt a hőmérő higanya, mig Németországban mindenütt fagypont alá süllyedt a hőmérő, sok helyen kisebb havazással. Berlinben négy, Hamburgban három, Münchenben kettő és Breszlauban hat fok hideg volt.

Franciaországban sok helyen esik a hó, igy Párisban is, ahol a hőmérő fagyponton van. Calaisban —1 fok hideg volt szombat reggel, mig Bordeauban és Toulouseban fagypont felett áll a hőmérő. Bécsben a péntek esti plus 1 fokkal szemben szombat reggel —2 fok hideg volt. Prágában havazik és —3 fok a hőmérséklet, Olmützben gyenge havazással —4 fok, Kassán csapadék nélkül ugyanannyi és Pozsonyban kevés hóeséssel —1 fok hideg van. Budapesten —1 fok volt szombaton a hőmérséklet és kisebb havazás volt, Szombathelyen, Kaposvárott és Szegeden fagypont felett áll a hőmérő, mig Debrecenben kétfokos hideg van.

Az átmeneti fagyhullám legerősebben Lengyelországban érezhető, ahol Krakóban —6, Lembergben —8 és Varsóban —9 fok hideg volt szombaton.

A meteorológiai intézet jóslása szerint keleti és északkeleti szelekkel különösen a keleti részeken hideg és a nyugati részeken jobbára csapadékos idő várható.

Nagyon kényelmes és egyszerű az

Aspirin

bevétele

tabletták alakjában.

Minden egyes tabletta súlya pontosan **fél gramm (0,5 g).** Könnyen és tisztán lehet zsebben hordani és bevenni. Dobjuk be egy pohár vizbe, ebben gyorsan szétesik. De **valódi Aspirin-tablettáknak kell lenni, az eredeti Bayer-csomagolásban.**

Olasz-francia-jugoszláv szerződés készül

Eredménnyel kecsegtetnek a megindult jugoszláv-olasz tárgyalások

Rómából jelentik: A *Giornale d'Italia* beogradi tudósitójának jelentése alapján közli, hogy párhuzamosan azokkal a tárgyalásokkal, amelyeket *Rakics* római jugoszláv követ folytat, Beogradban is tárgyalások indultak meg *Petrucci* beogradi követségi tanácsos és dr. *Bakotics* Lujó meghatalmazott miniszter között. A lap jelentése szerint *Bodrero* követ és dr. *Marinkovics* külügyminiszter rájuk bizták mindazoknak a kérdéseknek sürgős megoldását, amelyek eddig megakadályozták a jugoszláv-olasz barátságos viszony zavartalan kifejlődését. A lap szerint Petrucci követelni fogja a jugoszláv kormánytól, hogy

helyezze hatályon kivül azt az intézkedést, amely szerint olasz állampolgárok a tengerparttól számitott ötven kilométeres területsávon nem vásárolhatnak ingatlant

és hogy helyezzék ismét érvénybe azt a konvenciót, amelyet Olaszország 1879-ben kötött Szerbiával, amely szerint a Szerbiában letelepedő állampolgárok ugyanazokban a jogokban részesülnek, mint a szerb állampolgárok. Petrucci feladatai közé tartozik továbbá, hogy rendezze a »Sufid« és a többi dalmáciai olasz vállalatok helyzetét, ugy hogy

ezek a vállalatok ne legyenek többé korlátozva munkásaik kiválasztásánál és olasz munkásokat is alkalmazhassanak korlátlan számban.

Diplomáciai körökben a *Giornale d'Italia* véleménye szerint erősen biznak a tárgyalások sikerében és azt remélik, hogy azok konkrét szerződések megkötésével fognak befejeződni. Az a vélemény, hogy a tárgyalások sikeres befejezése után

rögtön megindulnak a tárgyalások az olasz-francia-jugoszláv barátsági szerződés megkötése érdekében.

Ha ez a hármasszerződés létrejön, akkor magától is fölöslegessé válik a most lejáró jugoszláv-olasz barátsági szerződés meghosszabbitása.

A *Resto del Carlino* jelentése szerint *Marinkovics külügyminiszter és Scialoja genfi találkozásukon megállapodtak abban, hogy haladéktalanul felveszik a tárgyalásokat.* A genfi találkozáson a két államférfi részleteiben is megállapodott már az ujonnan megkötendő szerződés tartalmára vonatkozólag.

Hétfőn kezdődik a mozisztrájk

Tizenötezer ember veszti el a kenyerét a sztrájk miatt

A jugoszláv mozitulajdonosok országos szövetségének határozata értelmében

a mozikat hétfőn az egész országban bezárják.

A mozitulajdonosok már március elsején felmondtak alkalmazottjaiknak és igy az országban

tizenötezer ember marad munka nélkül.

A mozitulajdonosok szövetsége — mint ismeretes — tiltakozó gyülést rendezett, amelyen a mozisok követeléseit határozati javaslatba foglalták és rámutattak azokra a nehézségekre, amelyekkel a mozitulajdonosok küzdenek. A határozati javaslatot elküldték dr. *Markovics* Bogdán pénzügyminiszternek, aki azonban negativ választ adott. A mozisok erre egynapos tiltakozó sztrájkot rendeztek, de ez sem járt eredménnyel. A mozitulajdonosok ezért elhatározták, hogy

március 12-ikétől kezdve általános sztrájkot rendeznek,

amely mindaddig fog tartani, mig a kormány nem teljesiti a mozisok követeléseit.

A *Filmska Revija* cimü szaklap legutóbbi számában ujabb felszólitást intézett a pénzügyi kormányhoz és kifejtette azokat az okokat, amelyek a mozitulajdonosokat erre a sulyos lépésre kényszeritették. A cikk bőven szolgáltat adatokat arra, hogy

a mozisok a jelenlegi adórendszer megadóztatások miatt ráfizetéssel dolgoznak.

Ezen csak ugy lehetne segiteni, ha a belépőjegyek árát leszállitanák, de ez csak adókönnyitések utján érhető el. A cikk ezután megemliti a szövetség határozati javaslatában foglalt követeléseket. Ezek a következők:

A mozik összadójának maximális megállapitása: 40.000 lakosu városokban 20%. 20.000—40.000 lakosu városokban 15%, 20.000-ig terjedő lakosságu városokban és községekben 10%.

2. Ennek az adóösszegnek fele az államot, egy negyed része a községet, egy negyed része pedig a tartományt illeti meg.

3. Az összes tanulmányi, tudományos és nevelő filmek adómentesek.

A mozisok köreiben biznak abban, hogy a legközelebb a parlament is foglalkozni fog az üggyel, de arra nincs kilátás, hogy a mozisztrájk április elseje előtt meg fog szünni.

Vörhenyjárvány pusztit két szerémségi községben az orvosnak azonban hirét-hamvát se látták

A járásorvos ment ki Nestinbe és Sotba mert senki sem fizeti meg a kiszállási költséget

Noviszadról jelentik: Ilok és Bánostor közt, a becsin—iloki uton, a Fruska Gora lankás hegyoldalában épült Nestin községe, egy 1437 lakosu falu, amelyhez két puszta: Vizics és Dipsa és egy kis telepités: Cserovacsa tartozik, amelyekkel együtt Nestin lakossága 2412 lelket tesz ki.

Ebben a kis községben februárban nagyobbszámu vörhenymegbetegedés fordult elő. *A községben nincs orvos és ha orvosra van szükség, akkor a járási székhelyről, Ilokról kell az orvost elhivni.* Nestin községéhez 5779 hektár föld tartozik, ugyhogy a nestini lakosság zöme és maga a község aránylag jó anyagi helyzetben van. Ennek ellenére a község egy része földhözragadt szegény ember. A község elöljárósága még a régi kinevezett tagokból áll, mert az ujonnan megválasztott képviselőtestületi tagok választását a vukovári főispán még nem hagyta jóvá. *Ezek az elöljárók csupa vagyonosabb gazdák, akik alaposan megnéznek minden parát,* amit a község kiad, mert mint a község legjómódubb polgárai leginkább ők fizetik ezeket a kiadásokat. A községi pótadó ugyis hétszáz százalék, ami ijesztően sok és a többi adótól való félelem vezethette a község elöljáróit, *amikor a szegény betegek orvosi ellátásra 1927. évre a község költségvetésébe száz dinárt vettek be.* De sokalhatták ezt a száz dinárt is, mert az 1928. évi költségvetésben már *csak ötven dinárt irányoztak elő erre a célra.*

Az elöljáróság takarékossága alaposan megbosszulta magát. Nestinben vörhenymegbetegedések vannak, amelyeknek aránya már járványméreteket ölt. Februárban tiz megbetegedést jelentettek be, ami természetesen nem azt jelenti, hogy csak ennyi megbetegedés fordult elő, mert a betegek száma valóban sokkal több volt, csak épp a tudatlan, fél nem világositott nép nem jelentette be.

Egy szegény asszony, amikor felkerestem egy vörhenybeteges családot, szinte megütközve mondotta:

— Nekem is három gyerekem volt ugyanebben a betegségben, nem *hivtam bizony orvost* és ma mind a három egészséges. A szomszédban is majd minden házban volt beteg, nem kellett orvos, elmult a baj magától is.

Amikor érdeklődtem, vajon igaz-e az, hogy annyi beteg volt, mindenütt megerősitették, hogy a betegek száma nagy volt, de hozzá is tette mindenki, hogy nem volt egy hónap óta orvos a községben és a *294 házból álló község lakossága semmit sem tett járvány továbbterjedésének megakadályozására.*

Márciusban nyolc vörhenyesetet jelentettek be. Van egy ház, ahol az egyetlen szobában kilencen laknak: Vareczka Róza anyjával, testvérével és hat gyerekével. Ebben a szobában főznek, a szobát, azonban nem szellőztetik, nem takaritják, a levegő büzös és fojtó, a piszok kétségbeejtő. A kis négyéves, Vareczka Annának, aki négy hét előtt volt *vörhenybeteg, óriási gennyes, nyakalatti mirigygyulladása van,* de az anyja nem akart orvost hivni, mert nincs arra pénze. A nyolcéves József, akinek megbetegedését az anyja letagadja, jelenleg dagadt arccal és dagadt lábakkal, vesegyulladásban van, a levegőt kapkodva szivja. A **másik négy gyerek** ugyanabban a szobában él, ott ülnek a kis Anna ágya mellett és csak az isten csodája mentheti meg őket attól, hogy meg ne kapják a ragályos betegségét.

Kokrhej Stevannál egy, Kracsek Milánnál két, Jeremics Zorkánál egy, Ilics Jovankánál két vörhenybeteg gyerek van. Vojnics Jásóné négyéves Vera nevü kislánya szombat reggel halt meg, de a *mult hónapban is volt a járványnak halálos áldozata.*

A község elöljárósága a napokban döntött afelől, hogy *járvány-izoláló szobát rendez be* a vörhenybetegedések megfékezésére, de amikor ezt, eléggé elkésve elhatározta, nem kérdezte meg az orvost, hogy *miképp kell ezt az izoláló-szobát megcsinálni.* Az egészségügyi törvény alapján alakult egészségügyi bizottságoknak sincs semmi befolyásuk a községi elöljáróságok egészségügyi működésére.

A vörhenybeteges házak nincsenek járványcédulákkal megjelölve, a szomszédok kihejárnak a házakba és a járványnak nincs, aki gátat szabjon.

Az alig néhány kilométerre levő Sot községben, amelynek 1916 lakósa van, *ugyancsak több vörhenymegbetegedése van, de oda se ment ki a járási orvos, mert nincs, aki a kiszállás költségeit viselje.* A járásorvos még jelentést sem küldött az egészségügyi felügyelőnek, hogy járásának két községében a vörhény ütötte fel a fejét és szedi áldozatait. Senkise különiti el a betegeket, *senkise gondoskodik profilaktikus oltásokról, senkise gondoskodik fertőtlenitésről és mindez nagyrészt annak tudható be, hogy husz tartomány számára az egészségügyi minisztérium költség-vetése csak 200.000 dinár évi összeget állapit meg orvosi kiszállások és költözködések céljaira.* Alig tizezer dinár jut tehát egy-egy tartományra és csak tizezer dinár van előirányozva a bácskai vagy a szerémségi tartomány ilyen költségeire is, olyan elenyésző összeg ez, hogy sokszor egyetlen község egészségügyi ellátására sem elegendő. Mult évi április eleje óta megszüntek az egészségügyi felügyelőségek és a községek egészségügyi ellátása a tartományi egészségügyi főorvos ellenőrzése alá kerültek. A tartományi főorvosi hivatal kötelessége a minisztériumnál kellő hitelfedezetről gondoskodni, hogy a járásorvosok kimehessenek a járvány által sujtott községekbe.

Dr. Markovics Lázár, egészségügyi felügyelőt is felkerestem, aki a következő felvilágositásokat adta:

— Nekünk senkisem jelentette a nestini és soti eseteket és igy ezideig ezügyben mitsem lehetett csinálni, természetesen mihelyt a történtekről tudomást szereztem, nyomban megbiztam dr. Schwarz Pétert, az epidemológiai osztály bakterológusát, hogy menjen ki Nestinbe és Sotra és ma kaptam kézhez a jelentését, amely *megerősiti az ön adatait.* Nyomban jelentést tettem az egészségügyi minisztériumnak, ahonnan azonnal intézkedni fognak, miután Nestinben nincs községi orvos, hogy a járásorvos járványorvosi megbizást kapjon. Amennyiben a járvány nagyobb méreteket öltene, a minisztérium külön járványorvost rendelne ki. Mindent meg fogunk tenni, hogy a járvány továbbterjedését megakadályozzuk.

Mayor József

Esik eső karikára, Péter király sirhalmára...

A Kossuth-nóta melódiája nem izgatás

Szomborból jelentik: Érdekes izgatási pört tárgyalt a szombori törvényszék Vojvodics-tanácsa. A vádlottak Burghardt József és Beslik Iván bácsmonostori földbirtokosok és Polyák Márkó, Martin Ádám, Golub Iván, Balog Mihály és Sándor Iván monostori cigányok voltak, akiket a szerb büntetőtörvény 103. szakaszába ütköző izgatás vétségével vádolt az ügyészség.

A vád szerint Burghardt és Beslik 1924 október tizenharmadikán mulattak Monostoron, Varga Verona korcsmájában és a cigányokkal a Kossuth-nótát huzatták, ők maguk pedig a nóta szövegét énekelték. A korcsmában tartózkodtak Bikicki Milán és Cecl József aljegyzők, akik néhány orosz menekülttel ültek egy asztalnál. Az oroszok figyelmeztették Bikicki, hogy Burghardték a Kossuth-nótát éneklik. Az aljegyző felszólitotta az énekelőket, hogy hagyják abba a dalolást, de ők nem akartak engedelmeskedni és tovább énekeltek.

A szombati főtárgyaláson a két földbirtokos azzal védekezett, hogy nem a Kossuth-nótát énekelték, hanem annak melódiájára a következő szöveget:

Esik eső karikára
Péter kirdly sirhalmára.
Valahány csepp hullik rája,
Annyi áldás szálljon rája.
Éljen a szerb szabadság! Éljen a haza!

Hasonlóképen vallottak a cigányok is, akik valamennyien ezt a szöveget hallották és parancsra játszották a Kossuth-nóta melódiáját.

A kihallgatott tanuk nem igazolták a vádat és Bikicski aljegyző azt vallotta, hogy ittas volt, amikor az eset történt. Nem emlékszik arra, hogy milyen szöveget énekeltek a vádlottak csak azt tudja, hogy ő a melódiára lett figyelmes és szólt nekik, hogy ne énekeljenek.

A bizonyitási eljárás befejezése után a biróság *valamennyi vádlottat felmentette,* mert csak annyi bizonyosodott be, hogy a Kossuth-nóta dallamára énekeltek, ez azonban önmagában nem izgatás, annál kevésbbé, mert hazafias szöveget énekeltek a dallamra.

Az itéletben az ügyész megnyugodott és igy az jogerőssé vált.

Katasztrófális földrengést jeleznek a szeizmográfok

A földrengés helye egyelőre ismeretlen

Milánóból jelentik: *Páduában* és *Faenzában* a földrengést jelző intézetek készülékei

péntek este hét órakor ujabb heves földlökéseket jeleztek, amelyeknek fészke nyolc-kilencezer kilométer távolságra van.

A római földrengést jelző intézetek szeizmográfjai is mintegy nyolcezerötszáz kilométer távolságból erős földrengést jeleztek.

A készülékek három óra hosszat voltak állandó müködésben és a kilengések nagy terjedelmet értek el, ugyhogy a szakértők szerint

a földrengésnek katasztrófális hatásunak kellett lennie.

Miután a földrengésről eddig még sehonnan sem érkeztek jelentések, egyelőre nem lehet megállapitani, hogy a nagyarányu földrengés hol pusztitott.

Zátonyra futott egy amerikai hajó

A segélyhajók a nagy vihar miatt nem tudnak közelébe férni a sülyedő hajónak, amelyen százötven utas van

Newyorkból jelentik: A *Róbert Lees* amerikai parti személyszállító gözös, amely Bostonból Newyork felé volt uton, **péntek este** Marian Rock magasságában nem messze a Cap Code-tól

nagy hóviharba került és zátonyra futott.

A newyorki lapok szikratávirókészülékei felfogták a gőzhajó rádiójelentéseit, amelyek szerint a gőzös, amerikai időszámitás szerint pénteken este *husz* óra kilenc perckor tengeralatti szirtbe ütődött,

a kazán és géphelyiségek rohamosan megteltek vizzel, ugyhogy a hajó villamostelepe is felmondta a szolgálatot

és a hajó rádiótávirásza kénytelen volt a kisegitőbattériákat használni. Ő maga jelentette, hogy a hullámverés olyan hatalmas, hogy még táviratozni sem képes. A hajó rádiótisztje huszonnégy óra harminc perckor továbbitotta az utolsó táviratot.

Az elindult öt segélygőzös közül kettő reggel ért a Robert Lees közelébe, de a roppant magas hullámok miatt még nem kezdhettek a mentéshez.

Amikor a hajó rádiója még müködött, a kapitány jelentette, hogy a Robert Lees a közepén sérült meg és

a hajó ketté fog törni.

Hajnal felé a vihar kissé csillapodott, de még mindig negyvenmérdföld sebessége van a szélnek és hóförgeteg tombol, ami miatt a megfeneklett hajót nem lehet megközeliteni.

A sülyedő hajón százötven fönyi utas és személyzet tartózkodott.

A tenger ott, ahol a hajó szirtre futott, veszedelmes a rejtett sziklaszirtek miatt, amelyek apály idején öt lábnyira kiemelkednek a vizből, de egyébként nem láthatók.

Anarchisták a kommunisták ellen

Revolverrel lövöldöztek az anarchisták a lyoni kommunisták gyülésén

Párisból jelentik: A franciaországi kommunista párt pénteken Lyonban gyülést hirdetett, amelyen azok a pártvezérek, akik tanulmányuton voltak Oroszországban, be akartak számolni tapasztalataikról.

A kommunistagyülés helyiségébe nagy csapat anarchista lopózott be

és óriási lármával fogadták az ülés megnyitását. Az egyik anarchista revolvert rántott és lövöldözni kezdett a szónoki emelvényen ülők felé. Csakhamar még több revolver került elő és

az anarchisták körülbelül ötven lövést adtak le a kommunista ülés vezetőire.

A kommunistavezetők a lövések elől a földre lapultak, de igy is

hat kommunista megsebesült

addig, amig a rendőrség megérkezett és összefogdosta azokat az anarchistákat, akiknél revolver volt. A hat sebesültet a lyoni kórházba szállitották. Állapotuk nem sulyos.

Marinkovics szombaton Genfben hosszan tárgyalt Stresemannal

Chamberlain visszautazott Londonba és nem várta meg Litvinovot — A népszövetségi tanács döntött a szentgotthárdi afférban

Genfből jelentik: A népszövetségi tanács szombaton két ülést tartott.

A szentgotthárdi ügyben kiküldött hármas bizottság jelentése csupán a délutáni ülésen került tárgyalásra.

A délelőtti ülésen a tanács csak kisebb jelentőségü, többnyire pénzügyi természetü kérdésse foglalkozott, igy a bolgár stabilizációs kölcsönnel, az esztországi pénzügyi reformmal, a magyar és osztrák restaurációs kölcsönnel, valamint a különböző menekülteket segélyező szervezetek müködésével.

A tanács tagjai déli tizenkét órakor a Népszövetség főtitkári szobájába vonultak vissza, ahol bizalmas tanácskozás kezdődött, amelynek tárgya a szentgotthárdi ügyben délutánra kitolódott tanácskozás előkészitése volt.

Chamberlain és Briand már szombat este elutazhattak Genfből és ilyen körülmények közt

Chamberlain az eddigi feltevésekkel szemben nem találkozik Litvinovval,

miután Litvinov csak kedden érkezik Genfbe. Stresemann is már szombaton el akart utazni, de a tanács kétnapos izgalmas vitája miatt nem volt eddig módjában Marinkovics jugoszláv, Zaleszky lengyel és Titulescu román külügyminiszterrel tárgyalni, tehát

Stresemann a Marinkovicscsal folytatandó tárgyalások miatt vasárnap estig marad Genfben,

sőt lehetséges, hogy a hétfői napot is Genfben fogja tölteni.

A Népszövetség pénteki határozatának jelentősége

Mint Bécsből jelentik, a *Neue Freie Presse* szombati száma vezércikkben foglalkozik a Népszövetségi Tanács pénteki döntésével, amely a magyar-román optánspert ismét a döntőbiráskodás utjára terelte. A lap azt irja, hogy a helyzet különös pikantériája abban rejlik, hogy

a népszövetségi tanács valamennyi tagja egyöntetüen hozott olyan határozatot, amelyet egy legyőzött állami elfogadott, mig a vele szemben álló győző állam kifogásokat emelt a határozat ellen és a tanáccsal szemben magára maradt.

Chamberlain nagy érdeme abban rejlik — irja a Neue Frei Presse — hogy megakadályozta az ügynek a titkos ülés vágányára való áttolását és ezzel szakitott a titkosság szokásával elvágva minden további intrikák lehetőségét.

A Népszövetség ezuttal Apponyi gondolatmenetének hatása alatt állt és sokkal inkább honorálta Magyarország kivánságait, mint a szeptemberi ülésszakon.

Bárhogy is alakul majd a végleges megoldás, már most nyilvánvaló, hogy *a megoldást kölcsönös előzékenység utján kell keresni.*

Titulescu talán egy kissé tulságosan sokoldalu munkát végzett — folytatja a lap — talán bizalmatlanságot keltett Franciaországban olaszország! utjával és talán bizalmatlanná tette párisi tárgyalásaival *Angliát is.* A *pénteki* ülés legfontosabb ténye nem is annyira a tárgyi eredmény, mint inkább a Magyarország javára beállt különös fordulat, amelyet nem tudott megakadályozni a szentgotthárdi ügy sem. A tanács két utolsó ülésszakának ellentmondásai után talán megtalálják majd az arany középutat a végletek közt — fejeződik be a cikk — *hiszen Magyarországnak és Romániának békére van szüksége.*

A délutáni ülésen tárgyalták a szentgotthárdi ügyet. *Titulescu* román külügyminiszter az ülésen nem vett részt, helyette Antoniade állandó román delegátus képviselte Romániát. A kisantant másik két államának képviselője *Heverka* csehszlovák és *Fotics* jugoszláv delegátus volt, a magyar kormányt Táncos tábornok képviselte. A megválasztott hármas bizottság elnöke beterjesztette jelentését, amely szerint

a bizottság megállapitotta, hogy az eset érdemes minden figyelemre és okvetlen felderitendő.

Ehhez azonban még különböző felvilágositások szükségesek, melyeket a magyar kormány csak bizonyos idő letelte után adhat meg. A bizottság ebben az esetben csak azzal a jogával él, hogy technikai szakértőt küld ki a helpszinre és a bizottság végleges jelentését csak juniusban terjeszti a tanács elé.

A kisantant képviselői rövid felszólalás kiséretében hozzájárultak a jelentéshez.

Fotics jugoszláv delegátus *a legenergikusabb hangon követelte az invesztigációt és azzal fejezte be beszédét, hogy ettől kezdve minden feladat a népszövetségi tanácsra hárul.* Tánczos tábornok a magyar kormány nevében kijelentette, hogy nem tartja szükségesnek a szakértői bizottság kiküldését, ha azonban a tanács ragaszkodik hozzá, a magyar kormány mindent megtesz, hogy a bizottság munkáját megkönnyitse.

A népszövetségi tanács ülése után

Marinkovics külügyminiszter több, mint egy órás tanácskozást folytatott Stresemann német külügyminiszterrel.

Stresemann ezután Zalesky lengyel külügyminiszterrel folytatott megbeszéléseket.

VÁROSI SZINHÁZ. Március 12 és 13, hétfő és kedd: A zagrebi Nemzeti Szinház drámai együttesének vendégjátéka Begović Milán igazgató vezetése alatt.

Március 12, hétfő: »*Kisértetek*«, Ibsen Henrik drámája.

Március 13, kedd: »*Ha akarnám*«, francia vigjáték, irta Paul Geraldy.

Március 15, csütörtök: *Tamara Karsavina* balettestélye.

Jegyelővétel mindennap délelőtt 9—12-ig és délután 35-ig.

*

— Grol Milán közoktatásügyi miniszter vasárnap a szuboticai kerületbe jön. Grol Milán közoktatásügyi miniszter vasárnap délelőtt tiz órakor Kerepessy Vince képviselő társaságában Topolára érkezik és tizenegy órakor demokrata párthiveivel konferenciát tart. Topoláról autón Szuboticára, innen pedig a kétórai vonattal Horgosra utazik a közoktatásügyi miniszter.

— A belügyminiszter megerősitette állásában a szuboticai főügyészt. Szombaton érkezett meg a szuboticai főispáni hivatalhoz a belügyminiszter döntése a szuboticai városi tiszti főügyész megválasztása elleni felebbezésről. A választás ellen tudvalevőleg Ispánovics Matija Radics-párti városi képviselő jelentett be felebbezést, mert a főispán nem vette figyelembe Ivandékics Imre dr. inditványát, amely szerint a közgyülési tagok többsége irásban javasolta Vojnics-Tunics Sztipán főügyésszé való megválasztását és igy öt megválasztott főügyésznek kell tekinteni. A főispán ezt a javaslatot azzal az indokolással utasitotta vissza, mert — a szavazati joggal biró tisztviselőket beszámitva — nem voltak többségben a javaslat aláirói. Ispánovics azon a cimen felebbezte meg a főispán határozatát, mert — szerinte — a tisztviselőket nem lehetett volna a szavazásnál figyelembe venni. Korosec Antun belügyminiszter elutasitotta a felebbezést és ezzel megerősitette állásában Ognyanov Szvetiszláv dr. városi főügyészt.

— A beogradi főispán visszahelyezte állásába a felfüggesztett kikindai főkapitányt. Kikindáról jelentik: Kikinda város legutóbbi rendes közgyülésén dr. Bojanics Petár inditványozta, hogy Pecics Milán rendőrfőkapitányt a rendelkezésre álló adatok alapján azonnali hatállyal függesszék fel állásától és inditsák meg ellene a fegyelmi eljárást. A közgyülés ilyen értelemben határozott és Rotarov Zsivojin polgármesterhelyettes kedden fel is függesztette állásától Pecicset. Pénteken délben azonban Kikindára érkezett Krsztics Mladen főispáni titkár, aki a főispán utasitása alapján Pecics Milán főkapitányt a fegyelmi eljárás mellőzésével ujból visszahelyezte állásába.

— Angol támadás a csehszlovák földreform ellen. Londonból jelentik: A Daily Mailban Sir Robert Donald csehszlovákiai utjával kapcsolatban éleshangu lelepleésszerü támadást közöl Csehszlovákia ellen s igazságtalansággal és panamázással vádolja meg azokat, akik a földosztás körül tevékenykedtek. Azt állitja, hogy a háboru után megkapott területekn a politikai érdemek jutalmazása és az ellenzéki vezérek lekenyerezésére folyik a földosztás révén. Első sorban csak legionisták és hivatalnokok jutnak földhöz. Földüzletekben valóságos lánckereskedés folyik. A földhivatal müködéséről eddig nem adott ki semmiféle jelentést.

— **A Karácsonyi-birtok evakuálásának titkai.** Becskerekről jelentik: A becskereki törvényszék vádtanácsa most hozot határozatot a Karácsonyi-birtok kiürítésének bünügyében. A jugoszláv-román határrendezés előtt a birtokot evakuálták és az elszállitott értékes holmikat és pénzeket átadták a hadizsákmány igazgatóságnak. Az evakuálás körül bizonyos visszaélések történtek, amelyek miatt a becskereki ügyészség még 1926-ban vádiratot adott ki Dumics Dusán akkori zsombolyai főszolgabiró jelenlegi veliki-gáji jegyző, Paszkulov Fülöp jelenlegi ügyvédi irnok, dr. Lozovics Radomir pancsevói ügyvéd, a Karácsonyi-vagyon volt gondnoka és Boros Sándor volt községi jegyző ellen. A vádlottak okirathamisitással, több rendbeli hivatali sikkasztással, hivatalos hatalommal való visszaéléssel, megvesztegetéssel, hütlen kezeléssel, orgazdasággal vádolja az ügyészség. A vádtanács határozata alapján az iratok visszakerülnek a vizsgálóbiróhoz.

— **Öngyilkos szabósegéd.** Beogradból jelenik: Péntek délután a beogradi pályaudvar közelében egy arrahaldó vonat elé vetette magát Pintar Szteván szabósegéd. A szerencsétlen fiatalembernek csak a felismerhetetlenségig összeroncsolt holttestét emelték ki a kerekek alól. Tettének oka ismeretlen.

Csütörtökön, 15-én
Karsavina
a Városi Szinházban

— **Egyházi hangversenyek.** Noviszadról jelentik: A noviszadi női zeneegylet április 8-án Csirics Irenej püspök védnöksége alatt egyházi hangversenyt rendez. A hangversenyen Damaszki püspöki protodiakonus, Waldner Edit hegedümüvésznő, Marics Vera, Joszifovics Jelka, Groszmann Laura és Stein Janka müködnek közre. A zeneegyesület azután egyházi hangverseny körutra indul Beogradba, Szuboticára, Zemunba, Zagrebba és Vukovárra.

— **Eljegyzések.** Andreja *Darsevsky* főszolgabirói tisztviselő Kovacsica eljegyezte *Apler* Tivadar, a pancsevói népbank tisztviselőjének leányát, Edithet, Debeljácsa. (Minden külön értesités helyett.)

Hoffmann Frigyes és *Rechorn* Rózsi Novivrbász jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Néhai *Weisz* Emil és neje leányát, Margitkát Szubotica—Novibečej eljegyezte *Friedmann* Emil Melence, a Ciegler Miksa fiókfatelepének vezetője.

Schlager Margit Szubotica és *Wolkeinstein* Dezső Csonoplya jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Március elsejétől visszamenőleg kell fizetni a tartományi illetékeket.** A bácskai tartomány hivatalos lapja legutóbb közölte a tartományi választmány rendeletét, amely szerint a tartományi illetékek március 10-ikén lépnek életbe. A tartományi hivatalos lap március tizedikén, szombaton megjelent számában ujabb hivatalos közlemény jelent meg, amely helyreigazitja az előbbi rendeletet, még pedig ugy, hogy az illetékek nem március 10-ikén *lépnek életbe*, hanem visszamenőleges hatállyal március elsejétől.

— **Április közepén átadják a forgalomnak a noviszadi hidat.** Noviszadról jelentik: A noviszadi közuti hid burkolatának épitését, amely télen szünetelt, szombaton ujból megkezdték. A munkát rövid idő alatt befejezik és a hidat valószinüleg április közepén már átadják a forgalomnak.

— **A noviszadi szinházépités előkészületei.** Noviszadról jelentik: Noviszad város szinházbizottsága Lakics Jován polgármesterhelyettes elnökletével ülést tartott, amelyen Klicin Predrág tanácsnok bejelentette, hogy a Helmer és Felner épitő-cég érdeklődik a noviszadi szinházépités iránt. A bizottság elhatározta, hogy érintkezésbe lép a céggel és javasolni fogja a közgyülésnek, hogy a szinház épitését a legrövidebb időn belül lehetőleg nyolc millió költséggel kezdjék meg. Kérni fogják, hogy a tanács százezer dinárt utaljon ki a bizottságnak előmunkálatok költségeire.

— **A szuboticai uccaseprők panasza.** Szubotica város szolgálatából elbocsájtottak negyven uccaseprőt, akik hetven évnél idősebbek voltak. Helyettük ötven éven aluliakat akarnak alkalmazni. Az elbocsájtott uccaseprők között igen sok még jóerőben levő, munkaképes ember van, akik most minden kereset nélkül maradnak. Ezek a szerencsétlenek arra kértek bennünket, hogy adjunk helyet panaszuknak, amit annál is inkább megteszünk, mert kétségtelen, hogy a polgármester és a városi tanács segiteni fog a kenyérnélkül maradt munkásembereken.

— **Egy pohár sör miatt egy évi börtön.** Noviszadról jelentik: A mitrovicai törvényszék pénteken tárgyalta Bauer Nikola mitrovicai földmives bünperét. Bauer a mitrovicai Jadrán-vendéglőben a mult év májusában sört ivott és amikor a pénzt kérték, a poharat hozzávágta Sztojánovics Ljubica pincérlányhoz. Lunjevics Milán vendéglős pedig elakarta távolitani a vendéglőből a garázda embert. Bauer azonban kést rántott és sulyosan megsebesitette a vendéglőst. A törvényszék egy évi börtönre és tizezer dinár pénzbüntetésre itélte a vádlottat.

— **Politikai ellentét és válók.** Bécsből jelentik: Wolf Gusztáv ezredes, a császárhü osztrák néppárt vezérének felesége válópört inditott férje ellen. A válókeresetben Wolfné előadja, hogy nem ért egyet férje politikai tevékenységével és férje az utolsó nyolc év alatt pártpolitikai célokra rendkivül nagy áldozatokat hozott és minden idejét a monarchista propagandára forditotta.

Siessen jegyet váltani a
Karsavina-baletthez
Csütörtökre

— **A Zadruzsna Banka csődje.** Noviszadról jelentik: A Zadruzsna Banka csődje ügyében a csődbiztos felhatalmazta Mulojevics Ljubomir tőzsdei kormánybiztost és Gerden Antal bankhivatalnokot és Mesterovics Bosko bankigazgatót, hogy vizsgálják felül a bank ügymenetét, mérlegeit és elszámolásait. A szakértő bizottság elkészült munkájával és szombaton nyujtotta be terjedelmes jelentését a csődválasztmányhoz.

— **Felakasztotta magát egy hatvanhároméves napszámos.** Sztaribecsejről jelentik: Rókus István hatvanhárom éves sztaribecseji napszámos szombaton reggel felakasztota magát és mire rátaláltak halott volt. Az öregember tettét gyógyithatatlan betegsége miatt követte el.

— **A Francia Klub teadélutánja.** A szuboticai Francia Klub március 11-ikén, vasárnap délután öt órai kezdettel teadélutánt rendez. A zenét Pátkai Sándor zenekara szolgáltatja.

„FEL A KEZEKKEL!"

Városszerte zajos sikerrel zajlottak le a hagyományos álarcosbálak. A maszkák tarka serege bolyongott napszálltakor az uccákon fantasztikus öltözetü hölgyek, középkori lovagok, pájeszes galiciaiak, kéményseprőnek öltözött tüzoltók és tüzoltónak öltözött kéményseprők. Persze mindenki tudta, hogy farsangi mulatságról van szó és ép ezért Sivatagék sem lepődtek meg, amikor vacsora közben három álarcos bandita toppant be a szobába, előreszegzett revolverekkel.

— *Fel a kezekkel!* — üvöltötte vérben forgó szemekkel a főrabló és kiperdült a terem közepére — *aki megmoccan, a halál fia!*

Az egész familia hasát fogta a kacagástól.

— Nahát, ez a Soma milyen jó pofa! — hahotázott a tanti — mindig kispekulál valami szellemeset!

— Kuss! — rikkantotta a rabló röviden de velősen és letépte a néni nyakából a családi brilliánsokat.

Kollegája ezalatt a családfő aranyóráját markolászta, mig a harmadik rabló az ezüst esszájgok körül buzgólkodott.

— Na, azért nem kell *tulzásba* vinni a mókát — korholta szeliden a ház ura — a pénztárcámat hagyja békében! Ne izéljen a keblemben, nem hallja? Juj, csiklandós vagyok!

Az álarcos egyszerüen hasbarugta a ficánkoló apát, aki erre némán elnyult a karosszékben. A tanti szégyelt segitségért kiáltani. Mit lehet tudni? *Hátha mégis csak maszkások* és másnap rajta fog röhögni az egész város. Inkább jóképet vágott az egészhez.

Távozóban cvikipuszit nyomtak a szobalány ajakára.

A világ első balettáncosnője
Karsavina
csütörtökön a Városi Szinházban

— Most menjen és jelentse az esetet a rendőrségnek — mondta neki az egyik bandita, de a szobacicus hátba vágta:

— Ugyan ne komázzon a szegény háztartásbélivel!

És még ő segitette fel a didergő rablóra a nagyságos ur gyönyörü alaskai prémes bundáját.

(—)

— **Verekedő kocsis.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék szombaton huszonöt napi elzárásra és háromszáz dinár pénzbüntetésre itélte Csipő Sándor kocsist, aki a mult év februárjában egy korcsmában késsel megsebesitette Farkas Lajos napszámost.

— **„Igentisztelt Gazdám..."** Politikai brigantik még mindig abból akarnak megélni, hogy gyülölséget szitanak szerb és magyar közt. Tiz év után még most is a háboru vériszapos idejébe nyulnak vissza fájó és kellemetlen emlékekért. Ilyen körülmények közt jól esik feljegyezni, hogy többek közt lent Délszerbiában él egy derék ember, aki a háboru alatt hadifogoly volt Magyarországon s ma is hálásan gondol azokra, akik közt a hadifogság szomoru idejét töltötte. A napokban Löwy József sárbogárdi kereskedő levelet kapott Dolni-Banja boljkovcii járásban fekvő szerb faluból. A levél irója Korogics Milivoj, közli, hogy 1916-tól 1918-ig mint hadifogoly 33 hónapon át kocsis volt Weisznál, ahol magyarul is megtanult. A levél megszólitása: »Igentisztelt gazdám« s benne a derék Korogics Milivoj volt gazdája családja iránt érdeklődik s a maga viszonyairól megirja, hogy megnősült, négy gyereke is van s szeretne hirt kapni azoktól, akik majdnem három éven keresztül emberségesen bántak vele...

— **Betöröbanda családi alapon.** Nagyszombatról jelentik: Nagyszombatban néhány héttel ezelőtt titokzatos módon kifosztottak egy bankot. A tettesek kifurták a pénzszekrényt és abból huszonnégyezer csch koronát elloptak. Ugyanazon az éjszakán egy szomszédos községben is betörtek a bankba és hasonló módon harminchároméezer koronát raboltak el. A csendőrség több napos hajsza után elfogta a bankbetörések egyik tettesét Stibor Lajos friedlandi lakos személyében. A nyomozás valamennyi szála Friedlandba vezetett, ahol a csendőrök egymásután tartóztatták le Stibor Lajos egész családját, a huszéves Stibor Józsefet, Stibor Annát és anyjukat, Stibor Filippinát. A letartóztatott család tagjai elmondották, hogy ők követték el Nagyszombatban a bankbetörést, azután autón Mijavára mentek és az ottani bankot fosztották ki. A betörésben az egész család résztvett. A házkutatás alkalmával a zsákmány nagyrészét megtalálták. Lefoglalták azt autót is, amelyen a család a betörő körutra járt.

Karsavina
egyetlen balettestéje
csütörtökön a Városi Szinházban

Med. univ. DR. MAYER OSZKÁR rendel fog- és szájbetegeknek Beograd. Visnyicseva ul. 5., a Jovanova-piac közelében.

— **A szuboticai Francia Klub kirándulása Párisba.** A szuboticai Francia Klub az április hatodikától huszadikáig terjedő időközben kirándulást rendez Párisba. Az elnökség felkéri azokat a tagokat, akik a kiránduláson részt kivánnak venni, hogy a részletek megbeszélése céljából a klub március tizenharmadikán délután hat órakor tartandó értekezletén megjelenni sziveskedjenek.

— **Szeniorválasztás a bácskai német evangélikus egyházban.** Noviszadról jelentik: A bácskai német evangélikus egyház szeniorátusa március tizenötödikén a noviszadi evangélikus paplakban rendkivüli konventet tart. A konventen felbontják a szenlorválasztásra beérkezett szavazatokat és egy konszeniort választanak.

— **A noviszadi női zeneegylet daleste.** Noviszadról jelentik: A noviszadi női zeneegylet március 18-ikán daleset rendez, amelyen Manojlovics Koszta tanár a jugoszláv dalosszövetség főtitkára, aki hires zeneszerző, előadást tart a zenéről. Az előadás után hangverseny lesz, amelyen Groszmann Laura, Josics Jelva, Stein Janka, Wolf Szabina, Muravcova Xenia, szerb, horvát, szlovén és orosz, lengyel, magyar, német és zsidó dalokat adnak elő.

— **Öngyilkos adai gazda.** Szentáról jelentik: Szollár Pál adai gazda pénteken zsirszódával megmérgezte magát. Családtagjai és a segélynyujtásra megjelent dr. Manheim Pál orvos előtt a haldokló gazda kijelentette, hogy nyomasztó anyagi gondjai miatt követte el az öngyilkosságot. Szollár Pál néhány órai szenvedés után meghalt.

Tizenkétezer nyomorék gyermek születik évenként Jugoszláviában

Kevés a gyógypedagógiai intézet

Beogradból jelentik: A háboru nem csak tizmillió embert ölt meg, hanem alaposan megtizedelte az ujabb generációt is, amely a nagy nyomoruságon kivül ezer betegségen megy keresztül.

Jugoszláviában jelenleg százezer süketnéma, vak és egyéb nyomorék gyermek van; ebből a százezerből *38.000 vak és 32.000 a süketnéma.* A fejletlen jugoszláviai gyógypedagógia miatt ez a sok nyomorék gyermek nem tud gyógypedagógiai intézetben elhelyezkedést találni, hanem nagy részük *koldus módjára csatangol az uccákon.*

A szociálpolitikai minisztérium számadatai szerint Jugoszláviában *minden százharmincötödik gyermek nyomorékon jön a világra.* A sok nyomorék születése fölvetette azt a gondolatot, hogy *ezeken a nyomorék gyermekeken intézményesen segitsenek.* Jugoszláviában összesen két vakok intézete van, süketnémákat pedig csak négy intézetben tanitanak. Ezekben a kevés számu intézetekben természetesen nem tudnak ennyi nyomorék gyermek tanitásáról gondoskodni. A *szociálpolitikai minisztérium kimutatása szerint Jugoszláviában évente 12.000 nyomorék gyermek születik, akiket ebben a hat intézetben sem elhelyezni, sem pedig tanitani nem lehet.* Az állam eddig még nagyon keveset tett a gyógypedagógia előmozditása érdekében és ami eddig a gyógypedagógia terén történt, azt inkább társadalmi uton érték el.

A zemuni vakok intézete modernül berendezett intézet és ott a vak gyermekek tanitásáról és elhelyezéséről gondoskodnak. A tanitás azonban ebben az intézetben is igen nagy akadályokba ütközik, mert annyi a jelentkező és az intézet növendékekkel annyira tul van zsufolva, hogy nagyon nehéz rendszeres gyógypedagógiai müködést kifejteni. A szociálpolitikai minisztérium a közoktatásügyi minisztériummal most több süketnéma és vak iskola felállitása céljából tárgyalásokat folytat és mint értesülünk, a Vajdaságban is fel fognak állitani egy modern gyógypedagógiai intézetet.

— **Megvádolt földmüvesek.** A bajmoki csendőrség néhány nappal ezelőtt átadta a szuboticai rendőrségnek Benkovics István és Benkovics Sándor Madaras-tanyai földmüveseket feleségeikkel együtt, akik ellen az volt a vád, hogy a madarasi tanyák közt levő Sztupovszki-korcsmában megvertek egy pénzügyőrt. A szuboticai rendőrség a két Benkovics fivért és feleségeiket pénteken szabadlábra helyezte.

— **Meghalt a lissai tengeri csata utolsó résztvevője.** Szplitből jelentik: Szplit külvárosában nyolcvanhároméves korában meghalt Roje Milán borkereskedő, a Tegethoff admirális alatt 1866-ban vivott lissai tengeri ütközetnek utolsó résztvevője. Roje matróz volt a »Kaiser« fregatton és sulyosan megsebesült az ütközetben.

— **Törökország résztvesz a lefegyverzési konferencián.** Párisból jelentik: Konstantinápolyból érkező hiradás szerint a török kormány már megkapta a népszövetségi tanács meghivását, hogy vegyen részt a lefegyverzést előkészitő konferencia munkájában. A török sajtó szerint az angorai kormány a meghivást el fogja fogadni.

— **Tiz év után adott életjelt magáról egy halottnak hitt hadifogoly.** Martonosról jelentik: Rózsa Bálint martonosi gazdálkodó még 1918 őszén orosz hadifogságba került. Azóta nem adott életjelt magáról, szülei keresztették, de a legszorgosabb nyomozás mellett sem sikerült rátalálni. Hadifogolytársai halálhirét költötték és családja elgyászolta. Tiz év telt el közben, apja meghalt, csak öreg édesanyja maradt életben, aki most tiz év után levelet kapott halottnak hitt fiától. Rózsa Bálint megindító sorokban irja le oroszországi életét. Moszkvában telepedett le, ahonnan állandóan küldözgetett haza leveleket, amelyek közül azonban csak ez a legutóbbi érkezett haza Martonosra. Az anya boldogsága határtalan. Már lépéseket is tettek, hogy a fiu minél előbb hazatérhessen szülőfalujába.

DIVATOS HARISNYÁK
és férfizoknik a legnagyobb választékban és legolcsóbban Klein Jenő
„HARISNYAKIRÁLY"-nál
Novisad, V. Becskerek és Senta

— **Bejelentette öngyilkosságát egy moli gazda.** Szentáról jelentik: Keresztes Imre huszonhároméves moli gazda néhány nappal ezelőtt eltünt hazulról. Pénteken felesége megtalálta az eltünt gazda bucsulevelét, melyben közli, hogy öngyilkos lesz. A moli rendőrség keresi az eltünt gazdát.

Az uj Ford-autók kiállitása Noviszadon. A Ford Motor Compagnie uj képviselőinél az F. Divić k. d. noviszadi céghez megérkezett az uj Ford-autó és folyó hó 11-ikétől, vasárnaptól kezdve szerdáig, azaz folyó hó 14-ikéig a cég Wilson-tér 7. sz. (Adamović-palota, postával szemben) alatti helyiségében lesz kiállitva, ahol az összes érdekeltek megtekinthetik és közelebbi információt nyerhetnek.

Ne stoppolja rongyos harisnyáit!

Kitünő szabás, kiváló anyag, mérsékelt árak: mindezt elérheti, ha ruháját *Petrovics* és *Krausz* noviszadi férfiszabó cégnél rendeli.

— **A végrehajtó büne.** Szomborból jelentik: Szombaton tárgyalta a szombori törvényszéken Masirevics Bránkó dr. törvényszéki elnök büntető tanácsa Brunyavac Péter községi végrehajtó bünpörét. Brunyavac a vád szerint Belimonasztiron 1925-ben elsikkasztott 3524 dinárt, amit az ármentesitő társulat részére vett fel, megtartott magának 2125 dinár állami adót és az agrártelepesektől átvett bérösszegből 5593 dinárt elköltött. A vádlott beismerte, hogy elköltötte a telepesek pénzét, az ármentesitő társulat számára azonban csak 1376 dinárt vett fel, a behajtott adóból pedig csak kétszáz dinárt költött el. Több tanu kihallgatása után a tárgyalást a bizonyitás kiegészitése végett elhalasztották.

— **Halálozás.** Noviszadon pénteken este meghalt Kulpini Stratimirovics Vladimir ügyvéd, aki évtizedeken keresztül volt Noviszad tanácsnoka, később pedig polgármesterhelyettese. Stratimirovics halála nagy részvétet keltett Noviszadon, mert az elhunyt nemzetiségi különbség nélkül általános tiszteletnek örvendett. Özvegye, leánya és fia gyászolják. A temetésén, amely vasárnap délután három órakor lesz, a városi tanács testületileg vesz részt.

Fogadj szót az öregebbnek! Vásárlásnál nemcsak az árat kell nézni, mert a jó áru mindig a legolcsóbb is. Ez a régi igazság a szappanra is vonatkozik, sőt még jobban, mint bármely más árura. Aki fehérneműjét csak Schichtszappannal mossa, saját magának a legjobb barátja.

— **Szabadlábra helyezték a csempészésért letartóztatott magyar postaaltisztet.** A szuboticai vámhivatal — mint jelentettük — csempészésen érte és letartóztatta Peti József magyar postaaltisztet, aki a Budapest—beogradi mozgópostán teljesitett szolgálatot és mult vasárnap hatvan darab nickel zsebórát csempészett át Szuboticára, de a vámhivatal közegei tetten érték és 53.000 dinárra büntették. Mivel nem tudta kifizetni a büntetést, azt egy évi fogházra változtatták át és Peti Józsefet az államügyészség fogházába szállitották a büntetés kitöltése végett. Peti József megbizottja pénteken megjelent a vámhivatalnál és kifizette az 53.000 dináros büntetést, mire a vámhivatal intézkedése folytán az államügyészség szabadlábra helyezte a letartóztatott magyar postást.

ÓRIZKEDJÉK AZ INFLUENZÁTÓL!
A KÁVÉHÁZBAN nátha és influenza ellen a Dr. WANDER-féle 3)3
ANACOT-PASTILLÁK
rendszer s használatával védekezhetünk.

— **Hibaigazitás.** »Megerősitették állásában a maliidjosi jegyzőt« cimen megjelent hirre vonatkozólag annak közlését kérik, hogy Tatorov Nesztor, akit megerősitettek állásában, nem jegyző, hanem első *irnok* a *maliidjosi* községházán.

Elveszett egy Omega női arany karóra folyó hó 7-ikén. Kérem a becsületes megtalálót, hogy jutalom ellenében Kurteš Miloš füszerüzletében adja le.

— **Betegség elől a halálba.** Noviszadról jelentik: Parabucson csütörtök délután Kern Marianna parabucsi asszony a házának udvarán levő kutba ugrott és meghalt. Tettének oka gyógyithatlan betegség.

— **Drága bor.** Szentáról jelentk: Drágin Zsivojin nadai gazdálkodó a napokban Bacskogradistén betért Topavica Iván korcsmjába, ahonnan egy pohár bor elfogyasztása után távozott. Hazatérve észrevette, hogy pénztárcája, melyben négyezer dinár készpénz és fontos okmányok voltak, eltünt. Dragin jelentést tett a csendőrségen, amely nyomozást indított.

— **Zagrebban tüntetnek a munkanélküliek.** Zagrebből jelentik: Szombaton délelőtt a zagrebi munkástőzsde előtt nagy csődület támadt, mert a hivatal valami adminisztrativ nehézség miatt nem tudta kifizetni az esedékes munkanélküli segélyeket. A felháborodott munkások, akiknek száma csakhamar többszázra szaporodott, tüntető felvonulást rendeztek és a rendőrségnek csak nehezen sikerült a csapatot szétoszlásra kényszeriteni.

VALÓDI FRANCIA
VALDA-PASZTILLA
sportemberek részére, fizikai erőfeszitések előtt és után. Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Jutalmat talál a közkedvelt »Leona« cipőkrém egyes dobozaiban. Kapható mindenütt.

— **Egy gyermek, akin kitört a veszettség, megharapta szüleit.** Sztaribecsejről jelentik: A Sztaribecsej közelében levő Gavrics-szálláson Boriszoff Szergej orosz emigráns béres kétéves kisfiát már régebben megmarta egy veszett kutya. A gyermeket annakidején be is szállitották a noviszadi Pasteur intézetbe, ahol kezelés alá vették, majd hazavitték szüleihez. A kétéves kisfiun a napokban kitört a veszettség és mielőtt megakadályozhatták volna, apját és anyját több helyen megmarta. A szerencsétlen gyermeket végül is meg kellett kötözni, nehogy másokban is kárt tehessen. Boriszoff Szergejt és feleségét nyomban megfigyelés alá helyezték és mindkettőjüket beszállitják a noviszadi Pasteur-intézetbe.

Dr. Klein Mátyás bőr- és nemigyógyász, kozmetikus, Noviszad, Futoški put 9. sz. Tel. 26—50.

Leendő anyáknak kellő figyelmet kell fordítaniok arra, hogy bélmüködésük rendben legyen, ez pedig a természetes »Ferenc József« keserüviz használata által érhető el. Nőorvosi klinikák vezetői egybehangzóan dicsérik a valódi *Ferenc József* vizet, mert könnyen bevehető és rendkivül enyhe hatása gyorsan és minden kellemetlenség nélkül jelentkezik. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

Az arcbőr ápolására
a legnagyobb gondot kell fordítani, ha azt szépnek és fiatalosnak akarjuk megóvni. Kenje be bőrét mindennap alaposan **NIVEA CREM**-*mel, csodás eredményt fog elérni. Nagyon ügyeljen azonban a névre*
NIVEA-CREME
11355|14

SZINHÁZ

A Cigányprimás. A szuboticai Katholikus Legényegylet mükedvelői március 18-ikán mutatják be Kálmán Imre egyik legszebb operettjét, a Cigányprimást. Az operettet Szedlák Lajos rendezi és a főszerepeket a legjobb mükedvelők játszák. A bemutató iránt máris nagy érdeklődés nyilvánul meg és a Cigányprimás előadása előreláthatólag a szezón kiemelkedő szinházi eseménye lesz.

Tamara Karsavina noviszadi és szuboticai balettestje. »Az isteni Karsavina«, amint a budapesti lapok nevezik, pénteken este Budapesten rendezett táncestét óriási sikerrel. A budapesti lapok egybehangzóan a legnagyobb müvészi szenzációnak jelzik Karsavina fellépték és a budapesti lapok megállapitják, hogy Karsavina nagyobb tánctehetség, mint volt Pavlova és partnerével, Keith Lesterrel, aki az oxfordi egyetem hallgatója és kitünő egyptológus, olyan müvészi produkciót ad, amely egyedülálló a maga nemében. Karsavina noviszadi és szuboticai müsora is ritka gazdag és az érdeklődés itt is óriási. Jegyek még kaphatók Noviszadon a Szloboda nagytermében levő szinházi pénztárnál, Szuboticán pedig a Városi Szinház pénztáránál.

BETEGSÉGER

tönkreteszik a test életerejét. A legjobb ápolás és a leggondosabb kezelés mellett is szükséges, hogy a betegnek és a lábbadozónak könnyen emészthető, magas tápértékkel rendelkező táplálékot juttassunk, amely fokozza az ellenállóképességet, megujitja az elvesztett erőt és a legyengült szervezetet ismét megacélozza. Ilyen energiapótló az

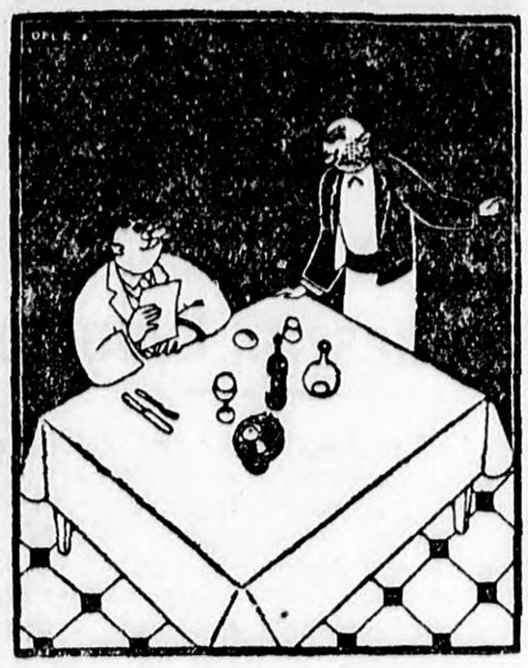
OVOMALTINE

természetes erőtáplálék, amelyből 2—3 kávéskanállal reggelire és ozsonnára a betegnek vagy üdülőnek a legrövidebb idő alatt frisseséget és egészséget ad.

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és jobb csemegekereskedésben, dobozonkint **18·50** dináros árban. Kérjen erre a lapra való hivatkozással ingyen mintát a következő cégtől:

Dr. A. WANDER D. D.
ZAGREB

KINTORNA

— Meg volt elégedve, nagyságos ur, a vacsorával?

— Meg, csak egy hiba volt. A csirke és a bor életkorát meg kellett volna cserélni.

*

— Mi baja szegény tanár urnak, hogy a mentők ragasztottál az arcát?

— Szegény ember szórakozottságában tévedésből a borotvával szappanozta be magát.

*

— Ön tehát az egyetlen matróz, aki megmenekült a süllyedő hajóról?

— Igen.

— No, maga igazán derék ember. Rettenetes volt a katasztrófa, ugyebár?

— Az bizony.

— No és ön hogy menekült meg?

— Ugy, hogy elkéstem, amikor a hajó elindult . . .

*

Az ötéves Dodó megkérdi a papáját:

— Hogy hivják a kis babát, akit tegnap hozott a gólya az anyukának?

— Még nem tudjuk. Még nincs neki neve.

Todo csodálkozva kérdi:

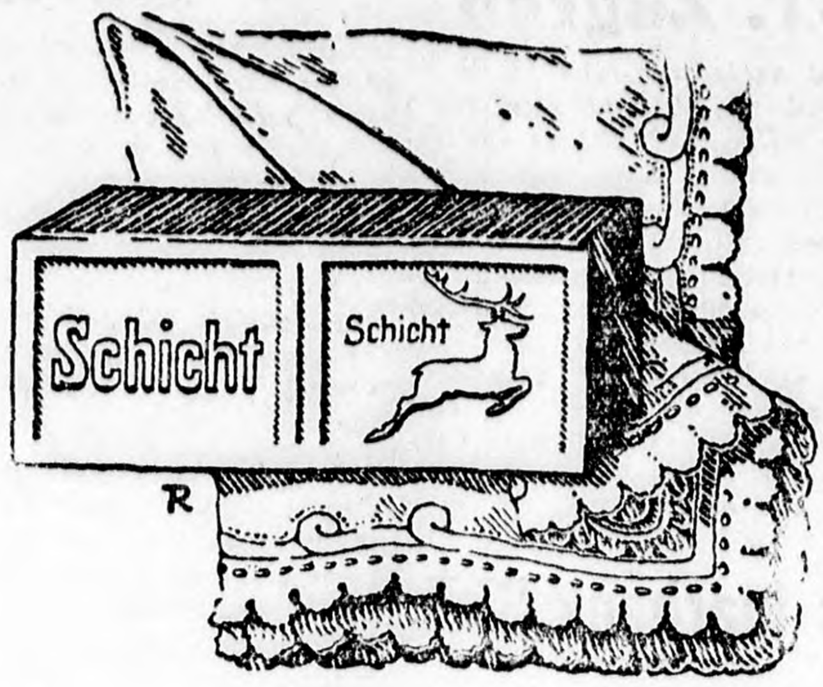
— Hát akkor honnan tudjuk, hogy a miénk?

*

A telt autóbuszra valaki egy nagy ládával akar felszállni. A kalauz rászól:

— Csak nem fog felszállani az autóbuszra egy ekkora ládával?!

— Ugyan kérem, nem látja, hogy üres?!

Soha

sem találtatott egy darab Schichtszappan, amelyben csak a legcsekélyebb hamisitás is utánamutatható lett volna.

Soha

sem lett egy darab fehérnemü Schichtszappan által megrongálva.

Mindig

tiszta, jó és ártalmatlan a Schichtszappan.

A Schichtszappan árát olcsóbbá tehetnénk, ha akarnánk olcsóbb nyersanyagok és kevésbé gondos gyártás által.

Ezt azonban nem tesszük, mert jelszavunk marad:

„Schichtszappan a legjobb!"

Csakis Szarvas-jeggyel valódi.

SPORT

Négy bajnoki mérkőzés Szuboticán

Az elsőosztályu bajnoki mérkőzések közül Szuboticán vasárnap négy mérkőzést játszanak le.

A *SzAND-pálya:* délután 2 órakor SzAND—Szentai AC, biró: Sztipics, háromnegyed négykor SzMTC—Vrbászi SC, biró: Kulundzsics.

Bácska-pálya: fél négy órakor Bácska—Szombori ZsAK, biró: Krausz.

Városligeti-pálya: fél négy Szuboticai Sport—Szombori Szoko, biró: Szegedinszki.

Szomborban a Szombori Sport a Szuboticai ZsAK-al játszik. A mérkőzés a harmadik hely szempontjából bir nagy jelentőséggel. Biró: Csajághy.

Jövő vasárnap Szuboticán játszik a B. S. K.

A SzAND lesz a beograd. bajnokcsapat ellenfele

A tavaszi szezon első nagyszabásu mérkőzése jövő vasárnap, március 18-án lesz Szuboticán. A főváros bajnokcsapata, a Beogradi SK látogat el Szuboticára, ahol a szuboticai bajnokcsapat, a SzAND látja vendégül. A SzAND-nak jövő vasárnap bajnoki mérkőzést kell játszania Szomborban a Szombori Sport ellen és bajnokcsapatunk ezalkalommal egyszerre két mérkőzést fog játszani és a BSK elleni mérkőzésen Rengeit és Gabricsot is szerepelteti, akiknek a barátságos mérkőzésre játszási engedélyt kérnek.

A BSK—SzAND-mérkőzés rendkivül érdekesnek igérkezik, mert a két csapat ma körülbelül egyforma játékerőt képvisel.

Zagrebba érkezett egy bécsi sportlady, aki autón százezer kilométert akar megtenni

A bécsi leány huszezer dollárt kap a világrekordért

Zagrebből jelentik: Pénteken este Zagrebba érkezett egy még bakfiskorban levő bécsi sport-lady, aki *automobilon kerek egy év alatt százezer kilométert akar megtenni a földkerekségen.* A kalandos tervről a csinos bécsi lány, akinek *Wurmb* Liesel a neve, ezt mondta az ujságiróknak:

— A mult évben papámmal járt egy Mister Doanerhue nevü chicagoi iparmilliomos. A beszélgetés során megemlitette, hogy véleménye szerint az európai automobilsport meg sem közeliti az amerikait, aminek jele az is, hogy *az autóutazás világrekordját, 75.000 kilométert két amerikai mechanikus tartja és hogy európaiak ezt a távot még meg sem tudták közeliteni.* Amikor én ezt meghallottam, azt mondottam az amerikainak, hogy én *százezer kilométert próbálok majd megtenni.* Mr. Doanerhue erre elmosolyodott és ezt mondotta: »Dear Miss Liesel, én huszezer dollárt adok önnek, ha ön megteszi az utat tiz non-stop utazással, amelyeknél a megszakitás nem tarthat tovább fél perenél és ha kétliteresnél nagyobb motort nem használ.« Azt mondotta még, hogy az utra nem szabad szakembert, mechanikust magammal vinnem. Én elfogadtam a feltételeket, megkötöttük a fogadást és 1927 szeptember 17-én papámmal, aki teljesen laikus az autózás terén Steyer XII. tipusu kocsimon utnak indultam Bécsből. Bejártuk Magyarországot, Csehszlovákiát, Romániát, Németországot, átkeltünk az Alpokon, végigrobogtunk egész Olaszországon és most Ljubljanán keresztül Zagrebba kerültem. Eddig megtettem 57.000 kilométert, hátra van még 43.000 kilométer. Most még be fogom járni Ausztriát, Svájcot, Franciaországot, Spanyolországot, Portugáliát és Észak-Afrikát, *aztán átmegyek egy kicsit Amerikába, hogy Mr. Doanerhuet figyelmeztessem, hogy készitse elő a 20.000 dollárt* és ez év szeptember 17-én megint Bécsben leszek. Az utra nem vittem pénzt, az autóklubban tartok előadásokat és abból tartom el magamat.

Hogy vállalkozásának sportkörökben milyen fontosságot tulajdonitanak, azt bizonyitja az a sok érem, amivel egész Európa autóklubjai eddig kitüntették a bécsi sport-ladyt.

Szubotica—Budapest. A szuboticai válogatott csapat április 22-ikén Budapest profiválogatottal játszik. A mérkőzést már perfektuálta a szuboticai alszövetség, mely rendszeresiteni szeretné a magyar fővárossal való találkozást.

6 dinár helyett

2 dinár 50 parába

kerül a 594

RADIOWELT

egyes száma, ha egy évre előfizet, mert

125 dinár

értékü ajándékot kap.

Egyes szám ára 6 dinár. — Előfizetési ára egy évre 250 dinár.

WIENER RADIOVERLAG

Ges. m. b. H. — Wien I. Pestalozzigasse 6/9

TŐZSDE

Zürich, márc. 10. *(Zárlat.)* **Beograd 9.135,** Páris 20.435, London 25.3425, Newyork 519.40, Brüsszel 72.425, Milanó 27.44, Amsterdam 209.025, Berlin 124.15, Bécs 73.15, Szófia 3.76, Prága 15.395, Varsó 58.20, Budapest 90.85, Bukarest 3.21.

Szentai gabonaárak, márc. 10. A szombati piacon a következő árak szerepeltek: Buza 330 dinár, tengeri morzsolt azonnali szállitásra 250—255 dinár, tavaszi szállitásra 240—245 dinár, takarmányárpa 275 dinár, zab 270—280 dinár, rozs 300—305 dinár, köles 245 dinár, heremag 1750 dinár, bab 345—350 dinár, burgonya 210 dinár, őrlemények: 0-ás liszt gg 515 dinár, 0-ás g 515 dinár, kettes főzőliszt 495 dinár, ötös kenyérliszt 465 dinár, hetes 325 dinár, nyolcas 240 dinár, korpa 235 dinár, konkolydara 250 dinár. Irányzat: buzában lanyha, a többiben változatlan. Kinálat, kereslet: csekély.

Noviszadi terménytőzsde, március 10. Buza bácskai 78—79 kilós 2% 335—340, felsőbánáti 78—79 kilós 2% 330—335, szerémi 77—78 kilós 2% 335—340. Rozs bácskai 72 kilós 2% 310—315. Árpa bácskai 66 kilós 295—305, macedóniai orginal 240—245. Zab bácskai, bánáti, szerémi, szlavoniai 250—260. Tengeri bácskai 247.50—252.50, bácskai III—IV. 255—260, bácskai IV—V. 257.50—262.50, bácskai fehér 255—260, bánáti 247.50—252.50, bánáti paritás Vrsac 250—260, bánáti III—IV. paritás Vrsac 255—260, szerémi 247.50—252.50, szerémi paritás Indija 250—255, szerémi III—IV. 255—260. Liszt 0gg és 0g bácskai 465—475, 2-es számu bácskai 445—455, 5-ös bácskai 425—435, 6-os bácskai 370—380, 7-es bácskai 300—310, 8-as bácskai 220—230. Korpa bácskai jutazsákokban 207.50—215, szerémi jutazsákokban 207.50—212.50. Irányzat változatlan. Forgalom 45 vagon.

Budapesti gabonatőzsde, márc. 10. A gabonatőzsde irányzata ingadozó és egyenetlen. A készárupiacon a buza ára változatlan, a rozs 25 fillérrel olcsóbbodott, mig a tengeri 10, a zab 25, az árpa 50—100 fillérrel drágult. A határidőpiacon nincs számottevő eltérés. Hivatalos árfolyamok pengő értékben a határidőpiacon: Buza márciusra 32.34, zárlat 32.34—32.36, májusra 33.10—33.22, zárlat 33.20—33.22, októberre 30.46—30.52, zárlat 30.54—30.56, rozs márciusra 31.60—31.64, zárlat 31.56—31.60, májusra 31.58, zárlat 31.58—31.60, októberre 26.08—26.16, zárlat 26.10—26.12, tengeri májusra 26.78—26.82, zárlat 26.80—26.82, juliusra 27.32—27.36. A készárupiacon: Buza 32.45—33.85, rozs 31—31.30, árpa 28.75—30, sörárpa 32—37, köles 23—24, tengeri 25.20—26.60, zab 29—29.50, korpa 22—22.25.

Könyvujdonságok

Lakatos L.: A jövő házassága 44·— din.
Márpáti A: A kételkedő kritikus 60·— „
Miszáth: A fekete város I-II-III 120·— „
Balassa: A cséplőgépek szerkezete és azok kezelése V. k. 90·— „
Ady: Vér és arany, X. kiadás 46·— „

Megrendelhető a

MINERVA RT. könyvosztályában

Budapesti értéktőzsde, márc. 10. Magyar Hitel 91, Osztrák Hitel 50.8, Kereskedelmi Bank 111, Magyar Cukor 187, Georgia 15.4, Rimamurányi 103.1, Salgó 64.6, Köszén 802, Bródi Vagon 5.2, Beocsini Cement 245, Nasici 176, Ganz Danubius 159.5, Ganz Villamos 153, Athenaeum 30.5, Nova 46.3, Levante 24.6, Pesti Hazai 213. Irányzat szilárd.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 230 (—16), Apatin 295 (—23), Bogojevó 292 (—20), Palánka 226 (—32), Noviszad 239 (—26), Zemun 194 (—18), Pancsevó 180 (—20), Szmederevó 275 (—19), Orsova 256 (—18). Dráva: Oszijek 50 (—10). Száva: Mitrovica 144 (0), Beograd 134 (—20). Tisza: Szenta 96 (—22)

KÖZGAZDASÁG

Jugoszláv Bank R.-T. Zágreb

A Jugoszláv Bank R.-T. igazgatósága március 8-án tartotta mérlegmegállapitó ülését. Az 1927. üzletév mérleg 10.391.462.12 dinár tiszta nyereséggel zárul. Az intézet évi rendes közgyülését március 29-ikén délután 4 órakor tartja meg zagrebi székházának helyiségeiben, mely alkalommal az igazgatóság részvényenkint 8%, azaz 8 dinár osztalék kifizetését hozza javaslatba. Az osztalékon kivül a tartalékalapot 850.000 dinárral, a nyugdijalapot 600.000 dinárral dotálják, hasonlóképen mint az elmult esztendőkben. Ezeknek a dotációknak hozzászámitásával az intézet saját tőkéje és tartalékalapjai 127.656.004.55 dinárra, a nyugdijalap 4.733.042.70 dinárra emelkedik. A betétállomány a mult üzletévben 62 millió dinárral pontosan 370 millió dinárra emelkedett, hasonlóképen nagy emelkedést mutat a mérlegösszeg is, amely 138 millió dinárral nagyobb, mint az elmult évben és majdnem egymilliárd dinárt tesz ki, hasonlóképen az intézet összforgalma is, amely kerek 5¼ milliárddal emelkedett és majdnem 64½ milliárdot ért el. A bank üzletköre a mult évben jelentősen bővült.

A noviszádi kereskedelmi és Iparbank R.-T. mérlege

Az egymást követő közgyülési meghivók és pénzintézeti számadások sorában mindig kiemelkedő mozzanat a noviszadi Kereskedelmi és Iparbank R. T. mérlegének megjelenése. Az intézet ezuttal a szokottnál korábbi időpontra, április 1.-ére hivja össze részvényeseit, akiknek sorában ugyszólván mindenki ott van, aki Noviszad és a Délbácska társadalmi és gazdasági életében szerepet játszik. A közgyülésen előterjesztésre kerül a bank üzleti jelentése, amelyet tartalmas összeállitásánál fogva a Vajdaság határain tul is rendszerint érdeklődéssel várnak. A jelentés adataiból a következőket közölhetjük:

Alaptőke és haszon

Az Iparbank alaptőkéje az 1927-ben keresztülvitt uj részvénykibocsátás után 12 millió dinárt, a tartalék- és nyugdijalap pedig, amelynek gyarapitására 800.000 dinárnyi tekintélyes összeget forditanak, 6 millió dinárt tesz ki. Az Iparbank *saját tőkéjének 18 millió dinárra rugó összegével, nemkülönben 2,858.000 dináros* (az alap- és tartaléktőke 18½ %-át kitevő) *tiszta használával*, valamint 78.800.000 dinároş váltótárcájával első helyen áll a vajdasági pénzintézetek sorában.

100 milliós betét

De a mérleg egyéb adatai is a legteljesebb tárgyilagosság szemüvegén át nézve igazolják azt a kivételes sulyt, amely az ország pénzintézetei között az Iparbanknak — és nehéz hivatását elismerésre méltóan betöltő vezérigazgatójának — kijutott. Igy *a bank betétje kerek 100 millió dinár*, amely szám annál jelentősebb, mert a Vajdaság vezető intézetei közül az Iparbank az egyedüli, amely tőkeerejét egyetlen piacra koncentrálta, fiókokat nem állitott fel és igy e hatalmas állományt kizárólag az intézet székhelyén gyüjtötte.

Mobilitás

A betéteken felül további 32.6 millió dinárt követelnek a bank hitelezői, *az intézet goudjaira bizott tőkék főösszege pedig 167 millió*. Ez a tekintélyes vagyon első helyen, biztosan és mobilan van kihelyezve, ami kitünik abból is, hogy *a bank készpénzkészlete, értékpapirállománya és bankkövetelései 26.3 millió dinárt*, jelzálogilag biztositott váltótárcája és egyéb jelzálogkölcsöne 47.7 milliót, reestkomptja ellenben elenyészően csekély összeget, mindössze 1.75 milliót (a tárcához képest csupán 2 %-ot) tesz ki.

Jelzálog

A bank amellett, hogy 280 millió dinár összegü váltót számitolt az év folyamán, élénk részt vesz a vajdasági pénzintézetek váltóinak leszámitolásában, a földbirtokos osztály hiteligényeinek kielégitésében és a vezetőség éleslátására vall, hogy elsőnek vezette be ujból a törlesztéses (amortizációs) kölcsönöket is.

Osztalék

Megelégedést kelthet az igazgatóságnak a közgyülés elé terjesztendő javaslata, mely szerint osztalékul 1,800.000 dinár, — azaz részvényenkint 15 dinár — fizettessék ki, különös tekintettel arra, hogy a bank korábban ingyenrészvényeket adott, majd felpénz nélkül 100 dináros árfolyamon bocsátotta ki a két legutóbbi tőkeemelés 6 millió dinárra rugó részvénymennyiségét. A részvények legutóbbi árfolyama 146—148 dinár.

A bank mérlegmegállapitó ülésén *Ernst* Bernát elnöklete mellett a helyi igazgatóság teljes számban megjelent tagjain kivül résztvettek *Luckmann* József, a bécsi Kreditanstalt vezetése alatt álló bankcsoport képviseletében, *Rosenberg* Ignác, a beocsini cementgyár vezérigazgatója és az igazgatósági jelentés megszerkesztésével és a közgyülésen előterjesztendő javaslatok megtételével *Kassovitz* Miksa vezérigazgatót bizta meg, akinek tudását, körültekintő üzleti politikáját és szakszerü vezetését az igazgatóság teljes mértékben méltányolja s az üzleti eredmény mindennél jobban dicséri.

Az Iparbank 22-iki közgyülése az összigazgatóság ötéves mandátumának lejártával, az esetleges ujraválasztás jelett is fog dönteni.

Üzleti könyveket
jó papiron,
szép és tartós kötésben
készit a
MINERVA-NYOMDA, SUBOTICA
KÉRJEN AJÁNLATOT 2134

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adóvallomása. Noviszadról jelentik: Az 1909. évi VIII. törvénycikk 25. szakasza értelmében a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok a Vajdaságban és a Szerémségben tartoznak tizenöt nappal a közgyülés után, de legkésőbb az üzleti év befejezésétől számitott kilencven nap mulva a noviszadi tartományi pénzügyigazgatósághoz beterjeszteni adóvallomásukat, mérlegüket, nyereség- és veszteségszámlájukkal együtt. Az 1928. évi jövedelmi adóvallomást ugyanezen határidő alatt, tehát legkésőbb március 31-ig be kell terjeszteni. A pénzügyigazgatóság figyelmezteti az érdekelteket, hogy azokat, akik a terminust nem tartják be a kivetett adó huszonöt százalékával büntetik meg. Bevallási iveket minden pénzügyi hatóságnál lehet szerezni.

Szerkesztői üzenetek

T. L. Vel.-Becskerek. Ami a kiházasitó s egyéb hasonló egyesületeket illeti, a tagok kártalanitásáról dr. Fischer Jákó ügyvéd ur, Subotica, cikket irt a »Bácsmegyei Napló« március 4-iki számába »Lakodalom és temetés« cim alatt. Az ő jogi véleménye szerint az egyesület igazgatósági tagjai felelősek a tagok által befizetett összegekért. Az a tanácsunk, hogy állianak össze az érdekeltek és bizzanak meg egy ügyvédet, hogy inditson pert az igényük érvényesitésére.

H. M. Petrovoszeló. Ugyanazt üzenjük, mint T. L.-nak V.-Becskerekre.

K. B. St.-Moravica. Annak idején közöltük lapunkban, a hirrovatban is és a szerkesztői üzenetek között is, hogy az Ujságiró-sorsjegyek nyereményhuzásának jegyzékét, két dinár előzetes beküldése ellenében Sarajevo-ban lehet megkapni a Novinarsko Udruženje, Dobrotvorna Lutrija-tól. Sziveskedjék odafordulni.

I. G. Dárda. Az 184.573. számu sorsjegyet nem huzták ki.

Helyi olvasó. A nyugdij felemeléséért az illető nyugdijazó minisztériumhoz kell folyamodni. Ami a háborus évek beszámitását illeti, arra nézve az az irányadó, ahogyan azokat a nyugdijazáskor számitásba vették.

S. F. Dárda. A vajdasági biróságok elvi jelentőségü határozata szerint az, aki házassági kötelék felbontása nélkül ujból házasságot köt, akkor is bigámiát követ el, hogyha mohamedán vallásra tért át, annál is nikább, mert ma már a mohamedán vallás is az egynejüséget fogadta el. A vadházaságot törvénybeli rendelet nem tiltja ugyan, azonban a polgári hatóságok kötelesek közremüködni abban, hogy a vadházasságban élők törvényesitsék a házasságot. Leveléből azt látjuk, hogy önt férje elhagyta és mással él együtt. Az a tanácsunk, hogy a biróság utján hivja fel, hogy a házassági életközösséget önnel állitsa vissza. Ha ezt nem teszi meg, köteles önnek tartásdijat fizetni. Mindenesetre forduljon ügyvédhez.

Benedek Marcel

Hamlet tanár úr

(19)

— Bizony jó lesz: nem tudom, eltalálnék-e magamtól a Disznófőhöz.

A vendégek elhelyezkedtek, a kávét töltögetni kezdték, Szentpáli elindult rendes körutjára az asztalok közt.

— Ejnye, de előkelő vagy, — szólt suttogva Tamáshoz egy régi kollégája, akivel egy asztalhoz telepedtek, — talán embert öltél a nyáron?

— Nem, hanem egy sokszoros milliomos familiánál voltam nevelő. Két kamaszt kellett pótvizsgára előkésziteni. Olyan jól fizettek, hogy még a doktorátus költségeire is maradt pénzem.

— Pedig sokba kerülhetett a Hamlet-értekezés kinyomatása!

— Az nem került semmibe. A méltóságos ur jóvoltából meg fog jelenni a Budapesti Szemlében. Előre kiszedték, én megkaptam a különlenyomatot...

Lilla már az elmult év második szemeszterére beiratkozott. A diadalmas választás után azonnal felköltöztek Pestre, s a véletlen szerencse már februárban alkalmas lakáshoz is juttatta őket Budán, a Rózsadomb aljában. Lilla rendes látogatója lett a Szentpáli reggeli fogadásainak, de következetesen elkésett tiz-husz perccel s a kollégák állandó derültséggel köszöntötték.

Bartháék és Szentpáli közt jóformán csak Lilla látogatásai tartották fenn a kapcsolatot. Amikor az ujdonsült képviselő lázas sietséggel berendezte budai lakását, tüstént nagy estélyt rendezett, hogy megkezdje a »politikai érvényesülést«. Szentpáli elment, az édesanyja kimentette magát. A modern, szecessziós berendezésü lakás még százszorta jobban elborzasztotta Szentpáli Gábort, mint a hidalmási négy szoba. A lelkifurdalás, a szánalom, ami Margit viszontlátása óta ugy felkavarta lelkét: egy csapásra elmult, amint az izléstelen szalónban elégedetten látta trónolni. Ugy érezte, hogy adóssága meg van fizetve és teljes joggal visszahuzódhatik. És a vágyakozás, a huszesztendős, kielégitetlen vágyakozás...

Azon az estén jóformán csak Lillával foglalkozott, akinek naiv tudományos lelkesedése tetszett neki. Mihelyt aztán Lillának a fiatal vendégek közé kellett keveredni: Szentpáli eltünt.

Egyszer-kétszer eljöttek még Barthéék. Margit inkább Clarisse nénivel beszélt, láthatóan szeretett volna áttörni szives modorba öltözött megközelithetetlenségén: hiábavaló volt minden fáradsága. Ha Gáborhoz szólt, sohasem esett ki a nyugodt, idős uriasszony stilusából. Az ideges felkacagások, célzatos félmondatok nyomtalanul elmultak.

Kálmán zajos hálakitöréseinek szivósabb volt az élete, bár Gábor alig titkolt unalommal és idegességgel hallgatta. A hálához egyben jótanácsok is tartoztak. Kálmán ugy érezte, hogy kötelessége leckéket adni az élhetetlen professzornak az érvényesülés müvészetéből.

— Ha rám hallgatsz: a legközelebbi időközi választáson jelölteted magadat. Három éven belül kultuszminiszter vagy, ezt én mondom neked.

Gábornak eszébe jutott a Kálmánék házánál végigszenvedett kortes vacsora, fülébe csendült az a rekedt lárma, amit másnap délelőtt a gyulafehérvári állomásra szánkáztában, a hidalmási korcsmából hallott kitörni — már nem is borzongott meg, csak elmosolyodott és egyszerüen nem felelt semmit Kálmán tanácsára.

Aztán ezeknek a látogatásoknak is vége lett; március óta nem látta Barthéékat, csak Lilla hordozta szorgalmasan szülei üdvözletét. Egész nyáron semmit sem tudtak egymásról.

Ma minden asztalt elfoglaltak a vendégek. Amikor Lilla belépett, — sietéstől lihegve és csudálkozva azon, hogy elkésett, mint mindig, — két fiatalember ugrott fel, hogy átengedje neki a helyét. Bornemissza Miklós volt az egyik, Kertész Tamás a másik.

Bornemisszában csalódott Szentpáli; a fiu, mihelyt Pestre került, belebódult a nagyvárosi életbe, a társaságbeli uriasszonyok elkényeztették, szégyelni kezdte előttük, hogy olyan furcsa tudománnyal foglalkozik, mint az összehasonlitó irodalomtörténet — s ma már csak azért jött el, hogy bejelentse: átiratkozott a jogra és »családi okokból« diplomáciai pályára készül.

Az elmult félévben ez a két fiu, Bornemissza és Kertész segédött Lilla állandó szomszédjául, kisérőjéül. Egymást szivből utálták s Lilla jól mulatott a versengésükön. Kertészt bőszitette a fiatal mágnás öltözködése, modora, a régi pajtáskodás biztonsága, ahogy Lillával beszélt; Bornemissza pedig hiába mosolygott a vöröskezü borotválatlan, ferdesarku filozopter esetlenségén: türnie kellett, hogy Lilla minden komoly kérdésben hozzáfordul és tisztelettel hallgatja az utbaigazitásait. A verseny reménytelen volt, mert Lilla semmi egyéb nem akart lenni, mint szorgalmas diák; Bornemissza éppenséggel nem haladt azon az uton, hogy tudományával imponálhasson neki; ellenben Kertész gondosabban kezdett borotválkozni, megcsináltatta a cipője sarkát és privátóráinak szegény forintjaiból nem sajnált uj nyakkendőre költeni. Most, az első őszi találkozáson pedig már tökéletes gavallérként jelent meg...

(Folyt. köv.)

Hü olvasó, Szubotica. Lapunk március hatodiki számában világosan áll, hogy az 1907-ben született hadkötelesek március 19-ikén vonulnak be, a gyalogsághoz és az autóosztagokhoz beosztottak kivételével. Tehát önnek is március 19-ikén kell bevonulni.

N. K. Apatin. 1927 január 1-e óta, a Dentist cim, amelyhez egyetemi képesités nélkül lehetett jutni, nem elegendő többé az önálló fogorvosi gyakorlathoz, hanem föltétlenül szükséges az egyetem elvégzése.

Szerelem. Névtelenül semmiesetre sem közölhető.

Jó-Lét. Versei és novellája stilusban még mindig aalpos csiszolásra szorulnak.

H. I. Csóka. A nem fizető adóst nem lehet elzárással büntetni, hanem csak csődöt kérni ellene; adósok börtöne nincs. Ha azonban az illető visszaélést követett el abból a célból, hogy a hitelezőket megkárositsa, akkor csalárd bukás miatt büntetőeljárást lehet ellene inditani.

R. J. Mol. Nézetünk szerint van igénye nyugdijra az SHS államtól. Célszerü lenne azonban a beogradi magyar követséghez fordulni.

»Példányonkénti vásárló«. A jugoszláviai fürdőhelyeken nincs játékkaszinó. Beszüntették.

A. D. Duboka. Mezőgazdasági főiskolák vannak: Ausztriában: Hochschule für Bodenkultur, Wien, XVIII. Hochschulstrasse 17. — Németországban: Landwirtschaftliche Hochschule, Berlin, Institut f. Boden- u. Pflanzenbaulehre, Bonn: Landwirtschaftliches Seminarium, Hoheinheim. — Azonkivül a következő egyetemeknek vannak mezőgazdasági fakultásai: Universität Breslau, Giessen Göttingen, Halle, Hamburg, Jena, Kiel, Königsberg, Leipzig. Nagyobbrészük el van látva laboratóriummal, kisérleti állomással. — Közelebbi cim nem szükséges. — Az a tanácsunk, hogy az önnek legmegfelelőbbnek látszó helyről kérjen prospektust, amelyben minden bővebb felvilágositást még fog találni.

F. M. Gladnoš. Önnek az itélet ellen fellebbezést kellett volna benyujtania, azon a cimen, hogy már az ügyben hoztak egy itéletet. Most azonban alighanem már késő, mert a fellebbezést be kellett volna nyujtani az itélet kézbesitésétől számitott 15 napon belül. Ugyhogy most nem marad más hátra, mint kifizetni a kirótt birságot.

N. S. Vel.-Becskerek. Elég ha szabályos utlevele és vizuma van. Az utlevelébe azonban a határon levő vámhivatalnál be kel iratnia a bicikli számát, mert különben nem engedik vissza. Specialkarte-t minden jobb könyv- és papirkereskedésben kaphat.

B. J. Senta. Forduljon egy kántorhoz.

Sch. M. Ada. Seprőgyárak vannak Jugoszláviában a következő helyeken: »Rekord« kefe- és seprőgyár, Bacska-Palanka, Tovarna Metla d. z. o. z. Miklošića, Ljubljana, Fineisen Gusztáv seprőgyára, Noviszad, Beringer Brüder & Co., Titel, Prva Vel.-Becskerek Tvornica metle i četke Djura Kozlovački i Drug, Prva Hrvatska Tvornica metala i kefa na Sušak, Sušak, stb.

Érdeklő, Odžaci. Forduljon Szinok Zoltán ref. lelkészhez Pesterzsébetre.

Egy olvasó, Subotica. A sorsjegyeknél nincs valorizálás. A nyereményeket papirkoronában fizetik ki. Igy bizony az értékük rendkivül csekély és nem is adnak ki sorsolási jegyzéket sem. Ha mégis érdekli a huzások ereménye, forduljon a Vjesnik Sreće cimü folyóirathoz, Zagreb, Preradovićev Trg 5., illetve rendelje meg azt. Ez a lap közli az összes ugy belföldi, mint külföldi sorsjegyek huzásainak eredményét több évre visszamenőleg.

K. M. Vel.-Becskerek. Az ingóságait minden további nélkül magával viheti, ha a külföldi állam ez elé nem gördit valami akadályt. Innen a kivitel vámmentes. Mindenekelőtt azonban azt kell elintézni, hogy itt ne számitsanak vámot az átvitt dolgok után és hogy az a község, ahova akar menni, befogadja és a letelepedést megengedje.

T. W. Vel.-Becskerek. Nézetünk szerint a befizetett összeget köteles a »Sreća« visszafizetni, de hogy az behajtható-e a »Sreća« vezetőségén, nem tudjuk. Ezzel kapcsolatban felhivjuk figyelmét a »Bácsmegyei Napló« mult vasárnapi (4-iki) számában »Lakodalom és temetés« cim alatt megjelent cikkre, a melyet dr. Fischer Jákó ügyvéd irt.

Helyi olvasó. Közölje melyik minisztérium rendelte el a nyugdijazását s nyugdijaztatása adatait.

K. J. Senta. A »téglajegyek« kibocsátására, miután jótékonycélu adományról van szó, külön engedély nem kell és illeték alá nem esik, legfeljebb bejelentendő az illetékes rendőri hatóságnál.

J. S. Kula. Forduljon kérésével a Bajai Független Ujság szerkesztőségéhez.

Vigjáték. Ön szigoru birálatot kért és ezért szépités nélkül megüzenjük, ne próbálkozzék az irással és különösen ne vágyódjék szerzői babérok után, mert beküldött egyfelvonásos »vigjátéká«-ban nincs egyetlen ötlet sem, amellett pedig a legnagyobb jóakarattal sem nevezhető vigjátéknak Ezt az egyfelvonásost nem adná elő a legmucsaibb mükedvelőgárda sem.

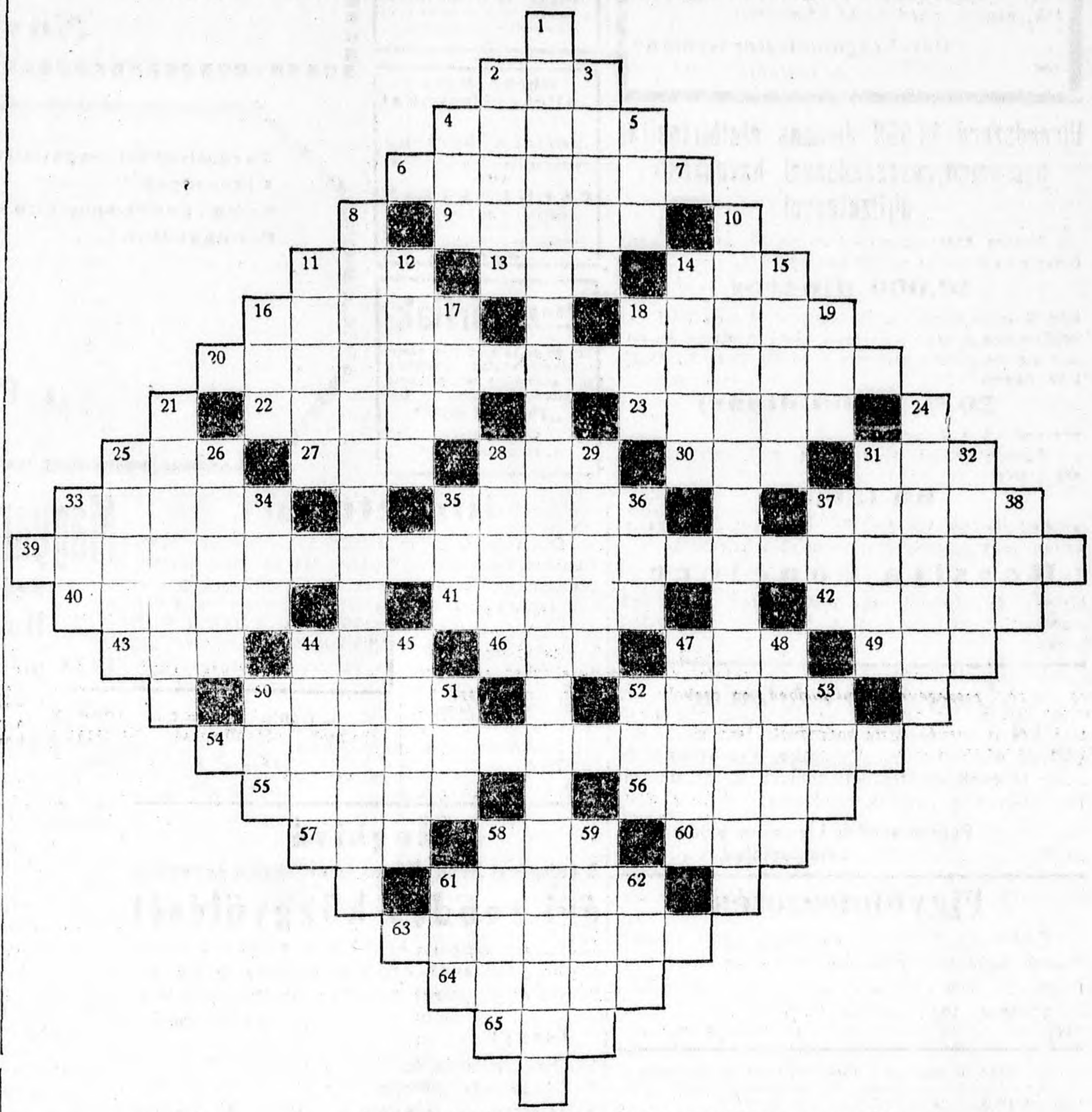
B. V. Sombor. Törökországban csak kis gyárak vannak és azokban a magyar alkalmazottakat bizony gyengén fizetik. Különben is Törökországban már tulsok magyar van s a legtöbbje alig talál munkát. Munkaalkalom ugyszólván csak Angorában van, ahol azonban az élet és lakás aránytalanul drága (kb. 3000 dinár havonként). Tanácsért és bővebb felvilágositásért legcélszerübb a konstantinápolyi magyar követséghez fordulni. Cime: Légation d' Hongrie, Constantinople, Grande Rue de Péra.

Kereskedő, N.-Becsej. Értesülésünk szerint nem felel meg a valóságnak, hogy a kereskedők italmérési jogát vissza akarnák vonni.

D. E. Zagreb. 1. Azzal, hogy a katonai szolgálatot itt letöltötte, még nem vált jugoszláv állampolgárrá. 2. Néhány hónap mulva meg fogják hozni az állampolgársági törvényt. Addig is ajánlatos, hogy szerezzen tartózkodási engedélyt a Ministarstvo Socialno Politetól.

Keresztsoros rejtvény

A megfejtők között egy darab kézifestésü hirlaptartót fogunk kisorsolni

Vizszintes.

2. A hét vezér egyike.
4. Bécs polgármestere.
6. Egy két évszázaddal ezelőtt élt svéd tudós, akit névről mindannyian jól ismerünk.
9. Részvéttel vagyunk iránta.
11. Ruházati cikk.
13. Biró elé kerül.
14. Előkelő.
16. Bolt.
18. Folyó.
20. Tudományos kutatásokat végző intézmény.
22. Valamely testület legidősebb tagja.
23. Pohárköszöntő.
25. Gyümölcs.
27. A 17. függőleges forditottja.
28. »151« római számmal.
30. A 11, 55 és 63 vizszint. sorok kezdő betüje.
31. Zsiradék.
33. Csapategység.
35. Lóg.
37. Gabonraktár.
39. Aforizmaszerü idézet.
40. Azzal teszi az ember, amit — lakat alatt tart.
41. Összejövetele igen okos embereknek.
42. Az ilyen közönséget szereti a szinész.
43. Lyuk a jégen,
44. Francia birtokosnévmás többesszáma
46. Suly röviditése.
47. A máj választja ki.
49. Tiz — idegen nyelven.
50. Buzditószó.
52. Kiváló magyar jogtudós és igazságügyminiszter volt.
54. Ezt a francia sokka rövidebb szóval fejezi ki, egyszerüen: »géne«.
55. Tyuk.
56. Ilyenkor van a főszezon Davosban.
57. »... admiraris«.
58. Női becézőnév.
60. Szarvas.
61. A kereskedés ősi formája.
63. Kellemetlent, kényelmetlent stb. jelentő idegen szó (fonetikusan kiejtve.)
64. Egy kerékkel többje van.
65. Mássalhangzó fonetikusan.

Függőleges.

1. Száló ige.
2. Külvárosi házcsoport.
3. Bika — idegen nyelven.
4. Sérülés.
5. Svájci kanton.
8. Neves magyar festőmüvész.
10. Elkelne sok fixfizetéses kisembernél.
11. Hegy Jeruzsálemben.
12. Archeológusok kutatnak utána.
14. Hegyszoros a Kárpátokban.
15. Ha »ivászat« van, miért ne lenne ez is?
16. »... nem apád!«
17. Tudomány — más szóval.
18. Rövidités.
19. Öreg — idegen nyelven.
21. Ásványvizéről hires erdélyi község.
24. A 16. században élt tudós, minden idők egyik legnagyobb elméje.
25. Bánffy után ő volt magyar miniszterelnök.
26. Szájtátó.
28. Zajtalanság.
29. Szükölködés.
31. Éljen!
32. Női név.
33. Lásd 47. vizszintest.
34. Csapadék.
35. Visszafelé olvasva az alfabét három első betüje.
36. Folyók partján van.
37. Uralkodói cim.
38. Vizi növény.
44. Megye.
45. Lásd 25. függőlegest.
47. Nem egyezik.
48. A Ruhr-vidék legnagyobb városa.
50. Rag.
51. Háziállat (névelővel)
52. Öt államnyelven.
53. A forditottja: ige.
58. A Rhoneba torkoló folyó.
59. Stilus.
61. Üres henger.
62. Német igekötő.

NYILT-TÉR

Köszönetnyilvánitás

Ezuton mondunk köszönetet mindazoknak, kik felejthetetlen jó anyánk temetésén résztvettek és részvétükkel mély fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek

Vászics Péter
és neje

2401

Mindazon ismerőseinknek és jóbarátainknak, kik szeretett jó férjem végtisztességén megjelenésükkel fájdalmunkon enyhiteni igyekeztek, ezuton mond hálás köszönetet

Özv. Szaghmelszter Gyuláné
és családja

2422

Ujrendszerü 10.000 dináros életbiztositás nyereményrészesedéssel, havonkénti dijfizetéssel

Minden egészséges férfi és nő 20—55 éves korig csekély havi fizetés mellett kap egy

10.000 dináros

tőkéről szóló életbiztositási kötvényt. A biztositási tőke *halál esetén azonnal* kifizetésre kerül. A biztositási tartam elérése esetén nemcsak a 10.000 dinár biztositott tőke, hanem

20 % (2000 dinár)

nyereményt is, kifizetünk.

Egyedüli biztos takarékossági mód, szerencsétlenség esetén

hü támasz

az életbiztositási kötvény. Felvilágositást kivánatra levélben vagy személyesen, valamint a felvételek

Rossija Foncière

biztositó és viszontbiztositó *népbiztositási* osztályánál *Subotica*, Aleksandrova ul. 4. Az intézet saját palotájában. 2261

Arverési hirdetmény

Folyó hó 16-án d. u. 3 órakor árverésre bocsátjuk mindazon zálogtárgyakat (az arany- és ezüst tárgyak kivételével), melyek m. év december 31-ig nem nyertek rendezést.

Poljoprivredna i založna banka d. d.
zálogosztálya.

2415

Figyelmeztetés

Ezuton figyelmeztetek mindenkit, hogy fiamnak, Szemző Kálmánnak senki ne hitelezzen, mert értük felelősséget nem vállalok és azokat nem fizetem ki.

Subotica 1928. március 10.

Szemző Mátyás

2365

Udruženje Trgovaca i Industrijalaca u Bajmoku.

Broj: 6/1928.

Oglas

Udruženje Trgovaca i Industrijalaca u Bajmoku, shodno odredbi §. 25. osnovnih pravila ovim objavljuje, da će svoju

redovnu godišnju skupštinu

održati dne 1. aprila 1928. godine po podne u 1 sat u svojim prostorijama i sa sledećim dnevnim redom:

1. Izveštaj predsednika.
2. Izveštaj tajnika.
3. Izveštaj blagajnika, t. j. obračun o prošloj godini i proračun za tekuću godinu.
4. Izveštaj Nadzornog Odbora, te u smislu §. 26. osn. pr. davanje razrešenja kako Upravnom tako i Nadzornom Odboru.
5. Izbor 4 člana Upravnog Odbora i 4 člana zamenika s smislu §. 33. osn. pr. kao i 3 člana Nadzornog Odbora u smislu §. 45. osn. pravila.
6. Eventualni predlozi.

Napominje se to, da u smislu tačke 2. §. 26. osn. pr. predlozi mogu biti samo onda rešavani, ako se najmanje 8 dana pre skupštine pismeno podnesu Upravnom Odboru.

Upozoruju se članovi, da u smislu §. 27. osn. pr. skupština može donositi punovažne odluke, ako je na ovoj prisutna 1/3 članova, koji imaju pravo glasa, a u smislu §. 18. osn. pr. pravo glasa imaju samo oni redovni članovi, koji sa plaćanjem članarine nisu zaostali više od 1/4 godine.

U Bajmoku, 10. marta 1928. godine.

Stevan Urković s. r. tajnik. 2406 *Koloman Pfeifer* s. r. predsednik

30 par
nemes fajgalamb és fajtyukok

angol paizsos egyszinü párások 1 kakas, 5 tojós fekete ninorka Nemes fajtyuktojások, fekete ninorka, Rhodelander, fehér Vijendott, világos Brahma. Portóilletéket kérek mellékelni.

ALBRECHT GEIGER
NOVISAD, Železnička ulica

Hallód! 2323

Tudja-e már hol kaphat olcsón jó és friss marha-, borju- és sertéshust, továbbá mindennemü felvágottat? Csakis

DUDAS

mészáros- és hentesüzletében a Kiskápolnavai szemben (volt Kuthy-féle helyiségben)

Börönöket
kollekció táskákat
és
speciális bőrárukat

megrendelésre legpontosabban készit

FALKENSTEIN
szijgyártó és böröndös
Zmaj Jovin trg 5.
Javitások és sérvkötők precizen és olcsón! 10

Gyenge férfiak-

nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim

„Patent 608"
Cluj (Kolozsvár) 1622
1. sz. postafiókbérlet.

Törlesztéses (amortizációs) és kamatozó

jelzálog-kölcsönöket

elönyös kamatozással folyósit

Kereskedelmi és Iparbank
Novisad

1770

Tavaszi-nyári angolszövet
Ujdonságok
Salon-, uccai, sportöltönyök
Felsőkabátok

M. Petrović és D. Kraus
férfi-szabók
NOVISAD

Hirdetmény

Dr. Vojnics Tunics István szuboticai ügyvédnek Tumbász Béláné szül. Krekity Márija elleni perében a szuboticai kir. törvényszék G. 1795/926. számu végzése folytán birói zár alá vett 10 láne területü, a bajmoki (katymári) határban fekvő szántóföld a folyó gazdasági évre, 1928. március hó 18-án d. e. 9 órakor, dr. Vojnics Tunics István ügyvéd irodájában Szuboticán (I., Sudarevićeva 7.), nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Közelebbi felvilágositás ugyanott kapható.

Szuboticán, 1928. március 8-án.

Lengyel Ferenc
zárgondnok.

2409

Meghivó

A suboticai Szent Rókus temetkezési egyesület

évi rendes közgyülését

1928. évi március hó 19-ikén délután 2 órakor a volt „Hungária" helyiségében fogja megtartani, melyre az egyesület tagjait tisztelettel meghivja az

ELNÖKSÉG

Tárgy:

1. Elnöki jelentés az 1927-ik évről.
2. Zárszámadás beterjesztése az 1927-ik évről.
3. Választmány javaslata a Keresk. és Iparügyi Minisztérium rendelete alapján az alapszabály módositása tárgyában.
4. Esetleges indiványok.

Figyelmeztetés! Az egyesület a választmány javaslata szerint minden fennakadás nélkül tovább is működni akar, miért is felhivatnak a nyugalmazott tagok, hogy a 2 dinároa alap a való belépésüket a közgyü és napjáig jelentsék be, mert ezen a napon tul a fenti rendelet értelmében fenti jogukat elvesztik. 2 88

Községi Előljáróság Donji Miholjac

Br. 1268/1928.

Hirdetmény

Alulirott községi előljáróság közhirré teszi, hogy Donji Miholjácon, Szlavóniában az

országos virágvasárnapi vásár

1928. március 29-én tartatik meg. A vásárra nagy szarvasmarha-, sertés- és lófelhajtás. Rakodóhomás helyben.

Donji Miholjac, 1928. március 6

Községi Előljáróság
ing. **Subopoljac** s. k., polgármester

2303

Pályázat

A Szuboticai Iparos és Polgári Dalárda pályázatot hirdet 2.000 drb ezüst és 500 drb arany

zászlószegre

véséssel együtt, tokkal és tok nélkül. Az ajánlatokat kérjük mintával felszerelve f. hó 18-án d. e. 10 óráig a szuboticai ipartestület irodájába beadni. 2341

Magyar vizum nem szükséges

Kedvezményes vasuti utazás
Budapestre és vissza
1928 március 17.-től március 28.-ig

Fenti idő alatt a magyar határ vizum nélkül léphető át és a vizum Budapesten 50%-os kedvezménnyel adatik ki. A vizum két havi tartózkodásra jogosit.

Ugyancsak ezen idő alatt a Budapestre és vissza való utazásra lényeges vasuti dijmérséklések alkalmaztatnak.

A vizumnélküli utazásra, a vasuti és egyébb kedvezmények igénybevételére vonatkozó igazolványok a budapesti és Mezőgazdasági Tenyészállatkiállitás alkalmából adatnak ki és az igazolványok a kiállitás kétszeri megtekintésére is feljogositanak. (1928. márc. 22—26.) Ezen igazolványok 60 dinár és portó beküldése elleneben kaphatók a *Bácsmegyei Napló szuboticai, noviszádi, velikibečkereki és szombori kiadóhivatalaiban, Hirlap kiadóhivatalában*, nemkülönben:

Szuboticán: a Kereskedők és Gyárosok (Lloyd) Egyesületében, az Általános Hitelbanknál és a Közgazdasági Banknál.

Noviszádon: az Agrária Szövetkezetnél, Kereskedelmi és Iparbanknál, a Putnik Utazási Irodánál, Hoffher és Schrantz.

Velikibecskereken: Takarékpénztár.

Szomborban: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete (Lloyd), Bácskai Gazdasági Egyesület.

Pancsevón: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, Népbank R.-T.

Topola: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete.

Novivrbas: Takarékpénztár R.-T., Mezőgazdasági Bank.

Szenta: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete. Szetai Gazdakör, Novoszel János titkár.

Beográdban: »Putnik« Utazási Iroda, Hálókocsi Társaság, Bank és Kereskedelmi R.-T. (Terazija 5.), Utlevélhivatal és Magyar Kir. Kereskedelmi Képviselet Utazási Osztálya (Palata Akademia Nauka, tel. 20—23).

Figyelmeztetés

a budapesti tenyészállatkiállitásra utazók részére

A budapesti Tenyészállat kiállitás (március 22—26.) látogatói már március 17-től kezdve vizum nélkül utazhatnak és az SHS. és magyar vasutakon vasuti menetdijkedvezményben részesülnek. A menetjegyeket az odautazásnál teljesen meg kell fizetni. A visszautazás a magyar vasutakon teljesen ingyenes, az SHS. vasutakon pedig 50%-os kedvezménnyel lehetséges. Ezért az elutazásnál az SHS. jegypénztáraknál a kiállitási igazolványokat is le kell bélyegeztetni és a vasuti jegyet meg kell őrizni, mert azt a kiállitáson is le kell bélyegeztetni, a visszautazásnál pedig a kedvezmények igénybevétele végett felmutatni. A kedvezményes visszautazás március 22-től 29-ig eszközölhető 2414

1429

Perzsaszőnyeg

eredeti keleti munkák
nagykereskedése
Mahmud Skender-Safikjurdli

BEOGRAD, Knez Mihajlova 22.

Uj tétel perszaszőnyegem érkezett Perzsiából és más keleti országokból. Valódi és hibátlan keleti munka, érdekes szövések. Külön szőnyegjavitó- és tisztitóosztály. Közvetlen behozatal, amely minden konkurenciát kizár. Külön plüss-, velour- és egyéb gépszőnyegosztály

Billiárd

dákó, golyó, mandinergumi, zöldposztó, Lignum Sanctum tekegolyók és babák a legolcsóbban beszerezhetők

Erlich J.

esztergályosnál, SOMBOR
Pariška ulica 1 823

Sikerült a legujabb
párisi modellek
mintáit megszereznem és igy módomban áll a legmodernebb brüsszeli szallaghimzést és több variációban **géphimzést, gyöngyözést és flitteezést a** legizlésesebb kivitelben készíteni, továbbá gép- és sablonplisszirozás, gépazsurt, endlizést és gombbehuzást a legolcsóbban készitek. Vidékre postafordultával. **Gépplissé 40 dinártól**

Gombosné, Bün Juliska

Leibach-palota, Aleksandrova

ארטה' כשר של פסח
Husvéti cukor
paprika, csokoládé és fűszeráruk kaphatók
Kőrösi Géza cégnél
Telefon 513

Pékek figyelmébe!

Mindennemü pékmühelyberendezés

ZIVKO KOZAREV

NOVISAD
Temerinska ulica 67

Az összes pékkellékeken kivül ajánl épitőmestert pékkemencék épitéséhez

Különböző kovászelosz ógépek a legalacsonyabb árban 11691

Jégszekrények

mészárosok, hentesek, vendéglősök és magánháztartások részére olcsó és megbizható beszerzési forrása

MILOSEVICS VELJKO
SOMBOR,
Zlatna Greda 2 1226

Burgonya

minden fajta, étkezésre, vetésre és takarmányozásra, vöröshagyma, fokhagyma, dughagyma válogatott minőségekben a legolcsóbban beszerezhetők

HOFFMANN JÁNO
cégnél, SZEGED
Telefon 1-34. Alapitva 1864. évben 2327

RÁDIO

KONRATH D. D.

RÁDIÓKÉSZÜLÉKEI

OLCSÓK, JÓK, MEGBIZHATÓK

AUTÓ- és RÁDIÓ-
AKKUMULÁTORT
készit és javit — Akkumulátor alkatrészek és villanyszerelési anyagok gyári áron kaphatók

VLADISLAV WILHELM
villamosvilágitási és erősitvetel vállalat, Pašića-a ulica 2

KERÉKPÁR

Dürkop-kerékpár
Dürkop-varrógép
Columbia-gramofon
S. Ad. Engl-nél, Rudić ul.

KÉP ÉS KÉPKERET

A LEGSZEBB KÉPKERETET

művészi kidolgozásban a legolcsóbban

F. BACHINGER

cégnél, Aleksandrova ul. 13, B. Sudarevića ul 34

KOSZORU

Tavaszi kabátjára
csokrot, müvirágot
menyasszonyi koszorut, fátyolt
ANDRIJA KRAMER
müvirág-gyárában vegyen!
A legszebb párisi modellekből választhat

LAKÁS BERENDEZÉS

Minden igényt kielégitő **BUTORT**

legjutányosabban **ERDÉLYI ANTAL** butoráruházában vásárolhat. — **IV., B. Sudarevićeva 4.** — Rendelésre bármilyen stilbutort készit garancia mellett saját üzemében.

DIVAT

Kézmü- és divatárut
Pero Vujković
cégnél
mert a divatban ez az üzlet vezet

RUHA

Női felöltők, esőköpenyek, raglánok, férfi öltönyök és gyermekruhák
Eisler Izsónál
Barátok temploma során

Tavaszi RUHAJÁT még az idény beállta előtt **rendelje meg**
OSZTROGONAC és KENEDIC
angol divatszabóknál
Cara Dušana ulica 1 (Urikaszinóval szemben)
Original angol szövetekből dus választék

CSEMEGE

Füszer-, csemege- és déligyümölcs-szükségletét
Kovács és Gelányinál
szerezze be — Rudics-kitérő

RÉZÁRU

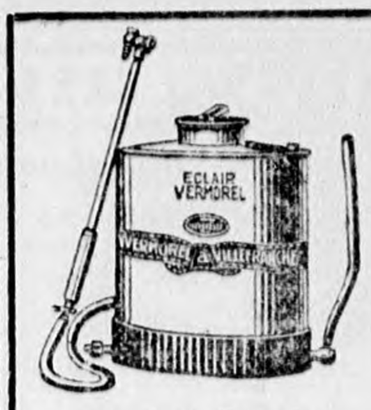
Csiszár József
rézöntő- és gépmühelyében
Miloš Obilić ulica 9
Réz-, fém- és szoboröntvények készitése, gépek javitása, diszöntvények, plakettek és asztalosok részére enyvező bakok raktáron
NIKKELEZÉS
Galvanizálás Fémszinezés

Ha vásárlásait befejezte,

menjen el **Senoe (Bem) ulica 21. szám alatti penzióba, ahol**

elsőrendü házikosztot kap

Eredeti francia
Eclair Vermorel
a világ legjobb
PERMETEZŐJE
Vezérképviselet:
BARZEL D.D., SUBOTICA
Kapható mindenütt!
Kérjen árjegyzéket!
717

Vizesuborka
kg-ként 5 dinártól feljebb
Savanyitott paprika
kg-ként 6 dinártól feljebb kapható a
KEMÉNY-féle
ecet- és konzervgyárban
Telefon 643

של פסח
Husvéti cukor
SUGÁR MANÓNÁL
Subotica
10481 Telefon 47.

Legszebb, legolcsóbb
szobafestő
és **mázoló munkát**
készit
SPITZER J.
I, Strossmajerova ulica 8
(Huspiac) 1943

Ügyes képviselők
jugoszláv értékpapirok kis havi részletre való eladására felvétetnek. Ajánlatok **Jakov Zumbulović**, Beograd, Kralja Petra ul. 52 cimre küldendők.

Cipők
a legelegánsabb kivitelben divatlap szerint és szakszerü cipőfelsőrészt elsőrendü kivitelben készit
POLGÁR RUDOLF
VIII. Zmaj Jovina ul. (volt Jókai utca) 27. Mértani mintavágásra és szakrajz-tanitásra halgatókat fe veszek 964

„MENDA"
gyümölcsfa-
CARBOLINEUM
használati utasitással
kapható
KŐROSI GÉZA
cégnél. Telefon 513

Sombori juhturó 1846
Csak akkor jó,
Ha az Cirilovtól való.
Szállitja
M. Cirilov, Sombor

Asztalosmühely á helyezés
Értesitem a nb. vevőközönséget és megrendelőimet, hogy **asztalosmühelyemet saját házamba,** Petrogradska (Istv n) ul. 34. **helyeztem át.**
HADNAGY ISTVAN
asztalosmester

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy mű 1 dinár, vastagbetűs és címsző hétszeres számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbítunk. Kérdezősködésekben válaszbélyeg mellékelendő.

INGYEN kap egy próbadobozt eredeti

Daruváry-krémet

ha portóra beküld 2— dinárt bélyegben.

A Daruváry-krém ezideig a legjobban bevált szer aretlasztalanságok, orvvörösségek, májfoltok ellen. Készíti Blum gyógyszertár Subotica, főpostával szemben. Viszonteladóknak árengedmény! 526

Állami üdülő-telep

a fruskagorai Venacon

Ez a kitünő üdülőtelep gyermekek és felnőttek részére nyitva van egész télen át. Tölgy- és fenyőerdő, kitünő pormentes hegyi levegő, gyönyörü kilátás a nagy szerémségi síkságra, az Avalára, a Cérra és a Szávára. Fekvése 430 m. a tenger szine felett. Négy pavillon gyermekek és egy nagy pavillon felnőttek részére. Forrásviz, fürdő, kvarc, naponta ötszöri bő étkezés, állandó orvos, elemi iskola két tanitónővel. Posta: Irig. Telefon Irig 3. Rádió. Gyermekek fizetnek napi 25.—, állami tisztviselők napi 40.—, más személyek napi 55.—, külön szoba 80.— dinár. Felvételek történnek a tuberkulozis elleni dispenserek, iskolai polyklinikák, a noviszadi közegészségi otthon és állami üdülőtelep igazgatósága által. Ruhát, fehérnemüt mindenki saját maga köteles hozni. A Ruma—petrovaradini autóbusz hétköznapokon az üdülőtelep előtt megy és ott áll meg.

3421

24 személyes, majdnem uj 23

Berliet autóbusz

gyárilag készült karosszériával
előnyös fizetési feltételek mellett

CITROEN képviseletnél

Novisad, Kr. Aleksandra ul. 7. kapható

Uj Citroen- és Buck-kocsik raktáron

Uj könyvek

Paleologue:

II. Sándor cár tragikus regénye

Az orosz viszonyok legkitünőbb ismerőjének munkája, a tragikus végü cár regényes élettörténetéről.

Ára 40·— dinár

Lucian Murat hercegnő:

Nagy Katalin cárnő szerelmi élete

Megrázó könyv. Minden szavának sulya, belső izzása van

Ára 40— dinár

H. G. Wells:

Csodálatos történetek

A legnagyobb élő regényiró legujabb könyve

Ára 32·— dinár

Walpole:

Jeremiás. Egy fiu regénye

Ára 40·— dinár

Fenti könyvek megrendelhetők a „Minerva R.-T." könyvosztályában

LEVELEZÉS

Fontos hölgyeknek!

»SANTELA« higienikus öblitőső, gyorsan megszünteti a fehér folyást, elismert jó minőség, 30 dinárért kapható a gyógyszertárakban és drogériákban. 2041

Fiatal nő keresi oly idősebb ur ismeretségét, ki őt anyagilag támogatná. Leveleket »Jön a tavasz« jeligére a kiadóba kér. 2215

HÁZASSÁG

Direktor, részvénytársasági vállalat vezetője, 38 éves, nősülni óhajt. Ezuton keresi ismeretségét olyan 25—35 éves intelligens uritánynak, kinek megfelelő hozománya van. Leveleket lehetőleg fényképpel együtt »Biztos jövő« cimmel továbbit a kiadóhivatal. 2377

Nemzetközi házasságközvetitő iroda minden megbizásnak pontosan eleget tesz. »Ámor« házasságközvetitő iroda Temesvár, Románia, Kossuth Lajos ucca 21. 11993

FOGLALKOZÁS

Hivatalnok, nemzetközi spediter és tarifőr, szerbül, németül és magyarul levelez, állás keres szállitónál vagy kereskedelmi cégnél. Cim a kiadóban. 2362

Kádársegéd azonnali belépésre állást keres. Bus József, Padej (Banat). 2396

Főmolnári állást keresek 1½ vagonig őrlő malomban. Minden őrlésben jártas, jó szakember vagyok. Cim a kiadóhivatalban. 2391

Használt nagy kapu és egy ajtó eladó. Cim a kiadóban. 2390

Magas kereset havonkint 3000 dinár szorgalmas egyéneknek. Felvilágositás nyerhető Zagreb, postafiók 391. alatt. Válaszbélyeg. 2372

Kovácslegényt keresek, jó munkást rögtöni belépésre. Kovács Ferenc kovácsmester, Bogojevo. 2376

Fiatal vaskereskedősegéd állást keres. Gotteszman Imre, Subotica, Ilirska ul. 4. 2359

Elhelyező irodámba sürgősen keresek főpincért, szakácsnőt, kertészethez értő szobainast, éthordót, pincérleányt. Ajánlok szobaasszonyt, kaszirnőt stb. Megbizásokat elfogad Lang Agentura Szubotica, Pašićeva ul. 3. I. 2420

Lično pravoval rendelkező intelligens vendéglős társul menne vagy százalékos üzletet azonnal átvenne. — Megbizás: Bővebben érdeklődni Lang Agentura, Szubotica, Pašićeva ul. 3. I. 2420

Agilis, nagy ismeretséggel rendelkező, jómegjelenésü urak és hölgyek jövedelmező foglalkozáshoz juthatnak. 2—5000 dinár kaució megkivántatik. Jelentkezés Narodna Štamparijánál, Stari Bečej. 2402

Huszonötéves, nőtlen, önállóan dolgozó péksegéd, a szakma minden ágában jártas, azonnali belépésre állást keres. Schnepp József, Mokrin 791. hsz. 2384

Gyermektelen házaspár házmesternek felvétetik. Cim a kiadóban. 2411

Olcsó kamatu és törlesztéses kölcsönöket folyósitok. Cim a kiadóban. 2383

Intelligentes kinderliebendes Fräulein womöglich Kindergärtnerein wird zu zweijährigem Buben gesucht. Offerte mit Lichtbild an Dr. Mathias Schäffer, Subotica, Bogovićeva 19. 2381

Jóházból való fiu tanoncnak, esetleg teljes ellátással, felvétetik. Molnár István műköszörüs, Sudarevićeva ul. 26. 2387

Ügyes cipőfelsőrész-tűzőnő, fiatalasszony, állást keres. Cime: Bata bőrös, Stara Kanjiža. 2337

Magános urhoz elmenne középkoru nő házvezetőnőnek. Leveleket »Magános ur« jeligére a kiadóba kérek. 2230

Keresek májusra, esetleg azonnali belépésre egyszerü szőlőbeli előmunkást. — Szobonya, Kraljevbreg. 2260

12—13 éves leányt, ki a háztartásban segitene, magához venne vallásos, gyermektelen zsidó család, a hol családtagnak tekintenék. Ajánlatokat Fischhof Vilmos, Bezdán (Jugoslavia) cimre kérek. 2287

Német órákat, zongora órákat kezdőknek, haladóknak, rövid időn belül, meglepő gyors eredménnyel — Cim a kiadóban. 2373

Házvezetőnőnek ajánlkozik uricsaládhoz, a háztartási munkákban teljes jártassággal rendelkező leány. Szives megkereséseket — »Megbizható« jeligére a kiadóba kér. 2324

Suche intelligentes deutsches Fräulein mit Jahreszeugnisse zur 4 Jährigen Knaben. Dr. Bondy, Subotica, Aleksandrova ul. 5. 2321

Keresek azonnali belépésre 30—40 év közötti perfektül főző nőt, több évi gyakorlattal és bizonyitványokkal. Ajánlatok fizetési igényekkel Lovrekovich, Ečka cimre küldendők. 2305

Fodrásznő, ki jól tud ondolálni és manikürözni, azonnal felvétetik. Ajánlatok fizetési igények megjelölésével Liszul Vasza nőifodrász, Vel. Kikinda küldendők. 2314

Feleskertész kerestetik azonnali belépésre. Levelek volt Vojnich-tanya, Zobnatica 13. sz. alá küldendők. 2329

Főmolnárok! Ki hajlandó Tiszamenti nagyobb városban egyvagonos jóforgalmu, automatikus, vámmalomban az őrlést százalékos haszonrészesedés mellett elvállalni. Garanciával birók előnyben részesülnek. Csak komoly, munkaszerető, a közönséggel bánni tudók pályázzanak. Cim a kiadóban. 2308

Fényképészsegéd, retusőr, szerény igényekkel azonnali belépésre állást keres. — Bogdán müterme, Apatin 2280

Intelligens uri fiatal házaspár keres egy szobakonyhás lakást helyben, melynek ellenértékéül titkári vagy titkárnői teendőket végeznének. Megkereséseket: »Gyermektelen« jeligére a kiadó továbbit. 2277

Icoés, aki lično pravoval rendelkezik átvenne, esetleg bérbevenne jóforgalmu vendéglőt vagy depót. — Ajnlatokat »Jó konyha« jelige alatt a kiadó továbbit. 2198

Intelligente deutsche Frau mit Jahreszeugnis sucht Stelle zu Kindern nicht unter 3 Jahren. Ida Schaller Belacrkva. 2175

Ön állást keres? Tanuljon ki soffőrnek. Folytatólagos előadás szerb, német, magyar nyelven. Belépés bármikor. Eredményért garantálunk. Soffőriskola (keresk. és ipari miniszteri eng.) Novisad, Kralja Aleksandra 7. az udvarban.

Nevelőnőnek ajánlkozik kisebb gyermekekhez szerbnémet nyelvtudással, okleveles tanitónő. Esetleg bankban könyvelői állást vállal. Cim a kiadóban.

Kőfaragótanoncnak szerződtet jó házból való fiut fizetéssel Márványipar, Subotica. 2000

Ecetmestert, elsőrendü szakembert keresek nagyobb macedon város részére jó fizetéssel és gyártási jutalékkal. Dr. Fodor Otto, kemičar, Velikibečkerek. 2052

Gazdaságba gépésznek vagy kulcsárnak ajánlkozik Tügyi Sándor, Subotica, Mirna ul. 9. 2053

Cimfestősegéd, ügyes munkás állandó alkalmazásra felvétetik. Cim Schmolka hirdetőirodában, Novisad.

Kereskedősegéd vas- vagy füszerszakmában állást keres. Cim a kiadóban. 2338

VÉTEL-ELADÁS

Elköltözés miatt eladó Subotican a beltéren egy jóforgalmu trafiküzlet 1000 müves kölcsönkönyvtárral egyetemben. Cim a kiadóban. 2426

Házhely házépitési engedéllyel és 1½ kapa homokföld eladó. Érdeklődések Párhuzamos ut, Mária kép melletti fordulónál 218. szám alatt. 2400

25—30 HP szivógáz stabilmotort és 38 colos cséplőt keresek megvételre. Eladók 6 HP Marschal huzatos garniturát. Péter Ferenc, Pačir. 2412

Eladó 12 HP benzinmotor, vaskocsira szerelve, és 6 HP Kormick benzinmotor. Moró Henrik, Szerb Neuzina (Banat). 2407

Sentai főtérközeli Bojovity (Tóparti)-utcai 22. négyszobás zártfolyosós uri lakóházamat mellékhelyiségekkel eladom. Cabafi János. 2404

Motorkerékpár, Puch gyártmány, alig használt, kitünő állapotban eladó. — Cim a kiadóban. 2410

Gyermekkocsi, modern, gummikerekü, jó állapotban olcsón eladó. Trumbićeva 16. (Csirke-piac). 2386

Sajáttermelésü Eckendorf-i répamag eladó, kg-ként 8 dinár. Megrendelhető Gradska Kafana igazgatóságánál Subotica. 2352

Szivógázmotor, MÁV gépgyár gyártmány, 18 lóerejü, alig használt, ugyanott két féderes teherkocsi jutányos áron eladó. Cim megtudható: Kardos hirdetővállalatnál Novisad, Vilsonov trg 7. 2394

Borbélyüzlet-berendezés jutányosan eladó. Bővebbet Novisad, Željeznička 25. 2193

Magánjáró gőzkazánt, gyárit, 8 HP, 10—20 évest, keresek megvételre. Nagy Sándor, Bačka Topola. 2166

»EROS« általános ügynökség közvetit adást-vételt, házasságot, alkalmazottak elhelyezését. Útlevél, továbbá mindennemü engedélyek, bizonyitványok beszerzését. Ugyanott üres lakások előjegyzésben. 2419

Belter mellett keresek kisebb családi házakat megvételre. Kisebb-nagyobb lakásokat keresek és ajánlok. Üzletek, irodák kiadók. — Lang Agentura, Pašićeva ul. 3. I. 2420

Nagy száraz szuterén helyiség raktárnak, vagy műhelynek május 1-re kiadó. Ugyanott komplett hálószobaberendezés eladó. Petrogradska ul. 6. 2349

Gyógyszertár a vajdaságban, jóforgalmu, filiáléval együtt eladó. Leveleket a kiadóhivatal továbbitja. 2345

Eladó olcsón 6 HP cséplőgarnitura 1905-beli Gazdasági Gépgyár magánjáró Nicholson cséplővel, teljes felszereléssel. Vajda Antal gépműhelye, Stara Kanjiža 2374

Jacquard-kötőgép, 4. számu, sok mintalappal, eladó Rontó Mihály Srbobran. 2302

Megvételre keresek kifogástalan állapotban levő rövid, fekete zongorát. — Svoboda-malom, Bajmok 2405

Tágas szoba, konyha, kamra április 1-re kiadó. Cim a kiadóban. Ugyanott kétló eladó. 2380

Szentai ház, jóforgalmu pékséggel, eladó vagy bérbeadó. Cim a kiadóban. 2408

Vennék használt, jókarban lévő 10/28—30-as harisnyakötőgépet. Hamzo Mariska, Subotica, Blečka ul. 6. 2382

Szivógázmotor, 18 lóerős, kéthengeres féldiesel, egy éves, eladó. Nagy Sándor, Bačka Topola. 2165

Uj takaréktüzhely eladó. Sokolska ul. 2. földszint. (Gombkötő ucca). 2355

Eladó alig használt 8-as 60 cm. kötőgép apparátorral. Namesztovszki Mátyás, Bačka Topola. 2211

Páncélkassza, 7. számu, 4 ajtós, »Wiese-Wien« gyártmányu, kifogástalan, ujonnan lakkozva, olcsón eladó. Cim. Molnár könyvkereskedése, Senta. 2179

6 és 8 HP magánjáró cséplőgarnitura eladó. Biliczki Károly, Senta. 2197

6 HP Marschal huzatos lokomobil eladó, vagy elcserélendő 8 HP-ért. Eladó továbbá egy 16 HP gázmotor. Bálint Károly, Stara Moravica. 2166

15—30 HP benzin- vagy szivógázmotort keresek megvételre. Ügynököket dijazok. Kozma Kálmán, Čantavir (Bačka). 2066

Cséplőgépgarnitúrák, több hatos, nyolcas, különféle gyártmány eladó. Érdeklődöknek ajánlatot küld Schumacher Rezső, Stari Bečej. 2344

Mondhatnak, irhatnak, amit csak akarnak **„Alexa" nyakkendők mégis a legjobbak** **Subotica, Aleksandrova ul. 7 (Korzó).** Forditásokat 10 dinárért készit

LIFKA

Csütörtök—vasárnap kettős premier

Alice Tery, Paul Wegener, **Svetislav Petrović**

Varázsló

Ezenkivül

Fekete rózsa

ausztráliai kalandor film eddig még nem látott szenzációkkal

Szőlőojtványok

amerikai alanyra ojtott, elismert legjobb minőségben dus gyökerezettel, gyökeres és sima vadvesszők minden fajban, valamint nemesitett 2-3 éves gyümölcs és rózsafák megrendelhetők

Sévár László 2427

mintaszőlő és szőlőoltvány telepéről

Petrovaradin (Majur) Postafiók 17

Lerakat Bakačeva ulica

Árjegyzék kivánatra ingyen!

Ócska fémeket, vörös- és sárgarezet, ólmot, ónozott bádogot, aluminiumot, rézesztergahulladékot, betüanyagot, vasat, öntvényeket, használt gépeket, üveget és hordókat a legmagasabb napiáron veszünk. — »Ferrometal« k. d. Zagreb, Slovenska ul. 12. 1296

Temetkezési vállalat üvegezett és nyitott halottaskocsik minden elfogadható áron eladók. Tóth István, Mali-Idjoš. 2351

Ötlóerős Ganzmotor transzmisszióval és egy szivattyuskut eladó. Cim a kiadóban. 2348

Rózsaburgonyát vagontételben és kicsinyben legolcsóbban szállit Vladimir Ivkov, Stapar. 1358

Ócskafémet, vörös- és sárgarezet, ólmot, ónt, vörös- és sárgaréz esztergahulladékot, aluminiumot, akkumulátorlemezeket, ólomhamut, ólombetüket, kliséket, fémsalakot, vasat, öntvényeket vásárol »Calin« kom. društvo Zagreb, Mandaličina 1. b. 1674

Nemesitett őszibarackfák kicsinyben és nagyban kaphatók. Kazy Mátyás, Kraljevbreg. 1552

Eladó 8 HP cséplőgarnitura a kazán Clalton-Schuttleworth Máv cséplővel. 8 HP cséplőgarnitura Nicholson kazán, Marschal cséplővel. Latyák József, Bajša. 1625

Szódavizgyárberendezést megvételre keresek. Szoczek József, Novisad, Dudarska ul. 60. 2189

Menyasszonyok, ha kelengyéiket, monogramjaikat olcsón, divatosan és izlésesen akarják elkészittetni, győződjenek meg arról, hogy egyedül Budanović Terézia üzletében, Rudić ul. 1. kaphatják azt. 1483

Oltott gyökeres szőlővesszők a legjobb borfajokból, darabja 1.60 dinár. Legfinomabb csemegefaj á 2 dinár. Olcsó gyümölcsfák, nagyobb átvételnél á 5—8 dinár. Hársfák, 2—3 méter magas, 10 dinárért kaphatók. Ébert Károly államilag engedélyezett szőlőoltvány telepén, Belacrkva (Banat). 1849

Fournir enyvezett lemez és parketta gyári áron kapható a Slavonia-bródi fournirgyár suboticai lerakatában. Gusztav Fiszter ml. Fra Ješe trg 6., a barátok temploma mellett. 1759

Motorkerékpár 3½ HP De Dion Bouton-gyártmány, kifogástalan állapotban eladó. Beszédes Mihály Stara-Kanjiža 2360

Eladó kifogástalan állapotban levő, alig használt ebédlő. Érdeklődni lehet: Sudarevićeva ulica 12 — az üzletben. 2319

Teherautók, sörapparátusok, söröshordók, fejtögép és egy centrifugálszivattyu eladó. Vukovics Antal jégyárában. 2318

Muharmag, 100 méter, el sörendü eladó. Béni Fülöpné, Novi Vrbas. 2309

Lassujáratu gépszivattyut keres megvételre Vukovics Antal jégggyára. 2317

Használt, jó állapotban levő Wertheim-kassza, 500 kg sulyig, megvételre kerestetik. Érdeklődni lehet Vlada Stojanović vámspediternél. 2328

Gépész társaimnak! Ajánlom lokomobilhoz a szabadalmazott högyüjtőt. Szikra és tüzszekrény léghuzatgátló, husz százalék tüzelőanyagtakaritás. Igen olcsó garantált jó, helyben készithető, nincs öntvény. Vidékre képviselet bárkinek. Csonka Ferenc, Senta. 12037

Uj villa *Palicson* sürgősen eladó. Érdeklődni Kosić borbélynál, Palić. 2316

Kedvező fizetési feltételek mellett olcsón eladó a belteren, öt szoba, fürdőszobás modern lakás. Cim a kiadóban. 2296

»Páris« kalapüzlet eladó. — Bővebb felvilágositás ugyanott, Pašićeva ul. 9. (Edény-piac). 2298

Bélyeggyüjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeget tartalmazó bélyeggyüjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegeit tartalmazó 1000 darabos gyüjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyüjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőnek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyegjegyzékét tartalmazza. Az SHS legrégibb bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

Varrógép, keveset használt, olcsón eladó. Save Tekelije ul. 67. 1748

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és zárszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekben válaszbélyeg mellékelendő.

Jutalmat

2340

talál a közkedvelt

LEONA CIPŐKRÉM

egyes dobozaiban. :: Kapható mindenütt!

Külföldi

bevásárlási utra indultam. Haza érkezésem e lapban jelzem és kérem a t. Hölgyközönséget, hogy kalapkülönlegességeimet megvárni sziveskedjenek.

Pogány kalapszalon

729 Trg Fra Ješe 15

Két nagy Kató Vidačić Stefica film

Mosingernél jelenik meg!

Dalok városa, Koldusdiák, A szent eskü, Harry, a barátom 233 már megjelentek!!!

A törvényesen védett valódi

Pompadour Crem

egyedüli biztosan és eredményesen ható kenőcs, szeplő, májfolt és pattanások ellen. Árusitás és postai szétküldés: **PAPPNÉ** kozmetika és manikür szalonja Subotica, P. Kujundžićeva 3.

»DAMA«

FEHERNEMÜ-SZALON

TOLSTOJEVA (ODOR-U.) 21

Ajánl valódi lyoni selyemből készült hálóingeket, combinéket, inggugyikat,

ajándéknak

alkalmas pijamákat, linon zsebkendőket, teritőket

Ujból kaphatók:

Galsworthy:	Forsyte Saga I—III.	180.—
Babits:	Halál fiai	150.—
Biró:	Vizözön	24.—
Lesage:	Gil Blas I—II.	128.—
Ibanez:	Nőgyülölők	40.—
Londonné:	Jack London élete	85.—
Zilahy:	Két fogoly I—II.	124.—

Valamennyi könyv megrendelhető a „Minerva R. T.“ könyvosztályában Suboticán

VÁROSI MOZI

Csütörtöktő -vasárnapig

A hét szenzációja

IVICA ELREPUL

Főszereplők: **IVICA és TIGI**

Égő határok

Egy kastély lakóinak élete az orosz-lengyel határon

Főszereplő:

OLGA ČEHOVA

Garay Ella

2249

DIVATSZALON, ALEKSANDROVA ULICA 11

Tisztelettel értesiti vevőit és ugy a szuboticai, valamint vidéki úrihölgyeket, hogy háromhónapos külföldi tanulmányútjáról hazaérkezett és működését kibővitett tudással és tapasztalatokkal ujból megkezdte

Első tavaszi liptói juhturó legolcsóbb árban kapható. nagyban Frank Miksánál, Subotica, Vukovićeva ul. 10 2292

Jégszekrényt garanciával legolcsóbban készit,, ingyen prospektust küld Ujvári Ferenc asztalos Temerin. 2242

Házhelyek kedvező fizetési feltételek mellett eladók a Molcer telken, a Ferrumgyárnál. 2148

Jóforgalmu vendéglő főutcán, füszerüzlettel, pékséggel, eladó. Németh Imre, Pačir. 2163

Füszerüzlet pékséggel, 30 év óta fennálló, jóforgalmu, öregség miatt eladó. Cabafi Lajos, Bačka Petrovoselo. 2301

300 akó I-a száraz tölgyfadonga eladó. Djoko Drakulić, D. Miholjac. 2231

KÜLÖNFÉLE

Központban különbejáratu, csinos butorozott szoba, előszobával kiadó. Cim a kiadóban. 2354

Kiadó felesbe és árendába *kertiföld* gyümölcsössel. — Ugyanitt gyermektelen házmesterpár takaritásért lakást kap. Szegedi-ut, Tálasy kert, menhelynél. 2424.

Két modern uccai szoba, üresen és egy uccai szoba butorral, ágynemü nélkül, május 1-re kiadó. Rákosi, Tolstojeva ul. 25. 2085

Butorozott szoba, külön *bejáratu, azonnalra kiadó.* Tolstojeva ul. 25. 2398

Kétszobás női divatszalón teljes berendezéssel azonnal kiadó. Pietsch-ház. 2385

Irodahelyiség telefonhasználattal, butorozott szoba kiadó. Krausz Géza szállitónál, Karadžićeva ul. 10 2322

Kovács- és bognármühely lakással együtt forgalmas helyen haszonbérbeadó. — Lakatos József, Mol, Bačka. 2336

A dohányzás teljes vagy részleges leszokására orvosok által ajánlott Afuma pasztillák a legjobban beváltak. Dobozonként 30 dinár. Készíti Blum gyógyszertár, Subotica, főpostával szemben. 360

Főtéren üzlet portállal, berendezéssel azonnal átadó. Cim a kiadóban. 2357

Ujoncok! Szakavatott egyének pontos felvilágositásokat adnak katonai természetü, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megrövidítésére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Szubotica Aleksandrova 9. 2240

Észak- és Délamerikába utazni óhajtóknak felvilágositással szolgál Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova 9. 2241

»Alexa« nyakkendőipar 10 dinárért forditja ki régi nyakkendőjét. Korzó. 1249

GUMIBÉLYEGZŐT bármilyen nyelven készit *Molnár József Subotica, Frankopanska ulica 25.* Megrendeléseket a Bácsmegyei Napló kiadóhivatala is elfogad.

Bajmokon (Szegfü-uccában) vegyeskereskedésnek és italmérésnek alkalmas helyen lévő lakóház bérbe kiadó. Mihajlo Aladžić, Bajmok, Téglagyár. 2312

Különbejáratu utcai garzonszoba, belter közelében, két urnak azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 2281

Állósörözö, büffé, bérbeadó. Lično pravo és óvadék szükséges. Cim a kiadóban. 2253

Közvetitünk: Adó- és vámügyekben, mindennemü engedélyek beszerzésénél, (trafik, vendéglő, iparjog stb.) állampolgársági és *itt-tartózkodási engedélyek,* nyugdijrendezés, utlevél-vizum beszerzésnél az összes államokba. Levelezni és értekezni lehet az irodával bármely nyelven. — Nemzetközi Tudakozódó Iroda, Subotica, Kralja Aleksandra ul. 9. 2283

Vojvodinában jól bevezetett gabona és terményüzlet családi okokból átadó. — Ajánlatokat »Biztos jövő« jeligére a kiadóba kérek. 2109

Keresek kisebb családi házakat Palicson, közel a fürdőhöz. Ajánlatokat a kiadóba kérek »Készpénzfizetés« alatt. 2293

Blumit tyukszemirtó 3 nap alatt kiirtja a legmakacsabb tyukszemet is. Készíti Blum gyógyszertár, Subotica, Főposta mellett. 360

A legtartósabb és legolcsóbb **harisnyák** Braća Stipančević uri és női divatáru-kereskedésében, Subotica Kralja Aleksandra ulica 9. (Korzó) kaphatók

MEGHIVÓ

A KERESKEDELMI ÉS IPARBANK R.-T. alapszabályainak 6. §-a értelmében f. évi április 1-én d. e. 10 órakor az intézet helyiségeiben

XXI. ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

tartja, melyre tisztelt részvényeseinket ezennel meghivjuk.

A közgyülés tárgyai:

1. Jegyzőkönyvvezető és 3 jegyzőkönyvhitelesitő választása.
2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentésének felolvasása.
3. A mérleg előterjesztése, a jövedelem felosztása és az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentése feletti határozathozatal.
4. Igazgatósági tagok választása.
5. Az igazgatóság javaslata az alaptőke felemelése tárgyában.
6. Az igazgatóság javaslata az alapszabályok 2. §-a értelmében.
7. Inditványok az alapszabályok 13. §-a értelmében.

Novisad, 1928 március 5-ikén.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 7. §-a szerint a közgyülésen azon részvényesek vehetnek részt, kik a közgyülés megtartása előtt részvényeiket a még le nem járt szelvényeikkel együtt a társaság pénztáránál, a Hrvatska Sveopća Kreditna Bankánál Zagreb, vagy a Kreditni zavod za trgovino i industrijo ljubljanai intézeteknél legalább 6 nappal a közgyülés napja előtt letéteményezik.

Mérleg-számla 1927 december 31-ikén

Vagyon	D	P	Teher	D	P
Készpénz	6,118.318	30	Részvénytőke	12,000.000	—
Betétek pénzintézeteknél	12,736.912	55	Tartalékalap	2,700.000	—
Nyugdijalap vagyona	2,500.000	—	Nyugdijalap	2,500.000	—
Értékpapirok	7,482.563	23	Betétek	99,549.545	97
Váltók	78,802.635	17	Hitelezők	32,665.770	63
Adósok	41,075.333	77	Visszleszámolás a Narodna Bankánál	1,750.000	—
Jelzálogkölcsönök	5,955.481	59	Óvadékok és garanciák	11,257.674	30
Óvadékok és garanciák	11,257.674	30	Fel nem vett osztalékok	30.421	—
Ingatlanok	1,170.274	50	Átmeneti tételek	1,787.755	50
Berendezés	1	—	Tiszta nyereség	2,858.027	01
	167,099.194	41		167,099.194	41

Eredmény-számla 1927 december 31-ikén

Veszteség	D	P	Nyereség	D	P
Kamatok	6,071.021	70	Áthozat a mult évről	60.193	02
Költségek	2,339.660	10	Kamatok	10,096.558	56
Adók és illetékek	661.202	86	Jutalékok	1,893 049	47
Leirások behajthatatlan követelésekből	296.794	80	Ingatlanok jövedelme	176.905	42
Tiszta nyereség	2,858.027	01			
	12,226.706	47		12,226.706	47

Novisad, 1928 március 7.

A pénztárért: **Winkle Antal** cégvezető.

A könyvelésért: **Szücs Ferenc** cégvezető.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Kassovitz Miksa vezérigazgató, **Ernst Bernát** elnök, **Forster Géza** alelnök, **Ehrenfest Frigyes** alelnök

Forgács Benő **Grosz Viktor** **Kostiai Živanović József** **Luckmann József** **Dr. Lusztig Nándor** **Mayer Ferdinánd**

Mátics Miiorad **Pekló Béla** **Perok Miroszlav** **Rosenberg Ignác** **Dr. Stefanović Žarko** **Dr. Tibor Dezső** **Tosti Ágoston**

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Derner Lipót **Dr. Fenyő Győző** **Frank Lipót** **Lazić Stanko** **Plachte Lajos** **Stern Ottokár** **Wolf Samu**

INGEK

Zefir 42, 68, 80 dinár, Fehér rayèmellel 44, 58, 66 din., Munkás 33, 38, 43 din. Alsónadrág 21, 32, 42, 60 din. Galiér 8, 9, 12 din. Zsebkendő tucatja 35, 53, 94 din. Harisnya 8, 11, 18 din. Kamáslik 22, 34, 50 din. Nadrágtartó 20, 24, 29 dinár. Nyakkendő 12, 19, 30 din. Sapkák 28, 35, 44 din. Kalap 50, 66, 90 din. Esernyő 62, 95, 135 din. Csakis a legjobb minőségben, a világhirü gyárakból Fehérnemü kiváló szolidán kidolgozva saját műhelyemből

R. STERMECKI, Celje 27 szám

Irjon azonnal a több 1000 ábrás nagy illusztrált árjegyzékért

Rendelések 500 dináron felül bérmentve. — Meg nem felelő árut kicserélem vagy a pénzt visszaküldöm.

Tisztelettel értesitem a n. b. közönséget, hogy Sokolska ulicai szőrmeáruházamban a

gyermek-konfekciót bevezettem

Raktáron tartok eredeti párisi és bécsi modelleket, ugyszintén egy bécsi tervező szabász vezetése alatt álló saját műhelyemben készült izléses leányka és fiuruhákat elsőrangu kivitelben, a legelőnyösebb árakon.

Állandó kirakatkiállitás a főtéren, Karađorđev trg 3. Elárusitás csakis Sokolska ul. 3. alatt lévő üzletemben.

Spitzer Lajos

szücs, szőrmeáruháza

2209

APOLLO, NOVISAD

Március 9, 10 és 11

REGINA

(A szent eskü)

Gottfried Kellerschen „Die Tragödie einer Frau" regényének motivumai után készült filmdráma 7 felvonásban.

Főszereplők:

Lee Parry, Harry Liedtke, Vivian Gibson

BUTORALBUM

a legmodernebb és stilustervekkel most jelent meg. Kapható

SIPOS FIAI

lakásberendezők kiadásában

SUBOTICA, Zentai-ut 3.

Lakásberendezés és az asztalos szakmába vágó munkák a megrendelők teljes megelégedésére készülnek

Hord Ön szemüveget?

Mindenkinek, aki szemüveget hord, saját érdeke, hogy szemüvegét a 30 év óta fennálló, szaktudásáról és megbizhatóságáról ismert

DEUTSCH IZIDOR

optikus cégnél

(Telefon: 2-16)

ZEISS

Punktal Depot

szerezze be, ahol a legjobb minőségü szemüvegeket legjutányosabb árban kaphatja.

Minden szemüveg pontos pupilláris beállitással!

9466

BÖZENDORFER zongora, STEINVEY, FÖRSTER világmárkák, Erste Produktiv, Stelzhammer, Lira, Stingl, Lanberger Glosz, Pallik, Stiasznyz, L. Edmund, Hoffmann. Zongorák rendkivül nagy választékban kaphatók. Araim Jugoszláviában legolcsóbbak és leghosszabb lejáratu részletre kaphatók. Kain hangszerkészitő. Subotica. Városháza. 10311

Tavaszi

divatcipők

legnagyobb választékban legolcsóbban

Koch Ármin

Danica cipőüzletben a Kiskápolna mellett

Sportemberek!

Perinum

fenyősósborszesszel való bedörzsölés

friss erőt ad!

12084

A legjobb varrógépek a

„Gritzner" és „Anker"

Alkatrészek és mindennemü varrógépfelszerelés

Vezérképviselet:

EM. FISCHER ZAGREB, Sudnička ul. 3/17

Kérjen árajánlatot!

1692

RÁDIÓ készülékek és alkatrészek a leghiresebb német gyárakból, amelyekkel bármikor hallgathatja az egész világot, eredeti gyári árakon nagy választékban **állandóan raktáron.**

Kérje még ma P. No. 6. sz. ingyenes képes árjegyzékünket.

Eladás négyhavi részletre is, ha a vevő a vétel alkalmával a vételár egyharmadát készpénzben fizeti.

BERLIN **RADIÓBLAŽEK, Beograd, Jakšićeva ul. 11. Telefon 41—85.**

Üzletátszervezés folytán raktáron levő összes áruk **március 4—20-ig mélyen leszállitott áron** kaphatók **Braun Hermannál** **Barátok temploma során Csak 16 napig!**

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica.

A vérző falu...

A polgári demokrácia és a *munkás* szocializmus a városokban már kialakult formák: bizonyos uj erkölcsiséggel — uj élettartalmakkal. Más szóval: a háboru utáni uj ember a városokban az öntudat erejével jelentkezik — konzerválódik — a háboru rombolása után a város már mint épitő erő: alkot — konszolidál.

A háboru utáni és általában az emberi rend pillérei a városok lettek.

A falu ezzel szemben a bomlás, a talajtalanság, élettartalmatlanság — az ideáltalanság ijesztő örvénye.

Valamikor a falu: a nép azt az erőt jelentette, ami az állam alapja: a rend! És ez a rend nem volt erkölcstelen, mert benső tartalma volt. Tartalma volt: a vallás — minden vallás — erkölcsisége, a nemzeti érzés, amely igenis mély erkölcsi erő addig, amig nagy tömegek testvériesülését segiti elő és a *legnagyobb* tartalma a falu életének maga: a természet volt. A természet: ez a nemes, komoly demokrata, ez a csupa erkölcs konzervativizmus!

Ezt a legnagyobb erőt szinte forradalmi gyorsasággal megölte: a mechanizmus! És pedig az a mechanizmus, amely ebből a haladásból csak profitot akart, amely a profit kedvéért csak a mának dolgozott. Ez a mechanizmus csinálja a rengeteg falusi proletárt, akik ma sehol se tudnak elhelyezkedni és zsákmányai kivándorlási ügynököknek, csalóknak és álprófétáknak.

Ez a mechanizmus akkor lett volna az igazi emberi haladás világitótornya, ha erkölcsi tartalma: emberiessége lett volna. Ez pedig lehetett volna széles agrárreform által, de legfőképen azáltal, ha nem vette volna el, hanem adta volna a kenyeret! Ha nem a profit lett volna a fő, hanem uj területek termővé tétele és a gép által feleslegessé vált mezőgazdasági munkás foglalkoztatása gyárakban, amelyek az igazi többtermelés egyenes következményei kellene, hogy legyenek!

A falu tehát először is kenyértelen maradt. Aztán vallástalan, ami ilyen sivár helyzetben egyet jelent erkölcstelenséggel, ideáltalansággal.

Sem a kenyeret, sem az ideáltalanságot eddig nem pótolták — a falu hát egyre sülyed!

Ezért a sülyedésért a felelősséget egyenlő mértékben viseli ugy a polgári társadalom, mint a szocializmus. Ez nem az aranyközéput keresése: nem megalkuvás sem egyik, sem másik oldallal, hanem a tiszta, elfogulatlan látás dolga.

A polgári társadalomnak vannak szép lelkesülései, de a zsebére igen érzékeny! A szocializmus, legalább annak az agitátorai, eddig csak romboltak és csak romboltak és amit leromboltak, nem pótolták és most a levegőben hadakoznak.

Lerombolták például a vallást, itt nem az értődik vallás alatt, amit a különböző jelvények mutatnak, hanem az ember erkölcsi lényét: ami az egyetlen lehető testvériesülés alapja! Azért említem ezt, mert minden egyéb ebből következik!

És milyen erkölcsiséggel van ez pótolva? Semmilyennel! Mert milyen erkölcsiség az, amelyik az emberiség egy nagy részét már előre ellenségnek teszi meg?!

Mindez a városban mégis megmaradt egy meglehetősen józan vonalban ugy, hogy egy bizonyos mértékü alkotás kezdődhetett. Ezt a város nagyobb kulturája tette lehetővé — a több oldalu felvilágositás lehetősége, amely egyetlen és célt érő fegyver minden tulzás ellen!

A falu iszonyuan kulturátlanok: a szélsőségek melegágyai! Ezért a falu forradalmibb, mint a város. Az osztályharc uj erővel jelenkezik ma a falun — és nincs semmi fékje!

A falu osztályharcában nem az »osztályharc« szó veszedelmes, hanem az az erkölcsnélküliség, amely ennek az osztályharcnak a kereteit kitölti.

Ez a falu legvérzőbb sebe!

*

A vérző faluról lévén szó — még rámutatunk egy-két sebre.

Járvány van. A községi orvos a szegényeknek ingyen rendel. A betegeknek azonban csak kis százalékát látja az orvos, azokat is legtöbbször már csak későn. Miért? Mert nem hivják az orvost. És az orvos hány esetben tehetetlenül áll a járvány terjedésével szemben, mert a be nem jelentett betegektől széthordják a betegség csiráit!

A mosónőknek van egy köve, amit egy villámsuitotta fa alatt talált. Ez a leggyakrabban használt orvosság — mert minden betegséget gyógyit. Ha a beteg nem gyógyult meg — akkor nem is érdemelte meg a gyógyulást.

Aki ezt nem hiszi — az nem gyógyul meg!

*

A gyerekek nagy százaléka bába jelenléte nélkül születik, nem mintha nem volna bába, vagy mert fizetni kellene akkor is, ha az illető szegény. Nem! Ez nálunk például virtus.

Tiz gyereket szültem — mondja az anya — és mnd én tettem őket rendbe. Vagyis szülés után rögtön ő kezelte magát és gyermekét.

És ha az ember kérdezi: hány gyerek él a tizből? A válasz bizony elszomoritó. És sokszor az élő gyermek sorsa még elszomoritóbb. Különféle szembajok és elnyomorékulások követik az ilyen virtust.

De azért az ilyen anyáknak igen nagy az — ázslójuk.

*

Kenyér az igazán kevés van. De ami kis pénz akad a háznál — az nem mindig kenyérre megy. Nem! Inkább a korcsmába. Egy-egy vasárnap ugy néz ki a falu, mintha tényleg tejben-vajban fürlő bőség boldog tanyája lenne.

Valami világvégles semmit se bánással folyik a mulatás. A fél falu éhezik, a gyermekek nagy százaléka nem jár iskolába, mert nincs ruhája és cipője — de a családok felnőttjei azért soha se hiányoznak a korcsmából. Sőt! Inkább eladja az utolsó kiló lisztjét, de azért: ő az — aki mulat.

És kis gyermekek könnyes szeme, sápadt, éhes, vértelen ajka hiába panaszkodik!

Kristály István

Apa és fiu

Irta: Baedeker

— A „Kettes" sorozatból —

Századának legnépszerübb és legtermékenyebb regény- és szinmüirója (257 kötet regény és 25 kötet szinmü!) öregedni kezdett s azelőtt állandóan vidám kedélye időnkint boruba süppedt. A könyvsikerei s a szinpadi diadalai már nem voltak oly öszinték s a tapsok nem oly viharosak mint hajdan . . .

Ily hangulatban volt, amikor meglátogatta a fia, az ünnepelt drámairó, aki apjának géniusza előtt mindig meggyőződéses alázattal hajolt meg s haragudott, ha kettejük közül valaki őt, az ifjabbat, tartotta tehetségesebbnek.

— Szokatlanul komoly vagy, apám. Mi baj? — kérdezte.

— A halálra s a halhatatlanságra gondolok, fiam.

— Az utóbbi biztos neked, apám.

— Én csak az előbbi veszem biztosra.

— Szent meggyőződésem, hogy i müveid mesze tulélnek.

— Köszönöm, fiam. Te mindig bámulatosan objektiv voltál, sőt néha egyenesen szigoru hozzám. A biztositásod megnyugtat s mert hiszek benne, könyebben fogok meghalni.

— Ne siess, jó apám.

— Nem sietek, fiam, csak indulok s megyek . . . De mért s mióta nevezel jó apádnak? Tudod s tudom, hogy sose voltam az.

— Az voltál, hiszen tőled nyertem örökül, amit Goethe az anyjától kapott: *die Lust zu fabulieren.* Szép örökség ez.

— Egyebet se hagyhatok rád... Már gondolnom kell az elválásra, de közjegyzőre nincs szükségem...

— Mért e komor hangulat, apa?

— A vég kezdete fiam . . . Az ujabb dolgaim nem tetszenek s ha azt akarom, hogy ünnepeljenek, külföldre kell mennem, ahol csak a régi müveimet ismerik. Az irodalmi hazám a határon tul kezdődik, mig itthon kezdenek elhanyagolni. De hát belenyugszom. Mivelhogy az, akinek az itélete a legbecsesebb előttem, jó véleménnyel bocsájt el, szivesen távozom s csak az fái, hogy a nevemen kivül, amelyet igazában te tettél naggyá, semmit se örökölhetsz tőlem.

— Oly sokakat tettél gazdagokká, apám, hogy nem csoda, ha magad szegény maradtál. A te gazdálkodásoddal Rothschild is elszegényedett volna.

— Talán ez a titka az annyiszor földicsért vidámságomnak, amely a könnyelmüségemből táplálkozott mindig. Ha vagyont kell kezelnem és pénzügyekkel foglalkoznom, mindjárt konfuzus, izgatott és rosszkedvü leszek.

— Tudom. Akkor voltál a legnyugtalanabb s a legkevésbbé szeretetreméltó, amikor kastélyt épitettél.

— Igen, a Monte Christo-kastélyt . . . Valóságos *Chateau d'Espagne* volt. Háromszázezer franknál többe került s végül örültem, hogy harmincezerért tuladhattam rajta.

— Az üzleteid nagyobbrészt ilyenek voltak, *cher père.* Kár, hogy nem irsz róluk. Nem ez lenne a legrosszabb könyved.

— A legrosszabbat egyáltalában nem szándékozom megirni.

— Ezt az ember mindig akaratlanul irja meg. Szerencsére nem is tudsz rosszul irni.

— Ki tudja? Aminő sokoldalu tehetség vagyok, még ez is sikerülhet. De félre a tréfával! . . . Boldog voltam, mikor attól az átkozott kastélytól szabadultam.

— Csodás ember vagy, apám s mindenesetre az első francia, aki örül, mikor kitessékelik a birtokából. Én a te helyedben nagyon busultam volna.

— Szerencséd, hogy más vagy mint én . . . Mi ketten pompás ember lennénk egybegyurva. Ketten együtt vagyunk az igazi Alexandre Dumas... Kiváncsi vagyok az utódok véleményére rólunk.

— Én nem. Előre tudom. Neked monumentális szobrokat állitanak a francia városok közterein, nekem pedig mellszobrocskát a *Comédie Francaise* csarnokában.

— Lehet, hogy igy lesz. Az érdemmel igy szoktak bánni. A kisebbet jobban méltatják mint a nagyot, az igazit. .....

— Ezuttal, apám te vagy a pesszimista s nem a fiad, akit annak kiáltottak ki . . . Kettőnk közül te vagy a halhatatlanabb s igy a nagyméretü bronzemlékek jogosan illetnek meg téged. Te egy világot s nem egyetlen nemzedéket gyönyörködtettél — én csak a kortársaim szeme elé tartottam tükröt s csak a muló korszaknak erkölcsi leckéket. De azért én se járok éppen rosszul. Ha a huszadik században szó lesz a dicsőségedről, rólam is meg fognak emlékezni. Azt fogják mondani: a nagy mesemondónak volt egy fia, távolrul se olyan fényes talentum mint az apja, de becsületes, lelkiismeretes és jóhiszemü iró.

— Elszomoritasz. Van-e nagyobb fájdalom, mint ha az ember jelentékenyebb a fiánál? Én azonban remélem, hogy tévedsz s mégis csak te vagy a derekabb legény. Sose tudtam volna megirni a Kaméliás Hölgy-et.

— Én se a *Három Testőr*-t, apám.

— Gondolod, hogy ez jó könyv?

— Nagyon jó. Ebben a kérdésben egyetértek a közvéleménnyel, amelylyel különben, amint tudod, hadilábon szoktam állni. Halhatatlan mü ez, amelyet hasonló gyönyörüséggel fognak olvasni mint a Cervantes *Don Quijote*-ját és Seherazádé asszony arab meséit. Én már háromszor olvastam s ha lesz időm, még néhányszor visszatérek hozzá.

— Fiam, ezt sohase felejtem el neked. A nyilatkozatod annál jobban esik, mert mindig téged becsültelek az olvasóim közt a legtöbbre. De most, félek, nem a kritikus beszélt, hanem a gyöngéd fiu, aki megszánta az apját, aki a pályája végét járja . . .

— Apám, ne ócsárold magad, nagy voltál s az vagy ma is, a hanyatlásod korszakában mint ahogy imádott városod, az öreg Velence a korhadtságában is bájos. A termékenységnek, a fáradhatatlanságnak, a fantáziád kimerithetetlenségének s a szegényekkel szemben való jóindulatnak és jótékonyságnak vagy és maradsz az irói és emberi inkarnációja. Amit teremtettél, az bronzba izmosodott, ami a társaidtól eredt, füst volt és pára. Mindenünnen, ahol nyugtalan szellemed kóborolt, kincsekkel tértél haza s megtöltötted velük a könyveidet. Átszelted az oceánt, fölkusztál a Kaukázus magaslataira s az Etna csucsára s a vizek végtelenségéből s a hegyormok tetőiről se jöttél soha üres kézzel vissza. Még a szemünk előtt kéklő Földközi-tengert is te födözted föl számunkra — előtted azt senki se festette le oly szépen, szinesen, olyan franciául... Csoda-e, hogy bálványa lettél a nemzetednek, amely szereti a munkában a termékenységet, az erőben a grációt s a zseniben a keresetlenséget?

— Ezt a szép tirádát, édes fiam, mintha olvastam volna valamelyik *Préface*-odban. Nem?

— Meglehet. A saját dolgaimat csak szabad plagizálnom?!

— Csak nem arra célzol ezzel, hogy én —?

— Isten mentsen! Hogy a mások irásait a magad fantáziájával megnemesitetted, csak lekötelezted az olvasóidat. Tudja mindenki, hogy munkatársakkal dolgoztál, akiknek dolgozatai a te kezedben dumas-i magaslatra emelkedtek. Ezért ők is, az olvasóid is sak hálásak lehetnek.

— Óh, fiam, csak *voltak* hálásak.

— *C'est la vie*, apám. A tömeg mindig hálátlan. Mért volna jobb mint azok az egyesek, akikből öszszeverődik? Másfelé orientálódott, amikor uj hang kondult meg az irodalom berkeiben. Olvasóid egy része elfordult tőled, amikor *mi* jelentünk meg a piacon, mi, szerintem szegény-szerény epigonok, a kölcsönkönyvtárak abonnensei szerint ujitók, ujdalokaténekelők. A jó emberek csalódtak, — valójában csak azt csináltuk, amit ti, — semmi egyebet. A hang talán más volt, de a nóta ugyanaz... Az utókor itélni fog, s majd, ha mi is a »mult«-hoz tartozunk, be fogja látni, hogy kettőnk (és még sokak) közül te voltál nagyobb. Jön idő, mikor az egyéniségem a tiédben vész el, s nevemet csak a tied fogja az elmulástól megmenteni.

—Azt hiszed, szivesen hallom ezt, fiam?

— Valamikor ugyancsak rossz apa voltál, s most a lehető leggyengédebb vagy. A magad rovására is szeretnéd emelni a fiad tekintélyét. Ne vitatkozzunk ezen, — födolog, hogy a nevünk, melynek már az öregapám is tiszteletet szerzett a harctereken, fönnmaradjon a nemzetünk s a kulturvilág emlékezetében. Nem mindegy, hogy a te irásaid révén vagy az én firkáim által? Hidd el nekem, te vagy a nagyobb, a sokkal nagyobb érték, — hiszen Hugo-val versenyezhetsz!

— Hizelgő! Csak együtt emlegetnek vele... Gondolom, Heine fején találta a szöget mikor azt mondta: Hugo abban hasonlit a másokülönben bájos angol nőkhöz, hogy neki is két balkeze van. Az én dicső *confrére*-em nagyobb költő (ki nem nagyobb?) mint én, de kevesebb a diszkréciója.

meg a tapintata, mint a te apádnak. Már pedig nálunk Franciaországban a tapintat fontosabb, mint a poézis. Ennek köszönhetem, hogy összemérnek ezzel a nagy költővel s ebben az egy erényben fölibe helyeznek.

— Én is ugy tartom, hogy te franciább (mert tapintatosabb és kevésbbé szertelen) vagy Hugo bátyámnál, de ő, megbocsáss, általánosabb emberi érzelmeket szólaltat meg a lantján, mint te.

— Ismétlem, az objektivitásod csodálatos, fiam.

— A fiuk rendesen objektivek, s néha nagyon is azok, az apjukkal szemben.

— Az apák annál kevésbbé, ha a gyermekükről van szó. Én nem tagadom, bámullak, kritika nélkül szeretlek és most már meggyónom: volt idő, hogy — egyik-másik hatalmas sikered alkalmából — irigyellek is téged.

— Szerető irigység volt, apám. Öröm is volt abban, nemcsak boszszankodás.

— Jobban belém látsz, mint Sainte-Beuve, aki minden irói erényüket és hibánkat észreveszi és jobban ismersz, mint a démoni Balzac, aki előtt egyetlen emberi tulajdonságunk se maradt titok.

— Vajjon igazán jól ismerlek-e? Sokkal jobban szeretlek, semhogy igazán tisztában lehetnék veled. A szeretet nem a legjobb emberismerő.

— Talán ez az oka, hogy egy idő óta kezdek tisztába jönni magammal. Amióta t. i. kevésbbé szeretem és kezdem unni a szegény apádat.

— Hogy lehet nem szeretni ezt a legszeretetreméltóbb embert?

— Látogass meg gyakrabban, fiam. Az ember, ha nem is hiu, én pedig nagy mértékben vagyok az, szeret ily szives szót hallani.

— Nemcsak téged szeretlek, hanem a könyveidet is. Jobban, mint akármelyik kortársaidét.

— Azok pedig kitünő emberek... Engem leginkább Lamartine-nel és Victor Hugo-val emlegetnek együtt. Nos, az előbbi álmodozó és ábrándozó, az utóbbi: *penseur* és *pozőr*, — én, a nagy olvasótábor irója, »par excellence« *mesélő* vagyok. Eröm a népszerüségben, a vulgarizálásban van, s ezért hármunk közül alighanem mindig nekem lesz a legnagyobb közönségem. Lamartine-nak az sikerült aránylag még legjobban, amit mesélve, vulgarizálva, regényszerüen adott elő: a francia forradalom története a girondistákéban, Victor Hugo-nak pedig a gótika rajza és megérzékitése a Notre Dame-i templomról irt regényében. Lamartine itt kevesebbet álmodozott és Hugo kevésbbé volt ünnepélyes és *penseroso*. Én bizonyára kevésbbé vagyok költő, mint ők (kérdés, egyáltalán az vagyok-e?), de talán inkább vagyok iró. S a legrosszabb esetben is az apád vagyok, ami szintén valami...

— Sokkal kevesebb, mint amivel én dicsekedhetek, hogy t. i. a fiad vagyok.

— Te eredetibb szellem vagy az apádnál. Mégis, ha erről szólunk, ne gondolj arra, amivel sokan vádolnak. Nem, nem. Mindenhez, ami a nevem alatt kijött, van valamelyes közöm. Ha eszmét adtam valamelyik munkatársamnak: Meurice-nek, Souvestre-nek, Leuven-nek, Lockroy-nak, Bourgeois-nak, Romandnak, Maquetnek, Feuillet-nek...

— Huh! Ennyi kollaborátorod volt?

— Még több is. A Dumas-gyár sokaknak adott munkát és kenyeret... Nos, ha eszmét adtam nekik, vigyáztam, hogy az el ne sikkadjon a kezük alatt, — gondom volt rá, hogy az én szellememben dolgozzák föl. És aztán: *service pour service!* Én is irtam névtelenül, s épp ugy adtam témákat és fejezeteket valamelyik barátom regényébe, mint ő az enyémbe. Az olvasóknak (óh, mily buta nép ez!) ugy is mindegy volt.... Mondd, nem volna kedved munkatársul szegődni hozzám arra a pár esztendőre, amim még hátra van? Mily szép volna, ha a cégünket így emlegetnék: *Alexandre Dumas és fia!* Nevetsz? Hát nem abszurd dolog, hogy vadidegen emberekkel dolgozok együtt, mikor van egy nagytehetségü fiam, aki —

— Aki erre a munkára képtelen lenne.

— Óh, ne gondold, hogy ez valami nehéz eset. Nem volna egyéb dolgod, mint ellentmondani nekem, vitatkozni velem, s olykor eszméket dobni a diszkusszióba. Hisz' oly sok reformatórius eszméd van, s a szempontjaid oly eredetiek... Ilymód játszva kereshetnél évenként ötvenezer frankot.

— Szép pénz. De engem csöppet se izgat. Azt sem tudom elkölteni, a mit igy keresek és félek, hogy mint nagyon gazdag ember fogok meghalni.

— Én ettől sose féltem.

— Mintha nem is volnánk apa és fiu.

— A szerepek föl vannak cserélve. Én, hogy ugy mondjam, a tékozló apa vagyok.

— Óh, térj meg, jó apám. Mily szivesen vágnék le ennek örömére egy borjut, — akár egy ökröt is!

— Ki tudja, talán meglesz ez is egyszer?!

— Őszintén szólva, nem remélem, apám. A tékozló hajlam, mint a fukarság, növekszik a muló évekkel.

— Ugy látszik, belenyugodtál, hogy nem örökölsz utánnam semmit.

— Nem fogok panaszkodni. Elég, hogy tehetséget kaptam tőled, apám. Többet ér ez minden örökségnél. S hányan szerettek meg csupán azért, mert a fiad vagyok! Nem jobb ez, mint három majorság vagy egy jókora rente?

— Szép nyilatkozat, fiam. Mindig méltóbb voltál hozzám, mint én te hozzád.

— Nem is gondolod, mily furcsát mondtál most, apám.

— Majd megokolom. Méltóbb vagy ahhoz a nagy iróhoz, akinek engem tartanak, mint én ahhoz a nagy férfiuhoz, aki valóban vagy.

— Az irónál vajjon miben áll a nagyság?

— Azt hiszem, fiam, hogy a komolyságban és a lelkiismeretességben, épp abban a két tulajdonságban, amely nálam csak kis mértékben van meg. Te lelkiismeretesebb és komolyabb vagy az életben is, az irodalomban is.

— Nem tudom, apám. Csak azt érzem, hogy nehézkesebb vagyok. Én például nem mertem volna könyvet irni se Caesarról, se Napoleonról. Te elkövetted ezt a merészséget.

— Kinek ártottam velük? Nem vittem előbbre velük a tudományt, de előmozditottam a hősök kultuszát. A történetirók e kisérleteket nem fogadták el históriának, de a publikum szivesen elolvasta őket — regénynek.

— A dolog jól sült ki. De én mégse mernék hasonlót kockáztatni.

— Nem is volna neked való... Tudod, mit mondott Balzac?

— Vajjon mit? Ő olyan sokfélét mondott. Pagés barátunk egész kötetet állitott össze a bölcs és meglepő mondásaiból.

— Többek között ezt is: »mi franciák vidámak és szellemesek vagyunk«. Neked az a hibád, hogy —

— Nem vagyok szellemes?

— Óh, dehogy nem! Csakis te vagy az. De nem tudsz vig lenni, bár sok szép vigjátékot irtál. E tekintetben az apáddal elégedettebb vagyok. Távolról se vagyok oly szellemes, mint te, de mennyivel vidámabb!

— Gratulálok hozzá, apám. A jókedv a legszerencsésebb adomány. Rabelais-t is ez tette naggyá. És ez boldogabbá teszi az embert, mint a szellemesség, amely egyénileg nagy csapás.

— Igaz. A szellemességtől nem lehet az ember boldog. A kritikus, akinek szellemesnek kell lenni, sohse boldog. Nekem az volt a szerencsém, hogy sohase voltam kritikus.

— De mennyire nem voltál az apám! Ez az oka, hogy óriási keresőképességed elenére mindig szegény voltál. Mindenki becsapott, a legbutább ember is. Biztál mindenkiben, nem tudtál megtagadni senkitől semmit, s ha ezer frankod volt, abból ötszázat első szóra odaadtál annak, aki elkérte.

— Óh, mennyire nem ismersz! Kilencszázat adtam át belőle, fiam.

— És aztán: szabad lopás is volt nálad, — de ezt intézményesen vezetted be. Az istállódból épp oly könnyen vihették el a lovadat mint ahogy elcsenhettek az asztalodról egy ezüstkanalat.

— Különös! Csupa tisztességes ember fordult meg az ebédlőmben, s mégis minduntalan muszáj volt uj kanalakat vennem.

— A vendégeid talán mégse lehettek olyan kétségtelenül uriemberek mint amily biztos fémjelzésüek voltak az ezüstkanalaid.

— Lehet, némelyik vendégemet, megvallom, csak fölületesen ismertem.

— Hallom, volt olyan is köztük, akinek csak a keresztnevét tudtad?... No, és az éléskamrádat, az üvegszekrényedet és a ruhatáradat nem üritették ki gyakran?

— Biz' ez megtörtént nem egyszer. De hát mit csináljunk? Akik loptak tőlem, nálamnál is szegényebbek voltak. Hadd éljenek ők is!... Ha nem loptak volna annyit tőlem, s nem ajándékoztam volna el oly sokat, kevesebbet dolgoztam volna. Talán azért irtam olyan sokat, mert nemcsak magamról kellett gondoskodnom, hanem azokról is —

— Akik megloptak, apám! Nos mindennek megvan a jó oldala, s én azt kivánom, hogy még sokat ajándékozhass, sokat lophassanak el tőled s még sok szép dolgot irhass!

Giovanni szerzetes és Mária Farina szerelmi regénye

Ötszáz év óta gyártják a Johann Maria Farina-kölnivizet
A jugoszláviai Farina-pör

Alig van nő a világon, aki ne ismerné *Johann Mária Farina* nevét azokról a kisebb-nagyobb karcsu üvegecskékről, amelyek ékes betükkel, cifra aláhuzásokkal olvasható a világhirü női piperecikk: a kölniviz feltalálójának furcsa, félig férfias, félig nőies neve. Ekörül a különös név körül és az ő nevezetes kölnivize körül élénk háboruság folyik, mivel — amit kevesen tudtak azelőtt — Johann Mária Farina hires kölnivizét nem is annyira Kölnben állitják elő, hanem egyebütt is, többek között például Velikibecskereken.

Ki volt Johann Mária Farina?

Ezzel a Farina-pörrel kapcsolatban nem lesz érdektelen a világhirüvé lett Johann Mária Farina személyével és valamikor világszenzációt okozó szerelmi regényével foglalkozni. *A valóságban Johann Mária Farina sohasem élt vagy helyesebben Johann Mária Farina nem egy, hanem két személy volt,* az egyik férfi, a másik nő, a férfit egyszerüen Johannak, pontosabban Pater Giovaninak hivták, a nőt pedig Maria Farinának, akik a tizenötödik század első felében éltek.

Szökés a kolostorból

Johann, vagyis Giovanni szerzetes volt az ezernégyszázas évek elején egy olaszországi szerzetesrendben, Mária Farina pedig apáca volt ugyanabban az olasz városkában. Egyszer valami szertartás folyamán összetalálkoztak és szerelem gyulladt ki szivükben. A szerelem erősebb volt a szerzetesi fogadalomnál és igy történt, hogy egy szép tavaszi napon *Páter Giovanni megszökött a kolostor rideg magányából és ugyanazon a napon eltünt a szép Mária Farina is az apácakolostorból.*

Mária és Giovanni a németországi Köln városban telepedtek le és mivel a szerelemből már a tizennegyedik században sem lehetett megélni, kereset után kellett nézniök. Mária a kolostorban ellesett egy nagy vegyészeti titkot, amely szerint a bergamont-olajból bizonyos alkoholtartalmu anyagok hozzáadásával nagyszerü gyógyvizet lehet előállitani, amely a kard és tőr által ejtett sebet gyorsan beheggeszti. Elhatározták tehát, hogy Mária titkát megpróbálják üzletileg értékesiteni és hozzáfogtak a gyógyviz előállitásához, amelyet »*Aqua Mária*« néven helyeztek forgalomba.

Gyógyszerből parfüm

Az »Aqua Mária« igen jó üzletnek bizonyult, mert fertőtlenitő erejénél fogva a sebek gyógyulásához nagy mértékben hozzájárult és a szer, amelynek előállitási titkát egyedül Mária és Giovanni (most már Johann) ismerték, igen kelendőnek bizonyult. A vállalat tehát egyre gyarapodott, fejlődött, terjeszkedett és hosszu idő multán illatszergyárrá alakult át, mert az »Aqua Máriá«-ról kiderült, hogy az nemcsak gyógyit, hanem kitünően illatositja a dámákat. Az uj illatszer, amelyet Kölnben állitottak elő először, a *Johann Mária Farina-féle kölni viz* elnevezést kapta és világraszóló hirnévre tett szert. Ez a kölni viz keletkezésének története.

Háromezer Johann Mária Farina

Aki azonban azt hiszi, hogy a Johann Mária Farina cég még most is fennáll és az gyártja a nevezetes *Eau de Cologne*t, az nagyon csalatkozik. A népszerü Farina illatszert jelenleg Kölnben 20—30 különböző vegyészeti gyár állitja elő, Bécsben magában pedig nem kevesebb, mint negyvenhárom Farina-gyár van. Jugoszláviában három-négyszáz olyan gyógyszerész, droguista és vegyészeti gyár található, amelyek mind saját készitményü »Johann Mária Farina« kölni vizet hoznak forgalomba. *Az egész világon együttvéve legalább háromezer Farina kölnivizgyártó cég müködik.*

Tudni kell ugyanis, hogy a nemzetközi szabadalmi hivatal megengedte, hogy a Johann Mária Farina cégjelzést bárki használhatja, hiszen *a cégjegy eredeti tulajdonosai több, mint négyszáz évvel ezelőtt meghaltak.* Védjegyeztetni is lehet Farinát, de csak ugy, hogyha a »Johann Mária Farina« feliráson kivül még valami szöveget hozzáirnak, mert a Farina név használatára senkinek kizárólagos joga nem lehet. Igy jöttek létre aztán a különféle Farina-címkék, mint például: »Johann Mária Farina *Jülichsplatz*«, továbbá »Johann Mária Farina *gegenüber den Jülichsplatz.*« Aztán van »Johann Mária Farina Marienplatz« és »Johann Mária Farina gegenüber den Marienplatz« és igy tovább. Vannak aztán, akik számokat védjegyeztetnek magunak, például »Johann Mária Farina 4711. és a többi. *Eddig összesen negyvennyolcféle ilyen felirás van a különböző államokban védjegyezve,* amely mind Johann Mária Farinával kezdődik, ami azt jelenti, hogy negyvennyolcféle legális Farina van a világon, azonkivül pedig jó pár ezer illegális, illetve nem törvényesen védett, de azért szabadon forgalomba hozható kölni viz van forgalomban.

Hogy áll a Farina-pör?

Lukics Ljubomir becskereki szappan- és illatszergyárosnak, aki ellen ezeket a Farina-pöröket inditották, »*Johann Mária Farina gegenüber den Marienplatz*« címen van védjegyezve a kölni vize. Ezen a címen tehát senki más nem gyárthat kölni vizet, csakis Lukics, illetve a tulajdonában levő gyár.

A hires Farina-pörről Lukics Ljubomir a következőket mondta el:

— Én a gyárban *háromszáznegyvenféle piperecikket állitok elő 1740-féle variációban.* Nem vagyok rászorulva semmiféle idegen védjegy bitorlására, hiszen saját védjegyem is közismert és közkedvelt. Különben is nem a felirás

a fontos, hanem a parfüm minősége és ebben a tekintetben nem tudnak velem a feljelentők konkurrálni és emiatt van az egész herce-hurca. Tudni kell ugyanis, hogy egyetlen külföldi cég sem hoz be külföldről kölni vizet, mert egy kis üvegre 12 dinár a vám. Ők csak a címkéket hozzák, magát az árut itt a belföldön »hidegen« állitják elő. Én viszont párolás utján készitem a kölni vizet, amihez a hideg uton előállitott parfüm nem is hasonlitható. Ezért próbálkozik ellenem a konkurrencia, de teljesen eredménytelenül, hiszen a bíróságok megint elutasitották őket panaszukkal.

(h. j.)

Utitarisznya

Notturnó

Ó, milyen éjszaka!

A tenger kótyagosan sóhajtozik, mint nezsgőtől bódult kurtizán, a csillagok, a vékony holdsarló tisztán és mélységes messzeségből néznek bennünket, szeretnek bennünket. A hullám sikoltva porzik szét a sziklaparton, különben végtelen a csend, végtelen az éjszaka, végtelen a liguriai tenger, az azurok és ametisztek ravasz szinkeverője. A Monte Calvo gerincén sárga lámpapontok hunyorgatnak, a Cape Verdén egy kis világitótorony nézegeti a vak, kába éjszakát, lent az állomáson tul két vörösszemü szemafor virraszt hüségesen. Elszunditottak a pálmák, az ibolyák, a vadrózsák, az olajfák, a szekfük és a ciprusok, mindenki alszik már, csak mi vagyunk ébren, mert az élet gyermekei vagyunk, ebben a nagy tengermuzsikás szendergésben.

Ébren vagyunk, az életet lihegjük, mert holnap már messze leszünk egymástól. Nem vagyunk nagy hitek és örökkön visszazsongó élmények egymás életében, talán fontosak se vagyunk egymásnak, de ma éjjel az élet összekapcsol és megáld minket, mert mindketten hivői és szerelmesei vagyunk.

A kis hotelszobában csupa rendetlenség: a mosdóban lihgős szekfük, a pamlagon pöffedt, nyitotthasu böröndök üres parfömösüvegek, horpadt tégelyek, zizegős ujságlapok mindenütt, a padlón hervadt levelek, ráncos müsorok, hideg hotelszámlák és az ágy alatt, a szekrény mögött, a sarkokban, a párna meg a sodrony zizegésében az élet lángszemü koboldjai énekelnek, gitároznak:

Amami, baciami con passione
Prendimi, stringimi con adore...

Reggel utazol. Elválunk és nem látjuk többé egymást, de reggelig még van egy-két óra s az életnek ez a néhány pihegős perce még a mienk, Marietta. Holnap már sápadunk, fonnyadunk, mint tünő alkonypir, holnap már idegenek leszünk, messze leszünk egymástól, elveszitjük egymást, mint hajók, melyek reggel kifutnak a kikötőből a végtelen vizre, széttérő célok felé. De most még itt vagy mellettem, érzem halad illatát rámlángol szemed lámpása a sötét szobában, lényed, lelked, ájult sóhajod melegen cirógat, akárcsak a kezed. A houbigant-os piperék nászt ülnek a szekfük füszerével a kopár szobában, a tenger felküldi mámoros lihegését, megejtő zenéjét és a szundikáló pálmakertben, a balkon karfáján, a sarkok fekete fátyola mögött a lángszemü zenészek egyre merészebben, zokogósabban és részegitőbben éneklik:

Coglimi, la mia vita é come un fiore
Foresce presto é presto muore
E sol perte il mio cuor.

Messze, hegyeken és tengeren tul pedig utra kel a holnap, a fény lángoló batárjával és közeledik, készülődik, hogy elvigye ezt a langyos, illatos, életes éjszakát, hogy elvigyen téged, principessám és hogy lelkemből, ebből a torzuló töredező márványból ismét letörjön egy darabkát.

Holnap virággal fogok a ciprusos sirkertbe zarándokolni és a virágokat leteszem egy gazdátlan sirra, Marietta Talán a hajnal oda valahova hullatta ennek a lázas, ligurlai éjszakának hamuját a szegfük leperzselt szirmát, a nagy mámort, a csókos életet, melynek ize és tüze nem gyulad fel már többé soha.

Szenteleky Kornél

A párisi nő

Irta: Tamás István

Történt pedig, hogy Lucy kisasszony torkig lakott Párissal és amikor török barátja után, Elemér, a csehszlovák nyomult előtérbe, egy napon kijelentette, hogy hajlandó leutazni vele fatornyos hazájába.

— Majd francia nyelvórákat adok, pompásan megfogunk élni!

Elemér arra gondolt, hogy fognak pukkadni szülővárosa ifjai és vénei ha beállit közéjük a mondain párisi nővel, a gőg elboritotta az agyát és igent mondott. Csomagoltak, veszekedtek és elutaztak.

*

Lopovácon általános feltünést keltett a párisi nő.

— Őrület, hogy ki van pingálva a csöre! — hördültek fel az anyák.

— Milyen botrányosan rövid a szoknyája!

— Szemtelen! Meztelen! Kokett!

A város zugott, mint a darázsraj. Csak a drogériák és patikák örvendeztek. Az összes avas ruzs-készletek szinte órák alatt kifogytak.

*

— Nézd, hogy táncol!

— Egészen belemerül abba a szegény fiuba.

— Mi ez, orfeum, vagy egy tisztességes családi kávéház?

Az egész jóizlésü közönség fel volt háborodva. Néhányan diszkréten figyelmeztették a kávést is, aki rendkivül sokat adott a helyiség jóhirnevére.

— Majd intézkedni fogok, természetes, hogy nem hagyhatom szó nélkül! — mondotta méltatlankodva és becsületes képét a harag pirja boritotta el.

Odalépett Elemér asztalához és tapintatosan fédrehivta.

— Kedves öcsémuram... — és hátbaveregette — legyen máskor is szerencsém... tekintse magát az én vendégemnek... mióta idejárnak, zsufolva van a lokálom... ha esetleg nincs pénze...

Elemér jó fiu volt, lehetett vele beszélni.

*

— Sajnálom, de már igazán nincs több szabad órám...

Tivadar térdrehullva esengett:

— De Lucy az istenért, ha nem tanulhatok meg franciául, főbe lövöm magam!

— Tudja mit, ha olyan fontos magának, ott van a Berlitz rendszer... egyedül is kényelmesen haladhat... biztos eredmény...

— Az ördög vigye el a Berlitz rendszert! Én a maga rendszerét akarom!

— Momentán lehetetlen több tanitványt vállalni, majd ha valaki kimarad, vagy meghal...

Ezt merő tréfából mondta Lucy. De Tivadar nem ismerte a tréfát.

— Kivel foglalkozik este héttől nyolcig?

Lucy elővette az órarendjét:

— Kiss Bódog, különóra, minden nap héttől nyolcig.

— Béke hamvaira! — igy Tivadar és köszönés nélkül elrohant.

*

Bódog temetésén megjelent a fél város.

— Anyagi veszteségei miatt menekült a halálba — mondták az emberek.

»Nagy űrt hagyott maga után« — irta a helyiérdekü.

Tivadar pedig szorgalmasan eljárt a francia órákra. Természetesen nem tanult meg franciául. Ellenben a kisasszony már az első órán elragadóan tudta günyögni ezt a három szót: »Igen nem, szeretem«.

*

— Elemér eleinte nem akarta észrevenni, hogy felesleges.

— Lehetetlen, lehetetlen! — ismételgette makacsul, de amikor a kávés megtagadta a további hitelt, belátta, hogy mindennek vége. Jókedélyü fiu lévén, elment Tivadarhoz, energikus léptekkel sietett feléje és a riadt csábító jobb kezét, amit védőleg tartott az arca elé, megrázva, csak annyit mondott:

— Fogadd részvétemet.

*

— Nézze Etuska... én igazán...

— Tudom Bélus, magát is az a párisi vész...

— De esküszöm!

— Ne ejtse ki Isten nevét hiába, Béluci! Maga beleszeretett abba a bestiába és most felakarja bontani az eljegyzésünket. A Bendeguz is ezért szakitott a Klárival... És az Olga vélegénye is ezért hagyta fakép.l azt a gyönyörü hozományt...

— Magácska tudoz édes Etám...

— Nem vagyok édes, itt a karikagyürüje, fogja vagy sárba taposom! Alászolgája.

Béla kivette a kronométerjét. Tyü, már fél öt, mindjárt kezdődik a francia órám!

És futólépésben haladt, nehogy egy percet is elveszitsen.

*

A papa megcsipte Rózsikát Bandi ölében.

— Mi... mit örténik itten? — dadogta a jó öreg ur és elképedésében még a szivar is kipottyant a szájából.

Rózsika kibontakozott a lovag karjaiból és toporzékolni kezdett:

— Ez már mégis csak türhetetlen! — sikoltozta — nem megtiltottam, hogy zavarj, ha férfi vendégeim vannak! Valami őrület az apámmal — fordult a pironkodó és begyulladt ifju felé — nem tudom rászoktatni egy kis illendőségre!

— Szivecském... hebegett az apa — bocsáss meg... a világért se akartalak molesztálni... ha tudtam volna... — és az ifju felé — csak mulassanak jól továbbra is... mintha itt se lennék... — és hátrálva kitopogott.

De nem minden atya gondolkodott ilyen ideálisan és akadtak brutális szülők, akik hasonló esetben testi fenyitéktől sem riadtak vissza. Az egész város felháborodottan tárgyalta a Félix Antal & Comp. cég kizárólagos tulajdonosának az esetét, aki egyetlen hajadon leányát az uccán pofozta végig, mert a cukrászdában egy védtelen fiatalembernek megmutatta a háta közepén levő anyajegyét.

— Ilyen semmiségért! — szörnyülködtek a mamák — ekkora skandalumot! Hol vagyunk? A középkorban?

Az incidens után a szerencsétlen leányzóval többé egyetlen tisztességes fiatalember se akart szóba állani. Nem mintha a lány multja lett volna diffamáló rájuk nézve, de senki sem volt hajlandó kockáztatni a testi épségét, hogy egy ártatlan flört miatt lemészárolja őket a bősz atya.

*

A tisztelendő ur kiprédikálta Lucyt a templomban.

— Babilon büneiből hozott kóstolót e békés fészekbe! — mennydörögte a galamblelkü pap.

Ez a kóstoló azonban annyira izlett mindenkinek, hogy aki egyszer csippentett belőle, kedvet kapott a gyakori ismétléshez. Egyébként Lucy már nem sok vizet zavart. Tivadart rövidesen felváltotta József, József helyébe Bendeguz nyomult, Bendeguztól Aladár főzte el egy méla nyári estén és ekkor hosszabb pauza következett, mert Aladár tüdőgyulladást kapott és a temetés után Lucy megesküdött, hogy szabályosan elfogja gyászolni kedvesét, mintha csak férj és feleség lettek volna. Az aranyifjuság nem is nagyon törte magát utána. A francia órák is megritkultak. Az ugynevezett urilányok nagyon erős konkurenciát csináltak a szegény párisi nőnek. A legutóbbi Kaszinó-bálon alig táncoltak vele. Dekoltázsát figyelemre se méltatták, hisz csak a hátát és a mellett hagyta fedetlenül, mig a Vajdacsek Böske, a legszebb és leggazdagabb lopovácl urilány, aki tizenhétéves koráig zárdában nevelkedett, elragadó függefalevél kosztümben jelent meg Évát szimbolizálva, követlen a Paradicsomból való kiüzetése után. A lányok közelharcokat folytattak a jóltáncoló fiatalemberekért. Az asszonyok vakmerőbbek voltak a tigriseknél is. De nekik mégis csak inkább kellett adni a látszatra, mig a lányok nem tartoztak felelősséggel senkinek és a mamák szeme felragyogott, amikor a szünetben látták eltünedezni édes gyermekeiket a kis park elhagyott sétányain.

Ebben az időben érkezett haza Lopovácra Erős Boldizsár, a hirhedt gazdag földesur, a környék legkivánatosabb partija. Ciníkus, tizenhárompróbás, világot járt agglegény, aki megcsömörlött mindentől és a kis vidéki városkában akart letelepedni, hogy annyi kaland és nő után tiszta, boldog, harmónikus életet éljen. A család ujjongva fogadta elhatározását.

— Végre, megjött az eszed! — ölelte át az anyja — majd találunk a számodra egy édes, tiszta kis lányt, aki méltó anyja lesz születendő gyermekeidnek.

Mert az Erős dinasztiának Boldizsáron kivül nem volt több férfi utódja.

Boldizsárt elcipelték néhány zsurra és az edzett glóbetrotter elképedt a társaságbeli lányok szörnyü modorától zavarbajött frivol tréfáikon. Folytom menekült. A bőrére ment a játék.

— Rettenetes! — csapta össze a kezét kétségbeesetten — amit Párisban láttam semmi ezekhez képest!

Feldult lelki állapotban ment ki sétálni a városvégi erdőbe. Egy romantikus hársfa alatt megpillantott egy lányt. Hanyatt feküdt a füben és olvasott. Csukott ruha volt rajta, nem cigarettázott és az ajkain természetes pir fénylett Boldizsár melléje telepedett:

— Pardon, szabad?

A leány haragosan:

— Takarodjon, mert rendőrért kiáltok!

— Nincs rendőr a közelben..

— Szégyelje magát! Betyár!

Felállt, hóna alá csapta a könyvet és villámló szemekkel elrohant a város felé. Boldizsár hosszan, gyönyörködve nézett utána.

Másnap sikerült megismerkedni vele. A nagybátyja, öreg szoknyavadász, mutatta be a szinház előcsarnokában:

— Lucy kisasszony, nyelvtanárnő.

És odasugta neki kicsit rosszalóan:

— Nem való neked az ilyen nő!

Boldizsár sértődötten:

— Miért? Olyan rossz hirem van, hogy tisztességes lányok szóba se állhatnak velem?

Az öregur azonban nem válaszolt, mert Lucy közelébb lépett és kacagva emlékeztette Boldizsárt

— Nagyon haragudtam magára — mondta neki — nem volt uri dolog ugy megtámadni egy védtelen nőt!

Boldizsár lelke felujjongott: »egy védtelen nőt!« És elhatározta, hogy...

*

A családi kupaktanács örjöngött. Gergely bácsi furiaként rontott szeretett unokaöccsére, kezében a disznóölő késsel:

— Inkább megöllek, semhogy azt a gyalázatos perszónát behozd a familiába!

De Boldizsár fütyült az okos szóra.

— Egy szerény ibolya ebben a Babilonban! Csak azért acsarkodnak ellene, mert szegény — gondolta és továbbra is szorgalmasan eljárt a francia órákra. Csak egy dolog aggasztotta.

Lucy ugyanis határozottan kikosarazta.

— Nem akarok még férjhez menni — magyarázta a fiunak — előbb had ismerjem meg magát. A jellemét, az egyéniségét.

Boldizsár teljesen boldog és biztos volt a nőt illetőleg. Melyik korrekt urilány beszélt volna igy, ha ő, a milliomos föld és gyártulajdonos feleségül kéri? És azzal fenyegetőzött, hogy főbelövi magát, ha Lucy nem lesz a felesége.

Ekkor már a család is beleegyezett és Gergely bácsi fogcsikorgatva könyörgött a lánynak, hogy ne tegye szerencsétlenné Boldizsárt. Az anyja talpig feketében járult elébe. Lucy végre megadta magát.

— De egy föltétellel — mondta.

— Máris teljesitve van! — csókolgatta a kacsóit önkivületben Boldizsár.

— A boldogult növéremnek két kislánya maradt árvány... se apjuk, se anyjuk... Párisban vannak, dajkaságban... két édes iker... szeretném őket adoptálni!

Boldizsár mukkani sem tudott a meghatottságtól. Csak könnyben uszó szemekkel intett igent, mig a család többi tagjainak egyszerüen a torkán akadt a szó és Gergely bácsi a mérgezett tőrét kereste...

MINDENNAP

Lukács a husvétot várja

Lukács meghatározhatatlan koru és szinü félcipőben jár és szellős nyári zakóban, ami mostanában egyáltalán nem mondható kellemes vagy időszerü viseletnek. Valamelyik délután ismerkedtem össze velc. Véletlenül. Ugy volt, hogy történetesen kerestem valakit, aki illő jutalom ellenében elcipelne helyettem bizonyos sulyos tárgyat bizonyos messzefekvő pontjára a városnak. A városháza homlokozata előtt szomorkodó parkba tartottam, ahol — tudtam — a kerités ormán ilyenfajta megbizásokra várva egész csapat ázott, tétlen ember gubbaszt köröskörül, mint nyaranta estefelé a tyukok.

Hatan is felpattantak, amikor közeledtem feléjük. Szolgálatkészségben egymásra licitálva dühös igyekezettel taszigálták egymást körülöttem, mintha ég tudja miféle tranzakcióról lenne szó, olyanról talán, amely egycsapára kiemeli őket ebből a kutyának való életből. Pedig mindössze egyetlen tizdináros kéklett az általam nyujtott lehetőségek láthatárán. Ennyit szántam ugyanis a teherhordói szolgálat megjutalmazására. Ebből is kezdtek már lefaragni önként. Felütötte fejét a tisztességtelen konkurrencia:

— *Nyolcért kiviszem akár Sándorra!* — buzgólkodott az egyik, akinek sötétpiros volt a képe mint a vertréz.

— *Hatér!*

Majdnem közelharcra került a sor. Én is szerettem volna menekülni már, sejtelmem sem volt, hogy ekkora vihart támasztok munkaadói minőségben való megjelenésemmel. Tizdinárosom joggal hasonlithatta volna magát Pandora szelencéjéhez. Az se eresztett szárnyra ekkora orkánt. Kiverekedtem magam a szitkozódó csoportból és észrevétlenül intettem egynek, aki valamivel hátrább üldögélt csendben és a zajos jelenet alatt sem tekintett fel egyetlenegyszer sem az ölében tartott olivzöld füzetből. Láthatólag nem érdekelte az egész hühó. Pedig semmivel sem nézett ki jobban szituáltnak a társainál, akik fáradhatatlanul nyüzsögtek körülöttem és csupa szolgálatkészségből már a testi épségemet kezdték veszélyeztetni.

Ez az olvasgató ember volt Lukács. Utközben mondta el, hogy igy hivják. F. Lukács a becsületes szeplőtlen neve, hivatására nézve szobafestő és mázoló. Jelenleg munka nélkül.

— Csak éppen ténfergek — igy mondta ezt, valami mély magamegvetéssel, mintha ő tehetne róla, hogy nem akarnak megujulni a szobafalak.

Két gyermek atyja, büntetve nem volt. Már földi bíróság nem büntette tudnillik, mert egyébként gyakran látogatja az Isten Lukácsot. Utközben mondotta el ezeket és én is utközben határoztam volt el, hogy irok róla vagy ötven sor szomorut.

— Ne tessék ám gondolni, hogy mindig igy trógereskodom én, csak mert most munka nincsen...

Hát az nincsen. De azért Lukács szigoruan és élesen disztingvál önmaga és hivatásos kollegái között. Vér nem válik vizzé. Aki végzett mázoló, természetes, hogy nem hordhat állandóan koffereket.

Vajon mit láthatott a szememben, hogy igy kérdezetlenül teregette ki az ő nagy keserüségét. Persze a kollegáknak hiába mesélné, megvan nekik is a maguk baja. Hogy Jani beteg és a tej drága? Vagy Mariskának irka kellene, kályhába fa kellene?

— Minálunk mázolóknál tavasszal indul meg a munka kérem. Akkor hinak bennünket ide-oda falura, fizetéssel, teljes ellátással. Mert mi szezónmunkások vagyunk — tette hozzá szakszerüen és némi büszkeséggel.

— Szép mesterség könyörgöm. Ugy is lehet mondani: müvészet. Kell ám azokat a szineket érteni, mint a piktornak kérem...

Egészen belemelegedett. Ugy szereti a mostoha mesterségét Lukács mintha tálcán nyujtana neki mindent, amit csak kivánni tud.

— Csak a husvétot várom. Akkor megindulunk. Husvétkor annyi a munka, azt sem tudom melyiket kezdjem el.

— Talán egy segédet is veszek... — ábrándozott el a nehéz kofferrel a jobbvállán.

Azt hiszem Lukácsnál senki sem vár többet a husvéttól. Megkért, nézzem meg a naptárban, hány nap még addig.

— Pont huszonkilenc.

— Nem is sok az már könyörgöm. Kibirjuk addig valahogy.

Vannak akik hintalovat várnak a husvéttól, vannak akik bundát, ékszert, selymet vagy autót várnak. Esetleg egy külföldi utazást, fürdőt, golffal és garden-partyval. Lukács többet vár sokkal. Kenyeret sejt az ünnep ajándékos tarsolyában. Neki egy gyönyörü pemzlit hoz majd a husvét, aranyos szallaggal általkötve. Egészen biztos.

Megérkeztünk. Lukács a mázoló letette a koffert és szégyenkezve egy könnyet mázolt szét az arcán. Husvétig ugy sincs egyéb mázolni valója.

Debreczeni József

TÖRTÉNELEM KIS TÖRTÉNETEKBEN

Eugén de Mazenod

püspök, a hires misszionárius. 1874-ben Marseillesben hajóra szállt, hogy Algirba utazzon. Indulása előtt a hajón fogadta Marseilles város elüljáróit.

A beszélgetés már nagyon ellaposodott, amikor a polgármester egyszerre csak azt kérdezte a főpaptól:

— Monseigneur, ön, ki olyan szellemdus, megmondhatná nekünk, hogy melyik az Ó-szövetség legnagyobb csodája?

A püspök késett a felelettel, habozott, mintha a profanizálástól tartana, midőn egy hatalmas termetü, kövér ezredes gunyosan felkiáltott:

— Valószinüleg az, amikor Illés próféta tüzes szekéren az égbe szállt és még csak a saruit sem égette meg.

— Nem igaz, — felelte a püspök rögtön, — hanem az, amikor Bálám szamara megszólalt, pedig nem kérdezte senki.

Dubois kardinálisnak

bemutattak egy szabadgondolkodó exminisztert, aki ugy látszik, kötelességének tartotta azonnal bevallani vallási felfogását.

— Figyelmeztetem Eminenciádat — szólt az érsekhez —, hogy én nem vagyok katholikus, sőt még Isten létezésében sem hiszek.

— Még Isten létezésében sem?... Oh, a jó Isten mennyire sajnálhatja, hogy létezésében nem hisz egy ilyen illusztris személyiség, mint ön.

Herbert Spencer
(1820—1903)

a nagy angol filozófus, győzhetetlenségéről hires billiárdjátékos volt. Egy alkalommal azonban egy fiatalember csodálatos szériával, mégis legyőzte. A jelenlevők közül senkisem tudta elrejteni csodálatát, annyira, hogy nagy filozófus igy szólt partneréhez:

— Kedves barátom, az ügyesség a billiárdjátékben, jó nevelésre vall, azonban az ön rendkivüli ügyessége azt árulja el, hogy ifjuságát rosszul használta fel.

Alain René Le Sage,
(1668—1747)

a »Gil Blas« szerzője még mielőtt a Turcaret cimü szinmüvét a »Théatre de la foire« bemutatta volna, Bouillon hercegnőnek megigérte, hogy eljön hozzá azt felolvasni. A hercegnő az előadásra sok vendéget hivott meg. Mindenki azt hitte, hogy a felolvasás ebéd előtt lesz, azonban a szerzőnek néhány fontos ügyet kellet elintéznie és ezért későn érkezett az ebédre. Bouillon hercegnő türelmetlen arckifejezéssel fogadta Le Sage-t és sértő kimértséggel mondta:

— A várakozással egy órát vesztettünk:

— Ha igy van, madame, — felelte hidegen Le Sage — akkor azon leszek, hogy két órát nyerjen.

Mélyen meghajolt és eltávozott.

Antoine Jean Gros,
(1771—1835)

a hires francia festőmüvész, többek között megfestette Bonaparte Napóleont, amint a jaffai pestises betegeket meglátogatta. A müvész a képet ugy akarta elkésziteni, hogy rajt legyenek az összes tisztek, akik akkor Bonaparte tábornok kiséretében voltak. Azonban az egyik tiszt nem akart neki modellt állni.

— Találok majd módot rá, hogy ön is rajta legyen a képen, — szólt a festőmüvész a tiszthez.

Megfestette a képet, melyen Napóleon megérint egy pestises beteget, a tisztek pedig bátran állanak körülötte. Csak az egyik tiszt arca volt zsebkendővel boritva, mintha félne a szörnyü járványtól. Sokan ezt a jelenetet ugy magyarázták, mint Bonaparte bátorságának dicsőitését, melléje helyezve egy félénket, de Gros közelebbi barátai tudták, hogy ez csak a müvész bosszuja volt.

Alexis Piron.
(1689—1773)

a hires francia drámairó, egy belgiumi utazása alkalmával meglátogatta Jean Baptiste Rousseau francia költőt (1670—1741), ki Brüsszelben élt. Egy napon kirándulást tettek vidékre és amikor egy elhagyatott uton mentek, az egyik közeli feluból meghallották az »Ave Maria«-ra szóló harangszót. Rousseau letérdelt, hogy elmondja imáját.

— Mit csinál, kedves Rousseau? — kérdezte Piron. — Itt Istenen kivül nem látja önt senki.

Isaak Barrow
1630—1677)

a hires angol matematikus, Newton mestere, tudós, de félszeg ember volt. Egy napon a cambridgei királyi parkban szembejött vele Lord Rochester, aki igy szólt a kiséretéhez:

— Egy kicsit szórakozni fogok most ezzel a furcsa emberkével.

Azután közeledve a tudóshoz, mondá:

— Doktor, leborulok ön előtt a csizmám talpáig.

— Mylord, — válaszolta Barrow kalapját megemelve — leborulok ön előtt a földig.

Rochester lord ujból megkezdte hajlongásait, mondván:

— Doktor, leborulok ön előtt a Föld középpontjáig.

— Mylord, ugyanazt teszem ön előtt a Föld tulsó felületéig.

— Doktor, én öné vagyok a pokol fenekéig.

— Mylord, én önt ezennel ott is hagyom! — szólt Barrow és faképnél hagyta a lordot.

Alexandre Dumas fils

egy alkalommal Marseilleban jó barátjánál, dr. Gistalenál ebédelt, aki egyike volt a város leghiresebb orvosainak.

— Kedves barátom, — szólt hozzá a házigazda, mialatt a szalonba mentek feketézni, — mondják, hogy ön ugy rögtönöz, mint egy angyal. Tisztelje meg tehát albúmomat egy négysoros verssel.

— Nagyon szivesen felelte a költő és az orvos szemeláttára a következő sorokat irta:

Amióta doktor Gistale
Kurál minden szenvedőt,
Tönkretett egy nagy kórházat,

— Ó, hizelgő! kiálltot fel az orvos.

— Csak várjon, — szólt Dumas, — egy sor még hiányzik.

És odairta még az utolsó sort:

De csinált két temetőt.

Dzsingisz-khán
(1163—1227)

mongol fejedelem érdekes mesével ütötte el azt a kérdést, hogy mi jobb: a köztársaság vagy a királyság? Meséje igy hangzik:

— Volt két kigyó. Az egyiknek sok feje volt, de csak egy farka. Történt egyszer, hogy rettenetes fagyos, hideg idő keletkezett, mire a sokfejü kigyó valami sziklamögötti kis lyukon át be akart bujni egy védettebb rejtekhelyre, de a sok fej mind másfelé kivánkozott és addig huzott egyik fej erre, a másik arra, mig a kigyó végre megfagyott. Erre az egyfejü kigyó szépen bebujt a lyukon és maga után vonszolta a sok farkát. Találjátok ki, melyik kigyó volt okosabb?

IV. Henrik
(1553—1610)

francia király egy alkalommal megtiltotta, hogy birodalmában arany vagy ezüst ékszert viseljenek a ruhán. Azonban látva, hogy parancsát senki sem veszi figyelembe, rendeletét a következőképpen fogalmazta meg:

»Nyomatékosan megtiltom minden alattvalómnak, bármilyen állást is töltsenek be birodalmamban, hogy arany vagy ezüst ékszert viseljenek ruhájukon. Kivételt csupán az erkölcstelen nők és a szélhámosok képeznek, akiknek a társadalomtól való tiszteltetést én ugy sem akarom kivivni.«

Ezen rendelet kihirdetése után egy ember sem volt Franciaországban, férfi és nő egyaránt, ki ruháján ékszert viselt volna.

Karl Gusztáv Jacobi
(1804—1851.)

a világhirü német matematikusnak, akit Friedrich Gauss, a matematika fejedelme után az első hely illet meg a tudomány történetében, egyik fivére: Moritz, kiváló fizikus volt. A fizikus nevét is széles körökben ismerték, sőt igen sok helyen jobban, mint a világhirü matematikusét. A tudós matematikus egy alkalommal Itáliában utazgatott és mint a königsbergi egyetem tanára, meglátogatta az olasz egyetemi városokat és kereste az alkalmat, hogy a tudós kollégákkal megismerkedjék.

Bolognában az egyetem rektora, aki fizikus volt, azt kérdezte a matematikustól:

— Ön talán fivére a hires Jacobinak?

Mire a matematikus szellemes szerénytelenséggel igy válaszolt:

— Ó nem. A fivérem az.

Marcus Antonius
(Kr. e. 83—30.)

egyszer a Nilus partján halászott, de sikertelenül. Mivel bántotta hiuságát, hogy Cleopatra előtt nem fitogtathatja, hogy a szerencse kegyeltje, — egyik szolgájának azt parancsolta, usszék oda a viz alatt és egy nagy halat akasszon a horgára. Ez meg is történt és Antonius örvendezve huzta ki a zsákmányt. Az éleslátásu Cleopatra észrevette a csalást, s egy más alkalommal, midőn Antonius ismét horgászott, egy rabszolgának megparancsolta, hogy egy besózott halat akasszon Antonius horgára. Antonius kivonta horgát, mire hangos nevetésben törtek ki a jelenlevők. Cleopatra pedig, hogy a hiuságában megsértett rómait kibékitse, igy szólt:

— Barátom, hagyd a horgot nekünk, Kanopus és Pharos kis uralkodóinak; az általad elfogandó halak a világ városai és királyságai legyenek.

Robert Koch
(1843—1910.)

hires német bakteriológus, nemcsak komoly tudós, hanem egyuttal nagy emberismerő is volt, akiben jó adag humor rejlett. Egy alkalommal, midőn a pestis bacillusait tanulmányozta s komoly munkájához feltétlen nyugalomra volt szüksége, a szállója előtt tolongó tömeget, mely mindenáron látni akarta őt, egy jó tréfával rázta le nyakáról.

A zajongó népcsődületet először a tudós a szálló tulajdonosával és a pincérekkel akarta eloszlatni, de hasztalan. Ekkor kitünő ötlete támadt.

— Legyen szives, — szólt a főpincérhez, — gyüjtést rendezni a szálló előtt jótékony célra az én nevemben.

A gondolat kitünően bevált. Amikor a pincér lement a néptömeg közé és egy könyvvel a kezében kéregetni kezdett, egymásután indult hazafelé mindenki s öt perc mulva üres volt a szálló előtti térség. Még később is nevetve szokta Koch elbeszélni, hogy mindössze egy ember akadt, aki öt pfenniget adott jótékony célra.

A költő királyné

(Carmen Sylva)

1869-ben történt.Románia előkelő hölgyei, a bojárok asszonyai csodálatos ékszerekkel, gazdagságuk pompájában fogadtak egy egyszerüen öltözködő nőt, akin nem volt semmi ékszer. A ragyogóan elegáns dámák hódolattal fogadták az egyszerü asszonyt, merthogy az — uj fejedelemnőjük volt, *Erzsébet Ottilia Luiza*, november 15. óta Károly román fejedelem felesége.

Az uj fejedelemnő ekkor 26 éves volt. 1843 december 29-én született Neuwiedben, a Rajna jobbpartján fekvő Monrepo kastélyban. Anja Wied Hermann herceg, anyja Massaui Mária. Erzsébet a nem éppen gazdag szülői házból az egyszerüséget hozta magával a románok fővárosába és ez az egyszerüség nem feszélyezte a bojárnők fényüzésével szemben sem. Ő nem akart pompázni. Férje értékes nászajándékát majdnem egészében szegény leányoknak adományozta. És aztán jöttek a jótékony intézetek — (vakok, árvák, stb.) — megalapitása, azok állandó látogatása. — És ez maradt akkor is, amikor férjét a jóformán uj állam belügyeinek rendezése után 1881 március 26-án királlyá koronázták. Megmaradt jótékonykodó asszonynak, a királynői obligát kötelességekkel, teljesen lemondva arról, hogy az ország politikájának irányitásában csak egy percre is beleszóljon. Ez a jótékonykodás határozta meg királynői lényét és szerepét, merthogy talán éppen ezzel a jóságával és végtelen közvetlenségével kötheti magához azt a népet, amely tőle teljesen idegen volt.

Költői hajlamai már nagyon korán megnyilatkoztak, 10 éves korában verseket ir, később novellát, 14 éves korában már drámát. Irodalmi munkásságával nem hagyott fel királyné korában sem. Főleg a román nép életéből meritett regényei, melyeket Carmen Sylva néven irt, nagyon elterjedtek. A költőnő a XIX. század német lágyságra törekvő, szelid trónői lelkületéhez csak a tipegő, ünnepélyes jótékonykodás és anyáskodás gesztusai idomulhattak és igy nem találhatta meg helyét a politikai arénán, ahol a szív szavainak csendülésére nem figyelhet senki, ahol az érdekek mozgató ereje a legfőbb szempont a teendők elbirálásánál. A költőnő egyetlenegyszer megpróbálkozott ezekkel az érdekekkel ellenkezően »határozni« és belebukott...

1870-ben született Erzsébetnek leánya, Mária, aki már 4 éves korában meghalt. A király ekkor trónörökösül testvérének fiát, *Ferdinánd* Viktor Albert, hohenzollern-sigmaringeni herceget ismerte el.

Erzsébet királyné szimpátiája kisérte a trónörökös utját a román udvarban.

Pierre Lotti, francia regényiró, mint tengerésztiszt eljutott az exotikus világokba és szines irásokban festette le a Kelet szerelmeit. Pierre Lotti irásai hamarosan meghóditották a világot, főleg a nőket, — különösen azzal, hogy ezek az irások azt igyekeztek megértetni, hogy a szerelmi történetek főhőse majdnem mindig maga a szerző. — Erzsébet királyné szép, intelligens, müvelt udvarhölgyét, *Vacarescu Ilonát* is érdekelte a franciák ünnepelt irója és a királyné figyelmét is felhivta regényeire. És a királynő udvarhölgye közvetitésével meghivta Pierre Lottit, hogy a nyáron legyen vendége a szinájai román királyi nyaralónak. Az iró örömmel fogadta a meghivást.

Vacarescu Ilona, mikor már nem tartózkodott többé a román udvarban, Párisban, egy társaságban elmondta Pierre Lotti szinájai látogatását. A társaságban jelen volt *Justh* Zsigmond magyar iró, aki a halottakat leirta budapesti lapjának. Pierre Lotti ebből a cikkből tudta meg, *milyen csalódást keltett első megjelenése a koronás trónő előtt.* A királyné daliás férfit várt és helyette megjelent *egy sovány, kis vézna emberke, aki nagyon magas cipősarkot viselt és mégis alacsonynak tünt fel, — tul vastagon kifestette az arcát és még a román elegáns világban is feltünő volt kinosan választékos öltözete.* Pierre Lotti nagyon megsértődött és »bosszuból« feleplezte a trónörökös szerelmének históriáját, illetőleg, hogy miért kellett Vacarescu Helénnek otthagyni Romániát.

Ferdinánd beleszeretett Vacarescu Helénbe és el is jegyezte (1890). Ez az eljegyzés a királyné beleegyezésével történt! Az irónőnek tetszett a regény, amely az udvarban játszódott le. De nem tetszett a kormánynak és *nem tetszett* Carol királynak, aki fel is bontotta az eljegyzést. Erzsébet, hogy az »ügyet« simán elintézze, udvarhölgyét elküldte Párisba.

Ferdinánd »sebei begyógyultak«. Gyönyörü asszonyt talált. Az edinburgi herceg leányát, a feltünően szép Mária hercegnőt vezette oltárhoz és a bukaresti udvarba (1893 január 11). — Az uj trónörökösné már elhivatottságot érzett magában uj hazája sorsának intézésében és csak sokkal később lesz irónővé. A királyné-költőnő szerette leendő utódját, de most jelrevonultabb életet élt és még sürübben jelentek meg irásai.

1914 nyarán az orosz udvar meglátogatta Carol király udvarát. *Szaszanov*, az orosz külügyminiszter is ott volt. Constanzában, »a móló végén épült kis kastélyban« beszélgetett az ősz Erzsébettel. A »hölgyek jelenléte alatt« a külügyminiszter nem politizált a királlyal, mert Erzsébetet nem érdekelte, mert áll sulyos idők előestéjén Európa és mit szándékozik tenni Oroszország. Carmen Sylva, az orosz államférfi kedvéért, orosz emlékeiről mesélt. A beszelgetés alatt arról is szó volt, hogy az őszre meglátogatják az orosz cárnét, visszaadják — meghivására — a látogatást, de az őszre — *kitört a háboru.*

Most 12 éve (1916 március 2.), hogy a királyné örök álomra szenderült. A költő királyné versei azonban továbbra is élnek.

Barna Klári:

Vers a hegyekből

A kék hegyek borzongó vállukra vették
Bolyhos puha kendőjüket a
Sötét estét. Most bágyadt idgyan
Elpihennek benne.
Hallod a csendet?
— Valaki sóhajtott. —
A fiatal fák, ágaik között titkon
Elsuhant a vágy.
— Szerelmesek talán? —
A csillagokba. Már nyilik a kárpit, dus
bársonyából halkan lépnek ki óvatos,
Félénk szeretők.
Szédült szerelmesen hullnak a sötét
koronákra és elvesznek rajtuk
Reszketőn.
— Miért félnek a szerelmes csillagok? —
Jön a hold és gunyosan vigyorog felettük.
— Miért nevet a hold? —
A csókon nevet. Mert irigy, kihült, — már
Nagyon öreg.

Szenteleky Kornél:

Szerencse kereke

Csákányok, pörölyök, dsók és kezek,
hámorok és szurtos kis mühelyek
munkája és mocskos élete,
sok keshedt, keserü hétköznap,
köhögés, hajszolt, mosolytalan este,
suta sóhajok, nyütt, izzadt álmok
végtelen és jeltelen temetője,
dagadt izmok, olajos tenyerek
rossz tüdők és bamba tekintetek,
reménykedések, sovány betétkönyvek
gyászos, gyürött párnák alatt,
hervadt-vig asszonyok, éhes gyerekek,
lázak, lobogások, lelkek, életek —
egy pillanat alatt a tiéd,
minden munka nélkül a tiéd,
egyedül a tiéd.

Mikor azonban a croupier eléd teszi
a zsetonok tarka vagyonát —
ő rájuk gondolok az éhezőkre,
a fáradtakra, az izzadókra,
a dolgozókra, a milliókra,
a mocskosokra, a nagyon jókra,
a törőkre, a krisztusokra,
akikkel gunyt üz a játék,
de akik nem zuzzák össze
a szerencse kerekét.

(Monte Carlo)

A vándor elcsöndesül

— Goethe —

Az áldavalóság
Ellen kár a zokszó,
Mert ez a valóság,
Hiába a sok szó.

Rosszakat haszonnal,
Dölyfösen igazgat
S törvényt szab azonnal
Mindegyik igaznak.

Vándor! — Mért busulsz ezen?
Jobb ha elfeledjük.
Forgószél meg utcaszenny
Hadd kerengjen együtt.

Az élet fele

— Hölderlin —

Sárga virággal és vad
Rózsákkal rakva csüng le
A part a tóba,
Ti nyájas hattyuk
És részegek csóktól
A józan és szent vizbe
Mártjátok fejetek.

Jaj nékem, hol kapok én, ha
Tél jön, virágokat és hol
Napsugarat
És árnyékot a földön?
Falak merednek
Szótlan s hidegen, a szélben
Csörögnek a zászlók.

Kosztolányi Dezső

Markovics Mihály:

ASSZONYNAK MONDOM

Hévés vágyás volt a kalauz és kinyult a kezem érted.
Az átkos mult szavait hullattad elém
Ahogy ez a jégkéreg itt páncélos hitéről tanuskodik
én kicsi asszonyom, Te olyan vagy: páncéllal vértezett
titkos ölü —
Megrokkant életem bódultan, csdeklön kér meghallgatást,
ketten legyünk csak,
nem bánom, legyünk ketten a kivválasztottak,
ő és én. Nem bánom: órajta keresztül szeress engem. —
Erősebb vagy nálam. Most enyém az alázat,
erősebb vagy százszor. Te vagy az erő!
Az asszonyságod rejtélyes titok marad hát.
kábultan a csöndbe és lármába mondom neved
én kicsi asszonyom — páncéllal vértezett
titkos ölü —

Rara Tonga

Restellem, nagyon restellem, de igazán nem tudom megmondani, hogy hol van, már tudniillik, hogy Rara Tonga hol van.

Minden megbecsülésem a müvelt olvasóé, de azért némi kárörömmel gondolok arra, hogy egy tekintélyes százalék van önök között, amely most azt hiszi, hogy én azért nem tudom hol van Rara Tonga, mert Rara Tonga elveszett és mert Rara Tonga valamelyik kis macskám vagy egyéb exotikus háziállatom neve. Szó sincs róla! Rara Tonga nem cica és nem kenguru. Rara Tonga egy város; ezért nem tudom hol van!

Hogy merre lehettem mikor Kopp kisasszony elmagyarázta, hogy Rara Tonga *melyik földrajzi hosszuság és szélesség* alatt foglal helyett, arra nem emlékszem. Titokban azt hiszem Kopp kisasszony kihagyta a tananyagból Rara Tongát!

Annyit azért sikerült megtudnom, hogy Rara Tonga egy kis virágzó szigeten fekszik mindjárt balra a sarkon Hawaynál, ahogy befordulunk. De ha nincs ott, akkor egész biztos, hogy Haiti vagy Tahiti mellett van. Majd még meg tudom pontosabban. Egyelőre nem sürgős, még nem utazom és ha elmondok mindent, amit Rara Tongáról tudok önök sem fognak oda utazni.

Rara Tonga népének ugyanis egészen kóros és nagyratörő ambiciói vannak. A raratongok (biztosan igy hivják őket!) valahogy megtudták, hogy Kinát a kinai fal veszi körül. Hogy ezt az utazó kereskedőktől, földrajzkönyvekből vagy a mah-yongból tudták-e meg, ezt még nem nyomoztam ki.

Tény hogy megtudták és fejükbe vették, hogy nekik is kell egy ilyen kinai illetve raratongai fal.

Pénzük azonban a falra nem volt Európában milyen egyszerü az ilyesmi: megcsavarják az adóprést. A raratongaiak azonban nem fizetnek adót. Azaz fizetnek: ananászt, banánt, datolyát.

Nagyon jó pálya lehet Raratongán adóvégrehajtónak lenni! Hanem ananászból hajos falat épiteni.

És most jön az, amiért önök nem fognak Rara Tongába utazni.

A raratongai tanács kimondta, hogy minthogy fal kell, abból fogják felépiteni ami van.

Pénz nincs, hanem van — szerelem — szerelemből épül a raratongai fal.

Minden lány és legény, akiket a banánfák árnyékában csókolózásom csipnek, köteles megfelelő számu téglát hordani a falhoz.

Rara Tongán nem lehet csak ugy potyára csókolózni.

— Három nap, három éjjel szivesen téglát cipelnék érted — suttogja ott a szerelmes ifju. De azért vigyáz, hogy rajt ne csipjék, mert mégis jobban szeret nem cipelni téglát.

Rara Tongán nincs vallás és nincs gyilkosság. A házasságtörő asszony és a tilosban cserkésző többszörös családapa szépen expiálják bünüket a kinai falnál és minthogy igy minden bünből a közösségre származik haszon, lassankint a károsult másik fél is megnyugnyugszik és legfeljebb estefelé kisétál a falhoz, hogy kárörömmel gyönyörködjék élete párjában, aki nehéz vödrök és kövek cipelésével— vezekel.

Három-négy napi kényszermunka és a családi élet hangulata meg van mentve. A béke csorbátlanul helyre áll.

Rara Tongában örökös tavasz van. Tavasszal nyilnak a virágok és virágzik a szerelem. Tavasszal mindenki szeret szeretni. Ha nem is szeret falat épiteni. Minthogy Rara Tongában egész évben tavasz van, a hatóság bölcs rendelkezése folytán hamarosan el fog készülni a kinai fal.

Erre mielénk ugyszólván soha sincs tavasz. Szerencsére a szerelmesek nem zavartatják magukat a klimatikus viszonyok által.

Vajjon nem lehetne nálunk is a kövezetet olyan módon kijavitani, mint a raratongai falat?

Egy csókért egy kis cement, tiz csókért egy vödör aszfalt?

Pénz itt sincs, itt még ananász sincs. Csók — az talán van még!

Lucia

Alaki jogszabályok az uj adókódexban

Irta: Dr. Fischer Jákó

Valamely törvény anyagjogi rendelkezései lehetnek kitünőek, hibátlanok, a kivánt célt még sem lehet elérni velük, ha azokat nem helyesen ültetik át és alkalmazzák az életben. Az adókiegyenlitést célzó és egységesitő törvényünk is csak akkor fog beválni és a vidovdáni alkotmányban előirt egyenlő közteher viselési elvnek megfelelni, ha a materiális rendelkezéseket olyan alakjogi rendelkezések egészitik ki, amelyek nem forgathatják ki a lényeget és nem arra fognak szlogálni, hogy az ország kétharmadrészében éveken át elszenvedett igazságtalanságok kiküszöbölése helyett, azok továbbra is megkövesittessenek. Mindaddig, amig a törvények holt betüit nagyon temperamentumos emberek, különböző világfelfogásu, iskolázottságu, nemzetiségü, egyoldaluságtól tulfütött emberek hajtják végre, addig sohasem lehet előre megjósolni, hogy a parlamentben megnyilvánult törvényhozói akarat beteljesedik-e? Ezért az alakjogi, processualis rendelkezések, melyek a hajós iránytüjéhez hasonlithatók, gyakran éppen olyan fontosak, mint az anyagiak, mert ezek szabják meg az utat, melyet minden tiszaviselő, minden polgárral szemben pártatlanul betartani köteles.

Kötelező az adóvallomás

Átérezvén a perrendtartási szabályoknak ezt a fontosságát, sorrendben elébe helyezem az anyagjogi rész ismertetésének annyival inkább, mert egyrészről a kincstár itt igyekszik érvényesiteni a jogait és másrészt az adózó itt keresi a módokat, amelyeknek segitségével kibujhat az adófizetési kötelezettség alól.

Hogy a fiskus mindenkit utólérjen, általánossá és kötelezővé tették az adóvallomási ivek benyujtását, ami a régi világban nem volt divatban és csak a háborus állapotokkal együtt vált ismeretesse Azelőtt megelégedett a kincstár avval, hogy a vallomási ivek tartalmát az adózó a »polgári becsületére« való hivatkozással erősitse meg és irja alá, ami másszóval az »adómorált« jelentette. Ma ez a polgári becsület és ez az adómorál nem elég garancia a kincstár részére. Ma nem engedi át a választási jogot az adóalanynak, aki egyszerüen nem adott vallomást, ha nem esett jól neki a hazugság, hanem megköveteli mindenkitől az adóvallomást, mégpedig az igaznak a bevallását, mert ugy az egyiknek, mint a másiknak elmaradását sulyos következményekkel köti össze annál inkább, mivel a legtöbb adókivetésnek az alapját képezi az adóalany vallomása, mely rendszerint általános felhivás folytán adandó be. A felhivást a p. ü. hatóságnak kell a szokásos módon közhirré tenni és annak teljesitésére legalább egy hónapi időt kell engedélyezni. Az általános felhivás különbözik, az adózóhoz egyénileg intézett felhivástól, a melynek nem teljesitése szigorubb elbirálás ala esik, mint az általános felhivás elhanyagolása. Szeretnénk, ha az általános felhivás meghirdetésénél a haladottabb kor igényeinek megfelelőbb reformokat léptetnének életbe, mert egy százezer lakossal biró városban elévültnek látszik a piaci doboltatás és a községháza kapuján való kifüggesztése a hirdetménynek.

Azok, akik évközben válnak adóalanyokká, felhivás nélkül is tartoznak vallomást adni 15 nap alatt attól kezdve, amikor az üzletüket megkezdették.

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok eddig a naptári év első három hónapjában voltak kötelesek vallomást adni, ami most oda módosul, hogy a vallomás az üzleti és nem a naptári év letelttől számitott öt hónapon belül adandó, de legkésőbb tizenöt napra a mérlegmegállapitó közgyülés megtartásától.

A blankettákat most sem adják ingyen, de viszont nincs is előirva, ugy mint azelőtt, hogy a vallomásokat állami blankettákon kell kiállitani.

Az eddigitől eltérő rendelkezés az is, hogy *a vallomási iveket nem kell felbélyegezni* és hogy a benyujtásról mindenki *elismervényt követelhet*, amit a hivatalnokaink nem szivesen tettek eddig meg. Ugyancsak kötelesek a hivatalok a vallomásokat jegyzőkönyvbe foglalni az olyan irástudatlanok részére, akiket a törvény könyvek vezetésére nem kötelez.

A vallomás lehet számszerü, vagyis olyan, amelyben az adózó levezeti a tiszta eredményt, de lehet olyan is, a melyben csak a forrásokat jelöli meg, amelyekből a keresete származik. Ezenfelül kiemelendő, hogy *a vallomás hivatali titok*, amelyről hiteles másolat sem adható ki csakis adóigazgatási célokra. Hogy maga az adózó mennyiben nyerhet a saját benyujtott vallomási ivébe betekintést és mennyiben készithet az adókivetési irataiból jegyzeteket, később következik.

Aki nem ad egyáltalában vallomást, vagy azt elkésve teszi, vagy a vallomása »elégtelen« vagy a hozzá egyénileg intézett felszólitás ellenére sem engedelmeskedik, az azt éri el, hogy *az ő közremüködése nélkül állapitják meg az adóalapját* a rendelkezésre álló egyéb adatok alapján. Hogy mit kell elégséges, vagy elégtelen vallomásnak tekinteni, nem mondja meg a törvény és igy félő, hogy a végrehajtási utasitásnak és magának a végrehajtásnak a javára igen sok önkény marad rendelkezésére. A törvény szellemében egyébként végig vonul az az igyekezet, hogy a felek ne nagyon alkalmatlankodjanak a bizottsági tárgyalásokon, ami abból is következik, hogy a tárgyalásokra csak általános hirdetmény utján fogják a feleket idézni, ha a községek saját hatáskörükben nem lesznek olyan előzékenyek, hogy egyéni meghivókat is szét fognak küldeni.

A vallomás be nem adása, vagy elkésése miatt igazolási kérelemmel lehet élni, de a bizottság itéli meg, hogy a mulasztás vétlen és megbocsátható volt-e? Ugyanennek joga van ahhoz is, hogy a felet vallomásadásra ujból felszólitsa, azt kiegészittesse, tudakozódásokat folytasson, különösen a haszonbérbeadóknál és haszonbérlőknél, munkaadóknál és alkalmazottaknál, hatóságoknál és hivataloknál, sőt bizonyitási eljárást is lefolytasson tanuk és szakértők kihallgatása, vagy könyvvizsgálat utján. A vallomások hiányát kiegésziti az a kötelezettség, hogy a telekkönyvi hatóságok a tulajdonváltozásról, zálogjog bekebelezésekről, a törvényszékek a csődnyitásokról és a kényszeregyezségekről a p. ü. hatóságnak is egyidejüleg elküldeni tartoznak a végzéseket.

Aki a vallomásadási kötelezettségének az általános felhivás folytán nem tesz eleget, az az *alapadó* háromszorosát fizeti birság gyanánt. Aki a hozzá — személyszerint — intézett felhivásnak nem tesz eleget, nyolc nap alatt, 10%-ot fizet. A nyilvános számadásra kötelezett vállalatokra 15% birság szabandó ki. A birság szempontjából az egyes adónemeknél alkalmazandó progressziv kulcs nem vehető figyelembe. Azok, akik a tőlük kért felvilágositást meg nem adják, vagy valótlan választ adnak, vagy idézésre meg nem jelennek 50—5000 dinár birsággal sujthatók esetről-esetre.

A vallomásadás keretébe a községek is be vannak vonva, mert nekik is össze kell állitaniuk az összes adó alá eső személyek jegyzékét és ha ezt nem teszik, vagy helytelenül végzik, szavatolnak a kincstárt érhető károkért és ezenfelül kiteszik magukat annak, hogy az állam a saját közegeivel, de a község költségén végezteti el az elmulasztottakat.

Adókivető bizottságok

A kereseti adókat, házbéradó alapot ott, ahol az épület nincs bérbeadva, vagy összehasonlitás utján az alap meg nem állapitható, ha a ház kerttel, butorzattal van kiadva, ha a valóságosnál kisebb értéket vallottak be, továbbá azt, hogy a rokkantaknak és más keresetképességben korlátozottaknak nincs több bevételük, mint a közönséges napszámosnak, a járadékadó alapot, ha az valamely jogból vagy vagyonból folyik, de szerződéssel megállapitva nincsen — *az elsőfoku adókivető bizottságok*, tárgyalás utján állapitják meg.

Ilyen bizottságok minden elsőfoku pénzügyigazgatóság székhelyén alakitandók. Nagyobb községekben több bizottság is alakitható. Ötvenezernél több lakóssal biró községekben és városokban a kereseti forrásokhoz képest (42) külön kategóriák szerinti bizottságok is alakithatók a pénzügyminiszter által.

Az elsőfoku bizottság kincstári elnökét a másodfoku pénzügyi hatóság rendeli ki, de *ennek nincs szavazati joga*. A bizottság öt tagból áll, akik közül három tagot és ugyanannyi póttagot a községi képviselőtestület küld ki. Ahol kereskedelmi és iparkamara létezik, ott ez választja az adófizetők sorából. Egy tagot és egy póttagot a II-od foku pénzügyi hatóság nevez ki ugyancsak az adózók sorából. A póttagok és a helyettes elnök csak a rendes tagok és az elnök akadályoztatása esetén vehetnek részt az üléseken. Azok, akik nem laknak még öt évig az illető helyen és a polgári vagy politikai jogaiknak nincsenek birtokában, tagok nem lehetnek. Viszont az, aki kvalifikációval rendelkezik, *köteles a tagságot elfogadni és a hivatását diitalanul teljesiteni*. Nem köteles elfogadni az, aki hatvanadik életévét már betöltötte, vagy az, aki az előző ciklusban már közremüködött a bizottságban. A kinevezés három évi időtartamra történik és a tagok esküt (nem fogadalmat) tartoznak letenni. A pénzügyminiszteri hatalom, amely eddig Damokles kardként függött a bizottsági tagok feje felett, megszünt abban a részben, hogy a tagok a megbizás ideje alatt elmozdithatók voltak. A törvény függetleniti a tagokat ettől a bizonytalanságtól.

A pénzügyigazgatóság a tárgyalás határidejét a községekkel fogja közölni, hogy azok a határidőt meghirdessék. *Ez az ujitás az adózók részére kellemetlen*, mert eddig az volt a kötelező, hogy az adókivető bizottság mindenkit egyénileg meghiv a tárgyalásokra. Eddig az is törvény volt, hogy a kereseti adók tárgyalása nyilvánosan történt és azon nemcsak részt vehetett bármely más adózó is, hanem jogositva volt mindenkinek az adóhatározatát felebbezéssel is megtámalni. Ezentul *az adókivető bizottsdgok tdrgyalásai mind zártak lesznek és azokon csak a tél, vagy a meghatalmazottja jelenhetik meg.*

Meghatalmazott mindenki lehet, aki a felek képviseletével nem iparszerüleg foglalkozik és a képviseletért pénzt nem fogad el. Ez az intézkedés tág teret fog nyitni a zugirászat részére. A szabályszerü meghatalmazással csak ügyvédek, közjegyzők és az erre feljogositott pénzügyi hivatalnokok képviselhetnek feleket és az ilyen szabadalmazott pénzügyi emberek a közigazgatási bióság előtt is jogositottak megjelenni.

A tárgyaláson az elnökön kivül legalább a tagok felének kell jelen lenni, tehát a határozatképességhez három tag jelenléte szükséges. A tárgyalási jegyzőkönyvet a jelenlevő összes bizottsági tagok kötelesek aláirni. A határozathozatal a jelenlevők többségének szavazata alapján jön létre és az elnök csak szavazategyenlőség esetén dönthet. A bizottság tanukat és szakértőket is kihallgathat és az adózó beleegyezésével könyvvizsgálatot is tarthat. Ez a rendelkezés ellentétben van avval a másik rendelkezéssel, amely bizonyos esetekben a könyvek felmutatását kötelezővé teszi. A konkurrencia és az üzleti alkalmazottak csak az adóalany beleegyezésével hallgathatók ki. Amennyiben az adózó a tárgyaláson nem jelenik meg, vagy nem adja meg a kellő felvilágositásokat és a könyveit sem akarja felmutatni, akkor az *adóalap becslés utjdn állapitandó meg*. A becslésnél szem előtt tartandó a hasonló terjedelmü üzletek és vállalatok adója és az arányositás, azonban a bizottság rendszerint nem mehet lejebb a felénél annak, mint amit az összegyüjtött adatok eredményeznek.

Érdekes ujitás az, hogy a bizottságot a munkájának befejezésére avval is szoritani lehet, hogy a kitüzött határidő elmulása után a pénzügyminiszter átruházhatja az adókivetés jogát a pénzügyigazgatóságokra. Az a határidő, a mely alatt a bizottságok a müködésüket befejezni tartoznak, két hónapnál rövidebb időben nem állapitható meg. Az adókivetés zavartalan lefolyását a pénzügyminiszter avval is biztosithatja a maga részére, hogy az adókivetést a bizottságok hatásköréből kiveszi akkor, ha a tagok az elnök figyelmeztetése ellenére renitenciát tanusitanak és a határozathozatalban részt venni nem akarnak. Minthogy pedig a kincstárnak sohasem lehet abból kára, ha ő szabja meg az adóalapot és nem a önadóztatás elve alapján összeülő bizottság, azért nagyon a lelkére kell kötni majd a polgárságnak, hogy az adókivetés teendőit szorgalmasan és lelkiismeretesen teljesitse.

Azt a speciális intézkedést, amely az adóalapot elkülöniti az adókulcstól, ez a törvény is fenntartja. Azt lehet mon-

---

Földi Ilonka:

Életreébredés

Vágytól ittasult könnyes éjszakán
Vértől pirosan keringett a hold,
Imára csendült dalt-termő ajka,
Az embernek, ki Istenhez dalolt.

A fény, az árnyék, élet és halál
Kergetik egymást szakadatlan
Kinek kell, hogy a világra szakadtam?
S tévelygek itt e vészes áradatban.

Benned a mélység és magasságok titka
Benned a semmi végtelen hatalma,
Falvak és városok a hegyben, a rónán,
Titkokba bujva dermednek némán
Várnak zengő végnapi harsonádra.

Uj dolgok pattannak elém az éjben:
Egy szent asszony bugja bölcsődalát,
Fiának dalolva csodák hajnalát
Istennek hangja ez virágok között,
Istennek hangja félelmes örök.

Jaj a buta rög most rám nevetett
Jaj! holttá válunk, rövid az élet
Cserepes ajkam csókodért remeg,
Isteni ifju szerelmesem
Jaj! hogy csak álmokból ismerlek, ó jaj nekem.

Kicsiny madár a messziségbe száll
S nem kérdi senki vágyam merre jár?
Fáj e papirra kinlódott szenvedés
Egyedül vagyok, fázom s csak én tudom,
Milyen sötét az életreébredés.

dani, hogy kincstári érdek, hogy az adókivető-bizottság bekötött szemekkel dolgozzék és az adóalap meghatározása alkalmával ne lássa az adóösszeg nagyságát. A tapasztalat azt mutatja, hogy az adókivető-bizottságok mérlegelni szokták, vajjon az adózó elbirja-e viselni azt az adóösszeget, amellyel megterhelik. Ha azonban ez a tényező előttük ismeretlen és csak azt kell mérlegeniük, hogy mennyi az adóalany keresete, könnyebben hajlanak egy nagyobb összeg megállapitására.

A kisebbségi vélemény jegyzőkönyvbe foglalandó és meg is indokolható. A hozott határozatot a pénzügyi hatóság az adókulcs alkalmazásával együtt kikézbesiti a feleknek, akik a kézbesitéstől számitott 30 nap alatt kötelesek fellebezésüket irásban benyujtani, vagy jegyzőkönyvbe mondani. Azelőtt rögtön nyilatkozni kellett afelől, hogy az adózó megnyugszik-e a hozott határozatban, most azonban ezt nem lehet követelni tőle. A felebbezési határidő is rövidebb volt, mert az adónak a felemelt részére vonatkozó panasz halasztó hatállyal birt és emiatt a kincstár is mielőbb végezni óhajtott az üggyel. Most azonban, amikor az elsőfoku kivetések ellen sehol sem lehet halasztó hatályu felebbezéssel élni és az egész vonalon végrehajthatók az adómegállapitó végzések, a kincstár szivesen hozzájárul egy 30 napos felebbezési határidőhöz is. Érdekes azonban, hogy a kincstári előadó részére a 30 napon tul még nyolc napot engedélyez ennek a jogorvoslatának céljából, amivel azt az előnyt akarja magának biztositani, hogy mindazon határozatokat ő is megfelebbezze, amelyekkel az adózók nem voltak megelégedve. Ezelőtt az adózó 15 nap alatt, az előadó pedig 16 nap alatt volt köteles a felebbezését benyujtani. Ujitás az is, hogy a kincstári előadó panasza közlendő a féllel, hogy ennek módjában legyen 14 nap alatt válasziratot beadni és a támadással szemben védekezni.

Az adókivető bizottság tagjait a kötelességük teljesitésére még pénzbirság terhével is lehet kötelezni, mert az, aki a kötelességét nem teljesiti, vagy a tárgyaláson megtudott titkokat elárulja, 50—500 dinárig terjedhető pénzbirsággal sujtható és emellett még fennmarad a büntigyi és kártéritési felelőssége is.

A részvénytársaságok kereseti adóját a másodfoku pénzügyigazgatóságok fogják megállapitani és határozataik minden esetben kikézbesitendők. Az ezek ellen benyujtandó felebbezéseknek a határideje szintén 30 nap és ott adandó be, ahol a végzést hozták.

A törvény állandóan első és másodfoku pénzügyi hatóságról beszél, de nem határozza meg, hogy melyek az első és melyek a másodfoku pénzügyi hatóságok. Eddig a járási pénzügyigazgatóságokat kellett elsőfoku és a kerületi pénzügyigazgatóságokat másodfoku hatóságoknak tekinteni, mig a tartományi pénzügyigazgatóságok nem találtak e kettő között, vagy a kettő mellett elhelyezést. A gyakorlat azt mutatja, hogy a kerületi és a tartományi pénzügyigazgatóságok is teljesitenek elsőfoku hatóságokhoz utalt teendőket, mint például a szubotical kerületi pénzügyigazgatóság végzi az ezen kerületben az elsőfoku pénzügyi hatósághoz utalt teendőket mig Noviszadon ugyanezt cselekszi a tartományi pénzügyigazgatóság.

(Folytatjuk.)

Morris Rosenfeld:

Az én dalom

Higyjétek el, nem drága lant
Hangolja ajkam dalra.
Higyjétek el, a dalaim
Nem égi hang sugallja.
A rab, aki sóhajt, a szolga, ki nyög
Az készteti dalra a lelkem.
S ha kipattan belőle szikrázva a dal,
Sok testvéremnek zengem.

Ezért halok meg majd korán,
Idő előtt elégek.
Köszönetül ugyan mi mást
Adhatnak a szegények?
Sós könnyeket, a könnyekért,
Ők nem adhatnak jobb bért. —
Én könnymilliomos vagyok
És sirok millókért...

Mit csinálna Ön a négymillió dináros főnyereménnyel?

A Bácsmegyei Napló uj ötszázdináros problémája

Melyik embernek nem támadt még vágya hirtelen meggazdagodni? Ki nem gondolt arra, hogy mit tenne egy váratlanul jött pénzösszeggel? Örökséggel? És amikor valaki másnak a szerencséjéről hallunk, hogy Amerikában meghalt az enyvkirály nagybácsija, önkéntelenül is felsóhajtunk:

— *Bár én kaptam volna! Mennyivel okosabban élnék vele!*

Sok gazdag embert életunttá tesz a temérdek vagyon, ahelyett hogy egy széles perspektiváju, nagyvonalu életet nyitna meg előtte. Magában a pénz — ez régi igazság — nem boldogit. Emberére kell, hogy találjon, olyanra aki bánni is tud vele. A hegedü csak a müvész kezében szól szépen, ha dilettáns fogja a vonóját, bizony siralmas hangok futnak ki az ujjai alól. Az élnitudásnak is megvannak a maguk müvészei. Ebből indul ki a Bácsmegyei Napló uj problémája, amely azt kérdezi az olvasótól:

Mit csinálna ön a négymillió dináros főnyereménnyel?

Az osztálysorsjáték minden huzásán kiluzza a lutrit néhány boldog ember. Mért ne lehetne ez a szerencsés nyerő éppen ön? Nos, tegyük fel, hogy igy van, a huzás másnapján kezébe veszi az ujságot és egész gyanutlanul nézegetni kezdi a nyereménylistát. Nem mintha arra gondolna, hogy a sorsjegye kijött, eh, hisz már évek óta próbálkozik hiába, de azért mégis... egyszercsak megpillantja: *24689*. Kikapja a tárcájából a sorsjegyet és ámbár az összehasonlitásra nincs semmi szükség hisz ön már kivülről tudja a számát, mert évek óta mindig ugyanazt vásárolja, mégis leszámolja: *24689*.

— *Megnyertük a főnyereményt!* — kiáltja boldogan és összeszalad a család.

Lázas, boldog öröm az arcokon, s csak természetes, hogy ez az első kérdés:

— *Mit vegyünk a pénzen? Mibe tektessük be?*

Az egyik azt javasolja, hogy házat vegyenek, de ezt a tervet nyomban lehurrogják. Az anya földbirtokra gondol, baromfitenyésztésre, vagy egy kis boltra, amelyből szépen ki lehetne árulni a mindennapi kenyérre valót. A nagyobbik fiu viszont ugy vélekedik, hogy bankba kell tenni az egészet, aztán a kamataiból még mindig uri módon elélhet a kis család. A szomszédasszony szerényen megjegyzi, hogy szerinte kilehetne helyezni magas kamatra, ő tud is valakit, aki biztos fedezetet nyujtana a pénzre és a kamat sem megvetendő.

De az apa leinti a társaságot.

— Nem — jelentette ki — egyik sem helyes. Én a legelőnyösebben ugy hasznositanám, hogy...

Mindenki közelebb huzódott a családfőhöz, a szemek izgatottan kigyultak és az apa halk, de határozott hangon előadta szenzációs ötletét.

Hogy mi az apa terve?

Találja ki az olvasó! Illetve mindenki a saját szisztémjét adja elö: hogy használná fel a mai viszonyok között a leggazdaságosabban a négymillió dinárt?

Akik a legtökéletesebb és minden szempontból a legelfogadhatóbb tervet nyujtják be, azok között fogjuk kisorsolni az ötszáz dinárt.

TERE-FERE

Tunney meg a szarvas. Gene Tunney, az öklelés világbajnoka, aki tudvalevőleg egymillió dolláron alul nem fog öklelőzni többet, többek között arról is hires, hogy rendkivül gyöngéd, jószivü, szereti a védteleneket, a gyámoltalanokat, az állatokat.

Utóbb elbeszélgetett egy ujságiróval. Annak valósággal regényesen festette le lelkét. Elmesélte egy vadászatának történetét, mely a Moose-tó mellett, Maine államban folyt le.

— Itt megállapodtunk a gépkocsinkkal — mondotta. — Ekkor az uton átfutott egy szarvas. Céloztam és lőttem. A golyó a szarvas hasába hatolt, azt valósággal szétroncsolta. Erre a szarvas egy utmenti árokba zuhant. Úggyelbajjal kivánszorgott onnan s lógó belekkel tovább ténfergett. Egy ligetnél ismét összerogyott. Mi a vér nyomait követve utána eredtünk. Nem akartam otthagyni, hogy szenvedjen, végezni akartam vele. Most hátrafordult, rámtekintett azokkal a nagy-nagy ártatlan szemeivel, mintha azt mondaná: miért cselekedtek ezt velem? Roszszul éreztem magamat. Nemcsak lelkileg, hanem testileg is. Szivem a torkomban vert. Ismét céloztam s leteritettem a szarvast. Egyik vadásztársam az örömtől sugározva gratulált a pompás lövéshez. Én azonban minden izemben reszkettem, mikor a büszke prédára tekintettem. Mintha kötél szoritotta volna gégémet. Akkor meg is esküdtem, hogy többé soha életemben nem vadászom, még akkor se, ha éhes vagyok. Szavamat pedig állom.

Gene Tunney azóta inkább emberekre vadászik a porondon s az egymillió dollár tiszteletdijra.

*

Eltünt-e a kinai copf? Az európai számára Kina valóban a megforditott ország, mely mindig tótágast áll: a kinai az ujságját alulról fölfelé olvassa, fehér köntöst ölt, mikor valakit gyászol, a feleségét pusztán az esküvője napján ismeri és szeretheti meg.

Egy olasz utazó, aki ujabban bejárta ezt a még mindig legendás országot, arról ad hirt, hogy a forradalom ugyan véget vetett a varkocsnak, de a copf, a lelki copf még mindig uralkodik. Igy a házassági hagyományok még mindig teljes érvényben maradtak. A szülők keresik fiuk számára a feleséget.

Egy szép napon az ifju kinai megtudja tőlük, hogy halálosan szerelmes és meg kell házasodnia. Menyasszonyát többnyire akkor pillantja meg, mikor az esküvő napján bemutatják neki.

Vajjon helyes-e ez, vagy helytelen? Ki tudja? Egy négyszázmilliós nép bizonyára nem oktalanul cselekszik igy. A mátkapár legalább nem veszekszik, nem zörren össze az esküvő előtt. Csak azután kezdi.

Kinában van elválás is. De ez rendkivül nehéz. Csak hét inditóokot ismer el a kinai törvény, melyek között első helyen áll az, ha a feleség lop, vagy bizalmatlankodik, vagy szájas. Egyébként a kinai törvények a férfiaknak rendkivül sok előnyt biztositanak. Majdnem bizonyos, hogy a válópörben a nőt marasztalják el.

Hébe-hóba megtörténik az is, hogy régi szerelmesek, kik már ifjukoruktól ismerték és szerették egymást, egybekelnek. De az ilyen mátkapár ritka, mint a fehér holló.

*

A világ legfurcsább egyesülete. Sok furcsa egyesületről adtunk számot, melyet az emberek nyáj-ösztöne teremtett meg, de ezek között — mig egy különösebb nem alakul — okvetlenül első helyen áll az az amerikai egyesület, mely az Európába repült aviatikusokat foglalja magában.

Washingtonban székel s mint a New-york Herald előadja, eléggé sok tagja is van. (Ha igy röpködnek az amerikai aviatikusok, akkor hova-tovább el sem férnek egy egyesületben.)

Elnöke természetesen — ki is lehetne más — Lindbergh ezredes.

Tagjai: Maitland és Hegemberger hadnagyok, kik elsőkül röpülték át a Csöndes-oceánt San Franciscotól Honoluluig. Aztán Sihlec és kisérőtársa, Chamberline, aki Amerikából Németországba szállt, Smith és Bronte, Gebel és Jensen, a Csöndes-oceán átrepülői, Byrd és három társa, Novil, Acosta, Walker, akik Normandiából Newyorkba repültek, sok drámai hányattatás után.

Egyetlen nőtagja van: Ruth Elder. Kisérőtársát, Hademannt szintén fölvették.

Ellenben Levinet, az ideges, elmés, bátor Levinet, egyelőre nem vették föl, azzal az indokolással, hogy Chamberlinenek ő egyszerüen csak utasa volt.

Levine dul-ful s azzal fenyegetőzik, hogy most már egyedül is át fogja röpülni az oceánt. Csak azért, hogy bejuthasson ebbe a nagyon előkelő repülőkaszinóba.

*

Az ágytollgyárosok kongresszust tartottak Berlinben, melyen nagyon érdekes statisztikai beszámolók hangzottak el. 100 évvel 2 tollgyár volt Németországban, ma van 750. Ezelőtt az ágytoll rendszeres tisztitása ugyszólván ismeretlen volt, ma statisztikailag kimutatható, hogy alig akad Németországban háztartás ,ahol az ágytollat évenként legalább egyszer ne tisztittatnák.

A kongresszuson megjelent orvosok megállapitása szerint, mióta az ágytollat magas gőznyomás mellett tisztitják, azóta a kórokozó baktériumok szaporodása lényegesen csökkent, mert ez a módszer az ágytollban levő bacillusfészkeket kiirtja.

A száz évvel előtti bölcsőjében levő ágytollipar Németországban összesen 45 munkást foglalkoztatott, ma pedig körülbelül 100.000 munkásnak ad kenyeret.

*

Dosztojevszki a szocalizmusról és a kereszténységről. A Goloss Minuvcsavo cimü orosz folyóirat ötödik száma Dosztojevszkinek egy Alexiev hegedümüvészhez intézett levelét közli, melyben a nagy orosz költő 1876-ban (szóval a Karamazov testvérek megirása előtt három esztendővel) kifejti azt a véleményét, melyet halhatatlan regényében fejt ki részletesen. Különösen figyelemre méltó a szocializmusról és a kereszténységről való nyilatkozata.

— A mai európai szocializmus, akár a miénk, sehol se veszi számba Krisztust és mindenekelőtt a kenyérrel törődik. Segitségül hivja a tudományt, azt állitván, hogy az emberiség minden nyavalyájának oka a nyomor, a létharc. Erre Krisztus ezt válaszolja: »Nemcsak kenyérrel él az ember«, ami által az ember lelki eredetének alaptételét fejezi ki. A Sátán gondolata csak az állati emberre alkalmazható. Krisztus tudta, hogy az ember nem élhet csak kenyérrel. Hogyha a kenyérhez nem járul hozzá lelki élet, a szépség-ideál, akkor az ember előbb-utóbb unatkozik, meghal, megtébolyodik, megöli magát, pogánnyá válik. De Krisztus, aki magában és szavaiban hordozta a szépség ideálját, ugy határozott, hogy ezt be kell plántálni a lelkekbe is. Ha az emberek lelkükben viselik, akkor egymásért dolgoznak, meggazdagszanak. Ellenben ha csak kenyeret adnak nekik, puszta unalomból egymás ellenségeivé válnak és ha a szépséget és kenyeret együtt kapják, akkor nem lesz munkájuk, egyéniségük, nem áldozhatják föl magukat felebarátjaikért, szóval megszünik minden élet, az élet minden eszménye. Többet ér csak a lelki fény. Gondoljon vissza Darvin elméletére s az egyéb ember eredetéről szóló elméletekre. Krisztus határozottan kijelenti, hogy az emberben, nem mint az állatban van lelki világ is. Miért fontos az ember eredete? A bibliában Isten agyagból gyurta az embert, de életet lehel belé. Csak az a baj, hogy az ember bünei által ujra állattá válhat. Alázatos szolgája: *Dosztojevszki Fedor.*

Most jelent meg
Marius André:
Kolumbusz Kristóf
igazi kalandjai cimü könyve
Ára: 60·— din.
Kapható a Minerva rt. könyvosztályában

Egy grafológus noteszéből

Irta: Winterry A.

Emlékszem még gimnazista koromból, hogy egy-egy grafológus, próféta megjelenése a városban, az ő plakátjai, reklámjai valóságos szenzációt és izgalmat keltettek. Ezt az izgalmat alihoz lehet hasonlitani, amit például hajdanában egy lovasezred érkezése idézett elő

a szépnemnél. Minden egyes ilyen »varázsló« okvetlenül eredeti keleti öltözetet viselt és valami mocskos göngyöleget a fején, ami még inkább növelte lényének titokzatosságát és eredetiségét. Nyáron láttam olyanokat is, akik mezitláb jártak, cipő nélkül és az obligát álturbán nélkül, furcsa fürdőkabátban, s ugy néztek ki, mint valami keleti tárgyu film statisztái. Az európai szabásu grafológusok viszont nagy fekete á la Borsalino kalapot, fekete kesztyüt és hosszu szakállat viseltek. Ezen kivül fantasztikus nevekkel voltak ellátva, ugymint: Ben Ali, Strigonius, Giraldo, Ben Zourum bey, stb. Személyesen ismertem azt az orientalista grafológust, akinek névjegyén ez állott:

Ben Zourum bey

Őfelségének, az Ottomán Birodalom Mindenható Császárának Személye-körüli Grafológusa

Hogy mik voltak a grafológusi képességei és hogy micsoda különös eredményeket produkált az Ottomán Birodalom Mindenható Császárának Személye körül, azt nem tudom, csupán annyit tudok, hogy ez a titulás grafológus nagyon vigkedélyü fiu volt, szerette a bort és a vicceket s polgári fogalkozására nézve valaha kávés volt.

Mindazonáltal őszintén megállapithatjuk, hogy a régi grafológusok közt sokkal több mélygondolkozásu és szellemes ember volt, mint az ujak, a modernek közt.

*

Nemrégiben láttam egy »chirozófus-grafológus-fizionómistát«, akinek analizisei inkább orvosi, mint grafológus-jellegüek voltak. Szobája ajtaján ez a plakát volt olvasható:

Chirosoph — Telepath — Mystiker — Physionomist N. N., arany- és ezüstéremmel kitüntetve.

Megmondja mindenki sorsát, beszél médiumok utján az Ön halott atyjával, anyjával, k. feleségével, gyermekeivel, nővéreivel és fivéreivel. Tiz perc alatt leszoktat mindenkit részegségről, Einz, 21-es és Chemin de fer kártyajátékról. Minden asszonyságnak pontosan megjövendöli, hány gyermeke lesz és milyen nemüek. És még más jövendölések tetszés szerint.

Alkalmam volt megfigyelni ennek a chirozófus-fizionómistának egyik grafológia-szeánszát. Hölgykliensével lágytónusu, édes hangon beszélt. Egész fellépéséből arra a véleményre jutottam, hogy ez az ember vagy cukrászati üzletvezető volt, vagy borbélysegéd, aki hosszu ideig tanulmányozta a »Livre pour bon ton«, avagy a »Pesti müvelt társalgó« cimü könyvet. Különben erről a varázslóról azt beszélték, hogy minden m. t. látogatójának ajándékot szokott adni, bizonyos porokat, amelyek alkalmasak — szép álom előidézésére.

*

Naponta olvasok az ujságokban ilyen hirdetéseket:

Titokzatos jövőjét, sikereit szerelemben és üzletben, megtudhatja 10 dinárért.

A szöveg mellett rajz is van, amely törülközőbe csavart fejet ábrázol, nyilván az illető urnak indiai, vagy egyiptomi honosságát akarva ábrázolni. Avagy egy öreg bácsit látunk a képen, aki kezében tartja a glóbust és a csillagokba tekint. Mit lát a csillagokban, azt csak a jóisten tudja. Valószinüleg egy asztrológus ő és az asztrológia révén méri tiz dinárokért a szerencsét. Szerelemben és üzletben.

Az efféle analizisek nem vehetők komolyan. Az asztrológiát a chiromantiához hasonlóan, semmi sem bizonyitja és ez hajdani professzorom szavai szerint: ugyanaz, ami a fotográfusnál a sötétkamra. A telepáthák s azok az emberek, akiknél megvan az ugynevezett hatodik érzék, amelynek reális valóságát bebizonyitották, — szintén tévedhetnek olykor. Ők sem istenek. Mégis ezeknek az analizisei nagyjából pontosak, nemcsak a multra és jelenre vonatkozólag, hanem arról is, ami az embert a jövőben érheti. Sajnos, az ilyen fenomének és zsenik, amilyenek a multban éltek, ma nagyon kevesen vanak. Érdekes, hogy legtöbbjük a zsidóságból került ki. Ma prof. Rafael Scherman az a fenomén, akiről meg kell emlékezni.

Mind a többi: párisi hinduk, amsterdami asztrológusok, Kelet és Nyugat titokzatos erői — komolytalan meselények az ezeregyéjszakából és vidám kalandregényekbe illő figurák.

Dráva Kálmán:

Vers a szivemről

Ravatalos az én szépséglátásom
őszi tonnyadások csodavirágja a szivem.

A szivem: mint alkonyi harangszó visszhangja
kék erdők, távoli tanyák felett,
mindent betöltő nyugtalan dobogás
de fáradt és szép,
önmegnyugtató örökös várakozás
valamire és valakire,
aki épen ily asztrális, lehelet-finom,
mint ez a pompázatos kitárult alkonyi láz,
alkonyi dobogás,
alkonyi visszhang...

Az én szivem: a vágy.

Őnagysága bundája

A tél elején nagy bundaellenes agitációba *fogott* a bécsi állatvédő egyesület, mondván: a legnagyobb lelketlenség, hogy az ugynevezett lelkes állat, az ember, egyszerüen lenyuzza a más állat bőrét, hogy magát prémekbe bugyolálja. A nagyságos asszony, aki ragaszkodik a bundához, nem is sejti, hogy micsoda kegyetlen kinhalállal pusztul el az a szerencsétlen állat, a melynek irhája általa megkivántatott. A nagyságos asszony azt sem sejti, hogy micsoda kegyetlen kinokat szenved a szerencsétlen férj, amig a bunda árát kigombolja magából. A nagyságos asszony, aki ragaszkodik a bundához, egyáltalában nem sejt semmit, hogy kinek, vagy minek a bőrét nyuzzák le amig uj bundájában mutatkozhatik a korzón.

A bécsi állatvédők tehát proklamációt adtak ki, amelyben *felhivják a hölgyeket, hogy ne hordjanak bundát.* A felhivás szörnyü képet festi a prémes állatok szenvedéseinek. Egy ilyen állat sokszor napokig kinlódik a csapdában amig jön a prémvadász és lelövi. A Sealskin-bundát fókabőrből készitik. A fókákat a tengerből a partokra terelik és a partokon lebunkózzák és sokszor a még élő állatokat megnyuzzák. A Breitschwanz-bundához a karakul bárányok szállitják az anyagot. A még meg nem született bárányok bőréből lesz a Breitschwanz-bunda. A karakul-juh anyákat ütlegelik, kinozzák, amig ki nem pofozzák belőlük a magzatukat. Évente huszmillió mókusnak kell életét feláldoznia a mókus-bundát viselő emberiségért. Az állatvédők mindazokat, akik nem restelnek bundában járni, bünrészességgel vádolják meg a védtelen állatok meggyilkolásában. Ne viseljetek bundát — adta ki a jelszót az állatvédő egyesület. — Londonban már nagyszerü prémimitációt gyártanak és az imitált prémből készült bundához nem füződik egyetlen egy állat kinhalála sem.

Az állatvédő egyesület ezzel tulajdonképpen hadat üzent a szücsöknek. A szücsök nyomban felvették a feléjük dobott keztyüt és ellentámadásba léptek. A bibliából vett idézettel bizonyitották, hogy maga a jó Isten gondolt arra, hogy az állatok bőréből ruhát csináljanak. Meg vagyon irva ugyanis Mózes könyvében:

És mikor csinált volna az Ur Isten Ádámnak és az ő feleségének bőrből ruhákat, amelyekbe őket öltöztetné...

Az első szücs tehát maga az Isten volt — mondják a szücsmesterek, akik bizonyitgatják, hogy a prémhez nincs semmi köze a kinzásoknak. Az állatvédők éhhalálra akarják itélni a szücsöket. A bestiákat kimélik, hogy az emberek pusztuljanak el. Nem hölgyeim, az ilyen hipokrita jelszavaknak ne üljenek fel, mégis bunda, a bunda! — jelentették ki a bécsi szücsök és annak igazolására, hogy milyen bundacsodákat képes a bécsi szücsipar teremteni a Kursalonban nagy bunda-divatbemutatót rendeztek.

A Kursalon előtt az állatvédők posztjai osztogatták röpcéduláikat »Ne hordjatok prémeket!« Benn a Kursalonban felvonultak a nagyságák. Ugy volt hogy a kereskedelmi miniszter is jelen lesz a divatbemutatón, de az utolsó pillanatban maga helyett egy osztályfőnököt küldött. A nagytermet zsufolásig megtöltötték a hölgyek és urak, akiket a Bunda tisztelete vonzott ide. A közepen egy keskeny korridor, azon sétáltak fel és le kedves próbakisasszonyok szemek kereszttüzében. A hölgyek a bundákat vizsgálták, az urak figyelme inkább a kisasszonyoknak szólott. Jöttek, egyre jöttek uj és uj próbakisasszonyok zavart mosollyal táncolva, hajladozva. Közben-közben feltárták a bundát és látható volt a selyem bélés, a melyre rózsák, lepkék és vad sárkányok voltak himezve. Miért kell sárkány a bunda bélésén? Talán a sárkány vigyáz, hogy el ne lopják. Ki az a nő, aki sárkányt visel a bundája bélésén? Egyébként hagyjuk, miért ne kapjon önagysága a pénzéért sárkányokat? És jöttek, egyre jöttek a bundák.

Egykori fókák, rókák, mókusok, hermelinek, macskák, nyulak, koraszülött bárányok és más vadállatok. Jött a bundák áradata. Hogy a hölgyek szivében mik dultanak, azt csak az első szücsmester tudná megmondani. A hölgyek irigyelték a próbakisasszonyokat, akik minden percben uj bundában libegtek át a szinen. És a férjek (titokban, pénzügyi okokból az állatvédőegyesület pártján) akik ott ültek elvirágzott nejeik mellett, nem nyomhatták el tetszésüket:

— *Sehr nett...*

Vajjon a bundára, vagy a próbakisasszonyra értették?

És csak jött a bundák végtelen sora. Remekmüvek. A bécsi szücsök kitettek magukért. Pedig ne tessék azt hinni hogy a szücsmesterség olyan egyszerü dolog, veszem a prémet és bundát, varrok belőle. Vannak szücsmüvészek, akik miként a festő a szinekkel, ugy bánnak ők a bőrökkel. A különböző állati bőrök egymáshoz illó összeállitása határtalan kombinációra nyit teret. Aztán nyulból *imitálnak tigrist, tigrisből nyulat* és a macska sem bolond, hogy bunda korában is macska maradjon. A szücsmesterségnek alchimiája van.

Egyre zudulnak a bundák, száz, kétszáz, négyszáz, nyolcszár bunda. Fázom és melegem van a sok bundától. Ha ezeket egymás tetejére raknák, egy kis hegy emelkedne a Kursalonban. Meg kell *fulladni a bunda-tengerben.* Levegőt! Levegőt! Ha most hirtelen csoda történnék és a prémek visszaváltoznának élő állatokká! Micsoda pánik támadna, micsoda sikoltozás törne ki a szép hölgyekből. Különösen a tigrisbunda megelevenedése volna kinos. De a *bizámpatkányok sem volnának kivánatosak.* A kis mókusok fejről fejre ugrálnának. A karakul-bárányok szomoruan bégetnének. A csikók kirugnák maguk alól a selyem bélést és nyeritve száguldnának körül a teremben, közben halálrataposnák a szegény kis nyulakat, amelyeknek *eszerint nem is volna* érdemes ujból megelevenedni. Egyébként is kérdés, vajjon ezek az állatok nincsenek-e megelégedve a sorsukkal. Mi jobbat kivánhatott volna magának a csatornában a bizám-patkány, minthogy prémes bőre egyszer majd a *nagyságos asszony illatos fehér bőrére* fog borulni...

Egy titkot sikerült megtudnom szücsi körökből. Egyes bőröket ugy szabnak fel, hogy keskeny sávokra szabdalják, a sávokat pedig ujból összevarrják, mi által egy bőrből két bőr nagyságu prémet nyernek. Szóval nem igaz, hogy egy rókáról nem lehet két bőrt lenyuzni, amely tapasztalattal gazdagabban hagytam el a bunda-divatbemutatót, miután előzőleg a kedvesem hagyott el éngem. A bunda miatt, akit a drágának megtagadni éppen a fóka állatok nagy szenvedéseire való tekintettel megtagadni szivem volt.

Majd elfelejtettem a közeljövőben a bunda divatja: a perzsa.

Eos

CSAK

Dr. OETKER féle

BACKIN

SÜTŐPORRAL SÜT!

Dr. Oetker képes receptkönyve körülbelül 200 elsőrendü receptet tartalmaz 51 illusztrációval. Ára 5 dinár. Kapható mindenütt. Ha valahol nincs raktáron, irjon közvetlenül a következő cimre:

Dr. Oetker d. z. o. z., Maribor

ALAKOK

Mentő

(Itt az ügyeletes szobában mindenekelőtt a telefonok keltik föl figyelmemet, az »eset-telefonok«, melyek két egymással szemben levő asztalon néznek farkasszemet, mint háboruban a várakozó ütegek. Ezeken a hallgatókon sohasem hallanak kedélyes, nyugodt szavakat. A rendőr kemény, hivatalos hangja szól ide, segitséget kérve, vagy a hozzátartozók, többnyire a nők rimánkodnak töredezett mondatokban, az indulat és kétségbeesés nyelvén, bő fölkiáltójelekkel: Segitség...! Irtózatos...! Az Isten...! Amikor belépek, két telefonon beszélnek. Ezt hallom: »Itt a mentők...« »Mentők...« Mi történt...? »A pontos cimet...« Teréz körut, de hány...? Azonnal... »Ebben a pillanatban...« Két orvosnövendék, szinte egyszerre, lecsapja a kagylót, már utrakészen föláll, a következő másodpercben gépkocsik kanyarodnak a ház elé, sivit a tülök, lobog a vöröszászló ünnepélyes, szinpadi izgalommal, mennek, hogy a város valamelyik ismeretlen részében utolérjék a rohanó végzetet. Este háromnegyed nyolc. Egy kis fegyverszünet következik. A telefonok hallgatnak. Akik lezuhannak valahonnan, most másznak föl, akik beveszik a mérget, most irják bucsulevelüket. A mentőorvoshoz):

— Milyen napjuk volt?

— Mint máskor. A péntek eléggé nyugodt.

— Melyik a legmozgalmasabb nap?

— A szombat, a kocsmázások miatt és a hétfő, a munkaszünet után, mikor a munkások szürke hangulatban, csömörösen bemennek a gyárba. Ekkor történnek az ipari balesetek.

— »Mindnyájunkat érhet baleset.« Ki csinálta ezt a jeligét?

— *Kresz* Géza ur, a mentőegyesület megalapitója.

— Mikor?

— 1900 körül.

— Már olyan klasszikus, mintha egy latin remekiró irta volna.

— Patinája van. Mi történt tehát ma?

— *(A naplóba pillant.)* Eddig ötvenegy kivonulás volt. Nem is sok. A mult héten a hirtelen fagy, a szélvihar husz százalékkal felszökkentette az eseteket. Elcsuszások, lábtörések, zuzott sebek. Téglák, cégtáblák potyogtak. Ma kora reggel szülésünk volt, utána nyavalyatörös összeesés, az Aggteleki-utcában, tizenegykor ficamodás, délben tettetés, egy hiszterika ájulási rohamot szinlelt, de semmi fizikai bajt nem észlelhettünk, délután ötkor lugmérgezés, nyomban utána »önlövés«, fejbe, halálos kimenetellel, elmebeteg szállitás, előállitás a fökapitányságon, két heveny »szeszmérgezés.«

— Hogy kezelik a részegeket?

— Előbb megszagoljuk őket, aztán próbáljuk lábra állitani, ammoniákot tartunk az orruk alá, ha ez sem segit, akkor mesterséges légzés. Megjegyzem, külföldön már az áramütötteket is sikerült életrekelteni mesterséges légzéssel. Két »idegen test.« Egy hároméves kislány tüt nyelt, egy ötéves fiu egy kétfilléres. Mióta behozták a rézpénzt, a gyermekek előszeretettel gyömöszölik a kétfilléreseket a gyomrukba.

— Takarékperselynek gondolják. Mit csinálnak ilyenkor?

— Pépes dolgokat etetünk velük s megfigyeltetjük őket. Mütét csak bélelzáródáskor.

— Mi volt az első esete?

— Tizenkilencéves medikus korombon éjfélkor egy »önlövéshez« hivtak. Pacsirtamező-utca 21. Tömeglakás, riadt emberek, a földön egy sápadt csavargóféle, átlött fejjel. Ma is emlékszem rá.

— Egyéb eseteire?

— *(Tünődik.)* Őszintén szólva ezek mind elmosódtak. Mesterség. De az első az élmény, egy életre szóló. Sohase felejtem el. Azóta itt dolgozom. Immár huszonnégy éve.

— Tapasztalt már egyéni hálát is?

— Néha leveleket kapok a hozzátartozóktól.

— Az öngyilkosságok?

— Statisztikák szerint 1867. óta a számuk mindenütt a világon megkétszereződött. Hogy miért? Mindenki másképen magyarázza: a szociológus az általános nyomoruságot hozza föl, a gazdasági pangást, az idegorvos, az idegesség és elmebetegségek elszaporodását, a pap a vallástalanságot, a politikus azt, hogy nem hallgatnak rá, épen őrá. Mi csak segiteni igyekszünk.

— Mi a legtöbb öngyilkosság bevallott oka?

— A család.

— Ó a család, a család. Az a kedves, meleg családi kör. *(Este van, este van, kiki nyugalomba...)*

— A pörpatvarok, a viszályok, az örökös torzsalkodások. Első helyen áll tehát a család.

— Aztán?

— A szerelem. Egy darabig, a háboru alatt apadtak a szerelmi öngyilkosságok, de most ismét elérték a régi, békebeli szinvonalat. *(A szerelmi öngyilkosságok aranyparitáson.)* Utánuk következik az anyagi ok, a munkanélküliség, csak azután a betegség. De leggyakrabban nem tudjuk, hogy mi birta rá az embereket arra, hogy elvessék az életüket. Ekkor ezt jegyezzük be naplónkba: »ismeretlen ok.«

— Szóval se család, se szerelem, se munkanélküliség, se betegség, hanem ez is, az is, amaz is, minden együtt. Mondjuk az élet.

— Mondjuk az élet.

— A férfiak vezetnek?

— Dehogy kérem, a nők. Nálunk egy férfi-öngyilkosra három nő esik, épen megforditva, mint Angliában. Ott egy női öngyilkosra esik három férfi.

— Az angol férfiak *gentleman*-ek.

— Lehet. A nők arányszámát cseléd-jeink szökkentik oly magasra.

— A férfiak közül kik végeznek leginkább magukkal?

— Az ipari segédszemélyzet.

— Mivel?

— Ez a koroktól és az országoktól függ, mert az öngyilkosságoknak is van valami divatja. Ma a méreg a divat nálunk. Főkép az aszpirin, melyhez mindenki hozzájuthat s a gáz és a lug. Valaha a foszfor divatozott. De foglalkozási ágak szerint ki-ki más mérget választ. Az orvosok morfiumot, a gyógyszerészek és ápolónők kokaint, a fényképészek ciankálit. Második helyen áll a gázmérgezés. Háboru óta az önlövés egyre ritkul. *(Jobb mást agyonlőni.)* Öngyujtást évek óta nem láttam. Hogy ugy fejezzem ki magam, ki ment a divatból. *(Régi, nemes halál: Brutus temetése, Portia lángot nyelt.)* Az akasztás sem kedvelt halálnem, pedig Angliában első helyen áll. Ott az öngyilkos férfiak zöme kötél által hal meg, az öngyilkos nők pedig, hogy kárt ne tegyenek szépségükben, vizbe ölik magukat. *(Ophelia eszelős tüzéreivel és siró koszoruival.)*

— Melyik az öngyilkosok hónapja?

—Tudvalevőleg a május. *(Im wunder schönen Monat Mai.)* Ekkor hág tetőpontjára a statisztikai görbe, de juniusban, juliusban, augusztusban és szeptemberben is elég magas. Később lefelé rokkan. A hideg őszi és téli hónapokban egyre kevesebb az öngyilkosság, noha ilyenkor legtöbb az anyagi gond.

— A nap melyik szakában fordul elő leginkább?

— Délután. Ugy látszik az öngyilkosok meg akarják még várni azt a napot, az utolsó napot...

(Csörömpöl a telefon. Mit jelentenek? Uj lugmérgezést. Gyorsan az »eset-táskát.« Háromféle eset-táska van: viztáska, tüz-táska és méreg-táska. Megtekintem őket. A viz-táskában száraz, meleg ruha, bluz, szoknya és nadrág, a tüz-táskában lepedő az égett felületekre, kenőcs. A méreg-táskában, melyet minden esethez elvisznek, koffein, adrenalin, lobolin, morfium, aether, rézgálic-oldat hánytatóul, ammoniák, magnézia, hipermangán, gyomorcsöppek, ezüstnitrát, az ujszülöttek szemébe, jód, állati szén, oltótü, kanál az orvosságokhoz, ragtapasz, pólya és géz, gyomormosócső, vastagabb a felnőtteknek, vékonyabb a gyermekeknek, szájterpesztő, oxigéntömlő, száj maszkkal. Ámulva szemlélem ezt a mozgó patikát. Mi mindent ki nem találtak az emberek, hogy felebarátjaikat életben marasszák. Sajnos azonban ők is kitaláltak mindent, hogy ne maradjanak életben.

Kosztolányi Dezső

Esetem Piculával

Irta: Szegedi Enil

Ha az ember szabadságát vidéken tölti, helyesen teszi, ha senkitől se fogad el tanácsot.

Nekem a legjobb barátom adta a tippet. Elutazásom előtt berontott hozzám és igy lelkesedett.

— Utazol kérlek. Pompás. Jót tesz egy kis levegővältozás. És mondd kérlek szépen hová szándékszol utazni?

Meghatott ez a baráti érdeklődés. Hiába jól esik, ha valaki érdeklődik irántuk.

— A tengerpartra megyek ilyenkor télen legjobb ott . . . Hogy hová? Hát Splitbe feleltem.

— Splitbe? — ismételte mélázva kitünő barátom — miért nem Dubrovnikba?

— Miért éppen Dubrovnikba?

— Van ott egy kedves ismerősöm, egy néni. Panziót tart, ott jól élhetnél és főleg olcsón, tudom kevés pénzed van.

Ezt jól tudta. De én csak maradtam Splitnél. A barátom a fülemet kezdte rágni. Leült és beszélt, hogy milyen ideális hely az a panzió: családias, csendes, hegytetőn van, olcsó a néni . . . Lefestett egy gondviselő angyalt. Ez a néni tejbe vajba fog fürészteni, anyám lesz anyám helyett.

— De kérlek, szakitottam félbe — én amoda akarok menni.

— Szóval nem fogadsz el tőlem szivességet — pattant fel jóltevőm. Javadat akarom. Irok egy pár sort Gudrun néninek és meglátod sose fogod elfelejteni, hogy oda mentél.

Mit tehettem, ekkora előzékenységgel szemben. Beleegyeztem. A barátom sietve megirta a levelet és én másnap elutaztam a Gudrun nénihez — pihenni.

*

Egy angyal ez a Gudrun néni. Azt se tudta hová tegyen. Hogyisne mikor régi ismerőse ajánlólevelet adott nekem.

Igy kerültem fel a negyedik emeletre.

Azt mondta legyek elnéző. Ugy kezelt, mint a saját fiát. Két nap mulva tökéletesen azt hitte, hogy a fia vagyok. Elküldött a halcsarnokba. Harmadik nap én vittem a kenyeret a pékhez. Gudrun néni édesen mosolygott. Azzal vigasztalt, hogy éppen olyan okos vagyok, mint az ő megboldogult fia és olyan szép is.

Képzelem milyen lehetett az a gyerek. A barátomra haragudtam, a nénire nem. Ilyenek a jó barátok és ezt nevezte öh idilikus helynek.

*

Ebédeltem.

A néni macskája felugrott az ölembe és bizalmasan dorombolt.

— Sicc! — mondtam én.

A cica nem mozdult. Lelöktem és ez volt a végem, mert ebben a percben belépett a néni.

— Piculám — sikitotta — édes Piculám gyere ide, az a csunya bácsi lelökött . . . na gyere ne sirjál, dádá csunya bácsit . . .

Azt hittem viccel a néni, de tévedtem. Üldözni kezdett. Este egy hajszálat találtam karfiolban. A borban egy inggombot. Narancsot vacsoráztam, mert szerencsémre a néni abba nem dughatott be semmit. Reggel nem tisztitották ki a cipőm. A csengő nem szólt. A kávém hideg volt.

Séta közben rájöttem, hogy a macska az oka mindennek. A néninek ez a Picula több volt, mint a férje, a gyerekei, több volt mint én, aki ugy hasonlitok a fiára.

Délben Picula ujból felugrott az ölembe. A néni a tükörből figyelt.

Szerettem volna oldalba vágni, de megsimogattam a Picula szőrét és udvariasan engedtem, hogy beletegye a lábát a levesembe. A főzeléket már egy tálból ettük.

Ebédután a néni odajött hozzám. Mosolygott és megsimogatta a hajamat.

— Az én szegény Gézám is igy szerette a Piculát, együtt ettek, együtt aludtak.

— Kár hogy nem haltak meg együtt — gondoltam és én is mosolyogtam. Ebédután elmentem ebédelni egy közeli vendéglőbe.

Bosszut esküdtem Picula ellen, de Picula került. Csak délben jelent meg pontosan és beleült a levesembé. A néni oda volt a boldogságtól. Én csicseregtem és mikor a néni egy pillanatra elfordult belecsiptem Picula vádlijába.

Ettől eltekintve jó dolgom volt. A néni nagyon szeretett, mert látta, hogy én is szimpatizálok az édes szép cicussal és szinte féltékeny lett, mikor egyszer a szoba cicussal kezdtem enyelegni. Vagy a cicus, vagy a cica gondolta. Én persze a cicust választottam volna, ha lett volna választójogom.

Egyszer délután lefelé jöttem a lépcsőn. Picula ép jött felfelé. Beugrottam egy váza mögé és vártam. Szuszogni se mertem negyed óráig. Picula nem jött. Később tudtam meg, hogy a cica meggondolta a dolgot, visszafordult és lement a konyhába.

Bosszuvágyam csak fokozódott. Soká elmélkedtem a baráti szeretetről és rájöttem, hogy veszedelmes dolog, ha az embernek van egy igazi barátja. Mert, ha ezt a fényes ötletet egy rosszakaróm, vagy egy futó ismerősöm adja, rögtön átláttam volna a szitán, de legjobb barátom küldött ide ebbe az ideális panzióba.

Picula tovább garázdálkodott. Soha még macskát igy nem gyülöltem, mint ezt, igaz hogy soha macska még igy nem froclizott velem. De tehetetlen voltam vele és a nénivel szemben, mert könnyelmüen előre kinfizettem a panziót s igy kénytelen voltam türni, hogy Picula megegye a sonkástésztámat. Még az sem vigasztalt, hogy kevés volt rajta a sonka. Ami volt azt is a Picula ette meg. Gyengeségem tudata keserüséggel töltött el és tiszta lelkemben egy éjjel megfogamzott a gyilkosság rettentő gondolata. A néni és Picula között kellett választanom. A lelkiismeretem azt sugta, hogy Piculát tegyem el láb alól. Ha azt a szegény cica tudta volna. De nem tudta.

Az alkalom késett és kétségbeesetten gondoltam arra, hogy Picula megtorlatlanul ussza meg az ügyet. Elutazásom előestéjén végre sikerült. Picula szerelmes volt belém és gondolta, ha együtt eszünk, együtt is alhatunk és befeküdt az ágyamba. Ott szundikált a paplamom. Bezártam az ajtót és csikorgó fogakkal lecsaptam Piculára. Ő felébredt és könyörgő szemmel nézett rám. Megragadtam a nyakát és ő nem ellenkezett. Hagyta, hogy fojtogassam. Igazi hős volt, de ez nem enyhitette dühömet. Ujjaim görcsösen a nyaka köré fonódtak és . . .

Ebben a pillanatban a paplan alól cincogás hallatszott. Elengedtem Piculát és felrántottam a takarót. A párnámon öt kis Picula hevert. Picula anya volt, s nem volt szivem bántani.

*

Másnap elutaztam. Bucsuzásnál Gudrun néni megigérte, hogy rólam nevezi el az egyik ujszülött macskát és kért, hogy legközelebb, ha szabadságra megyek látogassam meg. Azt mondta meg volt velem elégedve. Én nem voltam.

Aztán hazajöttem pihenni. Ha legközelebb valamelyik jó barátom el akar utazni, Gudrun néni panziójába küldöm. Kiváncsi vagyok, mi történt a kis ujszülöttel, aki nevemet viseli.

Könyvujdonságok

Barbusse: Az erő	64·—	din.
Roheim: Magyar néphit	74·—	„
Hegedüs: Sir Douglas	44·—	„
Shaw: Matuzsálem	88·—	„
Ferenci: Pszichoanalizis	34·—	„
— Idegés tőnetek	34·—	„
— A hiszteria	17·—	„

Megrendelhetők a

Minervart. könyvosztályában

Fedora hercegnő

Irta: Ermó

Feodora nem származott hercegi családból, csak irigyei nevezték el igy a leányt, mig aztán rajta is maradt ez a név.

Nem érdemtelenül.

Feodora nagyon szép volt. Én magam még nem találkoztam, szebb, tökéletesebb nővel. Karcsu mint a nádszál, de tökéletes formákkal. Arcának színénél szebbet elképzelni sem lehetett. Koromfekete haj és kék szem. Járása könnyü, egész magaviselete határozott, beszéde nyugodt, meggondolt. Okos leány volt, univerzális tudással, de nem fölényes.

Gyülölték.

Soha senkinek nem vétett egy szóval sem. Mégis gyülölték. Halálosan. Engesztelhetetlenül.

Hogyisne. Mindenkinél szebbnek lenni, okosabbnak, különbnek lenni, nagy bün. Hátha még valaki mindenkinél jobban is öltözködik.

Pedig egyszerübben öltözködni már nem lehetett. Lehet, hogy azért, mert nem tellett — a bátyja szerényfizetésü mérnök a gyárban — de valószinübb, hogy nem is akart. A ruháit — ezt mindenki tudta — ő maga varrta. De milyen ruhák voltak azok! Egy-egy költemény minden darab. Bár az én véleményem az volt, hogy nem is a ruhák voltak szépek, hanem azon a csodás alakon minden rongy fenségesen áll.

Amikor a forradalom ereje egészen idáig a kis jugoszláv gyárvárosig vetette ki és egy szál ruhácskában érkezett meg, sápadtan, beesett arccal, szemében a kiállott rémületekkel, agyoncsigázva, betegen, a nők őszintén sajnálták és mindenki segitségére sietett. Bátyjának állást szereztek, neki ingyen orvost és gyógyszert. De ahogy egészséges lett, és ott, a szemükláttára lett a roncsból Istennek egy gyönyörü emberpéldánya, érthetetlen módon, szinte öszszebeszélve, kerülni kezdték. Azok, akik ideérkezése után kultuszt csináltak belőle, azok voltak az elsők, akik elmaradtak mellőle. A többiek is, mind, asszony, leány egyaránt.

— Miért? — kérdezte tőlem egy gyönyörü nyári hajnalon, amikor egy bálból hazakisértem, görnyedve egy hatalmas virágváza sulya alatt, melyet, mint a szépségverseny diját, a sok intrikák ellenére, az objektiv ifjuság mégis vele nyeretett meg — miért, hogy nem szeretnek? Moszkva, temető, édes anyám siria oly messze, és itt senki, egy megértő női szív, akihez néha menekülhetnék. Megörülök igy, egyedül, sehol egy meleg, baráti pillantás, jégheggyé merevedik, ha valakihez közeledem. És miért, hogy kezdetben éppen ellenkezőleg viselkedtek? Miért vonták meg tőlem a szeretet baráti melegét, mondja, miért?

A kérdésre, kérdéssel felelem:

— Feodora, maga tényleg nem tudja, miért nem szeretik?

Olyan őszintén nézett rám, hogy el kellett neki hinni.

— Nem, nem tudom. Maga, talán, tudja?

Hallgattam.

II.

Nemsokára elkerültem a fővárosba. Uj emberek, uj látások, uj élet hozsonnázott felém. A kisvárost egészen elfelejtettem. Feodora arca néha-néha még felködlött előttem, azután az is elmaradt.

A villamoson valaki a nevemen szólitott.

Megismertem. Feodora hangja volt.

Örvendezve siettem feléje és kezet akartam nyujtani. De csak félutig jutottam el. Megdöbbenve, hangtalanul néztem rá.

— Igen, igen, én vagyok. Feodora. Ugy-e nem lehet rámismerni?

Édes jó Istenkém, mi lett ebből a gyönyörü lányból!

Arcán csunya, beforradt sebek éktelenkedtek. Egy, hosszu, vörös, görbe vonal futott le a homloktól a szem mellett egészen az állig. A másik oldalon a fültől az arc közepéig két párhuzamos vonás. Döbbenetesen csunya volt igy, ezekkel a mély sebekkel, csak a szeme maradt a régi, napsugaras, gyönyörü kék szem.

— Mi történt magával Feodora?

Felsóhajtott.

— Autószerencsétlenség. A gyár autóján tettünk kirándulást. Bátyám vezette. Gyönyörü sima ut volt. Nagy sebességgel mentünk. Kocsi jött velünk szembe, Vasilij ki akar térni. Közben a fék elromlott. Neki egy fának, én hosszu ivben kirepülök. Fejjel bele a fába. Agyrázkódás. Sokáig élet és halál között. De most már, — tette hozzá élénken — semmi bajom. És hála Istennek bátyámnak semmi, de semmi baja sem történt. Csak repült egy nagyot bele a puha szátásba. Alig ütötte meg magát. Az autó sem ment tönkre, szépen ki lehetett javitani.

Nem tudtam, sirjak-e, vagy nevessek, hogy ezt milyen örvendve mondja. Ő nevetett.

— Emlékszik — kérdezte hirtelen, — hogy egyszer panaszkodtam magának arra a közönyre, ami, ott, engemet körülvett. Nem volt szép tőlem. Visszavonom. Ha látta volna, mennyire velem éreztek. A kórházszoba állandóan tele virággal. Egy pillanatra sem hagytak egyedül. Mindenki ápolni akart. És most is. Jók kedvesek. Drága emberek. Igy, ilyen őszintén együtt érezni egy jöttment idegennel.

Egy szörnyü gyanu ébredt fel bennem, ennek a hirtelen jött ajnározásnak láttán.

Meg kellett kérdeznem:

— Feodora, maga igazán hisz ennek a szeretetnek az önzetlenségében?

— Miért? — riadt fel. — Igen. Igy van, ahogy mondom. Maga mást gondol?

Hallgattam.

Szegény, szegény, jó Feodora hercegnő.

Az ezernyelvü szinpad

Nemzetközi ünnepi szinjátékok és Mozart-ciklus Párisban — Hotel, turizmus, müvészet és attrakciók — A Világ zinpad a Népszövetségnél — A Bácsmegyei Napló számára elmondta Firmin Gémier

A Bácsmegyei Napló kiküldött munkatársától

Páris, március hó.

— Ezuttal én kérettem Önt — fogadott mosolyogva Firmin *Gémier*, az Odeon-szinház közismert igazgatója, a nemzetközi szinházegyesület alapitó elnöke. — Bizony szolgálatot tesz az egész szinházi ügynek, ha már most jóelőre tudomására hozza a nagyközönségnek, hogy mi mindent tervezünk a tavaszi nemzetközi ünnepi játékokra és már mi mindent sikerült összehoznunk.

— A szinmüvészet erősen szenvedett az egyes államok elzárkózása következtében, mert hiszen *szinház és zene a legnemzetközibb müvészetek*. Nagy szükségük van a nemzetközi összemüködésre. Minden haladást leirhatatlanul előmozdit, ha a szinmüvészet szakembereinek módjukban áll megismerni a különböző országokban elért szintechnikai eredményeket. De a szinészeknek nem kevésbbé van szükségük az egymás ismerésére! Hogy a magam példájánál maradjak: Valaha szentül meg voltam győződve róla, hogy nálam jobban Ibsent játszani nem is lehet. Csak mikor aztán a Theatre Antoine-nal külföldi körúton voltam az északi államokban: vettük észre, hogy amit mi játszottunk az mennyire nem volt Ibsen akkor értettük csak meg igazán a norvég óriást! Arról nem is akarok szólani, hogy *a szinjáték és zene nemzetköziesitése mennyire békemunka*. Közelviszi a nézők tömegét idegen országok lelkületéhez: lehetetlenné teszi a nemzetek közötti ellenségeskedést és gyülölködést, mert hiszen elfogultak mindig csak az ismeretlen iránt vagyunk, amit félreértünk.

— Ezek az indokok birtak rá tavaly, hogy kezdeményezzem a *Világszinpad-Egyesületet* megrendezzem a szinmüvészet első nemzetközi kongresszusát és kapcsolatosan az első »Festival du Printemps«-t, a különöző országok szinmüvészetének összehasonlitó együttesét egy szinpadon. Nem állitom, hogy az első kisérlet mindjárt teljes sikert eredményezett volna. A kongresszus megtartása volt a könnyebb rész, mely eléggé sikerült is. Nehezebb volt a dolog a Világszinpaddal, mert a nagy müvészcsoportok utaztatása, a szinházbérlet s előadások tömérdek költséggel kapcsolatosak. Eleinte mindenki valami álmodozó idealistának nézett engem és a nagy szinpadok egyáltalán nem akartak hallani a nemzetközi »Festival«-ról. Mikor aztán látták, hogy komoly a dolog és hogy az akadályok és fondorlatok engem a kiviteltől vissza nem riasztanak, akkor hirtelen mind jelentkezett, de akkor már késő volt: a kitüzött határidő közelgett és nem állott már módunkban kellőkép megszervezni mindezeknek a vendégjátékoknak a rendjét.

— Nos azt akarom tudatni az Önök müértő és szinházismerő közönségével, hogy tanultunk a mult tévedéseiből és hogy *az idei Festival a tavalyit minden tekintetben felül fogja multni*. A nemzetközi kongresszusról, mely a szinházlátogató nagyközönséget csak közvetve érdekli nem is akarunk szólani. A tavaszi »Festival« maga, idén két részből fog állani. Egyik rész, mely már minden tekintetben elő van készitve, még a plakátjai is ki vannak nyomva, az öt darabra, illetve *tizenöt estére terjedő Mozart-Cyklus*. Előadásra kerül francia nyelven a »Figaro Házassága«, a »Szöktetés a Szerájból«, az olasz nyelven (a milánói Scala előadásában) a »Cosi Fan Tutte« és a »Don Giovannie« és végül (piéce de résistance!) Bruno Walter igazgatása alatt a »Varázsfuvola« németül. Noha közvetlenül ezelőtt várja a párisi nagyopera a bécsi állami operaház látogatását, biztos vagyok benne, hogy ez a mi osztrák operaelőadásunk is roppant sikert fog eredményezni. Az előadások estéi is meg vannak már állapitva: az első operaest május 25-ikén lesz, az utolsó junius 22-ikén. A drámai előadások összeállitása jóval nehezebb — mindenekelőtt gazdasági szempontból, minthogy a nyelv idegen volta, mely a zenei előadások látogatottságát csak kevéssé befolyásolja, a drámánál bizony megnehezíti a nagyközönség osztatlan érdeklődését! Ezzel szemben a drámai szintársulatok utaztatása kevésbbé költséges s igy aránylag olcsóbb helyárak mellett játszhatnak. A drámai előadások tervezete még nincs ilyen pontosan megállapitva és erről ma még nem is akarok programot adni. Annyit mégis elárulhatok, hogy sikerült biztos igéretet kapnom már most a newyorki *Guilde*-től, az angol *British Drama League*-től, látni fogunk egy elsőrendü norvég társulatot, egy kitünő madridi szinházat, sőt azonkivül egy katalán táncescoportot és exotikumnak egy eredeti japán *Nő*-t a tizenharmadik századból japán rendezésben. Természetesen a legnagyobb sulyt helyezem a német szinmüvészeire, de erről a pontról még most nem szivesen beszélek. Elég annyi, hogy összeköttetésben állok ugy a német nagykövetséggel, mint az osztrák követséggel, hogy *Reinhardt*-ot várom és hogy nem ez lesz az egyetlen társulat, mely német nyelven fog játszani.

— Mint tavalyról, sajnos tapasztalásból tudjuk, a legnagyobb nehézség a dolog pénzügyi része. A nemzetközi szinházegyesület nem kereskedelmi vállalat. *Az eszméért* dolgozik és semminemü haszonra nem reflektál. Nagyon fontos azonban, hogy biztositani tudjuk a várható idegen társulatoknak az anyagi sikert és nagy bai volt, hogy ez tavaly nem állott módunkban. Idén erre forditottuk legnagyobb igyekezetünket és örömmel állapithatom meg, hogy nemcsak biztosak vagyunk vendégeink anyagi sikerében, de módunkban áll már az érdeklődő társulatoknak már most előre hozzávetőleges, számadással garantálhatni ugy az előrevárható kiadásokat, mint bevételt. Igy kaptuk meg az emlitett amerikai társulatot is, melynek pontos számadatokat bocsáthattunk rendelkezésére. Ez persze nagy munkával járt. Csak példaképen emlitem, hogy tárgyalásokat folytattunk minden országbeli vasuti társulatokkal és jelentékeny kedvezményeket kaptunk mindenütt az érkező szintársulatok részére. Egyidejüleg összeköttetésbe léptünk a párisi szállodásszervezettel. Több mint háromszáz szálló mutatkozott hajlandónak vendégeinket kedvezményes áron elhelyezni, sőt propagandánkat is elősegiteni. Az ünnepi játékokra érkező idegeneknek egy utazótársasággal való összeköttetésünk révén kedvezményes összeg ellenében adjuk az egész Festivált: Utazást második osztályu német vasuti kocsikban, vasuti étkezéseket, Párisban szállodát, tartózkodást, ellátást autókirándulásokat a környékre, Versaillesbe, Fontainebleauba, Malmaisonba és természetesen a Festival összes előadásait. Mindezt egyesitve aránylag csekély összegért: Berlinből például mindez együtt két hétre nyolcszáz, egész hóra ezerkétszáz márkába fog kerülni, ugyanez Prágából egész hóra ezer márkába, Budapestről fél hóra kilencszázöt és egész hóra ezeregyszázhetven márkába és igy tovább. Egyébként az idevonatkozó közelebbi részleteket, illetőleg a nemzetközi szinpadtársulat (Société universelle du Theatre Rue du Clichy 9. Paris) bárkinek szivesen nyujt pontos felvilágositást. Természetesen gondoskodtunk arról is, hogy a szinielőadások rentabilisek legyenek az egyes szintársulatok részére is. A hatalmas Champs Elysées szinházat, melynek napi bevétele a százezer frankot meghaladja, sikerült napi tizezer frankért bérbevennünk, az ötezer-hatezer frankba kerülő nagy páholyokat már előre kibérelték a külföldi követségek, minisztériumok stb. az egész Festival tartamára és már most háromszáznegyvenezer frank áru jegy kelt el a Festivalra.

— Lássa — fejezte be magyarázatát Gémier — milyen praktikus és technikai szorgoskodás kell ideális célok megvalósitásához. De maga a nemzetközi szinház eszméje is halad! Összeköttetésbe léptem a genfi Nemzetközi Munkahivatallal, hol nagyon szivesen fogadtak, sőt egy helyiséget is adtak részünkre a Hivatal saját épületében. Sőt szeptember havában, a Népszövetség következő ülésszakára egyidejüleg *a nemzetközi Mozart-cyklust Genfben fogjuk megismételni és lehetőleg a tavaszi Festival különbözőnyelvü drámai előadásait is.*

Benedek Károly

Morris Rosenfeld

Hová? . . .

— Egy lánynak —

Hová, hová szép gyermekem?
Még éjjel van, nem látod?
Még nyugszik minden kint és bent,
Kihalt uccákon néma csend.
Most volna csak édes az álmod!
Még a virág fejét dlomba hajtja,
Még hallgat halkan minden fészek alja
Mindenki alszik — csak te nem!
Hová, hová szép gyermekem
Hajnal előtt ilyen korán?
»... Megyek kenyér után.«

Hová, hová szép gyermekem?
Hideg van és már este lett.
A városra már éj feküdt,
Elült a lárma mindenütt. —
Utad könnyen elvétheted . . .
S ha nem mosolygott rád a nap,
Az éjtől ugyan ki mit kap?
Hiszen süket, vak, szivtelen.
Hová ily későn gyermekem
Olyan mahón, olyan sután?
»... Megyek kenyér után.«

Forditotta Vidor Imre.

Aranyat ér

az a könyv, amely megtanit arra, hogyan kell olcsó és eredményes

reklámot csinálni

Ez a könyv

Dr. Szabó László:

A HIRDETÉS

cimü könyve **Ára 60·— din.**

Megrendelhető a

Minerva rt. könyvosztályában

Madárfióka a viharban

Regény. Irta: Gál Ottó (1)

Galiciában találkoztam vele először. 1916. karácsonya táján.

A háboru még javában dühöngött. De a lobogópántlikás, nagyszáju lelkesedést már elfojtotta a sok kiontott vér és elnyelte az ezerujju, profán kezeivel mindenfelé bekopogtató nyomor. Ujra hétköznapokat éltünk. A megvadult embercsordák belül már lélektelen közönnyel, de még az arcukra erőltetett fogvicsorgató álarccal kivánták és vették egymás vérét. Azon a frontszakaszon, ahol én voltam, éppen ugy, mint egyebütt.

És valami bágyadt örülni-nem-tudással fogadtam azt a késő éjszaka érkezett parancsot, amely zászlóaljunkat néhány napi pihenőre egy jóval a front mögött fekvő városkába vezényelte vissza.

Amikor reggel felé, az időben és térben végtelennek tetsző, uttalan agyagföldön megtett menetelés után megérkeztünk, szakaszomat: a sártól-viztől és a lövészárok szennyétől maszatos bakákat nagy ügygyel-bajjal beszállásoltam az e célra előre kijelölt házakba, ahol elkeseredett vendégszeretettel fogadták a zsivajgó és káromkodó társaságot: majd magam is lakás után néztem. Tisztiszolgám, akit előre küldtem, hogy a sok szennyes ütött-kopott viskóban egy lakható zugot keressen, ahol csöndesen megbujva kialhatom magam, négy megfelelő szobát is talált. Némi habozás után után egy fiatal, csinos hadiözvegy házában telepedtem le. Talán hihetetlen: de valóban minden hátsó gondolat és parázna számitás nélkül, csak azért itt, mert a szobája megejtően barátságos és galiciai mértékkel nem is mérhetően tiszta volt.

Tiz perc mulva már egy — azt hiszem — kenyérdagasztásra is szolgáló, forró vizzel megtöltött teknőben ültem pőrén és buzgón, bár kilátástalan igyekezettel próbáltam megszabadulni a hónapok szennyétől. Fürdés után, a megtisztálkodás kéjével és jóleső bizsergésével minden tagomban, fáradtan ágyba tértem. Még meghagytam szolgámnak, hogy csakis zord ezredesi parancsra kelthet fel és a falnak fordulva elmerültem a lecsukott szemhéjaim mögött hullámzó, feneketlen mélynek tünő, de álmotkináló sötétségtengerben.

Már alkonyodott, amikor felébredtem. Fejem kóválygott a sok alvástól. Kimerültebb és életuntabb voltam, mint a pihenés előtt. Mire az öltözködés régélvezett piperés és aprólékos müveletében kielégültem, a levegőtől rettegő, fösvény számitással kiszabott ablakocskák már csak halódó utóját hozták a szobámba a beesteledni készülő nappalnak. Még lehörpintettem néhány kortyot a feketekávénak dédelgetett zavarosbarna langyos folyadékból és utnak indultam szolgámmal a századiroda felé.

Szomoruan valami névtelen melanchólia átkával terhesen kigyózott előttünk a városka főuccája. Testes szinte zsirosnak tetsző hófellegek csüngtek felettünk és fakó világitásukban az uccát szegélyező viskók és házacskák zsuppal és náddal fedett tetejükkel, papirmaséból kivágott, egysiku játékszereknek látszottak. Sehol semmi élesebb fény, vagy erőteljesebb kontur nem vegyült a barna és szürke szinárnyalatok szelid ölelkezésébe. A festő vásznán giccs lett volna ez a kép, de itt, amint valószerütlen és mégis sajgón élő valóságában recehártyámra vetődött, fájdalmas rezonanciára talált a szivemben. Néha mesziről felmorajlott egy-egy ágyulövés és az utált és rettegett zörej, mint rosszkor ejtett, baljóslatu következményeket sejttető hármaspont tolakodott befejezetlen gondolataim közé.

A századirodában felvettem az esedékes kéthavi gázsimat és minuciózus gondossággal simitgattam ki a csipkésszelüre rongyolódott bankjegyeket. Pontosan beosztottam a pénzt. A felét hazaszántam az édesanyámnak. A nekem mindennél drágább, koraösz, szomoru asszony otthon a maga külön, talán az enyémnél is nehezebb harcát vivta az élettel: az életért, szivósan elkeseredetten, de már-már — mint a leveleiből kivettem — el-ellankadó hittel és hunyó reménnyel. Egy negyedrészt valahova egy erdélyi városkába kellett küldenem. Egy leánynak, akit a háborus sors sodort a karjaim közé és akihez a sok magányos éjszakán buta becsületességgel ápolt, de már veresszinétvesztett és csak emlékéből élő szerelem füzött. A fenmaradó összeget a magam részére tettem félre, apróbb bevásárlásokhoz, ajándékokra ha majd a kilátásba helyezett néhány heti szabadságot megkapom.

Miután a bankjegyeket pénztárcám rekeszeiben megfelelően elkülönitve elhelyeztem, a tisztiétkezde felé vettem utamat.

A századirodától nem messzi, egy nyomoruságos, pálinkaszagu vendéglőben teritettek vacsorához. De a sivár környezetben ünnepi lakoma várt reánk.

Már éjfélutánra járhatott az idő, amikor a zászlóaljparancsnok hirtelen komolyravált hangon gátat parancsolt a borfolyam elé, amellyel a tiszti társaság: kiki a maga civil- vagy kadett-idejéből: a boldog békéből idesugárzó reminiszcenciáját locsolgatta, mint gondos kertész a hervadó virágait. A tisztek szótlan meglepődéssel kapták fel fejüket a szokatlan hangra. Mert ez a kiskunsági származásu, de a közös hadseregben osztrákkáfeledkezett őrnagy csak odahaza volt vasszigoráról és rézgombon-légypiszkot-kereső pedantériájáról messze földön hires és rettegett legény, de idekünn sej, ahol rezet még nagyitóval sem lehetett találni: sem a bakák mundérján, sem egyebütt, pajtáskodó és néha kedvvel virtuskodó kuruccá vedlett vissza.

De a hajnalig tervezett bus borozgatásnak ime mégis véget kellett vetni és most már előkerültek a hazulról hozott, ütött-kopott, világotjárt kártyák és az imént még holdvilágszinü és liliomillatu hangulatban merengő tisztek szemeire kiült a pénzéhség felfelcsillanó, viszataszitó fénye.. Én óvatosan visszautasitottam a meghivásokat. Ismertem már jól a multból ezeket a kártyacsatákat. A nyerők nagyuri nyugalmát. A vesztők köpködő kétségbeesését. Megtapogattam pénztárcámat a zsebemben: nem! Nem szabad kártyáznom! És nehogy kisértésbe essem, egy óvatlan pillanatban kiosontam a szobából.

Odakünn már másik arcát mutatta a karácsonyra készülő tél. Hólepel boritott mindent egyenletesen. Mennyire fehér és szentséges hólepel. És nagy-nagy megnyugtató csöndesség lebegett a rajos csomókban lefelé igyekvő hópelyhek között. Az időjárás szeszélyes változásai mindenkor kényuri hatalommal kormányozták hangulatomat és a hópelyhek e csöndes és szelid játéka előtt most is szeretet és béke után sóvárgón nyitottam ki a szivemet. Megbékült lélekkel tartottam hazafelé...

Az ucca már néptelen volt, mint mifelénk otthon a temető ilyentájt.. Már nem lehettem messzi a lakásomtól, már szineztem az álmot, amit álmodni fogok elalvás előtt, amikor néhány méternyire előttem, az egyik mellékuccából egy sötétruhás, hangosan zokogó nő bukkant fel hirtelen és mielőtt még a meglepődés bénitó bilincseimet lezárhattam volna magamról, elrohant mellettem. A sötétben zengő sirása, mint csodálatos hárfa hangja, mint láthatatlan, de selymes tapintásu fátyol szállt utána. szinte éreztem az arcomon a lágy, simogató hangok enyhitését. Megnehezült szivvel, megejtve fordultam vissza. Utána kiáltottam... Nem állt meg... A fehér havon röpülni látszott sötét ruhájában. Éreztem, hogy vége az éjszakai nyugalmamnak, ha meg nem tudom, mi fáj ennek az asszonynak itt a havas éjben, a viszonylagos békében itt az élet-halál-harc tőszomszédságában.

— Egy asszony sir itt az embercsordák magányában és részvétlenségében. Talán anya, ki fiát, talán lány, ki szerelmét siratja — gondoltam és teljes irammal utána vetettem magam.

Amikor beértem, megragadtam a karját. Megállt. Hátát egy földfeléhajló-tetejü viskónak támasztotta. Már nem sirt. Csak a szaladástól szapora lélegzetvétele közé keveredett néha egy-egy eltévedt zokogó hang. Kérdéseimre nem válaszolt. Fejét madonnásan félvállra ejtve, csöndes, alázatos megadással várt... Arcát, amelyet fantáziám hamvas-fiatalnak és vonzó szépségünek szinezett, nem vehettem ki teljesen, mert a fejét boritó fekete sál: felül a homlokát, alul az állát apácásan eltakarta.

— Miért sirt? Ki bántotta? — kérdeztem ujból, most már sürgető kivácsisággal, arcához egész közelhajolva. Erre ujból felbuggyant belőle a sirás. Minél inkább faggattam, annál keservesebben sirt. De a zokogó hangok, mint holmi szivbemarkoló motivumai egy furcsa, meleg zenének, melódikus egészbe olvadtak. Akkor még nem tudtam, hogy a szépensiró nőnek nem szabad hinni és meleg részvét fojtogatta mellemet, sötét tanácstalansággal. De annyit belátam, hogy nem állhatunk tovább a késő éjben, csillogó hópalásttal a vállunkon. Beléje karoltam.

— Jöjjön, — mondtam — majd hazakisérem! Engedelmesen megindult velem a lakásommal ellenkező irányban, és testét most már csak hangtalan zokogás rázkódtatta. És igy mentünk egyideig egybefonódva, sötét csüggedtséggel egymás mellett: én a messziföldről idehajszolt, mindentérző, minden bajban megbotló furcsa madár és itt mellettem a párom: a lengyel hattyu, vagy tán zsidólány-holló, aki ki tudja milyen sötét tragédiák emlékét őrzi a feje felett enynyihányszor elviharzott háboruból. Hol vad, szörös kozákkezek, hol meg ekeszarvtól kérges bakakezek kivánciskodhattak a testére: fájó-durván, kins szemérmetlenséggel. A győző jogán! És ő előbb tán sirt, a földre vetette magát, ellenkezett összeszoritott combokkal, miközben szemgolyója fennakadt a rémülettől, talán elájult: a lélek elszállt belőle és nem érezte a szakállal övezett italos szájakból arcára fröccsenő nyál undok hidegét. De később talán nem is ellenkezett. Adta a testét annak, aki kivánta. Hiszen néha egy jobb falat meleg étel, cicomás ruhadarab, vagy cseppnyi csipős bor járt ki érte. És talán, ha egy melegszavu, megnyerő fiu hajolt fölébe...

— Itt lakom! — szólalt meg egyszerre a nő németül, de lengyel akcentussal, puhán és sirás nyoma nélkül a hangjában, egy ház előtt megállva, amely a többihez hasonlóan elmerült a csöndben és némaságban, valószinütlenné téve, hogy emberek laknak odabenn.

— Itt? — kérdeztem és már mentem is be a nővel, máris bódultan és lázasan, éjjeli pillangóként lánghozláncoltan.

Benn nem volt szabad lámpát gyujtanunk. Kémektől félt a hadvezetőség. Sötétben tapogatóztunk és én ujra hivő, tapasztalatlan gyermekké váltan vezettettem magam, puha kezén csüngve, felajzottan a sötétség misztikumától. Levetettük nedves felsőruháinkat. Fürge, ügyes ujakkal tüzet gyujtott a kályhában és már dohogott és duruzsolt is a vasalkotmány. Mi meg a tüz köré telepedve mohón, szomjasan szivtuk magunkba a meleget. Csakhamar forró tea és cigaretta szelid mérge kotorászott ernyedt idegszálainkon.

— Jó igy itt, — mondtam hálásan és csöndes boldogsággal a nő felé — a sok szenvedés és a durva férfitársaság után, kettesben, meghitten a csöndben és sötétben. Ez az éjszaka egy oázis: a jóérzés oázisa a szenvedés sokhónapos szenny-Szaharájában. Jó volna lefüggönyözni az ablakokat nehéz fekete drapériákkal, minden kis nyilást eltorlaszolni a világosság elől, hogy ez az éjszaka örökké tartson, különváltan a többi éjszakától, az időtől elorzottan.

Mély sóhajjal válaszolt mind e bensőmből felbuzgó szavakra.

— Miért sóhajt? Mi fáj? Feledje el most ez éjszakára minden gondját, bánatát. Gondolja, hogy ez az óra a kezdettől fogva van örökké tart. A nihil van előtte és a sir: a halál van mögötte. Vagy gyónjon nekem...! Öntse ki szivéből a fájdalmat és adja át nekem... Én magamra vállalom a szenvedés minden töviskoszoruját és kiiszom a kin csordulásig töltött poharát... — És mellé léptem vigasztalón és hizelkedőn és talán inkább az alkalmon kapva megsimogattam selymes tapintásu, puhán göndörödő hajfürtjeit...

És már a mellemen zokogott... Fejét a vállamra hajtotta és ujból hallgattam sirásának csodálatos zenéjét... Simogattam, csittitgattam, testvéries együttérzéssel, ismeretlen bánatán osztozkodva... De két kemény melle a mellemhez szorult... éreztem térdei almás gömbölyüségét... Halántékom már lüktetett... Karjaim a derekára tévedtek: magamhoz szoritottam... Szája máris az enyémet kereste, lázas magafeledkezéssel, asszonyosan, követelően...

És amikor elpihentünk és csöndesen beszélgettünk egymás mellett, néha felijedt bennem az éjszaka furcsasága, a helyzet fonáksága. Itt mellettem az asszony vagy lány, akinek csak a sötétben elmosódó profilját láttam a kályha felparázsló világitásában, azt sem tudom honnan jött, mivé lesz, ha elhagyom, és mégis sirása, nevetése, hangja, csókja vérembe lopózott és éreztem, hogy mindez több egy éjszaka muló kalandjánál, több és szentebb egy muló érzéki fellobbanásnál. Csak gondosan titkolt, csókokbafojtott megfejtésü bánata kinzott és mert, mint a frissenszurt seb a sziv táján, és sajgott a tudatomban titkotkereső vigasztalásrakészen. De ő valami névtelen ijedtséggel, érthetetlen elzárkózással menekült kérdezősködésem elől ujból a csókokba és szinte dühvel tapasztotta be a számat a szájával...

Valami utálatos gyanu vetődött fel bennem, ágaskodón, bizonyitásravárón és e gyanu ki-kialvó fényénél izzadó homlokkal gyüjtögettem az adatokat a vélt igazsághoz. Igen: egy egyszerü, talán már régóta bevált fogás volt tőle... Komédiázás idegeim érzékeny billentyüin... A szépen modulált sirás közben talán elégedetten vizsgálgatott odakünn. Mert mégis kellemesebbnek tünhetett, hogy baka helyett tiszt akadt a horogjára... Nem voltam szentimentális, tudtam, ha pillanatnyilag nem is gondoltam rá, hogy mind e csókoknak, majd az iménti ügyes és kellő fokra hevitett ölelésekre és a müvészi odaadásra gondoltam... Kinek kell a vásári szerelem itt a halál árnyékában...? Becsapott! Nem érdemel kiméletet és nehogy ostobának tartson, de főleg, hogy én ne érezzem magam becsapottnak, durva szavakba öntve, orditó szemrehányással vágtam elébe gyanumat.

Nem kiáltozott... Nem sikoltozott, hamiseskürekész meggyőzniakarással... Még nem is tiltakozott... Csak magábaroskadt, foszforeszkáló fénnyel felvillanó fájdalommal, mert szinte látni véltem az éjben, amint fájdalma a transzcedentális határt átlépve alakot öltött a térben.

Forró szégyen öntött el... De a szó már elröppent a számról és mint kilőtt puskagolyó, sebetejtve csapódott le, visszavonhatatlanul és ő megalázottan, türniakarással emelte ki a szólöveget a szivéből:

— Elteszem ezt a sértést is emlékül, a többi sok közé, amiket a háboru alatt kaptam, tisztektől... közkatonáktól... mindenkitől, akinek utjába kerültem és őrzöm itt belül nyomorult magamban, bosszutvárón és visszaadásrakészen. Ón, talán joggal is hányja reám mind e gyalázatot és szennyes gyanuja talán nem ártatlant érint. Hiszen a karjaiba dőltem első szavára. De csak, mert a részvét őszintesége sugárzott magából... És, istenem, hogy milyen epedő szomjuhozással vágyódom a részvétre, milyen sebfelmutató, társtalan fájdalommal keresek valakit, akiben megtámaszkodhatnék itt a viharban: én az elsodort és elszáradt falevél... De az igazságtól messzi járt... Nem a testemet árultam az uccán... Az apámtól jöttem, akit hatvan évével és sánta nyomoruságával börtönbe zártak. Lecsukták, mert a rémetlátó és saját magától is ijedező parancsnokság kémet sejtett benne... Talán fel is akasztják holnap — lihegte most már el-elcsuklón — és én egyedül maradok itt az ösztönök őserdejében... És, jaj, — sikoltotta — csuszok a lejtőn lefelé, és nem lesz, aki visszatart...

(Folyt. köv.)

Elegánsan, olcsón és divatosan akkor öltözködik, ha ruháját, felöltőjét a szolidságáról ismert cégnél:

SONNENBERG i DRUG

kész férfi-, fiu- és női konfekció áruházában, valamint **angol uri szabóságában** szerzi be.

SUBOTICA, Karadjordjev trg 9

LÁNG L. GÉPGYÁR R. T.
BUDAPEST

LÉGSÜRITÖS és LÉGSÜRITŐ NÉLKÜLI
DIESELMOTOROK
KÉPVISELŐ 1965
SOMOGYI LÁSZLÓ okl. gépészmérnök
SZUBOTICA, Kralja Aleksandra ul. 15

Habendorfer Kratzenfabrik
Jos. Schöler, Althabendorf (Böhmen)

KRATZEN
aller Art

Nitschelhosen, Florteilerriemchen, Plüschwalzendraht etc., etc.
1763

Szőlőtelepitők!

Megrendelhetik szükségletüket az ültetéshez, valamint a hányok pótlásához

INGUSZ TESTVÉREK

Budasi és királyhalmi szőlőgazdaságában nevelt fajtiszta, portojtásos, valamint egyszerűen iskolázott, gyökeres szőlővesszőkből.

Posta: Palić—Šupljak Sürgönycim: Ingusz Palić
Telefon: Palić 3 2229

FIAT AUTÓK

összes tipusai és alkatrészei állandóan raktáron. **Uj, hosszabb lejáratu részletfizetési feltételek.** Több kevéssé használt régi FIAT-kocsi olcsó áron kapható. Modern, nagy javitóműhely.

Bánáti főképviselő:

Jovan Raubinger
Veliki Bečkerek, Krunska ulica 27.

Ugyanott egy szép nagy motorcsónak eladó
2057

Tölgy-fürészhulladékfát

vaggontételekben állandóan szállit a

Mitrovačka paropila d. d.
Sr. Mitrovica
1286

REJTVÉNY

A mult számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

Koszoru

Tokaji aszu

T T T T T T á

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes sorok: 1. Kincs. 6. Oskár. 11. Saone, 15. Kisasszony férje, 17. Itatós, 19. Tirol, 20. Fiasko, 22 Bur, 24. Und, 26. Tör, 27. Álom, 28. Ginu, 30. Tom, 32. Mozi, 33. Sas, 34. Tuti, 35. Irok, 37. Rés, 38. Halotti beszéd, 39. Dom, 41. Ganz, 42. Dsin, 43. Sec, 45. Apai, 47. Ali, 49. Azur, 50. Ne igyál a medve bőrére, 51. Arra, 52. Pia, 53. Anod, 54. E e e, 55. Lett, 58. Ijed, 61. Apo, 62. Váltógazdaság, 63. Ica, 65. Zeng, 66. Enen, 67. Gim, 69. Ring, 70. Mea, 71. Akt, 72. Ária, 73. Mág, 75. Ind, 78. Adó, 79. Anémia, 82. Öngól, 86. Leonardo Davinci, 88. Barna, 89. Vakit, 90. Zuhan.

Függőleges sorok: 2. Ikaros, 3. Nit, 4. Csók, 5. Sas, 6. Ost, 7. Sziu, 8. Kornevillei harangok, 9. Anod, 10. Ryl, 11. Sef, 12. Aria, 13. Oja, 14. Nestor, 14/a. Hibás, 16 Boris, 18. Tul az operencián, 21. Közepeurópai idő, 23 Anton Flettner, 25. Borsszem Jankó, 28. Gula, 29. Uitz, 30. Tied, 31. Mozi, 34. Tag, 36. Kén, 39. Danea, 40. Maire, 43. Széna, 44. Credo, 46. Iga, 47. Amp, 48. Ida, 49. ARA, 55. Láz, 56. Elem, 57. Toga, 58. Idea, 59. Eset, 60 Dán, 63. Irmag, 64. Angela, 67. Gratia, 68. Maori, 74. Sion, 75. India, 76. Dodi, 77. Menu, 80. Mer, 81. Anna, 82. Örv, 83. Lat, 84. Tiz, 85. Sch.

Mult heti számunkban közölt keresztsoros rejtvényt megfejtették 68-an. A kézi festésü hirlaptartót sorsolás utján Jeszenszky Jocika (Subotica, Zagrebačka ul. 1.) nyerte meg, akit arra kérünk, hogy portóköltségre sziveskedjen beküldeni bélyegben 5.— dinárt.

„Dendra“ 1934
Gyümölcsfa karbolineum

téli permetezésével biztositja a jövő évi bő gyümölcstermését. Használandó levélhullástól rügyfakadásig. Kapható:

Schweiger M. Lajos
vegyészeti ipar **Subotica**
Telefon: 85 — Tolstojeva ul. 19

A nagy titkot megfejtettük!

Miért keresnek a mi kiparusiel5ink olyan sokat?

Mert csak mi

nyujtunk szenzációs kedvezményeket és igy mindenki *náluk* vásárol értékpapirt részletfizetésre

Képviselők

azonnal jelentkezzenek, ha állandó és nagy keresetre akarnak szert tenni

Zorić i Pivč vić, Split, Marmontova 3
1810

Tüzifa és szén

legnagyárak és malmok részére bármely állomásra szállitva legolcsóbban kapható

Ács Andor Subotica
2201

B. Topo án
JUHÁSZ PÉTER
müfestő és vegytisztitó
ruhákat fest és vegyileg a legszebben tisztit
Szolid árak, gyors és pontos kiszolgálás.
Vidéki megbizatásokat gyorsan és pontosan elintéz

Mielőtt épitkezéshez mész-, cement-, gipsz-, oltottmész-, fedőlemez- vagy más épitkezési anyagokban, vagontételben vagy kisebb mennyiségben **szükségletét beszerezné, kérjen ajánlatot**

Sipos Sándor mészterme'őtől
SUBOTICA, I. Sokolska (Gombkötő) ul. 6. Telefon 868 és 867

Olcsón eladó egy 85 HP félstabil Lanz-féle lokomobil, egy 5 HP kocsira felszerelt Lange & Wolf-féle benzinmotor, továbbá a következő téglagyári gépek a legjobb állapotban: Ganz-féle téglaprés, sima hengermü, riflizőhengermü, konstanzi tetőcseréppprés automatikus levágó asztallal, hornyolt és hódfarku cserép gyártására, felvonókészülék, transzmissziók, hajtószijak, csapágyak, tüzkapszlik, cserépszáritó-deszkák és rámák. Közelebbi felvilágositással szolgálnak **Schwarz Testvérek Novisad,** Ribni trg 11
1904

Hová megy fényképeztetni magát?
Megyek Gergics foto Rekord mütermébe
Aleksandrova ulica (Nemzetivel szemben).

3371

Butort
izléses és jó minőségben, mértányos árban, részletre is
Nagy Varjas Rókus
asztalos mesternél
VI. kör, Vukovićeva ul. 38 (Cirkepiac)

Középiskolai, polgári összevont magánvizsgákra és
ERETTSÉGIRE
a legjobb sikerrel készit elő
GALGOCZY TANINTEZET
BUDAPEST
Mária Terézia-tér 3
10518

Utazóbőröndök,
aktatáskák, női ridikülök, pénz-, szivar- és cigarettatárcák, óriási választékban olcsón kaphatók **Schager Henrik** bőröndös és bőráru speciális szaküzletében, Subotica, Aleksandrova ulica 1.
Javitásokat, megrendeléseket szakszerűen vállal. 11422

BUTORSZÖVETEK

Selyem ripszek	Moquettek
Brokátok	Matracgradlik
Damasztok	Szőnyegek
Velourok	Futók

az összes kárpitos kellékek nagyban és kicsinyben.
ZSÁKOK, PONYVÁK, ZSINEGEK, KÖTÉLÁRUK
Mintákat vidékre is küldünk.

Weitzenfeld és Társa
Subotica Detail: Városi bérpalota. Engros: Vilsonova ul. 7.

ÁTFEST **apretiroz szöveteket selymeket stb.**

manufakturisták részére
a szükségelt szinekre, gyári árakon, modern gépekkel:
Weisz Hermina festőgyár, Novisad
Tulajdonos: **Weisz Vilmos** okleveles mérnök
2011

Vigyázzon, ha ekét vásárol,

mert csakis az a valódi EBERHARDT-féle ULMI-eke, ha a

védjeggyel van ellátva

Ilyen ekéket a következő cégeknél kaphat:

Subotica: **Szenes Kálmán**
Novi Sad: **Ohler-Blattmann**
Velika Kikinda: **Braća Radović**
Sombor: **Knézy Péter**
Bačka-Topola; **Guba József Utódai**
Stara Kanjiža: **Bata Károly**
Senta: **Zentai Béla**
Čantavir: **Keresztény Fogyasztási Szövetkezet**
Novi Bečej: **Richter Hugó**
Bajmok: **Vajda & Fischer**
Martonoš: **Koiss János**

1558

Hotel „Crikvenica"

C R I K V E N I C A

Szobák kilátással a tengerre 40—60 dinár. Szobák udvari kilátással 25—35 dinár. Februártól májusig 50% engedmény. Etterem a házban. Szobaelőjegyzés ajánlatos

884

BÉCSI VÁSÁR

1928. március 11—17
(a Rotundében március 18-ig)

Külön kiállitások:

Reklámkiállitás
A bécsi szőrmeszalónok kiállitása
Automobil és motorbicikli kiállitás
Villamos kocsi kiállitás
Müszaki ujdonságok és találmányok
Utépitő gépek kiállitása
Nyári lakások (villák) kiállitása

Vizum nem szükséges. Vásárigazolvánnyal és utlevéllel szabad határátlépés Ausztriába. (Magyar átutazó vizumot a vásárigazolvány alapján a határon lehet kapni.) Jelentős kedvezmények a jugoszláv, osztrák és magyar vasutakon, a dunai és adriai hajókon és a légi forgalomban. Mindennemü felvilágositással szolgál és vásárigazolványokat is (40% – dináros áron) kiad a

Bécsi Vásár R.-T., Wien VII.

valamint a Leipzigi Tavaszi Vásár tartama alatt a Leipzigi Információs Iroda, az Osztrák Vásári Hivatal és a következő tiszteletbeli képviseletek:

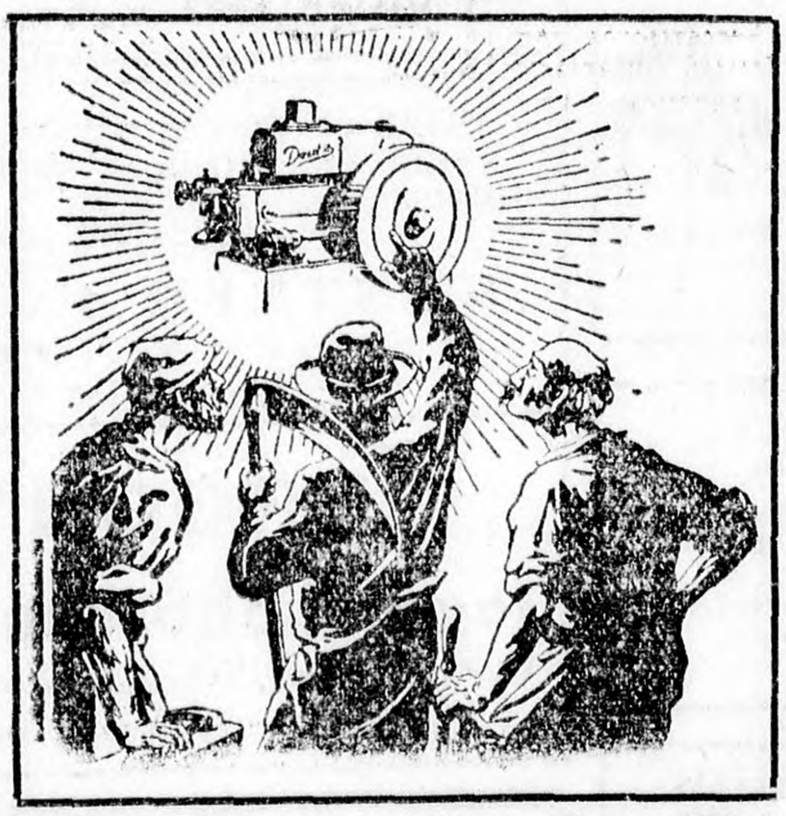
Suboticán:
Első Jugoszláv Szállitmányozási R.-T. Schenker & Co.
Suboticai Kereskedelmi és Iparbank

Sentán: **Breitner Zsigmond**

1333

Deutz-kismotorok

Petroleumra 2, 4, 6 PS nagyságban
Diesel- és szivógázmotorok
Fagáztelepek

GYORS SZÁLLITÁS

KEDVEZŐ FELTÉTELEK

Erdős Henrik és Társa

NOVISAD — VEL. BEČKEREK

2-25

Tanácsos, hogy a „PUBI"

mindig nálunk legyen. A legerősebb, a legbiztosabb és mégis bársonypuha gummispecialitás. Ha ezt kéri, minden gyógyszertárban megkapja és pedig kétféle minőségben „PUBI ELEFÁNTCSONT" vagy PUBI TRANSPARENT":

1050

CHOCOLAT LA CIGOGNE

NAGY SORSJÁTÉK!

Vásároljunk La Cigogne csokoládét nagy nyereményekkel.

Minden tábla csokoládéhoz a nagysághoz képest egy vagy több kép van becsomagolva.

Csak 40 kép kell egy nyereményhez

A következő tárgyak nyerhetők: karkötő-óra, asztali óra, fényképező készülék, gramofon, gyors- és kerékpár. Szives felvilágositással a sorsjáték ügyében szolgál minden jobb kereskedés.

Engros-árak miatt forduljon a csokoládégyárhoz

D. PECHMAJOU & CIE ZEMUN

1786 **Telefon 56**

SUBOTICA **SEVER D. D.** **Telef. 5-84**

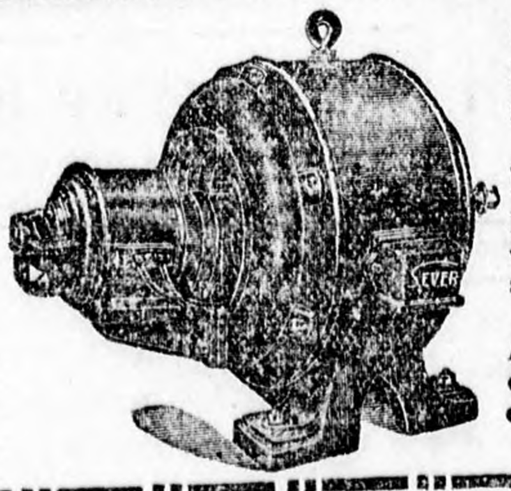
ELEKTROMOS GÉPEK GYARTELEPE

KEPVISELOSEGEK:

Brandt i Kortman
BEOGRAD
Skopljanska ulica 3

Ing. W. Cvetanović
NIŠ
Namenjina ulica 41

Ing. Gj. Mihajlović
NOVISAD
Voj. Bojovića ulica 27

Gyárt és javit:
Mindenféle elektromos gépeket és szerkezeteket.

Raktáron tart:
Motorokat, dynamókat vas szigetelő tartókat, stb. elektromos cikkeket. 10890

Az általunk gyártott és javitott gépekért egyévi jótállást vállalunk.

Legolcsóbb HUSVÉTI locsoló parföm
Nagyban és kicsinyben

KAICS

illatszertárban kapható
Rudićeva ulica

Kagyenyedi **Kovács Arckenőcs és Borax-szappan** évtizedek óta a legjobban bevált csodás hatásu **arctisztitó és arcszépitő.** **Kapható mindenütt!** Főraktár: **Drogeria HERCL Subotica, Aleksandrova ul. Telefon 165.** 2135

HEGYI FÜLÖP

női konfekció áruháza, SUBOTICA

tisztelettel értesiti a t. hölgyközönséget, hogy a tavaszi ujdonságok árusitása megkezdődött és kéri azok sz. megtekintését.

2413

☛ Olcsó árak!

Kedvező fizetési feltételek!

Állami

osztálysorsjegy-elárusitókat keres

a most kezdődő 16. ciklusra BRAĆA A. VASIĆ sorsjegy-árusitása, Beograd, Cvetni trg, amely a legnagyobb és a legtöbb szerencsét hozó elárusitó Jugoszláviában. — Előnyben részesülnek: bankok, váltóüzletek, könyv-, papir- és egyéb kereskedések valamint nagytőzsdék.

Kedvező feltételek. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás.

2309

Uj! **Uj!**

2403

Feltétlen szüksége van

minden kereskedőnek, gyárosnak és iparosnak a teljesen ujonnan átdolgozott Szerb-Horvát-Szlovén Királyság

II. kiadásu

1928. évi Cimtárára

Már csak nagyon kevés példány raktáron

Használja ki az alkalmat! Rendelje meg azonnal!

Jugoslavensko Rudolf Mosse A.D. Beograd TERAZIJE 25

240 dináros havi részletre

már kaphat elsőrendü keményfa hálószobát, hajlitott széket, konyhaberendezést, iróasztalt és minden más butort

BOTHE I EHRMANN D.D. ZAGREB LERAKATA

GUSTAV FISTER ml. SUBOTICA

VII. Fra Ješe trg 6 **Barátok temploma mellett**

2187

I-a bükkhasáb
I-a gyertyán
és vegyes keményhasáb felaprítva és hasábban legolcsóbban kapható

DEUTSCH

telepén
B. Sudarevićeva ul. 73

199

Az elegáns hölgynek mielőtt kalapot vásárol,

megtekintésre ajánlom magammal hozott eredeti **bécsi** és **párisi** modeljeimet

1624

Választékban a legnagyobb és elismerten a legizlésesebb

»ESTERKA«

modell kalapszalon

Aleksandrova ulica

Zongorák Hegedük, Csellók, Fuvolák Harmonikák

legnagyobb választékban és legolcsóbban

S. MACHNITZ

hangszeriparlelepén.

Antunovićeva ul. 1.

(Reich-palota mellett.)

Almát, étkező- és vetőburgonyát, narancsot, citromot, fügét, diót, szilvát, száraz körtét nagyban a legolcsóbban szállit

KUNTNER JAKAB

gyümölcsnagykereskedő **SOMBOR**

Telefon 155

2287

Nea Crem

legmegbizhatóbb arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR VÁROSHÁZA SUBOTICA

58

BURGONYA

vagontételekben

legolcsóbb napi áron

Lederer Velimir, Subotica, Manojlovićeva 7

Telefon 628 — Sürgönycim: „Konzerv"

945

Gazdák és komlótermelők

Komlózsineg nagy választékban kilogrammonként 25 dinár és feljebb, minőség szerint

Manilla-Sisal-kötözőzsineg Jugoszláviában legolcsóbban beszerezhető

AVRAM SCHIFF, NOVISAD

zsák-, ponyva- és zsinegnagykereskedőnél. Sürgönycim: JUTEŠIP Telefon 2403 Feltétlen kérjen mintázott árajánlatot

847

ELADOK

használható vasakat, transmissiókat, csapágyakat, 2 drb. uj 8 m.-es 2 ½-os traverzt, felvonószánt, géptisztitórongyot, stb.

Zoltán Engelsmann

Oslobodjenje ul. (Zentai) 133

Telefon 5-95

Autóbusz-közlekedés 1077

ELISMERT, JÓMINŐSÉGÜ

BUTOROK

hálók, ebédlők, szalonok, teljes lakásberendezések, meglepő styl, — különlegességek dus nagy választékban. Árban és minőségben utolérhetetlen

ÉDER KÁLMÁN

műasztalos és butorárudája Subotica, Vilsonova ul. 40

A PRAVNI FAKULTETTAL SZEMBEN

Vezérképviselet és gyári lerakat

furnir, enyvezett lemez és asztalos kellékekben

KARBIENER TH. ÉS FIAI

képesitett faiparos

Butorgyár :: Butorkivitel

Novisad, Željeznička ul. 86 — Telefon: 26-61

1734

SIRKÖVEKET,
temetői utánvéseket, valamint a kőfaragó szakmába vágó mindenemü munkákat legolcsóbban vállalja

Pank Gáspár

kőfaragó, Subotica
Somborski put és Gabonapiac sarok 61

Hirdetéseket

Sentán a Bácsmegyei Napló részére

Molnár Sz. Vince

vesz fel.

A Magyar Könyvtár

uj sorozata:

Harsányi Zsolt: Livia néni	Din.	12·—
Ibsen: Peer Gynt	.	16·—
D'Annunzio: Őszi alkony álma	.	4·—
Garády Viktor: Tengerparti képek	.	4·—
Rudolf Hercog: Az őrlás	.	4·—

Megrendelhetők

a Minerva r.-t. könyvosztályában

P. & C. HABIG és PANIZZA harisnyák, valamint **L.B.O.** uri és női harisnyák egyedüli lerakata csak **VUKOVICS GERŐ** cégnél **Subotica, hol a legszebb és legizlésesebb uri divatcikkek kaphatók.** — Szolid árak, pontos kiszolgálás

A Fonó- és Kötélverőgyár r. t.
Odžaci
ajánl a legolcsóbb árban és igen kedvező fizetési feltételek mellett

Manilla-, Sisal- és háromágu kenderkévekötőfonalat aratógépek részére

Kérjen árajánlatot!

432

Jelzálogkölcsönt
földbirtokra (amortizációsat is) folyósit

10—20 évre, olcsó kamattal a

Suboticai Kereskedelmi és Iparbank rt.

(a vesuti parkkal szemben) 370

2385

ELADÓ
szabad kézből más vállalkozás miatt: Egy gazdasági és egyben üzlethaz Feketiéen, a központ legfőbb helyén, ahol eddig már fiakker- és autóbuszvállalat, valamint mészárszék évtizedek óta be van vezetve. Továbbá motorikus daráló és szeckavágó üzem, mészárszék komplett berendezése, fiakker, kis omnibusz, társzekér és kocsi. Bővebbet a tulajdonosnál:

idősb BAUM JÓZSEF-nél FEKETIĆ

(Bačka) 63. sz.

Elsőrendü, legjobb minőségü

SZÉNA

2310

préselve, bálánként és teljes vagonrakományokban, a legolcsóbb napiárban kapható és azonnal szállitható

Gergely Samu fatelepén, V. Bečkerek

Tisztelettel értesitem az igen tisztelt HÖLGYKÖZÖNSÉGET, hogy tavaszi MODELLKALAPJAIM megérkeztek. Bármely időben vételkényszer nélkül

megtekinthetők **TESSA** kalapszalon

Subotica, Strossmajerova ulica 16. szám. (Huspiac)

Kirakatomban állandóan a legújabb modellkalapjaim vannak kiállitva

11294

ELADUNK
nagyobb tétel, prompt szállitható

NYÁR- és FÜZTÜZIFÁT

és

FÜRÉSZELTÁRUT

TÖLGY- és SZILTÜZIFÁT

Boszniai borovi és fichte anyagot

hajó és vagontételekben és nagyobb mennyiségü

kubikos- és házitalicskát

KISS PÁL ES TÁRSAI, SOMBOR

A régi és elismert Dr. Lehmann-féle városi arc- és kézikenőcs és krém

5211. szám alatt törvényesen védve. Békebeli minőségben, éjszakai használatra zsirtartalmu, nappali használatra zsirtalan (krém) arcviz, szappan és puder 3 szinben. — Eltávolitja a szeplőket, májfoltokat, patanázokat, bőratkát (mitesser) és az összes bőrtisztátlanságokat. Kenőcs 12 dinár, krém, arcviz, szappan és puder darabonként 10 dinár. Egyedüli raktár az egész S. H. S. Királyság területére:

Jugović gyógyszertár, Novisad

Postai szétküldés. Törvényesen védve az ipari jogokat védő hivatal által. Őrizkedjék az ártalmas utánzatoktól. Viszonteladóknak engedmény

1067

2081

Uj faüzlet!
Réval Adolf Subotica

Telefon 551.

Telep: Dunav Art. Puka ul. 10.

Dr. Šántha szanatóriummal szemben. Ajánl elsőrendü apritott tüzifát. Gyors és pontos kiszolgálás.

Dughagymát
hagymát, I-a rózsaburgonyát, válogatott vetőburgonyát, Woltmann rózsaburgonyát, I-a préselt szénát legjobban és legolcsóbban szállit

LEDERER JENŐ

bank és bizományi üzlete, főzelék- és gyümölcskivitel

NOVISAD, Vilson-tér 7. Telefon: 22—14

1790 Raktár: Temerinska ulica 38

Tavaszi szezonra
megérkeztek legujabb kész

Férfi és gyermekruhák

legszebb választékban. Továbbá legmodernebb és legfinomabb eredeti

Angol férfiszövetek

öltönyök részére különféle és csak

Szabott árakban!

Wiegenfeld Jaša, Novisad

Kr. Petra 13

1252

REUMA
Köszönőlevél
„Radio Balsamika“ laboratórium

Beograd

Kosovska 43

Az Ön **RADIO BALSAMIKA** gyógyszere, amelyből egyetlen egy üveggel használtam, teljesen kigyógyitotta reumámat. A második üveggel átadtam egy öreg embernek, aki öt teljes éve szenved reumában. A gyógyszer nála is kitünő hatást ért el és ma teljesen egészségesnek érzi magát. Nagyon szépen köszönöm, hogy volt szives reumámból kigyógyitani és kötelességemnek tartom, hogy a gyógyszert minden reumás betegnek ajánljam.

Celinšćaki Sv. Jana, 1928. február 23.

Kitünő tisztelettel

Franjo Celinščak

A **Radio Balsamika** *gyógyszert készíti, árusitja és postai utánvéttel szállitja* **Dr. I. Rahlejev „Radio Balsamika“** *laboratoriuma Beograd, Kosovska 43. és kapható minden jobb gyógyszertárban és drogériában.* 2043

Ujrendszerü butorhitel

Kamatmentesen, készpénzárakon

havi 150 dinár részlettől kezdve!

Kérjen képes ismertetést!

Szenti és Virág mübutorgyár

Subotica, Sudarevićeva ul. 51—56. Tel. 3-33

2 ÉVI HITEL
Mindennemü egyes és univerzális

asztalos- és bognárgépek

beépitett motorral vagy anélkül

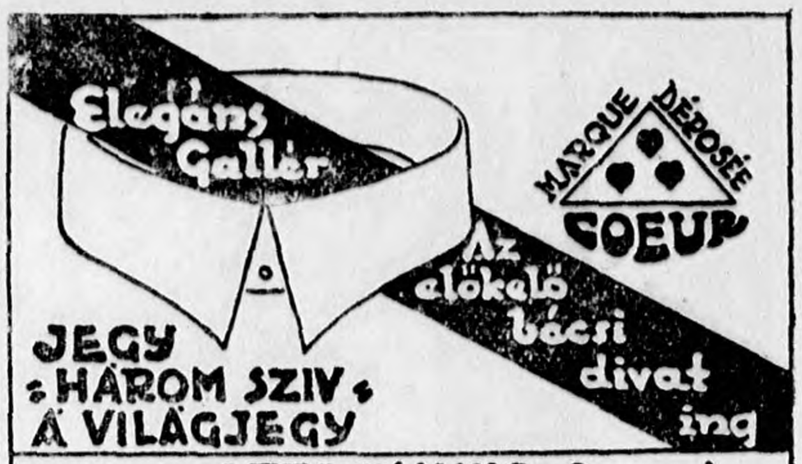
keretfürészek

Welker-Werke J. Wachstein

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel használt, jókarban levő komb. egyengető, csapoló, maró és vastagsági gyalu, marógép furógéppel és körfürésszel kombinálva.

1946

Fehérnemű **OTTO TAUSSIG & Co** gyár

WIEN XII. DUNKLERGASSE-13.

Vezérképviselet: **HOFFER i LEDERER Zagreb**

Könnyü mellékkereset mindenki részére

Napi 300 dinárt
kereshet, aki nagy ismeretkörrel rendelkezik. Ajánlatokat az Österreichische Anzeigen-Gesellschaft A. G. Wien, I. Brandstätte 8 címére kérjük „Täglich Dinar 300“ jeligére. Csak németül levelezünk.

1969

Zást. znak.

Gyermekhintőpor Gyermekszappan és Gyermekkrém
Dr. Milenko Materni
gyermekorvos 2342

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában

NAGYBAN AZ „ISIS“ D. D. CÉGNÉL

ZAGREB BEOGRAD LJUBLJANA

Szeplő, májfolt, pattanás végleges eltüntetése csakis a törv. védett **„Pompadour“** krémmel eredményes! — **Szépségápolás** modern gépekkel, szemölcs, hajszálak végleges kiirtása garantált a **POMPADOUR** kozmetikai szalonban.

Papné és társa Subotica, Paje Kujundžićeva 3

Eladó
földbirtokok, házak, gyárak.

Fejér-megyében: 600—700—900 holdas
Győr-megyében: 500 holdas
Nógrád-megyében: 550—560—700—800—2600 holdas
Pest-megyében: 100—200—300—320—512—600 holdas
Somogy-megyében: 500—800 holdas
Tolna-megyében: 500—600 holdas
Vas-megyében: 450 holdas
Veszprém-megyében: 700—800 holdas birtokok kedvező fizetési feltételek mellett igen olcsón **eladók.**

Eladó Budapesten több bérház. Budapest közvetlen-közelében két modern téglagyár és egy gőzmalom.

Eladó vidéken nagy mezőgazdasági gépgyár, teljes berendezéssel, jelenleg is üzemben, vasut és hajóállomás közvetlen-közelében, olcsó szén helyszinen

Bővebbet:

GAZDASAGI és INGATLANFORGALMI VALLALAT BUDAPEST, IV., Deák Ferenc utca 12.

Szőllőoltványok
két éves, gyökeres, az 1922. évi zagrebi tartományi (regionális) szőllő- és borkiállitáson I. osztályu aranyéremmel kitüntetett

Muskotály, Hamburg, Malaga
Szaloniki (vörös) és Szmederevka

áju szmederevói oltványveszsök kaphatók a tulajdonosná

Pavkovits György szerb plébános urnál

Sombor (Bácska) 1850

Szabadalmazott jégszekrényeket
40% jégmegtakaritással gyárt

Braća Goldner többszörösen kitüntetett jégszekrénygyára **Szubotica,** Jugovića ulica 20

Kéljen árjegyzéket!

368

FIAT

Nem csak luxuskocsi
Nem csak gazdasági kocsi
Hanem gazdasági luxuskocsi!

Jugoszláv FIAT

Automobilforgalmi R. T.
Központ: **Beograd** Grobljanska 35
Fiók: **Zagreb** Samostanska 2/a

Meghatalmazott eladók a Vajdaságban:
Subotica: »AUTOMOBILIA« Skadarska 7
Novisad: »Autocar« Fuchs & Löbl Trifkovićev trg 5
Veliki Bečkerek: **Jovan Raubinger,** Gundulićeva 25
Sombor: **Karlo Zwirschitz,** Radivoja Putnika venac 3

Kedvező fizetési feltételek!

2371

A HARC

a növényi élősdiek ellen már rügyfakadáskor kezdetét veszi. Minden GONDOS GAZDA siet a már most beszerzi szükségletét, mert tudja, hogy a BIZTOS HATÁS TITKA oly schweinfurti zöldpor használata, melynek eredetéhez kétség nem fér. ÓVATOS GAZDA csak ½ kgr. csomaggal rózsaszín hüvelyben zöld cimkével, „Aeroplan" véőjeggyel ellátott zöldport vásárol. Az „Aeroplan" márka (ábra mint itt látható) az egyetlen biztositék, hogy vegytiszta, 100%-os árut vásárolunk. Fontos ismertetőt és tudnivalót szétosztják

Subotičán: Hercl Jenő drogéria, Klein Géza és Fia, Kőrösi Géza, Nagy Bertalan gyógyszertár, Neuhaus és Kalmár, Hojcsek Géza, Richter János gyógyszertár.
Stara-Moravicán: Harcsa Mihály.
Sentán: Riesz és Ujházy, Ormos Andor drogéria.
St.-Becsejen: Bogdanović Živko, Branković Gyula, Molnár Sándor.
Novi-Vrbason: Johann Schindler.
Odžacin: Ede Rausch.
Apatin: Adam Fertner. 1966

Viszonteladók azonnal irjanak az egyedárusitónak:
KEMIKALIJA, NOVISAD, FUTOŠKI PUT 27

CANADIAN PACIFIC

a világ legnagyobb közlekedési vállalata

Németek, magyarok, románok egyedülállók és családok, akik Kanadába óhajtanak kivándorolni farmokra (mezőgazdaságokra), kivándorlási és szállitási feltételek ügyében forduljanak utbaigazitásért az alábbi cimre:

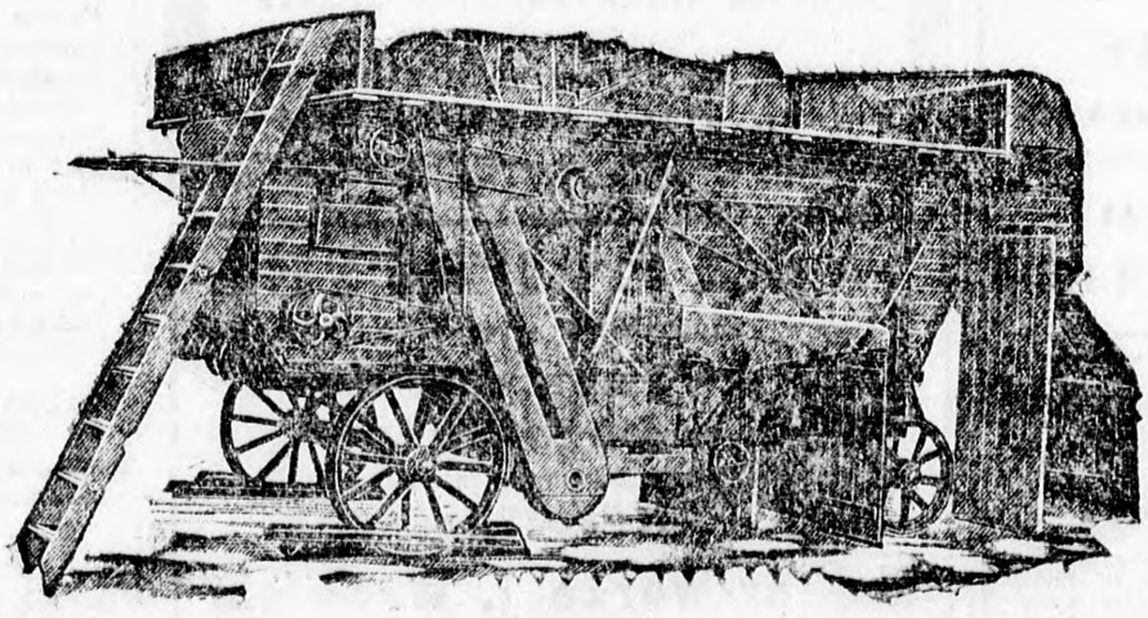
KOVACSITS RADIVOJ, a Canadian Pacific Railway Co. képviselője Sombor, Pariška ul. 2

1608

Amióta géppel csépelnek a

HOFHERR-cséplő

fogalom volt és ma is az!

Kérjen árajánlatot!

Kérjen árajánlatot!

Az 1928. évi legujabb cséplőkülönlegesség az 1070 mm. acélkeretü cséplőgép, golyós csapágyakkal, traktor meghajtásra.

Aus & drugovi k. d.

Hofherr-Schrantz-Clayton-Shuttleworth

OSIJEK
Desatičina ulica 17.

NOVI-SAD
Temerinska ulica 1.

ZAGREB
Petrinska ulica 26.

2397

KÖNYV·FILM·RÁDIÓ

Novoszel Andor

Nagyon kedves kollégánk, Simán Erzsébet egy idő óta érdekesen komponált és szivesen olvasott portrékat rajzol a Bácsmegyei Napló vasárnapi számaiba magyar irókról, s igy cimezi őket: *Az iró is ember*. Ha azt akarja mondani ezzel az irónő, hogy az emberi erények és hibák épp ugy megvannak az iróban, mint minden más halandóban, nem mondok, nem mondhatok neki ellent. De lehet: azt sejteti, hogy e tulajdonságok *más vegyületben* vannak meg benne, s igy se vitatkozom vele, mert a cim nemcsak jó és találó, de elmés is, s az ügyes festő nemcsak az irót mutatja be az arcképekben, amelyeket virtuóz módon, gyors ecsetvonásokkal állit elejbénk, de az embert is, aki benne lakozik.

A földolgozásnak ez a procédé-je s a ciklus cime jutott eszembe, amikor elolvastam (egyfuttában, ahogy a vonzó irásokat szoktam) Novoszel Andornak könyvét.*) Mennyire ember ez az iró! És mily jóságos ember rejtőzik e könyvben! (Az iró is jó ember, — igy jellemezhetné őt Simán.) A nemrég fölbukkant humorista (csak egy-két év óta ismerjük) nemcsak pompás zsáneralakokat, élethüséges vidéki figurákat, kedves gyámoltalanokat, jólelkü öregeket s tréfás ravaszkodókat vonultat föl benne, de magát is mélyenérző, jóságos, emberséges embernek festi. Persze minden szándékosság nélkül. Sokkal egyszerübb s nemesebb eszközökkel dolgozik, semhogy előtérbe tolakodna. Mégis meglátjuk őt az alakjai mögött, amint derüsen mosolyog, amint mindent megbocsájt s amint szánalmat, elnézést és szeretetet kér a gyöngék, gyámoltalanok s egyéb rászorultak részére. Az olvasó szinte kedvet kap, hogy a könyv minden egyes darabja után (pedig huszonöt van benne) kezet szoritson a tehetséges iróval, aki — kétségtelen — derék ember is egyszersmind. *A jó szív könyve ez*, amelyet ezen a cimen is szivesen ajánlunk minden olyan olvasó figyelmébe, aki a sok modern irás után olyan könyvet is megkiván, amely nem kelthet ugyan se »óriási«, se »kinos« szenzációt, de nem is lesz annak kitéve, hogy rövid idő alatt elfelejtik.

A nagy, sokkötetes regények korszakát éljük, a kiadók csak hosszulélekzetü elbeszélő müveket adnak és hirdetnek, s még ha Voltaire, Goethe vagy K. F. Meyer kelnének ki a sirjukból s kopogtatnának be rövid novellákkal s rajzokkal a kiadók boltjába, ezek (az egyik udvariasan, a másik ridegen) azt felelnék: »A publikumnak, jó urak, nem ez kell, hozzanak legkevesebb négyszázoldalas regényt, s még jobb, ha többköteteseket, — most a hosszuság a tromf« A háboru s ami utána jött (nem sokkal jobb, mint maga a háboru), az olvasók pszihéjét is megváltoztatta, csakugy, mint az anyagi helyzetét, — a mai olvasó fokozottabb mértékben szorul szórakozásra, mint a háboruelőtti, mert több és nehezebb a gondja. Az iró kénytelen olyan olvasmánnyal szolgálni neki, amely lehetőleg hosszu időre köti le a figyelmét. Elgondolható, hogy hány egyéb könyv (kurta, de azért esetleg igen értékes irás) marad a szerzője iróasztalának a temetőjében e beteges korban, amely szivesebben fogad még egy rossz regényt is, mint egy gyüjteményt a legjobb novellákból. Nagy, nagy kár lett volna, ha a Novoszel Andor kötetét is ez a temetősors éri. Szerencsére, kiadója: a Minerva R. T. lehetővé tette, hogy a rövid és elmés csevegéseknek e válogatott gyüjteménye a publikum elé jusson.

Mindenképpen kedves könyv ez, s örömmel hallom, hogy bár a mi közönségünk is a hosszu regények büvkörében csillapitja a szépirodalmi szomjuságát, ezt az apróságokat tartalmazó könyvet mégis érdeme szerint fogadta s valósággal széjjelkapkodja. Senki se bánja meg, aki megveszi és elolvassa. A rajzok, karcolatok, csevegések és egyéb formáju humoreszkek, amelyeket összeválogatott az ró, mind mulatságosak, s értéküket nem kisebbitheti az a körülmény, hogy ő, vagy aki sajtó alá rendezte, novelláknak nevezi őket. E pompás irások bizony épp oly kevéssé novellák, mint amennyire nem balladák vagy vezércikkek. De az elnevezés nem sokat határoz, s ha Molière középfaju drámának irta volna meg valamelyik komédiáját, az akkor is kitünő vigjáték lett volna. A távolság egyébiránt a novellától mégse oly nagy, mert a szerző *elbeszéli* mindazt, amivel a könyvében megajándékozott bennünket, s igy a stilusa *novellás*. Az a szeretetreméltó, intim és magyaros forma, amely Novoszel irásait jellemzi, s amely a hozzáértők figyelmét már akkor rájuk irányozta, amikor azok a Bácsmegyei Naplóban egyenként megjelentek.

A könyv, amint Tamás István kedves irótársam az ismertetésében igen helyesen állapitotta meg, az *első* igazi *vajdasági irás*... A pör, van-e ilyen speciális, országrészi, lokálszines, egy-két főispánság területére internált irodalomra szükség, még nem dőlt el, s ezuttal nem is kivánom bolygatni a kérdést, amely nyitva maradt, de bizonyos, hogy azok a magyar könyvek, amelyek az utóbbi évtizedben a Vajdaság területén napvilágot láttak, épp oly kevéssé voltak vajdaságiak, mint azok, amelyek Budapesten, Szegeden vagy Debrecenben keltek életre. Nem volt bennük semmi, ami ebből a talajból sarjadzott ki s a vajdasági emberek mentalitásából és kedélyvilágából pattant ki világgá. Ez a könyv ellenben — legalább látszólag — igazándi bácskai, tiszamenti, sőt szentai termék. Humoros, jellemző és eleven rajza annak a miliőnek, amelyben a szerző él. Kettős öröme hát annak, aki vajdasági irodalom után sóvárgott, de annak is kedves ajándék, aki örül minden magyar könyvnek, amely ha nem is vajdasági jelleggel, ebből a sivár irodalmi talajból nagynehezen megszületik.

Azt akarom mondani ezzel: Novoszel nem szorul rá, hogy vajdasági szinei és figurái által vegyék észre, — elvonatkoztatva minden helyi tekintettől, a könyve magában is figyelemreméltó érték és szerencsés tehetségü irónak a müve, akitől még sok szép alkotást várhatunk. Azt hiszem, humoros regénnyel bátran próbálkozhatna meg, — ott, ahol a rajzaihoz annyi alkalmas figurát talált, akadna regényhez való motivum, jellem és szin is elég. A derüs világnézete s a mód, ahogy az alakjait rajzolja és beszéltetni tudja, nagyobb koncepciókra is képesitik.

A kötetbe foglalt huszonöt kép persze nem mind egyforma értékü. Elsőrendü, pompás kabinetdarabok (A lelenc, a Pléhános ur, Egyetlenke, Imre pap lesz, stb.) mellett vannak kevésbbé jelesek is. De ez igy szokott lenni minden oly kötetnél, amelybe két tucat elbeszélést vagy rajzot gyüjt egybe a szerző, s Maupassant efajta gyüjteményeiben se egyenlő értéküek az egymás mellett fölsorakozó novellák.

A szerzőtől még sok szépet várhatunk. Irói kvalitásain kivül nagy emberi erényeket is sugároz ki a könyve, első sorban meleg emberszeretetet. Ahogy a gyámoltalanokat, az ügyefogyottakat, a gyermekeket s a gyermeteg embereket, sokszor Dickensre emlékeztető módon, szerepelteti, az nemcsak a könyvet, a szerzőt is rokonszenvessé teszi.

A könyv kiállitása is csinos. Geréb Klára, a jeles müvésznő, kedves illusztrációkkal diszitette, amelyek nagy értelmességgel, kongeniálisan simulnak a szöveghez s emelik annak értékét.

A rokonszenves szerző, mint értesülünk, sulyos bajával kórházban vagy szanatóriumban tartózkodik. Kivánjuk, hogy mielőbb épüljön föl s gyönyörködhessen könyvének mentül nagyobb anyagi sikerében, amit megkönnyit az, hogy az ára félvászonkötésben csak negyven (40) dinár. Az erkölcsi sikeréről, mely irótársainak és az irodalombarátok rokonszenvében hamarosan megnyilvánult, már értesülhetett. A közönség érdeklődéséből következtetve, a pompás rajzoknak nemsokára második kiadására kell készülni.

A könyvet szerzője hálája jeléül dr. Fenyves Ferenc főszerkesztőnek ajánlotta.

Baedeker

*) *Igy a koma*... Novoszel Andor novellái. F. Geréb Klára rajzaival. Minerva R. T. kiadása. Szubotica. 1928.

AZ IRÓ IS EMBER

Ujhelyi Nándor

Berlin, március hó.

Interjut szerettem volna csinálni *Ujhelyi* Nándorral, az egyik legismertebb magyar iróval *az életéről*, amiről az olvasóközönség az iró minden népszerüsége mellett is csak annyit tud, hogy Ujhelyi testsulyra nézve vezet a magyar literaturában és hogy kénytelen volt a pesti korzóról külföldre menekülni, mert a biróságok minden második hónapban nyakába sóztak néhány hónapi fogházat a regényei miatt. A portréját akartam megrajzolni és nem én vagyok a hibás, hogy ez nem sikerült, Ujhelyi nem hagyta magát. Amikor a kávéházban közöltem vele, hogy most pedig fel fogom lelkileg boncolni, egyáltalában nem tiltakozott, sőt lelkesen kijelentette, hogy a vacsora sokkal jobban fog neki izleni, ha közben saját magáról beszélhet, de a kérdésekre aztán *nem adott őszinte válaszokat*. Ahelyett, hogy egyenesen felelt volna, szellemeskedett. Nem használt semmi, akárhogy erőlködtem, ugy irányitotta a beszélgetést, mintha a *Szinházi Élet* munkatársával ülne szemben, aki a »csak a tiszta igazat vallja!« cimü rovat számára tenne fel kérdéseket. Bár az ilyenfajta interjunak, ami nem ad anyagot egy hü lelki portréra, az ér ujságirói meggyőződésem szerint, rendes körülmények között semmi értelme sincs, mégis leközlöm a beszélgetést, mert ebben az esetben senki sem kényszeritette rá a delikvensre ezt a felületes sablont, ellenkezőleg, — már pedig egy iróra mégsincs jellemzőbb, mint az, hogy, akár egy interju keretében is, milyen formában akar megnyilatkozni.

*

Ujhelyi megrendeli a gulyáslevest és odafordul hozzám:

— Kezdhetjük!

Mosolyogva várja a kérdést. A lelki boncolás kényelmetlen lett volna, igy viszont társasjáték lesz az interjuból, egy neme a *barkochbá*-nak. Most már direkt élvezettel készülődik rá.

Felvesszük a nacionáléját. Doktor Ujhelyi Nándornak hivják, jogot végzett, államtudományi diplomája van.

— Hány éves?

— Nem elég, hogy kövér vagyok? — feleli vicesen.

— Hány kiló?

— Tizzel kevesebb, mint ellenségeim állitják.

Leteszem a ceruzát:

— Nézze, kedves Ujhelyi, én nem tudok igy interjut csinálni, vagy felel komolyan, vagy nem...

— Higyje el, hogy a közönség az ilyen válaszokat szereti. Adjon fel olyan kérdéseket, amire szellemesen lehet felelni! Na gyerünk!

— Megint felveszem a noteszt:

— Hány regényt irt?

— Huszonöt-harmincat.

— Hány miatt itélték el?

— Négy miatt nem.

— Összbüntetése?

— Tizennégy hónap. *(Gondolkozik.)* Irja hozzá: »Ja és még két hét. Kicsire nem nézek.«

— Szeret a vádlottak padján ülni?

— Látja, ez jó kérdés. Irja a választ: »Még mindig inkább, mint a birói pulpituson.« Ugy és most kérdezze, hogy miért!

— Miért?

— Mert a biró valószinüleg nem gondolja azt rólam, amit én róla.

Rosszkedvüen halászni kezd a levesestálban és panaszkodik, hogy nem tettek a gulyásba hust.

— A büntetései miatt hagyta el Magyarországot?

— Igen. Nemi emigráns vagyok.

— Mikor jött el?

— Ezerkilencszázhuszonöt pünkösdjén. Akkor szállt meg a szentlélek.

— Meddig nem szándékozik hazatérni?

— Erre éppugy nem tudok felelni, mint arra, hogy meddig fogok élni.

— Nincs honvágya?

— De igen. Páris után.

— Hány regénye jelent meg Magyarországon, amióta eljött?

— Négy.

— Min dolgozik most?

— Szindarabot irok, »A pokolgép« a cime. Szeretném megcsinálni Európa legnagyobb filmjét. Erről egyelőre nem mondhatok többet, a dolog azonban komoly, már tárgyalok róla.

— Milyen munkái vannak készen, amiket a közönség még nem ismer?

— Karl Slobodával, az ismert cseh szinmüiróval irtunk egy vigjátékot, »III. Katalin« a cime. Egy modern pénz-cárnőről szól. Rudolf *Lothar*-ral, a bécsi drámairóval együtt csináltuk az »Erlebniss« cimü darabot, ez Hamburgban került nemrég szinre. Most uj darabot irunk vele »Hamburg-Amerika-Linie« cimmel. Van azonkivül egy kész filmem, Lily *Damita* játszotta a főszerepét és a »Caligari« rendezője, Robert *Wiene* rendezte. Vigjáték és »A nagy kalandornő« cimmel mutatják be legközelebb.

— Mi van a Károlyi-féle darabbal, amiről a pesti lapok annyit irtak?

— *Károlyi* Mihállyal Párisban ismerkedtem meg. Egyszer elmondott nekem egy vigjáték-témát, amit olyan jónak találtam, hogy ajánlottam neki, irjuk meg ketten. Hamar el is készült, két

Felvonást ő irt meg, Kettőt én. A színházi ügynöknek, aki átvette, tetszett a darab, de bizonyos változtatásokat követelt rajta, mint az már szokásos. Én az én részemen hamar elvégeztem ezeket a változtatásokat, de Károlyinak, ugylátszik, elment a kedve az egésztől, mert máig sem készült el vele.

Az interju öt percre megszakadt, Ujhelyi tanulmányozza az étlapot, tanácsot kér, hogy mit egyen, végre rostélyos mellett dönt bajor káposztával. Amikor a pincér átveszi a megrendelést és távozik, Ujhelyi megint rendelkezésemre áll:

— Adjon fel jobb kérdéseket!

— Melyik irodalmi iránynak a hive?

Gondolkozik egy szellemes válaszon:

— A Délnyugat-iránynak.

— Melyik könyvét szereti a legjobban?

— Polygám vagyok.

— Csak irodalmilag polygám, vagy szexuálisan is?

— Minthogy még nem nősültem meg, tehát csak irodalmilag. Jó lesz, ha ezt megmagyarázza kissé az olvasóknak. A nős ember kénytelen a szeretője mellett a feleségét is szeretni, tehát hivatalból poligám. Csak a legényember lehet monogám.

— Mi a véleménye a nőről?

— Ha nem volna, ki kellene találni.

— Akadálya a kövérség a hóditásnak?

— Mindenek megvan a jó oldala. Az ízlések különbözők. Kövér ember zsírral főz.

— Nem akar lefogyni?

— A fogyókurához annyi energia kell, hogy arra csak egy sovány ember képes.

— Hogy áll a bicsérdyzmussal?

— Az vagyok. Nyersen eszem a nőt.

— Mik ezenkivül a kedvenc ételei?

— Kétféle konyhát szeretek, a magyart és a kinait.

Erősitgeti, hogy ez komoly, Párisban is, Berlinben is gyakran kosztol kinai vandéglőben. A berlini Weisz-csárdát jobbnak tartja a párisi magyar korcsmáknál. Neki elhiszem.

Arról kezdem faggatni, hogy vannak-e komolyabb irodalmi ambiciói, érdekli-e, hogy az utókor milyen véleményt fog alkotni munkáiról?

— Csak az ir az utókornak, — feleli — aki a jelenkornak ir. Balzac, Goethe, Dickens a saját koruknak irtak.

— De nem tettek koncessziókat — vetem közbe.

— Bizonyos fajtáju irodalmi alkotásokat, az igazán nagy müveket csak angolul, franciául, vagy németül lehet irni. Ezeknek a világnyelveknek a talapzatára kell állni az irónak, ha szobor akar lenni. A magyar nyelv nem alkalmas erre. Magyar Wells elképzelhetetlen. A magyar lehetőség Molnár Ferenc.

— Mit fog szólni ehhez Császár Elemér?

— Erre valami jót kéne mondani, hátha megmutatják majd neki a cikket. *(Gondolkozik.)* Irja: »Ki az a Császár?«

Ujhelyi megadja a Császárnak, ami a Császáré.

— Ki a kedvenc irója?

— Az élők közül Wells.

— És a halottak közül?

— Akiket emlitettem. Balzac, Dickens, meg Swift, Thackeray. Félek, hogy ki felejtek valakit. Várjon, hadd gondolkozom, hogy meg ne forduljon sirjában az illető. Ja igen, Jókai.

— Az oroszok?

— Sokat szeretek közülük, de nem ugy, mint az előbbieket. Nincs köztük kedvencem. *(Szünet.)* Anatol Franceot mondtam?

— Nem.

— Hát persze, hogy ő is. Ez a négy. *(Számolni, azt tud.)*

— Kiket olvas?

— Mindent, ami a kezembe kerül.

— Mit olvasott utoljára?

— Roppant kellemetlen. Nem fogja elhinni, a »Háboru és béke«-t. *(Sietve.)* De azelőtt egy detektivhistóriát olvastam a »Pesti Hirlap« regénymellékletéről. Egy William nevü farkaskutya szerepelt benne.

— Szereti a lirát?

— Regényben igen. Érdekes, otthon van vagy kétezer könyvem, de egy verseskönyv sincs köztük.

— Irt verset fiatalkorában?

— Hogyne. De nagyon rég. Ma már nem szeretem a költeményeket.

Mi ez? Szemérmesség. Ujhelyi Nándor, akit a biróságok jobb ügyhöz méltó buzgalommal igyekeztek pornografusnak bélyegezni, alapjában véve szemérmes természet, szégyeli magát megmutatni és nem szereti, ha mások — lirai költők — mutogatják belsejüket a piacon. Erre vezetem vissza, hogy az őszinte interju helyett elmeskedő válaszokat ad. Roppantul tiltakozik ellene.

— Szó sincs róla. De minden megin-terjuvolt vagy hazudik, vagy pózol. A hazugságot még akkor lehet a legjobban megbocsátani, ha szellemes, a pózt, ha clowni.

— Mit csinálna, ha egyszer nagyon sok pénzt kapna kézhez?

— Utazni mennék a világ körül.

— Mi a legnagyobb ambiciója?

— Szeretném megirni a XX-ik század Candide-ját.

— Ha egyszer irnia kellene saját magáról, mivel jellemezné magát?

Ezen nagyon soká gondolkozik, még a rostélyost is félretolja.

— Nem tudom — mondja aztán — ugylátszik, nincs elég emberismeretem, se fantáziám.

— Babonás?

— Hgyne. Szentül meg vagyok győződve róla, ha öten ülnek egy asztalnál, akkor százhatvanöt éven belül valamenynyien meg fognak halni.

— Kártyázik?

— Nem. Sose volt olyan sok pénzem, hogy az esetleges veszteség ne érintsen kellemetlenül és sose volt olyan kevés, hogy minden mindegy lett volna.

— Az igazi kártyás nem igy beszél. Más lesz az ok, amiért nem játszik.

— Lehet. Az egész életet szerencsejátéknak tartom, minek azt még kisebb stilü szerencsejátékokkal komplikálni? Kérdezzen még ilyen általános dolgokat, amikre jókat lehet felelni!

— Mi a véleménye a politikáról?

— Aki becsap egy embert, az szélhámos. Aki tömegeket csap be, nagystilü üzletember. Aki egy országot, az államférfi. Aki az egész emberiséget, az egy isten.

— Nyilatkozzon a leszerelésről!

— Az emberi butaság ellen még fegyver nélkül sem lehet harcolni.

— Adjon le szakértői véleményt a steglitzi diákpörről.

— Megint kiderült, hogy az idealizmus teszi tönkre az ifjuságot. Ha ezek a kölykök nem lettek volna idealisták, nyugodtan szeretkezhettek volna akár tizenhárom éves korukban, semmi bajuk nem lett volna belőle. Csakhogy ők szerelemről meg hüségről fantáziáltak...

— Mondjon valamit a sportról!

— Az én termetemmel csakugyan illetékes vagyok. *(Gondolkozik.)* A sport és a homoszekszualitás a női nem két legnagyobb ellensége.

— Mi a filozófiája?

— Minden mindegy. Ugy még sose volt, hogy valahogy ne lett volna. Mit tudom én? Jó szerencse és semmi más. Sic fata volunt. Elég ennyi?

— Szóval fatalista optimizmus?

— Nem vagyok optimista. Optimista, aki mindjárt tintával irja bele a keresztrejtvénybe a megfejtést. Én soha.

— És mi a pesszimizta?

— Aki nadrágszijjat és hozentrágert visel egyszerre. Idenézzen!

Kigombolja a mellényét és bebizonyitja, hogy pesszimista.

D. T.

Oscar Wilde ujra ir

Jövő héten mutatják be legujabb szinmüvét Londonban

London, március hó

Az egyik londoni szinház még március hó folyamán bemutatja Oscar *Wilde-nek* eddig ismeretlen darabját, ami nem azért volt eddig ismeretlen, mert az angol szinpadi cenzura nem engedélyezte előadását, és nem is azért, mintha csak most találták volna meg Wilde hagyatékában, hanem mert *az iró állitólag most irta.* Tény ugyan, hogy a »Bunbury«, a »Lady Windermere legyezője« és még egész csomó nagysikerü szinmü szerzője *kerek huszonnyolc esztendővel ezelőtt meghalt,* de ez nem akadályozza őt — az angol spiritisták szerint — abban, hogy irodalmi működését tovább folytassa. Uj munkáját egy ismert londoni médiumnak diktálta le a tulvilágról három szeansz alatt, és számosan, köztük ismert irók és müvészek is hitet tesznek arról, hogy a szinmü csak Wildetől származhatik. Szerintük még az is erre vall, hogy olyan gyorsan készült el, hiszen Wilde mindig szerette az ilyen bravurokat és hires regényét, a »Dorian Gray arcképé«-t például fogadásból huszonnégy óra alatt irta meg. Már próbálják is a másvilágról érkezett darabot, aminek tartalmáról semmi sem szivárgott ki, de a *cime* csakugyan olyan, mintha Wilde adta volna: »Is it a forgery?« Leforditani körülbelül igy lehetne: »Svindli?«

A különös premier elé nagy érdeklődéssel néznek Londonban, noha *nem ez az első kézirat, amit Oscar Wilde a tulvilágról küldött.* Ez a tragikus sorsu költő nagyon unhatja magát *odaát,* — (panaszkodik is erről) — mert szorgalmasan termel, mintha csak bosszantani akarná azokat, akik összegyüjtött munkáit abban a nyugodt tudatban vásárolták meg, hogy a sorozat teljes. Egy londoni médium, *Dowden* asszony irja le a szellem diktálására, teljes transzban ezeket a müveket, állitólag *Wilde kézirásával* és eddig két kötet jelent meg belőlük, egy hosszabb elbeszélés »Both Sides of the Door« cimmel, azonkivül rövid prózai irások, amiket »Psychic Messages from Oscar Wilde« cimmel Werner *Laurie* adott ki. Az ismert detektivregény-iró, Sir Arthur Conan *Doyle,* aki a háboruban elesett fia halála után egyszerre meggyőződéses spiritiszta lett, átvizsgálta ezeket a tulvilági közléseket és a legelőkelőbb angol konzervativ folyóiratnak, a *The Fortnightly Review*-nek mult évi decemberi számába hosszu cikket irt, amelyben lándzsát tör amellett, hogy az általa átnézett Dickens-, Wilde- és Jack London-féle *posthumus* kéziratok valóban az elhunyt szerzőktől származnak.

Oscar Wilde utószülött irásaiból néhány szemelvényt is közöl Doyle, ezek közül való az alábbi:

»Szállok az örök félhomályban, de tudom, hogy van a földön nappal és éjjel, vetés és aratás szaka, s hogy a vörös naplementére el kell következni az almazöld hajnalnak. A tavasz minden évben ráteriti zöld fátylát a világra és a vörös ősz mindig ujra csufot üz a sárga holdból. Már eltünnek a galagonya bimbói, mint a fehér köd a szántóföldről és sövényekről, és évről évre vérvörös gyümölcsöket hoz a galagonya, miután bimbói meghaltak.«

Erről a pár soros idézetről Conan Doyle a következőket mondja:

— Ez nemcsak jellegzetes, hanem egyenesen exquisit Wilde. *Olyan szép, hogy ezt kellene kiválasztani, hogy egy anthológiában az irót reprezentálja.* Wildenek különösen finom szeme volt a szinek iránt. Az »almazöld« jelző a hajnalhasadásra és »a fehér ködként eltünő galagonyabimbók« hasonlat: egy brilliáns passzusnak két fénypontja.

Wilde cinikus humorát és »bizonyos szellemi arroganciáját« véli felismerni Doyle ezekben a kitételekben:

»A halál a legunalmasabb fejezete az egész életnek, kivéve természetesen a házasságot, és az olyan vacsorát, amit az ember egy középiskolai tanárral együtt fogyaszt el.«

»Hé! Megállj! Mégis csak kibirhatatlan! Ugy irok, mint valami meggazdagodott szatócs, aki felhagyott a disznóhus elárusitásával, hogy magát a poézisnak szentelhesse.«

»Nem akarom Önöket az életem aprólékos részleteinek elmeselésével untatni. Inkább azt szeretném, ha megértenék, hogy én voltam az a médium, amelyen keresztül a Szépség beszürődött és rózsaolaj-esszenciává desztillálódott.«

Az idézetekhez hozzáfüzi Doyle, hogy a médium által leirt kézirat, még a sorok távolsága is egymástól tökéletesen egyezik Wilde kezevonásával, azonkivül a munka gyakran hivatkozik az iró életének olyan, csak kevéssé ismert epizódjaira, amelyekről a médium nem tudhatott, és sokszor kritizál olyan szerzőket, akiknek müveit a médium egyáltalán nem, vagy csak felületesen ismerte. Mindebből azt a következtetést vonja le, hogy ezekután *egy elfogulatlan ember sem kételkedhetik Wilde tulvilági életében és müködésében.*

Palmer Nusa:

Az asszony és a halál

A reneszanszába elérkezett speciálisan szegedi irodalom életében figyelemre méltó kis kulturszigeten él egy fiatal gárda. Tizen, tizenketten lehetnek, mindannyian a legszebb és legbiztosabb utón haladnak önálló irodalmi egyéniségük kifejlődése felé. Nem járt-utak ösvényét tapossák, de szabad folyást engednek annak a sajátos: szociális, morális és kulturális kataklizmába beleszületett egyéniségük belső tartalmának, amelyik a romokon épiteni akar, de nagyon tisztában van azzal is, hogy az uj épületek strukturája már nem lehet a régi szabásu s a gondolatok kifejezéséhez legfeljebb vakolatnak használhatják fel a még füstölgő romhalmaz anyagát.

Ebből a generációból való *Palmer* Nusa, aki most bocsátotta az irodalmi fórumok itélőszéke elé első verses kötetét. Amatőr kiadás, száz számozott példányban. Csak kézbe kell venni az aprólékos gondossággal megcsinált kis könyvet, mindjárt látni, ez női kéz munkája. S ami benne van, női sziv gyöngyei.

Ezek a versek nem is zenélnék finom, bágyadt tónusu melódiájukat valami vaskos kötetben, ezerszámra dobva a piacra. Belső strukturájuk lágy asszonyi remegéstől átitatott s lényegileg valamennyi egyetlenegy, vallásos áhitattal magasztosult lelki tulajdonának, szerelmének változata.

Palmer Nusa költői egyénisége a vivódó, magát emésztő s magát odadobó tragédiás kis női sors. Nem bachanáliás, nem erotikus, nem plátói, sőt még egyedülvalónak, héroszinak sem akar látszani. Csak az ami vaskapcsokkal ropogtatja össze a szent frigy nyarába elérkezett asszonysziveket, csak annyi, mit millió elszálló sóhaj lehel belé a mindenségbe, anélkül, hogy nyomát hagyná annak a termékeny gerjedelemnek, amelyben született.

És ez a pont az asszonyköltők költészetének kritikus pontja. Mert nehéz megszabadulni azoknak a szerelmi lirikusoknak vérré vált hagyományaitól, akik férfiak voltak és éppen ezért vérük minden moccanása markánsan különbözik az övékétől. Az asszonyköltők legmegbocsájthatatlanabb hibája az, hogy utánrezgik a férfi-érzéseket. Ez pedig fonák és mindjárt nem müvészet abban az értelemben, ami a költészetet a spirituális élet legtiszteletreméltóbb megnyilvánulásai fölé emeli.

Palmer Nusát minden dicséret és elismerés megilleti, mert nem esett bele ebbe a verembe. Azok a poémák, amelyek felszakadtak benne a maguk ősi, leplezetlen, idegen elemmel nem keveredett mezitelen valóságukban ömlöttek simán, néhol subtilis finomsággal gördülő soraiba. Verselésében nincs semmi rigorozus megkötöttség. Rendszertelenül rimel, scandál, alliterál, de a ritmust mély reverenciával tiszteli s a kikészitettség gyanuja nélkül alkalmazza.

Ezeken a pilléreken nyugvó költészet a maga alázatában, felcsillanó örvendezésében, szerelmi metafizikájában az Énekek Énekének utját tapogatja. Keveredett benne a szerzetes monoton zsolozsmája, s az enyelgő szerelmes szindus hangulatskálája. A pusztító szenvedély nosztalgikus sóvárgással. Az asszony és a halál az emelkedett tartalmi s idegen morális befolyásoktól mentes női szerelem kötete.

Osváth Tibor.

Hova lett a tarka szivárvány az égről?...

Mindnyájunk lelkében ott muzsikál ez a verssor, egy Petőfi-versnek első sora. Ebben a versben Petőfi a Családi kör mását irta meg: meleg, kedves idillt a falu téli estéjéről. A falu élete nem sokat változott 1848 óta, az idillikus téli esték sem. Akit Istene meleg hajlékkal s családdal áldott meg, elüldögél a sógor és a koma társaságában, pipaszó és egy pohár bor mellett. A pipát sürün ujratöltik (ha lehet, szüzdohánnyal) s a poharat sem engedi kiürülni az Arany és Petőfi verseiben egyforma jelzővel felékesitett »jó háziasszony«, aki »nem bánik könnyen a ház becsületével — nem is foghatják rá, hogy fösvény vagy lusta.« Elbeszélgetnek az elmult időkről s találgatják, ha az ucca »nagy vastag sötétségében« nagy ritkán felvillan egy kései járókelő lámpája: »vajon ki ment el itt?«

Szép idill ez — csak az a kár, hogy a falu ma sem igen fordit szembe a négy órakor leszálló petroleumlámpás éjszakával más fegyverzetet, mint 1848-ban. Papnak, tanitónak, jegyzőnek, földbirtokosnak, betüvel-megbarátkozott falusi boltosnak, iparosnak, gazdának bizony-bizony réme a korán leszálló este. Szép az idill egyszer-kétszer, meg hát zajosabb mulatságok is felváltják néha a csöndes házi szórakozásokat . . . de mégis csak marad egy végtelenbe nyuló sora a téli estéknek, amely halálos unalommal nehezedik rá a borozgatással megelégedni nem tudó lélekre.

És ez változott 1848 óta — azt mondhatnók: *csak* ez változott a faluban: egyre több az olyan lélek, amely nem éri be többé a bor és a pipa idilli örömeivel. Egyre több az olyan ház, ahol nem oltják ki hétkor-nyolckor a petroleumlámpát s ahol mégsem a sógor, a koma, a szomszéd pipafüstje bodorodik a szobában, hanem valami láthatatlan, illatos felhő gomolyog: messze földről ellátogató gondolatok, képek, alakok, történetek felhője.

Olvasnak a petroleum, sőt itt-ott a villanylámpa mellett. *Nehéz* feladat volt bevinni oda a könyvet, pedig hát a könyv sehol sem volt nagyobb jótétemény.

Olyan irót kellett találni, akinek minden sora tiszta müvészet és mégis odaillik a petroleumlámpa szük fénykörébe. Olyan irót, akiben egyformán mélységes gyönyörüséget talál a müveltebb ember is, meg az egyszerübb is. Akit öreg fiatal egyaránt olvashat: a felnőtt nem találja gyerekesnek, a gyerek nem talál benne semmi olyat, ami megzavarja, megtévessze a lelkét.

Gárdonyi Gézát, a falu iróját, kellett bevinni a faluba. A falu vezetői közé, akik már régen szenvedtek az örökös pipázó-borozgató idillek unalmától, ürességétől s a többiek közé, akiket előbb még meg kellett tanitani arra, hogy van valami szebb, emberhez méltóbb is ezeknél az idilleknél.

És *Gárdonyi* könyvei megtalálták utjukat a faluba. Megváltották az unalomtól és ürességtől szenvedőket s uj igényeket, uj kivánságokat teremtettek a tulságosan igénytelen lelkekben. A magyar falu többet olvas ma, mint akár két esztendővel előtt is: s ez a Gárdonyi-kiadás érdeme.

Ki hitte volna, amikor félénken, talán három, később tiz kötettel, folytatást nem igérve, megindult a nagy iró müveinek egységes kiadása, hogy két esztendőn belül negyven Gárdonyi-kötet hagyja el a sajtót?

Csoda ez s megmagyarázni csak egy másik csoda segitségével lehet. A kiadók ilyenfajta vállakozásaiknál eddig elsősorban a városi intelligenciára számitottak. A könyvügynökök többnyire a bankok, a hivatalok tisztviselőit keresték fel. A városhoz most csatlakozott először a *falu*. A halhatatlan *tanitó-iró* mellett egy emberként sorakoztak fel a tanitók s a tanitókon keresztül átszürődött a falu lelkébe is az a tudat, hogy Gárdonyi: a miénk. A város régen tudta, hogy Gárdonyi — mindenkié, mint minden igazi nagy iró, a falu csak most tudta meg, hogy az övé is.

. . . Tavaszodik, hosszabbodnak a napok, lassankint munkába feszülnek a télen elernyedt izmok, egyidőre érintetlen marad a falusi ház uj butordarabja: a könyvespolc. Nem baj. A negyven Gárdonyi-kötet ott sorakozik rajta, nyugodtan és megnyugtatóan.

Mire a tarka szivárvány ismét eltünik az égről, a tarka virág a mezőkről — már nemcsak bor és pipa várja a lámpa köré szoruló falusi családot, hanem ennek a negyven kötetnek millió betüje, szép magyar beszédje, mosolya és könnye.

Jugoszláviában is a haláluk után fedezi fel a közönség a nagy irókat

Sztankovics Bórának a „Kostana" szerzőjének még sohasem volt olyan nagy olvasóközönsége, mint mostanában

A modern szerb irodalomnak kétségtelenül egyik legnagyobb igérete Sztankovics Bora, a *Kostana* szerzője volt.

Sztankovics Bora 1927. novemberében halt meg és halála után a szerbiai és a horvát olvasóközönség egyszerre csak felfedezte az irót és most már elemi erővel azt követelik a könyvkiadóktól, hogy minél több Sztankovics könyvet adjanak ki. A szerbiai szinházak is állandóan zsufolva vannak akkor, amikor az életében, a közönségtől nem nagyon becsült, Sztankovics Bora darabjait adják elő.

Sztankovics Boráról megállapitották a szerb irodalmi kritikusok, hogy a legjobb szerb regényt ő irta.

A »*Nečisti krv*« (A tisztátalan vér) cimü regénye a szerb irodalom egyik legtehetségesebb és legszenvedélyesebb alkotása. Sztankovics a novelláiban, szindarabjaiban a délszerbiai, vranjai szerb nép életét irta meg. Vranjában olyan szerb faj lakik, amely a legjobban tudta megőrizni a messze Kelet szláv tulajdonságait és itt ezen a helyen keveredett a szláv elem a legjobban a törökökkel. Sztankovics ennek a borongós, szomoru vranjai népnek a gyermeke.

Sztankovics keleti érzékenysége különösen a Kostana cimü szindarabjában domborodott ki a legjobban, Sztankovics egy balkáni cigányleány alakját mintázta meg, aki keleti bujaságával, tomboló temperamentumával egy egész falut lázba tudott hozni.

Sztankovics egészen egyedülálló jelenség volt a szerb irodalomban, miliő festése, nagy paraszt szeretete a magyar irodalomban talán Móricz Zsigmondra is emlékezteti. A már emlitett *Ne čisti krv*-ben a vranjai nép dekadenciáját ostorozza, de egyuttal a saját maga életének a dekadenciáját is megfesti. Stilusa gyönyörü buja déli szenvedélytől fütött, sok török szóval kevert népies nyelv, amely olvasáskor nagyon érzékiesen és bizarul hat.

Sztankovics aránylag nagyon keveset irt. Forró temperamentuma kivetette őt a kispolgári keretekből és inkább hangos korcsmák felé vitték. Igy élete nagy részét kocsmák asztalai mellett töltötte el ez a tulhajtott idegzetü, állandó lelki izgalmak között élő ember. Sztankovics *mint iró* kétségtelenül nagyon sokat adhatott volna, azonban a benne égő kielégitetlen vágyak és az örökös lelki szomjuság csak nagyon ritkán adták meg neki azt a hangulatot, hogy irni tudjon.

Amit Sztankovics adott az a szerb őserő megnyilatkozása volt. Sztankovics minden irása teljesen távolesett mindazoktól a fogalmaktól, amelyet mi az európai irodalom fogalma alatt ismerünk és ha valaki a délszerbiai lélekkel meg akar ismerkedni, annak el kell olvasnia Sztankovics remekét: *A tisztátlan vért.*

Sztankovics két darabja a *Kostana* és a *Tasana* állandó müsordarabja a beográdi Nemzeti szinháznak is. A Kostana talán a legnagyobb tehetséggel megirt szerb szinmü és a szerbiai szinházak népszinmü primadonnái egymással azért versenyeznek, hogy a *Kostana* hires cigányleányát melyikük játsza el.

Sztankovics *Ne čisti krv*-je amint értesülünk nemsokára magyar és német nyelven is meg fog jelenni. Ha ezt a kitünő szerb regényt jól tudják leforditani, akkor, a német és magyar olvasó publikumnál is sikert fog aratni ez a nagyszerü regény.

Sztankovics hosszabb novelláját közölte néhány évvel ezelőtt még az iró életében a Bácsmegyei Napló.

g. d.

A GENIUS HUSVÉTI KÖNYVSOROZATA

Szaszanov: Végzetes évek — Palaologue: II. Sándor cár tragikus regénye — Lucien Murat hercegnő: Nagy Katalin cárnő szerelmi élete — Marius Andre: Kolumbusz Kristóf szerelmi kalandjai

Néhány héttel ezelőtt ismertettük ezen a helyen a Génius budapesti könyvkiadó cég husvéti kiadványait. A gazdag programmból eddig gyors egymásutánban a fenti négy könyv jelent meg, a Génius-t jellemző gondos forditásban, előkelő kiállitásban.

Amikor a Genius a memoar-irodalom és a regényes korrajzok kiadására tér át, nem csupán Paleologue: »A cár országa a nagy háboruban« cimü könyvének epochalis sikere vezette, hanem az a meggondolás, hogy a müvelt olvasót a regénynél jobban érdekli a valóság, amely lehet ép oly izgalmas, figyelmet lekötő és fantáziát foglalkoztató, mint a regény.

Ebből a szempontból nagy hozzáértéssel válogatta meg kiadványait, mert a história és a kultura történetének legértékesebb fejezeteit s legérdekesebb alakjait eleveniti meg.

Szaszanov könyve ha nem is annyira idegizgató s nem is olyan belletrisztikai mint a Paleologue könyv, jellegzetesen világitja meg a nagy háboru előtti és a háboru alatti európai diplomáciát. Szaszanov: a borongó, orosz hazafi, aki ideálizmussal és szeretettel csügg a cári Oroszországon, amelyet a bolsevizmus tönkretett. Ez a borongó fájdalom hatja át könyvét, amelyeket érdeklődéssel olvas el mindenki aki tisztán akar látni a közelmult nagy históriai eseményeiben. A könyv ára 120 dinár.

Paleologue uj könyve történelmi tanulmány. de klasszikus példája, hogy a valóság mennyivel érdekesebb, mint a regény. A valósághoz hiven mutatja be II. Sándort, a nihilisták bombája által elpusztitott orosz cárt, mint uralkodót, s főleg mint embert, akinek férfiui éveiben feltámadt komoly és nagy szerelme a szép Dolgoruky Katalin hercegnő iránt olyan romantikus, olyan őszinte, s annyi izgalommal teli, hogy sem dráma, sem regény nem tudja megközeliteni.

Paleologue a stilusnak is mestere. A munka mindvégig izgalmas, szinte tulfütött s érdekességét emeli, hogy az emberi sorstragédia mögött egy ország sorsa és tragédiája látszik.

Lucien Murat hercegnő könyve nagy Katalin cárnő szerelmi életéről több mint pikáns olvasmány, korrajz, amelyekből meg lehet érteni Oroszország történetét s közelebb lehet jutni a rejtelmes orosz lélekhez.

Kolumbusz Kristófot eddig csak gyermekek számára irt gyerekes mesékből ismerte az átlag olvasó. Marius André könyve, ha regényszerüen is a valódi Kolumbuszt mutatja be, aki addig hazudik, hogy milyen utazásokat tett meg, mennyire ért a tengerészethez, amig rábiznak egy hajót. A könyvből nemcsak Kolumbuszt, hanem az ujkorba hajló középkort is megismeri az olvasó.

A Kolumbusz könyv ára 60 dinár, Paleologue könyve és a Nagy Katalin cárnő szerelmi élete egyenkint 40—40 dinár s valamennyi könyv a Minerva könyvosztályában megrendelhető.

KÖNYVEK

Ifj. Hegedüs Sándor: Sir Douglas könyve. A kaland utáni vágy, a távoli világok szerelme talán sohasem volt olyan erős, mint ma, mikor a szük egyéni világból, az eltompitó nyugalomból kizökkent emberiség belekóstolt a nagy kalandok egész sorába és sorsa máról-holnapra a legtávolabbi eseményektől lett függővé. Ezért a magyar olvasóközönség bizonyára hálával és érdeklődéssel fogadja ifj. Hegedüs Sándor uj könyvét, amely a Szahara tikkasztó és rejtelmes végtelenségétől a Sziklás hegység ijesztő, vad magaslatáig hurcolja az olvasót. A lenyügöző kalandok mindegyikében ott van az átéltség bélyege s a szerző szines fantáziája és szines tolla élményeit virtuóz müvészettel tudja mindnyájunk élményévé tenni. Ifj. Hegedüs Sándor könyve finom tájrajzaival és pompásan lüktető történeteivel méltóképen csatlakozik az eddigiekhez. A szép könyv az Athenaeum kiadása, bolti ára 45 dinár.

Valamennyi könyv megrendelhető a Minerva könyvosztályában.

*

Barbusse: Erő: Az uj francia irodalom tarka szin-skálájában Barbusse a legszélső baloldalon foglal helyet. Irodalmában nemcsak az irodalom érdekli, hanem minden sora egyuttal világnézeti állásfoglalás is, minden müve küzdelem az uj emberért és az uj világért. Uj regényét is ez a harcos lendület hatja át, de utópisztikus elképzeléseibe erősen belenyul a szkepszis és rezignáció, a mely a sokat tapasztalt s lelkekben mélyen látó müvészt előbb-utóbb mindig hatalmukba keritik. A virtuoz meseszövéssel, finom stilusmüvészettel megirt munka Sárközi György müvészi forditásában jelent meg az Athenaeumnál. Ára füzve 65 dinár.

*

Dr. Róheim Géza: Magyar néphit és népszokások. A modern folklorekutatás minden fegyverével, eredményeinek gazdag felhasználásával bocsájtotta utjára Róheim Géza ezt a könyvet, amely most már maga is odakerült az európai folclorisztika legelsőrangu alkotásainak sorába. A tudós szerző hosszu és nagy munkával, áhitatos elmélyüléssel bányászta ki a magyar nép lelkéből azokat a misztikus elemeket, amelyek a mindennapi életet kisérve a *nép poézisét*, ösztöneinek mithikus alakot öltő kisugárzásait jelentik. A magyar mitholögia alakjait és évkörét tiszta körülhatárolással illeszti a szerző az egyetemes európai néphit szövetébe s még mélyebbre száll: megkeresi a néphit pszychologikai alapjait is és a pszychoanalytika eszközeivel legtöbbször egészen uj és meglepő, de mindig megdönthetetlen eredményekre jut. A vaskos kötet az Athenaeum népszerü Élet és Tudomány sorozatának legujabb köteteként jelent meg. Ára 75 dinár.

*

Shaw: Vissza Matuzsálemhez. Különös és érdekes munka ez a legujabb Shaw-alkotás, amely dráma is, regény is, és mindezeknél több: egy mélyen ösztönös és amellett hihetetlenül kulturált zseni remeke. Nehéz lenne eldönteni, melyik érdekesebb: a szenzációs előszó, amely most is a szokott hatalmas és ragyogó Shaw-disszertáció, vagy az elméleti fejtegetések husba-vérbe öntése: maga az ezer mély gondolattal, szikrázó ötlettel, remek figurával telt drámai alkotás. Az ember és a szellem fejlődésének, a tudomány épitő erejének drámája a »*Matuzsálem*«, amelyet Shaw büszkén vall legnagyobb és legkedvesebb müvének a shawi szellem legigazibb gyermekének. A forditást Hevesi Sándor végezte nagy müvészettel. A kötet az Athenaeum teljes Shaw sorozatának legujabb köteteként jelent meg, ára füzve 90 dinár.

*

Az Uhu márciusi száma. Az »Uhu« márciusi száma ismét változatosan hoz komoly és vidám olvasmányokat. Riportok, novellák, komoly értekezések és humoreszkek teszik változatossá a kitü-

jó német magazint, amelynek kép-mellékletei és illusztrációi a szokott művészi izlésről tanuskodnak. A nivós és érdekes lap mindenütt kapható.

✸

Ady-versek a — Knyizsevni Szeveren. A szuboticai Knyizsevni Szever irodalmi folyóirat legutóbb megjelent februári számában négy Ady-vers szerb fordítása található. Leszkovac Mladen, akinek Ady Endre több verséből készült szerb fordításait egy izben már a Bácsmegyei Napló is ismertette, ezuttal is az Ady-versek tehetséges átültetőjének bizonyul, aki mély megérzéssel a legkomplikáltabb Ady-élményekbe hatol, áhletes finomsággal és a legcsodásabb zengésű, valóságos Ady-költeményeket költi szerbül. A négy versfordítást Ady Endre rövid életrajza követi a lapban.

✸

Tarkői Zoltán: Versek. Szubotica. A kis füzetben inkább kisérletezésszámba-menő költői termékeit gyüjtötte csokorba a szerző, akinek hangja azonban sokszor nagyon emberi, bár máskor témaköre és verselési igyekezete egyaránt primitiv.

✸

A »Korunk« uj száma. A »Korunk« most megjelent márciusi számában *Somló Lipót* az érdekes adatok egész garmadájával cáfolja meg azt az európai hiedelmet, hogy »Amerikában mindenki dolgozhatik«. Bizony ennek az aranykorszaknak régen vége s amerikában is nagy a munkanélküliség. Ehhez csatlakozik *Varga Ödön* érdekes cikke arról, hogy: *Van-e és lesz-e szocializmus Amerikában*, amelyben a szerző oda konkludál, hogy elég egy lökés ahhoz, hogy az amerika munkásság is belépjen a politikai küzdelembe a szociálizmusért. *Molnár Antal Uj zene* cikkében különösen az amerikai néger jazz és a modern négertáncok problemáját fejtegeti. *Silbermann Jenő* igen érdekes cikkben mutatja ki, hogy a *közeljövő energiaproblemája* nem uj energiaforrások felfedezője, hanem a meglevő energiák olcsó szállithatóságának megoldása. *Vándor Pál a háboru utáni szakszervezeti mozgalmat* ismerteti cikkének második részében a szakszervezeti egység kérdésével foglalkozik részletesen. Az irodalmi részben *Gaál Gábor* társadalmi szatiráját *Mario de Luca*-nak, a fiatal olasz irodalom egyik legérdekesebb alakjának egy mélyen szántó meséjét és Leonhard Frank a Polgár cimü regényének folytatását olvassuk.

A *Kulturkrónika* rovatban *Kállai Ernő* ir a legujabb német pikturáról, Gaál Gábor az állitólagos Nobel dijra előterjesztett Kultsár András-ról, *Kemény Gábor* a budapesti Jezsuita perről, *Szentimrei Jenő* Makkai püspök evangeliumi forradalmáról, egy érdekes cikk megcáfolja azt a hiedelmet, hogy a mai ember rövidebb ideig él, mint ősei, egy másik pedig a jobbra-tartás és a jobbra-eltévedésben megnyilatkozó ősi konzervativ ösztönre hivja fel roppant érdekes adatok alapján a figyelmet.

A »Korunk« havonta jelenik meg 80 oldalon. Előfizetési ára félévenként 110 dinár, negyedévre 60 dinár. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal.

VELENCE Utazók keressék fel a magyar házat **Hotel Budapest ex Margherita**, S. Marco 2154 a Bauer-Grünwald szálló lagunai bejáratával szemben. Elsőrendü családi konyha. Penzió 35 lirától. Folyó viz, fürdő. **Tóth Gyula**, tulajdonos

E. Szécsi
„PHILATELIA“
bélyegkereskedés Subotica Cirila Metoda trg 53 (Teréz templommal szembeni sorban).
Nagy választék külföldi bélyegekben. Legujabb kiadásu albumok minden nagyságban és katalogusok raktáron. 1417

FILM

A beteg film

(Jegyzetek)

Balzac az autóban

A mai film: forditás. A filmautorok nem *filmeket* irnak, hanem egyszerüen leforditanak egy szinpadi drámát, vagy regényt a film nyelvére. Nemcsak *azok a filmszerzők*, akik bevallottan ezt csinálják, hanem azok is, akik eredeti scenáriumokat készitenek. Az utóbbiak legfeljebb *nem irják meg* a regényt, vagy a szindarabot, mielőtt filmre leforditják, hanem *csak kigondolják*, de — mint az alchimista, akinek nem szabad, hogy aranycsinálás közben eszébejusson a krokodilus — amikor filmet irnak, képtelenek azt először nem-regénynek és nem-szindarabnak elgondolni. Kivétel Chaplin, sem az Arany Láz-ból sem a Cirkuszból, sem a Kölyökből, sem egyfelvonásosaiból nem lehetne regényt, vagy szindarabot fabrikálni és néhány szovjet-film, — ezért jó filmek, nem érzik rajtuk a forditás ize. A többi film, még a legsikerültebbek és a legjobbak is ugy különböznek a *filmre-elgondolt* témáktól, mint egy eredeti Poe-költemény a forditásától. A forditás lehet jó, lehet ragyogó, de művészet mégis csak az eredeti alkotás volt és marad.

Amig a film üzleti vállalkozás, — a kapitalista termelési rendszer keretén belül *természetesen* nem lehet más — addig nem lehetnek döntők készitésekor a művészi szempontok. A mai filmvállalkozók egyáltalában nem ambicionálják, hogy *filmszerü filmeket* produkáljanak, sőt, egyenesen előnyben részesitik azokat a témákat, amelyek könyvalakban, vagy szinpadon nagy sikert arattak, — még ha teljesen alkalmatlanok is megfilmesitésre — a reklám miatt, amit előzetes sikerük jelent. A »Paramount« nemrég filmesitette meg a *Szép Heléna magánélete* cimü »regényt«, am az elmult évek egyik legnagyobb könyvsikere volt Amerikában, noha ennek a szellemes és mulatságos irásmünek semmi filmszerü, vagy akárcsak regényszerü cselekménye sincs és nem más, mint a modern házasságról és életről szóló paradox és ötletes aforizmák lazás összefüzött gyüjteménye. A cimhez utólag, irattak aztán valami történet-félét. Egy másik amerikai filmgyár megvette Wellstől »Utazás a holdba« cimü utópisztikus regényét és *Biró* Lajossal készittet hozzá cselekményeket. És megforditva is: Angliában ezen a héten alakult egy könyvkiadóvállalat, melynek programja, hogy regényt irat azokból a *filmekből*, amelyeknek *nagy* sikerük van. A vállalat főrészvényesei: filmgyárak, amelyek ezzel is csak azt bizonyitják, hogy eszük ágában sincs *abszolut filmeket előállitani*. Ellenkezőleg.

Lehet ezen sajnálkozni, lehet ezt helytelenitени, de változtatni nem lehet rajta. Hiszen ma *még az a helyzet*, hogy örülni kell, ha egy film *jó* forditás és nem »eredeti« *ponyva*.

Ezért — és csak ezért — szabad belenyugodni abba, hogy a klasszikus regényeket sorra megfilmesitik. Elvileg helytelen, *de facto* azonban szivesebben *nézek meg egy Dosztojevszkiből* leforditott filmet, mint egy eredeti Jane *Bess*-t, (ez a kövér mosónő évente husz-huszonötöt gyárt), mert a Jane Bess-manuscript is csak forditás, — legjobb esetben önmaga megnemirt regényéből, roszszabb esetben Courts-Mahlerből.

De — helyes az, hogy a rendezők egyszerüen csak *belegyömöszölik Balzacot, Puskint, Gottfried Kellert egy automobilba?*

Ez tudniillik a legujabb divat: a klaszszikusokat *könyörtelenül átteszik* modern milliőbe. Három ilyen film jött ki ebben a szezonban, Manfred *Noa* rendezésében a »Szép lányok tündöklése«, Erich *Waschneck* rendezésében a »Regine« és Alexander *Rasumny* rendezésében a »Pique dame«. — miud a három azzal kezdődött, hogy a balzaci, kelleri, puskini szereplők hatvan lóerős autókban strabancoltak ide-oda. Miért? Ne akarjunk erre a kérdésre válaszolni, mert ugysem lehet. A rendezők biztosan azt felelnék, hogy a közönséget jobban érdeklik a mai környezetben játszódó filmek. Rendben van. De akkor *Lubitsch* miért csinált például Hans *Müller* »Tüzek« cimü darabjából, amely a szinpadon modern miliőben aratott világsikert, a filmen kosztümös darabot? Tudom a választ: Pola Negri lába miatt. A művésznőnek vastag a lába és lehetőleg nem szeret rövid szoknyában játszani. Jó. De akkor miért tették át Daudet »Sappho«-ját modern miliőbe — Pola Negri számára? És miért tették át Biró és Lengyel »Cárnő«-jét Nagy Katalin korából ugyancsak napjainkba és ugyancsak Pola Negrinek? Kár ezen a fejet törni. Minden rendező »Drehkopf« és abban tombolja ki az eredetiségét, hogy *juszt* is másként csinálja, mint az a nyavalyás szerző előirta. Bármennyire is nem igaz, hogy a közönségnek elege van a kosztümös filmekből. (hiszen nyakra-főre gyártják ezeket ma is) bele lehet törődni abba, hogy a klasszikusokat modernizálják, ha...

Ha az iró is saját korában játszódtatta regényét vagy darabját. Grillparzer antik tragédiáit nem szabad egyszerüen áttenni a huszadik századba, mert az iró sem tette át a tizenkilencedikbe. Biztosan tudta, hogy miért nem.

És ha a modernizálásból nem származik anakronizmus. A »Szép lányok tündöklésé«-t nem lett volna szabad modernizálni, mert ez a különben is elavult történet a huszadik században egyszerüen *hülyén* fest. Balzac korában még csak el lehet valahogy hinni, hogy legalább is Balzac művészete el tudta hitetni, hogy egy megszökött fegyenc ugy akar uj életet kezdeni, hogy belefurakodik az arisztokrata társaságba és naponta együtt kártyázik azzal az ügyésszel, aki elitéltette. A *moziban a néző* azonban folyton azon dühöng, hogy miért nem vándorol ki Amerikába az automobilos szökevény, ha rendben vannak papirjai és pénze is van? A Keller-novella romantikus idealizmusa is furcsán fest kissé a jazzbandes világban, de már a »Pique Dame« modernizálása megint alapjában tette tönkre a Puskin-regényt. Egy mérnök 1927-ben nem hiheti el, ha mégannyira kártyás is, hogy a kártyának »titka« van, amit csak egy bizonyos öregasszony tud és hogy ez a *titok* a kártya urává teszi tudóját. Igen, a kártyások ma is babonásak, megforditják maguk alatt a széket, nem adnak *zsó* alatt kölcsön, vagy elkergetik a rossz kibicet, de ezek a kártyababonák csak a játékasztalnál érvényesek és másnap reggel minden kártyás nagyon szégyelné, ha eszébe jutna, hogy este milyen *buzgalommal fogdosott* a zsebében valami amulettet. Egy mai emberről nem hihető el, hogy netekig készüljön arra, megtudni, hogyan szerezte meg az öregasszony a »biztos nyerés« fortélyát kénkőszagu udvarlójától, de ha kosztümös lett volna a darab, akkor szivesen belement volna a néző »régen volt, talán nem is igaz«-alapon a játékba. *Ambrus* Zoltán azt hiszem »andaluziai távlat«-nak nevezte el ezt az irói fogást: ha a cselekmény valószinütlen, át kell tenni olyan vidékre, vagy olyan korba, amit az olvasó nem ismer. A közönség ugyanis *hinni akar* az irónak, vagy a szinésznek, ha csak lehet s ezt mi sem könnyiti meg jobban, mintha számára ismeretlen miliőben játszódik le a történet. Conan Doyle-nak minden detektivregényét nagy élvezettel olvastam egészen addig, amig kezembe nem került »A pesti ezüst fokos« cimü. Ugyanazok a sherlockholmesiádák, amiket simán el tudtam fogadni, amig a Baker-streettől a Whitechapelig elterülő mezőnyön játszódtak le, hihetetlenül ostobáknak és hihetetlenül hihetetleneknek tüntek fel abban a pesti környezetben, amit én jobban ismerek, mint Conan Doyle.

Ha a filmrendezők többsége nemcsak szimulálná a gondolkozást, mielőtt forgatni kezd, hanem tényleg gondolkozna is, nem gyömöszölnék olyan könnyen Balzacot automobilba.

(—.)

SZINHÁZI KISTÜKÖR

Rizspor, csipke, hajbókolás, kis szerelmi csetepaték, könnyü sóhajok és könnyek, ezekből áll *Sacha Guitry* darabja, mely egyik legnagyobb zene-zseniről, Mozart-ról szól.

A termékeny francia drámairó rengeteg darabot irt egyeseket atyjának, a nagy *Lucien Guitry*-nek, másokat önömagának, mert ő is szinész. Ezt felesége számára irta: Yvonne Printemps-nak.

Mozart huszéves korában Párisba jön, kergeti a szerelmet és dicsőséget. Körötte ledér, csélcsap hölgyecskék, legyező mögötti suttogások, finyáskodások, illegések, szépelgések, egy kis zene, egy kis festészet, csókok a lombok alatt, holdfény, gavotte s a parókás detnők és bájos kisasszonyok között egy gyermeklángész.

Minekelőtte a függöny felgördül, a függönyre vetitik Mozart életrajzát, a gyöngébbek kedvéért. A szerző tudja, hogy korunk nem általános müveltségü s talán meg akarja kimélni, hogy megerőltesse emlékezetét. »Mozart 1756-ban született Salzburgban s 1791-ben halt meg Bécsben. Élete hol derüs volt, hol szomoru s miután 582 zenedarabot irt s bámulták és imádták, harmincöt esztendős korában halt meg.«

A darab Grimm báró házában kezdődik, aki már nártfogolta Mozartot akkor, mikor első izben jött Párisba. Hét esztendős korában mindenkit elbüvölt. XV. Lajos asztalánál ült, a királyné mellett, pusztán a büszke Pompadour asszony fogadta hidegen. Korai tehetsége megindította az udvart és ő elevenen, tapraesetten forgolódott a sok előkelőség között, nem kérette magát sokáig, hanem játszott, rögtönzött a spinéten kis dalokat, változatokat, elragadva a szakértőket, a mükedvelőket, a müvészeket és kritikusokat egyaránt

Most 1763-mat irnak és november van.

Mennyivel másképen fogadták tizenhárom évvel ezelőtt. Ettől az összehasonlitástól maga is szenved. Akkoriban még csodagyermek volt, most már szigorubban tekintenek rá. Közben szerzett néhány szonátát. Hire nem rokkant le, de a siker hőfoka igen. A husz éves zeneszerző irigységet kelt. Grimm báró *sem pártfogolja ugy, mint annak előtte.*

Mozart könnyed, kalandot keres, nem sokat törődik a dicsőséggel. Azok a nők, akik Grimm házába járnak, körülrajongják. A tüzes ifju megbabonázza őket a muzsika varázsával s szemének a tüzével. Senkise menekül meg tőle. *Mindnyájan beléboloudulnak*, a ház urnőjétől kezdve a szobalányokig. A báró nyugtalankodni kezd. Pártfogoltja a fejére nő. Elcsábitja Grimm bárónét, noha már tul van az első ifjuságán. Sőt ami rosszabb, a báró kedvesét, a hires táncosnőt, Guimardt is magába bolonditja.

Ekkor a báró megfeledkezik házigazdai voltáról s amikor a lakáj is elpanaszolja, hogy felesége *megcsalta* őt, utilaput köt Mozart talpára. Már irt Mozart apjának, hogy hivja őt vissza, aki hat hónapi párisi tartózkodása alatt csak a szerelemnek élt s megfeledkezett a dicsőségről. Az ifju zseni a nők nagy sóhajtozása közepette eltávozik. Ki tudja, visszatér-e *még* valaha a *fény* városába? Az élet telisteli van csapdával, rejtéllyel. Már fölcsendülnek benne a *Figaro házasságának* s a *Don Juannak* akkordjai, de azok a sötét hangok is, melyek később a *Requiem*-ben zendülnek meg.

A teljes rádióműsor ismertetése e heti számunkból kimaradt, miután a bécsi Radiozentral értesitését elkésve vettük

Mindegyiknek mindjárt át is adott egy-egy karabélyt és maga tanitotta meg őket annak használatára.

Néhány nap azzal telt el, hogy cipelhető csomagokba rakják mindazt, amire az ekszpedició alatt szükségük lehetett és hogy a fegyveresek megtanuljanak a karabéllyal bánni. Az utolsó napon Astor bucsulakomát rendezett, amelyre Memehó törzsfőnököt és Ihangu tolmácsot is meghivta. Paprikást főzetett a szerecseneknek, ami azoknak nagyszerüen izlett. Csak éppen Mehemónak nem kellett az étel, mert megkóstolás után otthagyta és azt az ajánlatot tette Astornak, hogy cserélje ki egy darab szappannal, mert az jobb.

Másnap a karaván elindult. Senkisem sejtette, hogy mennyi viszontagság várakozik rájuk.

TIZENNYOLCADIK FEJEZET

Utazás az őserdőben. — Nem volna jó Afrikában péknek lenni. — Éjszakai támadás. — Fogságban. — Az esőcsináló. — Fétis! Fétis! — A csodatevő dugóhuzó. — Nagyszerü ötlet. — Mire jó a pálinka? — Szabadulás. — Szálloda az őserdőben.

A kis karaván — Afrikában igy hivják a csapatba verődött vándorlókat — vigan haladt Kongóország belseje felé. Nagy és sürü erdőségeken kellett keresztülmenniök. Néhol csak ugy tudtak előbbre jutni, hogy a cserjéken és bokrokon át, melyek annyira összenőttek, hogy zöldes falat alkottak, keresztül kellett magukat vágni. Rendesen reggel hatkor kezdtek menetelni, délben egy kis pihenést tartottak ebédre és aztán megint meneteltek estig. Este valami alkalmas helyet kerestek, ahol sátrakat állitottak fel, megfőzték a vacsorájukat, ettek, aztán aludni tértek. Éjszaka a tábor körül a fegyveresek fölváltva tartottak őrséget. Erre azért is szükség volt, nehogy éjszaka álmukban vadállatok, vagy ami még rosszabb lett volna, ellenséges benszülöttek támadják meg őket.

A két fiu, Kilics Pali és John, eleintén nem igen tudott nyugodtan aludni az afrikai erdőségben. A csendet ugyanis minduntalan megzavarta valamely ragadozó állatnak az orditása. Oroszlánt és tigrist is nem egyszer hallottak és eszükbe jutott, hogy bizony kellemetlen lenne, ha az tanyájukat meglátogatná. Később azonban teljesen megszokták ezt az éjjeli hangversenyt és nyugodtan aludtak tőle.

Napközben sok érdekes dolgot láttak az erdőben. Astor, aki sokat foglalkozott a fiukkal, mindent megmagyarázott

nekik és ugy bánt velük, mint egy jóságos tanitó. Egyszer egy szerecsenfalu közelében nagy terebélyes fákat láttak, melyeknek óriási gyümölcseik voltak.

— Ez a kenyérfa, — magyarázta Astor, — az ize olyan, akár a kenyérnek.

Hogy erről meg is győzze őket, magához intett egy benszülöttet és valami csekély ajándékért arra birta, hogy a kunyhójából hozzon kenyérfa gyümölcsöt. A fiuk megizlelték a száritott gyümölcsöt és azt nagyszerünek találták. Valóban olyan ize volt, akár a kenyérnek.

— Nem szeretnék ezen a vidéken pékmester lenni, — mondta John, — mert itt felkopna az állam. Nem bolond itt senki, hogy pékkenyeret vegyen, mikor a fa ingyen adja azt.

— Hát biz az iparosokra itt nem jó világ jár, — magyarázta Kilics Pali, — mert itt suszter és szabó nem boldogul, mivel az emberek mezitláb járnak, az emberek minden ruhája pedig egy kis kötény, melyet maguk csinálnak farostokból.

A tizedik napon már jól bent jártak az ország belsejében. Este szokás szerint megvacsoráztak és lepihentek. Négy ember örködött, a többiek aludtak. Egyszerre csak nem messze felhangzott az erdei kecske mekegése. A négy őr a sátrak előtt egymásra nézett. A szemükben ott lebegett a vágy, hogy jaj de jó lenne ennek az erdei kecskének a husából lakmározni. Ez a Kongó állambeli szerecseneknek ugyanis a legkedvesebb falatja. Egymásra néztek és megértették egymást. A tekintetükkel elhatározták, hogy utánamennek a kecskének és elfogják. Gondolták magukban, hogy nem lesz baj, mert mindjárt visszatérnek. Azonban, amint a kecske után haladtak, az egyre beljebb és beljebb ment előttük a rengetegbe. Mikor a táborból már jó messzire voltak, egyszerre fekete alakok rohantak rájuk, hirtelen megkötözték őket és szájukat füvel tömték be, hogy ne kiálthassanak. Foglyok voltak.

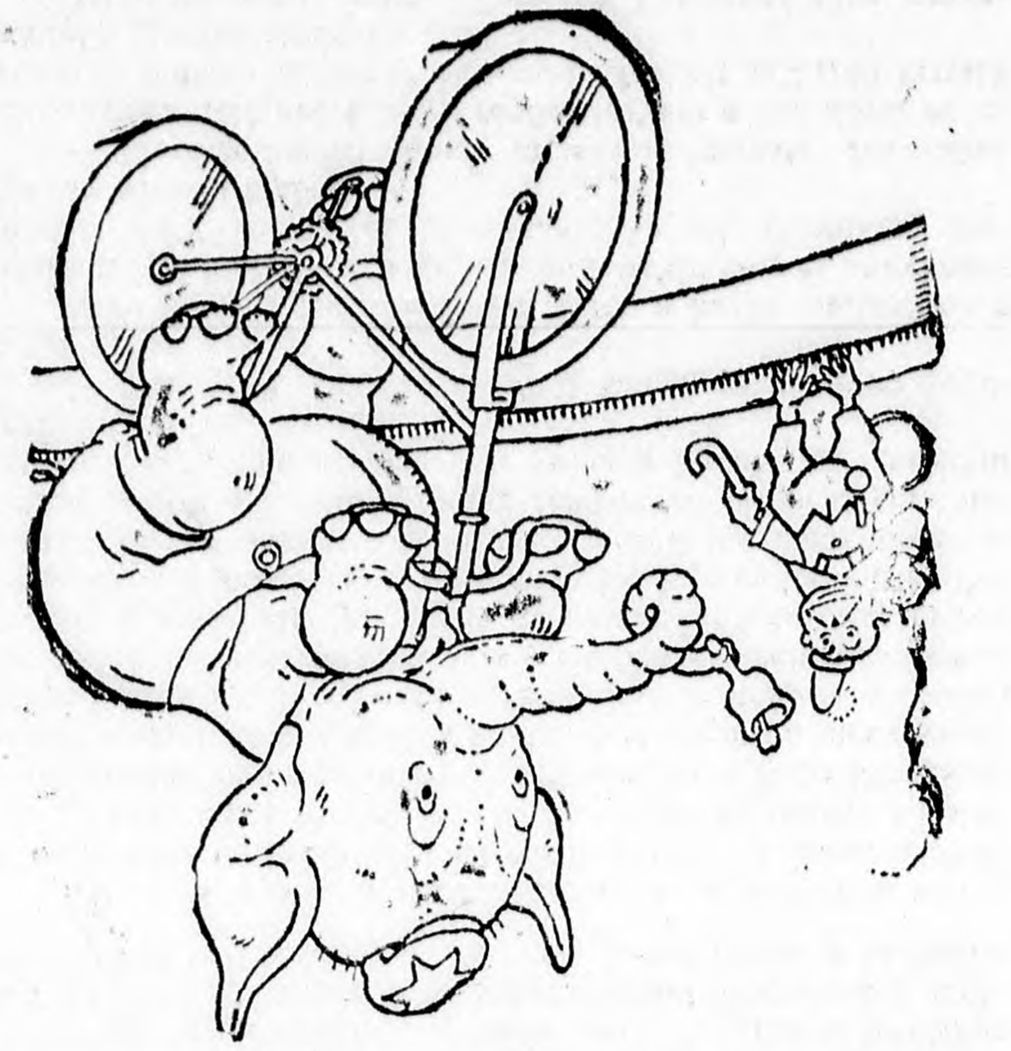
Az őrök cselnek estek áldozatul. Az erdei kecske hangját egy ügyes benszülött utánozta és az csalta az őröket messzire, ahol társai elfogták őket.

A pórul járt őrök tudták, hogy elfogatásuk a táborra is nagy veszedelmet jelent. Ugyis volt.

Kilics Pali és John, akik egymásmellett aludtak, arra ébredtek föl, hogy fekete alakok térdelnek rajtuk és háncskötelekkel guzsba szoritják a kezeiket. Pali a félhomályban ijedten nézett körül és látta, hogy Astort, a tengerészeket és a fekete szolgákat már mind összekötözték.

A BACSMEGYEI NAPLÓ vasárnapi ingyen mellékletе

Szabotica, 1928. március 11. 11

Hopsa, hopla, hopla hopp
Ha lecsik, akkor kopp,

De kinek van itt jedelme?
Nem esik ám le ökelme.

alfa-béta
a

G-vel szilaj erő,
Mely munkát gyözni tud
Ő nélkül szellőség,
Mely tölcd félve fut

Bekülte: *Szabó Ferk.*

Idézz Gitt, Balázs Maca, Bosnyák Bözsi, Matyus Manci, Berky Ilv, Kovács Pali, Fehér Lajos, Bárdy Albert, Holló Péter, Vojcsena Katica, Szabó Laci, Dulics Rozália, Erdélyi Lajos, Fodor György, Takács István, Mihalek Máté, Dimitrijevics Macó, Menda Józsika, Vadnai György, Harinczás Laszló, Hirth Veruska, Böndör Zsuzsika, Schmittdz Teruska, Polyákovics Aranka és Pali, Vitsek Marika, Somogyi Irma. Ausländer Vili és Juliska, Rónai Bözsike és Laci, Eskenázy Babi, Kolos Gyurka, Fischer Imre, Urbán Antl, Szudárevics László, Galambos Dezső, Ádám Jancsi, Gere László, Szabó Ferenc, Rosenberg Lola, Haupt Józsika. A jutalmat *Kalmár Bandika* nyerte meg.

UZENETEK:

Tóth Edi: Rejtvényeid nagyon könnyüek. *Sugár Irénke:* A versed ügyes, de még nem alkalmas a közlésre. *Schmittdz Teruska.* **Nem szabad mérgelődni. Nem illik az egy jó kislányhoz. *Böndör Zsuzsi:*** Rejtvényed helyett inkább leközlöm a versed, mert az jobb.

Balázs bácsi egyre kérem nagyon
Hogy rejtvényem ott legyen a lapon
Ha rejtvényem ott leszen a lapon
Sokkal nagyobb örömmel olvasom.

Vadnai György: Rejtvényeid nem jók. *Lorbán László:* Versedet elkésted. Máskor hamarább küld be. *Menda Józsika:* Örülök hogy te is táborunkba szegődtél. *Ungár Laci:* Laci, verseddel elkéstél. ***Mihalek Máté:*** Rejtvényeid könnyüek. *Volcseua Katica:* Verseo nem sikerült. Küldj jobbat. *Szabó Magdus:* A kétdezett kisfiu Mali. idjosan lakik és másodikba jár. *Nolcsek Pistit:* A versset te is elkésted. *Kalmár Bandika:* Dehog is vagy te mostoha fiam. Csak dolgozz szorgalmasan továbbra is. A legutóbb beküldött versed már nagy fejtődést árul el. *Balza Irénke:* Jobb verseket küldjetek. *Sebestyén László:* Mi az, haragban vagyunk?

A porcellánbaba meg za elpusztithatatlan bohóc

Karácsony estéjén sok játékot kaptak a gyerekek. Örültek is valamennyinek, de a legkedveltebbek a kis porcellánbaba, meg a bohóc lettek. A kis porcellánhölgyecske a legnagyobb lánykának jutott ajándékul. Valami helyre kis jószág volt! Finom kis alakját áttört csipke-ruha takarta, amelyen olyan hiven volt utánozva a himzés lyukacskái, hogy akárki is valódinak hitte volna. A derekán és vállán rózsaszinü szalagcsokrok ékeskedtek, aranyszőke haja hullámosan omlott a vállára, a cipellője meg szinaranyból látszott lenni. Az arcocskája olyan volt, mint a gyöngyharmat szemei, mint a kék nefelejts virágai. Tulajdonképpen nem is játszani hanem csak csodálni való volt. Valóságos áhitattal adták kézről-kézre óvatosan, hogy valamiképpen kár ne essék benne, aztán a kis lány odaállitotta egy kis falon függő bársony állványra, amely már megszámlálhatatlan csecse-beecsével volt tele rakva.

A bohócot az egyik kis fiu kapta. Ez merő ellentéte volt a gyönyörü kis porcellánholminak. Idétlen, vaskos termete, görbe lába, és kajla füle volt. A ruházata rikitószinü felemás posztóból készült. Vörös haja kilátszott a félrecsapott csörgősipka alól s az ábrázata szörnyü módon ki volt pacsmagolva. De azért vig legény lehetett, mert állandóan vigyorgásra volt huzva a szája, s ugy megnevettette a környezetet is, ez pedig bizony nagy érdem. Hát ilyen volt a derék pojáca, de volt ám neki egy mindennél többet érő, pompás tulajdonsága is. Azt mondták róla, hogy »elpusztithatatlan«! Ez már aztán valami! Ezzel folyton-folyvást lehet majd játszani, mégsem esik semmi baja! Nagy volt a gyermekek öröme és persze kézről-kézre adták a kitünő férfiut is.

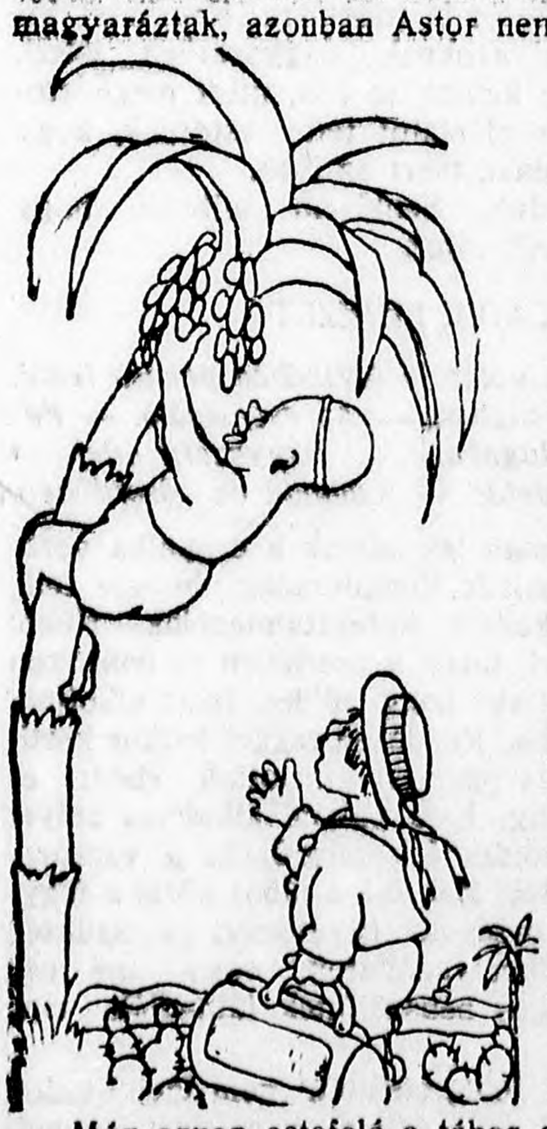
Aztán vége lett a karácsonyestének is és beköszöntött az éjszaka.

Már mindenki mélyen aludt a házban, mikor egyszerre csak keserves sóhajtozás hallattszott a szoba homályából. A picziny porcellánbaba volt az.

— Én édes Istenkém, — panaszolta vékony, cérnahangon — de csak boldogtalan teremtés is vagyok én! Hogy mert ilyen gyengének, törékenynek születtem. Egész életemben attól remeghetek, hogy melyik pillanatban ejtenek majd a földre, hogy szörnyü halálnak-halálával muljak ki. Ha biztonságban

csenfőnök, — de csak ugy, ha abból a finom ennivalóból, amit a fehér főnök küldött, még kapok.

Astor nem emlékezett rá, hogy a szerecsenfőnöknek valami ennivalót küldött volna és azért megkérdezte, hogy micsoda ennivaló volt az. Erre a szerecsenfőnök is és lhangu is magyaráztak, azonban Astor nem tudta őket megérteni. Végre a főnök kitalált valamit. Egészen közel ment Astorhoz, ujját Astor orrára tette, aztán szájával rálehelt. Astor az egészből megértette, hogy szagolja meg a főnök lehelletét. A szerecsen szájából a küldött szagos szappan illata csapott feléje. Ez volt tehát az a finom ennivaló, ami a főnöknek olyan nagyon izlett. Ilyen ennivalót Astor készségesen helyezett még kilátásba.

Memehó, ez volt a főnök neve, aztán az ujjain magyarázta, hogy minden harcosért egy üveggyöngyöt akar, minden négy emberért egy szagos szappant és ráadásul egy rézkarkötőt. Az alku meg volt és Memehó aztán egy ujabb ajándékszappannal, amelybe mindjárt beleharapott, távozott.

Még aznap estefelé a tábor előtt egész raj szerecsen állott meg. Valamennyi jelentkezett az ekszpedicióban való részvételre. Astor kiválasztott husz erős legényt teherhordónak és ugy alkudott meg velük, hogy mikor majd visszatérnek, minden szolgálatában töltött napért kapnak egy-egy üveggyöngyöt, azonkivül egy-egy üveg pálinkát. Husz fegyverest is választott és azoknak kijelentette, hogy az ekszpedició befejezése után az övék marad a tüzcső — igy hivják az afrikai szerecsenek a puskát, — amely felszerelésük lesz,

Munkaadók figyelmébe!

Egy medvebocs naplója **Ita Kató Pál**

Nagy elfenzéssel fogadtuk a tanító ur kijelentését és örömünk határa közötte hazaszeretetünk.

Legboldogabbak voltunk mi ketten, én és Behemót. Hiszen az osztály által összeadott kétszázanyolcvan dináron nagyszerü napot csinálhatunk magunknak, azonfelül pedig mégis csak volt ajándék, ha pénz nélkül is.

NYOLCADIK FEJEZET

amelyben Morgó Macskó nemzetes ur megtudja, hogy ellopták a szobrát, teljelentést tesz a rendőrségen és azután az iskolában tartott szülői értekezlet után a tanító urnál megtaláija a szobrot, amiből verekedés lesz, de végül békéltetés.

Az egyik napon, amikor lazajöttem az iskolából, már a házunk előtt nagy lármára lettem figyelmes. A papa, tekintetes és nagyságos Morgó Macskó nemzetes ur kiabált. Előszőr mertem bemenni, mert gondoltam, ha a papa haragszik, akkor megint én huzom ki a lutrit. Mert bizony a medvetársadalomban is ugy van, mint az elmberekнél, hogyha a családfőnek valami nem tetszik, akkor legtöbb esetben a bocsokon tölti ki a bosszuját. Már pedig az én papám igen erős medve, de amikor dühös, akkor még erősebb. Ezt én tapasztalatból tudom, mert valahányszor mérges, még a legvastagabb pipaszárat is el tudja törni és pedig rendszerint az én **gyenge** hátamon. Azért, mielőtt beléptem volna a házba, **így** szóltam magamban:

— Munkurkó, vigyázz, mert a sietséged könnyen követendi gyász.

Azért aztán mielőtt beléptem volna a házba, hallgatóztam odakint. Hát hallottam, hogy a papám, tekintetes és nagyságos Morgó Macskó nemzetes ur a szakácsnővel, Hümmöge Zsuzsánna nénivel kiabált:

— Mordizomadta! Minek tartom itt magát, Zuzsánna asszony, ha nem azért, hogy rendet tartson a ház körül és vigyázzon minden holmira? Hát maga helyett talán én tartsak rendet? Mordizomadta!

Hallottam azt is, hogy Hümmöge Zsuzsánna néne visszatelefelt a papának. Ezt mondta:

≡ Balázs bácsi postája ≡

Legutóbbi reflyénynünk helyes megfejtése:

»EMBER«

Helyesen megfejtették: Bajza Irénke, Karsai Irénke, Weimann Gyuri, Falkai László, Horel Bözsike, Hirth Tibike, Kálmán Böske, Kálmán Bandika, Heber Gizi, Kovarik Margit, Fischer Pál, Kadvány Gerzely, Rosenberg Heddike, Ulrich Anczika, Gulyás Misike, Weinert Lily, Schnauthill Károly, Majlend Teri, Beck Pisti és Babus, Gol Manczika, Kovács Sanyi, Cigler Bandi, Zolti, Karcsi, Béla és Lacl, Szabó Józsi, Ica, Bandika és Magdus, Stössel Vera és Imre, Bicskei Kató, Lőrik Marinka, Dósi Ditta, Mezei Miklós, Turai Irénke, Ba-

A hajózás mostantól kezdve már nem volt egyhangu.

Nem láttak maguk körül többé csupa tengert. Baloldalt ott feketélledtek Afrika partjai. Hosszu-hosszu napokon keresztül haladtak igy és Afrikának jó nagy részét hajózták körül. Amint a hajó nem messze haladt a parttól, Asztor szépen magyarázott Jahnnak és Palinak. A Kanári-szigetektől távolodva, Afrika partján sárga sávot láttak.

— Odáig huzódik, — mondotta Astor, — a nagy afrik i homoksivatag, a Szahara. A tengerparton itt-ott mégis van fa és fü, de beljebb nincsen egyéb puszta sárga homoknál.

Mikor aztán lejebb haladtak, termékenyebb partok mellett ringott a hajó. Először jött Szenegambia, utána pedig Libéria. Mindegyik egy-egy nagy ország. Astor itt elmondta, hogy sok Amerikában élő négernek az ősei itt születtek. Mikor Amerikában még rabszolgaság volt, a rabszolgakereskedők fegyveres emberekkel ide jöttek, összefogdosták a négereket és rabszolgaságba vitték őket.

Libéria után következtek kisebb tartományok, melyek mind az ugynevezett guineai partokon vannak. Végre megérkeztek egy nagy folyó torkolatához. A folyó neve Kongó és a tartományt is igy hivják. Az Astoria ott kikötött. Utasai partra szállottak.

Az Astoria utasai a Kongó folyó partján tábort ütöttek. A hajó ott horgonyozott az öbölben és csak annyi ember maradt a fedélzetén, amennyire őrzésére szükség volt.

Astor mindjárt nekilátott, hogy ekszpediciót szervezzen, amellyel Afrika belsejébe vadászatra induljon. Első dolga volt, hogy a közelben lakó szerecsenek főnökének ajándékokat küldött. Az ajándékok olyan apróságok voltak, melyeknek civilizált országokban alig van értékük, de a vadak előtt nagy becsben állanak, ilyenek: kis tükör, üveggyöngy és más egyéb. Az ajándékok között szerepelt egy darab szagos szappan is

Az ajándékok átvétele után nemsokára a szerecsenfőnök maga jelentkezett Astornál. Tolmácsot is hozott magával, aki tudott némileg angolul. A tolmácsnak Ihangu volt a neve.

— Mit kiván a fehér főnök, — kérdezte Ihangu a szerecsenfőnök nevében Astortól.

— Be akarok menni az ország belsejébe vadászatra. Szükségem van husz teherhordó emberre és husz fegyveresre.

— Megszerzem azokat, — mondotta Ihangu által a szere-

akarok lenni, akkor meg akár örökösen itt kuksoljak ezen az állványon mindenkitől elhagyatva, legfeljebb csak a szobalány fog naponta végig simitani a tollseprővel. Hát élet az ilyen! Vagy örökös veszedelemben forogni, vagy beleőszülni az egyformaságba, unalomba!

Igy sopánkodott szegényke s közben ugy potyogtak a könnyei, mint a záporeső. Végre is álomba sirta magát.

Másnap egész nap vigan játszadoztak a gyermekek. Jöttek a kis vendégek és megcsodálták a sok szép ajándékot, igy a porcellánbabát is, de mindenki leginkább a bohóccal foglalkozott.

Mikor ujból éjszaka lett a kis bábu megint elölről kezdte a siránkozásait.

— Óh, hogy beszélhetsz ilyen oktalanul! — szólalt meg egyszerre csak a bohóc a szoba egyik sarkából. — Hát van neked csak sejtelmed is arról, mi mindent állottam én ki a mai napon? Valamennyi gyerek, mind meg akart győződni róla, hogy csakugyan elpusztithatatlan vagyok-e? Földobtak a levegőbe, hogy csak ugy szédültem bele, s a fejem nagyot koppant a menyezeten. Mikor földhöz vágtak magam is azt gondoltam, hogy egyetlen porcikám sem marad meg épen. Szerencsétlenségemre semmi bajom sem történt, pedig csak ugy sajgott az egész testem. És hozzá még nevetnem is kellett! Az igaz, hogy a gyermeksereg is pompásan mulatott, de ez ugyan nem használ nekem! A java azonban még csak most következett. Az egyik a bal, a másik a jobbkaromnál ragadott meg és teljes erejükkel kétfelé cibáltak. Ugyanez történt a lábaimmal is. Közben majd megpukkadtak a nevetéstől. Aztán még jól összepofoztak, megrugdostak, végül idedobtak a sarokba... Most itt vagyok — s azt sem tudom, hogy élek-e még igazság szerint; de ha ez a halál, amitől te ugy remegsz, akkor azt kivánom, hogy végezzen velem minél előbb, hogysem ujra átéljem azt, amit ma tettek velem!

A kis porcellánbábu kővémeredten hallgatta a bohóc elbeszélését. Nem tudott még egy vigasztaló szót sem szólni hozzá. — De ezen az éjjelen nem sirt többet...

Szegény bohóc azonban hiába reménykedett.

A második napon, de még az utánakövetkezőkön is, végig kellett szenvednie az összes kinzásokat, amik először érték. Mignem egyszer a szomszédék vásott fia jött látogatóba. Mikor neki is megmutatták a játékszert, felkiálltott:

— Hogy ez elpusztithatatlan volna! Azt szeretném én látni!

kötötte a vendégtogadó istállójába, ő meg elment tefenet nézni a vásárba.

Hiszen tehenet látott elégszer. Szépet is, jót is, olyant is, amilyen éppen neki kellett volna, de azért amig megegyeztek, már késő délutánra fordult az idő. Mert nem olyan könnyü ám tehenet venni. Jól meg kell előbb vizsgálni a jószág lábát, fogát, hogy minden-e valami baja, aztán meg külön fogós kérdés, hogy mint áll tej dolgában. Amikor aztán már evvel rendben volna, akkor kerül a sor a legfontosabb dologra: hogy az ár dolgában is megegyezzenek. Mert aki eladja, az sokat akar érte. Aki meg megvesz, jól megtorgatja a garast, mielőtt odaadná. Kupeckedés ide, kupeckedés oda, nem arra való a pénz, hogy szórják. Es nagy sor az, amig két ember megegyezik a fizetség dolgában.

Igy lett késő délután, amire Fabók uram a kocsi sarogfiát nézte, hanem a tehenet. Es ijedten látta, hogy a jószág buksi nagy teje most bujik ki éppen a kötőték alól.

— Tyhü! a teremburáját — gondolta magában. — Ezer szerencse, hogy ez a két ló ilyen okos állat és beforduit hozzánk. Mert ha utközben szabadul ki ez a tehén a kötőtékjéből, hát soha többé nem látja a komám!

— Mit gondol a nemzetes ur, hogy a magam fajta szegény özvegy asszonnyal ugy bánhat mint egy utolsó cselédel? Majd ha tagy! Nem muszáj nekem itt maradni! Nem blzony! En ugy tudok főzni, hogy az én főztem után még a klrály is megnyalhatja az ujjait. Ha megtudja az erdő, hogy szolgálati helyet akarok változtatni, hát majd két kézzel kapkodnak utánam. Az öreg Agyarosi Balambér is hivott szakácsnőnek. Ott jó dolgom is lenne, mert ott a szakácsnőn kívül van szobalány is, mosogatólány is, mindenes lány is és mosónő is. Nem ugy mint itt, ahol mindezeknek a dolgait nekem kell elvégezni. Agyarosi Balambérnek háza fínom ház, mert az asszony a legrégibb és legelőkelőbb medvefamíliából való és lányokrában bárókisasszonynak szóllottak.

— Mordizomadta, — mormogott vissza a papa, — hát csak menjen oda, Zsuzsánna asszony, ott igazán jó dolga lesz. Azok értik csakugyan a rongyrázást. Azonban a sok fianc mellett nincsen pénzük. A hentes, a boltos, a divatárus és sok más hitelező naponta jár oda hiába a számlával. Igaz, hogy hat cselédjük is van Agyarosiéknak, de mindegyiknek tartozik a bérrel. Hát csak menjen oda Zsuzsánna asszony. Mordizomadta!

— Hát nem kell nekem éppen odamenni. Menjetek én mashova is. Elmegyek szakácsnénak az állatok orvosához, Doktor Fülé Jákob tekintetes urhoz, ott legalább ingyen huzzák ki az od-vas fogamat, ha fáj. El is megyek még ma!

— Mind a vizig szárazon, mordizomadta, — káromkodott a papám és már hallottam, hogy közeledik az uccai ajtó felé.

Most már azután tudtam, hogy a papa, mint máskor is tette, amikor mérges volt, kimegy az erdőre egyet sétálni. Ott kifujja magából a mérget és azután hazajön ugy tesz, mintha semmi se történt volna. Azonban mégsem akartam vele találkozni, mert hiszen nem tudhattam, hogy a pipaszár nincs-e véletlenül éppen a kezében. Azért sietve elszkiroltam a házunk elől és megtapultam az egyik bokor mögött.

Néhány perc multva a papa kilépett a házból és iszonyuan becsapta maga mögött az ajtót. Aztán hatalmas léptekkel elsietett mellettem. Lábai alatt ugy dobbant meg a föld, mint mikor a dobverővel rávernek a dobra.

Mikor a papa lépései már nem hallatszottak, akkor bementem a házba.

Hümmöge Zsuzsánna néne éppen akkor csomagolta öszsze a batyuját. Odamentm hozzája és megkérdeztem:

— Mi történt, Zsuzsánna néne?

Öreg anyóka

Szerbből forditotta: *Menda Józsika.*

Sok év nehezedik meggörbült hátára,
Sok nehéz év sulya a vén anyókára.
De mégis szereti a dalt és a tréfát,
Mindég tud mesélni, ha kis gyermeket lát.
Ha kezet csókolnak neki amint illik;
»Köszönöm galambom!« mond és elmosolyodik
Lombos bodza alá, ha leülnek aztán
Mesél az anyóka vége sose lesz tán.
A vig napsütésben illatoz a bodza:
Élvez a sok gyerek — élvez az anyóka.

Azzal felkapott egy heverő ollót és teljes erejével a bohóc szivébe döfte. Aztán még mielőtt a többiek, a nagy vakmerőségtől elbénultan, megakadályozhatták volna, felhasitotta a testét, hosszában lefelé. Egy pillanat müve volt az egész... A fürészpor kihullott belőle, feje hátrahanyatlott, tagjai összezsugorodtak s a szegény fickó összeesett, — vége volt!...

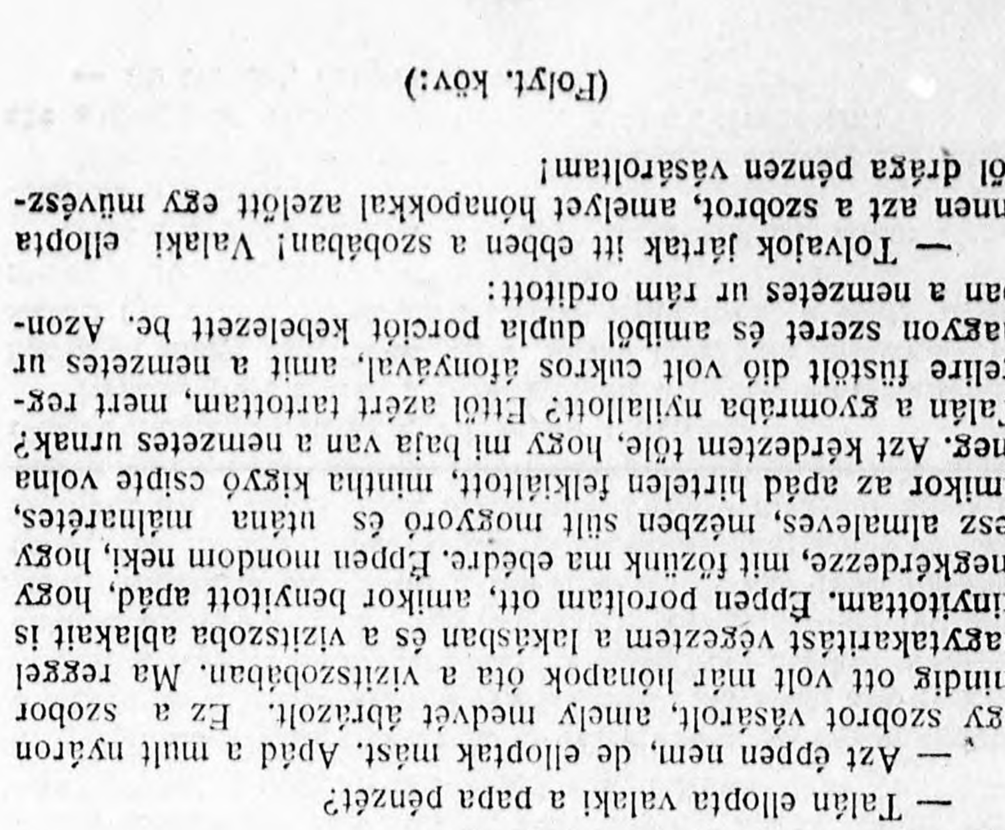
A gyermekeknek ajkukra fagyott a mosolygás. De amint magukhoz tértek, eszeveszett dühhel rontottak a haszontalan fiunak s ugy lekalapálták. hogy csak ugy nyögött bele, aztán kilóditották a lakásból.

Hanem ezzel már nem segithettek. A vig cimbora oda volt, — menthetetlenül. Kicsit még busultak, mert mégis csak ügyes kis játék volt, de aztán félredobták és mással kezdtek játszogatni.

Ezen az éjjelen a kis porcellánlányka még keservesebb könyeket hullatott. Most már nem a maga baján busongott, hanem a barátja szerencsétlenségét fájlalta. De a szomoru példán okulva arra a megállapodásra jutott, hogy: »Kiki elégedjék meg a maga sorsával!«

Többé nem békétlenkedett, hanem rettegés nélkül türelmesen állta meg helyét a kis állvány tetején, — s talán még máig is ott van, ha el nem törték.

(Vége.)

Egy bácskai fiu

viszontagságos utazásai az egész világon át

Irta Kubán Endre

John ezen nagyon elszomorodott. Lógatta a fejét, hogy nem kereshet tizezer dollárt.

A hajó egyik matróza, aki tréfás fickó volt és a két fiu beszélgetését hallotta, igy szólt:

— Ne busuljon, John, a kanárik miatt. Vihet innen Afrikából mást, amivel Amerikában sokkal több pénzt kereshet, mint a kanárikkal.

— Mit? — kérdezte mohón John.

— Oroszlánt, — felelte a matróz nevetve, — gondolja meg, hogy az amerikai állatseregletek tizezer dollárt fizetnek egy oroszlánért, ha tehát tizet visz, már százezer dollár üti a markát.

John mérgesen elfordult a kacagó matróztól.

Hümmöge Zsuzsánna erre abbahagyta a csomagolást. Azonban abban a pillanatban akár a zápor, ugy indult meg két szemiből a sürü sirás. Jobb kezével megfogta csikos kötényének a csücskét és azzal törölgette omló könnyeit. A bal karjával pedig magához ölelt és ugy mondta szapora sirás közben:

— Jaj, én lelkem, gyönyörüségem, Muncurkóm! Nem lehet kibirni a te házsártos apád mellett. Elmegyek a házatokból. Csak téged sajnállak, te anyátlan árva. Hiszen kicsi korod ota én dajkáltalak és én neveltelek attól a perctől fogva, hogy szerencsétlen mamádat az erdőn eltaláita a vadász golyója. Most aztán magadra maradsz. Apád, az a vén medve, nem fogja ugy gondodat viselni, mint én tettem.

Magam is elszomorodtam, amikor látlam, hogy Hümmöge Zsuzsánna asszony ezuttal komolyan gondol arra, hogy elhagyja a házunkat. Bizony sajnáltam volna, mert sokszor megvédett a papa pipaszárával szemben.

— De hát mi az oka annak, Zsuzsánna néne, — kérdeztem, — hogy itt akar minket hagyni?

— Mi az oka annak? Az, hogy most már az a te veszekedős apád azt hiszi rólam, hogy tolvaj vagyok, vagy hogy legalább is a tolvajokkal cimborálok.

— Talán ellopta valaki a papa pénzét?

— Azt éppen nem, de elloptak mást. Apád a mult nyáron egy szobrot vásárolt, amely medvét ábrázolt. Ez a szobor mindig ott volt már hónapok óta a vizitszobában. Ma reggel nagytakarítást végeztem a lakásban és a vizitszoba ablakait is kinyitottam. Éppen poroltam ott, amikor benyitott apád, hogy megkérdezze, mit főzünk ma ebédre. Éppen mondom neki, hogy lesz almaleves, mézben sült mogyoró és utána málnaréte, amikor az apád hirtelen felkiáltott, mintha kigyó csipte volna meg. Azt kérdeztem tőle, hogy mi baja van a nemzetes urnak? Talán a gyomrába nyilallott? Ettől azért tartottam, mert regelire fiistölt dió volt cukros átonyával, amit a nemzetes ur nagyon szeret és amiből dupla porciót kebelezett be. Azonban a nemzetes ur rám ordított:

— Tolvajok jártak itt ebben a szobában! Valaki ellopta innen azt a szobrot, amelyet hónapokkal azelőtt egy müvész től drága pénzen vásároltam!

(Folyt. köv.)

Fabók gazda tehene

Trefás történet

Tehenet ment vásárolni Fabók uram a vásárra. **Volt jó** néhány szép hold áldott fekete földecskéje, aztán a domboldalban jókora darab szőlője. Tehenet is tartott, hogy **ne** kelljen a tejet mástól vásárolnia. De az öreg Riska tehén már mindegyre csak keveseb tejet adott, a család pedig egyre szaporodott és a gyerekeknek mind nagyobb étvágyuk lett, így hát Fabók uram elöszedte a ládafából a nagyhasu bankókat, beforott kocsiába és behajtott a vásárra.

Nem elöször tette már meg az utat a tanyáról Kopakra. A két ló, Helyes, meg Csinos, ismerte jól a járást, amely keresztül visz három falun is és tudta már azt is a két tüzesvérü paripa, hogy Fabók uram ezen az uton mindig lekanyarodik egy dülön és megáll egy szép, fehérre meszelt házikónál. Fabók uram komája, Vas Péter lakott ott a familiával és ő meg-megállt egy-egy szóra a kománál, ha történetesen arra **vitte az utja. Ivenkor, megitatta a lovakat, mert még jó más**fél óra járásnyira volt a maga tanyájától.

Napsugaras nyári reggelen szólt be most Fabók uram a komájának, aki mellett ott térült-fordult a kis fia.

— Szép jóreggelt kivánok! Ne hozzak-e valamit Andris **gyerek a vásárból?**

— De bizony, bátyámuram, hozlatna egy kis vásárfiát!

— Elhallgass te gyerek! — szólt rá az apja.

De Fabók uram mosolyogva mondta:

— Hozok Andriskám, hozok. Dukál a gyereknek a vá**sárfia!**

Vas Péter csak most kérdezte meg:

— Komámuram, hát kelmed mi járatban készül a vásárra?

— Tehenet kell venni, — mondta Fabók és máris a lovak közé suhintott a pántlikás végü ostorral. Helyes meg Csinos fölkapta a fejét és pár pillanat multva már a poros országuton górgött a kocsi négy kereke.

Fabók uram erősen fogta a gyeplő szárát, de azért közben-közben le-lebillent a fejе. Hajnali két órakor kelt föl és most bizony, majdnem elnyomta a buzgóság.

De ahogy beért a kopaki vásárra, egyszeribe eltünt szemeről az álom. Jó gazdának két szeme is kevés, ha a jószágot néz. Frissen, fiatalosan szállott le a kocsiról, a két lovat be-